

České vydání

Informace a oznámení

Ročník 64
24. srpna 2021

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

USNESENÍ

Evropský hospodářský a sociální výbor

561. plenární zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru – JDE62 – Interactio, 9. 6. 2021–10. 6. 2021

2021/C 341/01

Usnesení k příspěvku Evropského hospodářského a sociálního výboru k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2022 na základě práce skupiny *ad hoc* Příspěvek EHSV k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2022

1

STANOVISKA

Evropský hospodářský a sociální výbor

561. plenární zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru – JDE62 – Interactio, 9. 6. 2021–10. 6. 2021

2021/C 341/02

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Na cestě k zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství (stanovisko z vlastní iniciativy)

16

2021/C 341/03

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zelenou dohodu nelze realizovat bez sociální dohody (stanovisko z vlastní iniciativy)

23

III Přípravné akty

Evropský hospodářský a sociální výbor

561. plenární zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru – JDE62 – Interactio, 9. 6. 2021–10. 6. 2021

2021/C 341/04

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se zřizují společné podniky v rámci programu Horizont Evropa (COM(2021) 87 *final* – 2021/0048(NLE)) . . .

29

2021/C 341/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o účasti Unie na Evropském partnerství v oblasti metrologie, realizovaném společně několika členskými státy [COM(2021) 89 <i>final</i> – 2021/0049 COD]	34
2021/C 341/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/1628, pokud jde o přechodná ustanovení ohledně určitých strojů vybavených přechodnými motory o výkonu v rozsahu 56 kW až 130 kW a nad 300 kW, s cílem řešit dopad krize COVID-19 [COM(2021) 254 <i>final</i> – 2021/0129 (COD)]	39
2021/C 341/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Evropský hospodářský a finanční systém: podpora otevřenosti, síly a odolnosti (COM(2021) 32 <i>final</i>)	41
2021/C 341/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Strategie na posílení uplatňování Listiny základních práv v EU (COM(2020)711 <i>final</i>)	50
2021/C 341/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o evropském akčním plánu pro demokracii [COM(2020) 790 <i>final</i>]	56
2021/C 341/10	Stanovisko evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/794, pokud jde o spolupráci Europolu se soukromými subjekty, zpracování osobních údajů Europolem na podporu vyšetřování trestné činnosti a úlohu Europolu v oblasti výzkumu a inovací (COM(2020) 796 <i>final</i> – 2020/0349(COD))	66
2021/C 341/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o strategii bezpečnostní unie EU (COM(2020) 605 <i>final</i>), ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Protiteroristická agenda pro EU: předvídaní, prevence, ochrana a reakce (COM(2020) 795 <i>final</i>)	71
2021/C 341/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě Evropský plán boje proti rakovině (COM(2021) 44 <i>final</i>)	76
2021/C 341/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se posiluje uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování [COM(2021) 93 <i>final</i> – 2021/0050 (COD)]	84
2021/C 341/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Pracovnímu dokumentu útvarů Komise – Hodnocení bílé knihy „Plán jednotného evropského dopravního prostoru – vytvoření konkurenceschopného dopravního systému účinně využívajícího zdroje“ [SWD(2020) 410 <i>final</i>]	100
2021/C 341/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví opatření pro řízení, zachování a kontrolu platná v oblasti působnosti Komise pro tuňáky Indického oceánu (IOTC) a se mění nařízení Rady (ES) č. 1936/2001, (ES) č. 1984/2003 a (ES) č. 520/2007 (COM(2021) 113 <i>final</i> – 2021/0058 (COD))	106

2021/C 341/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2017/625, pokud jde o úřední kontroly zvířat a produktů živočišného původu vyvážených ze třetích zemí do Unie s cílem zajistit dodržování zákazu určitých použití antimikrobik [COM(2021) 108 <i>final</i> – 2021/0055 (COD)]	107
2021/C 341/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví opatření pro zachování a řízení zdrojů použitelná v oblasti úmluvy o rybolovu v západním a středním Tichém oceánu a kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 520/2007 (COM(2021) 198 <i>final</i> – 2021/0103 (COD))	108

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

USNESENÍ

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

**561. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO A SOCIÁLNÍHO VÝBORU – JDE62
– INTERACTIO, 9. 6. 2021–10. 6. 2021**

Usnesení k příspěvku Evropského hospodářského a sociálního výboru k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2022 na základě práce skupiny *ad hoc* Příspěvek EHSV k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2022

(2021/C 341/01)

zpravodajové: **Marija MINČEVA**

Stefano PALMIERI

Jan DIRX

Evropský hospodářský a sociální výbor přijal na svém plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 9. a 10. června 2021 (jednání dne 9. června), následující usnesení 175 hlasy pro, 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Úvod

1.1. EHSV konstatuje, že pracovní program Evropské komise na rok 2021 ukazuje, že šest hlavních cílů, které si Komise vybrala (Zelená dohoda pro Evropu, Evropa připravená na digitální věk, Hospodářství, které pracuje ve prospěch lidí, Silnější Evropa ve světě, Podpora evropského způsobu života a Nový impuls pro evropskou demokracii), poskytuje účinný rámec pro vypracování pracovních programů. Proto EHSV toto usnesení obsahující příspěvek k pracovnímu programu Komise na rok 2022 opět strukturoval na základě těchto šesti hlavních cílů.

1.2. Výbor má za to, že vzhledem k délce trvání pandemie COVID-19 by mezi největší priority hospodářské politiky EU v nadcházejících letech mělo i nadále patřit nasměrování evropského hospodářství na správnou cestu udržitelné transformace, růstu a zaměstnanosti a zajištění prosperity pro Evropany a evropské organizace a podniky. Proto by v pracovním programu Komise na rok 2022 měla být opět plně a konkrétně rozvedena potřeba oživení a obnovy.

1.3. Současná pandemická situace v Evropě zhoršuje chudobu a nerovnost. Zdroje by měly být směřovány tam, kde jsou nejvíce zapotřebí, aby se tak zajistily příležitosti, vytvářela se kvalitní pracovní místa, snižovala chudoba a vyloučení, podporovalo podnikání a prohlubování dovedností a změna kvalifikace a zajistil se přístup ke kvalitním službám. Podle prohlášení orgánů EU, sociálních partnerů, organizací občanské společnosti a členských států na sociálním summitu v Portu v květnu 2021 by investice i reformy měly být využity k vymanění z hospodářské a sociální krize a posílení odolnosti Evropy vůči budoucím otřesům, a to na základě inkluzivního a udržitelného růstu, důstojné práce a sociální spravedlnosti.

1.4. Právě v této době by Výbor chtěl zdůraznit, že EU, a tedy všechny její politiky, vychází a měly by vycházet z cílů a hodnot EU stanovených v Lisabonské smlouvě a Listině základních práv EU. Jde o tyto hodnoty: lidská důstojnost, svoboda, demokracie, rovnost, právní stát a lidská práva. Podle EHSV by se měl pracovní program zaměřit na

restrukturalizaci a zlepšení našeho hospodářství a společnosti na základě těchto zásad: plné rozvinutí potenciálu jednotného trhu, splnění cílů udržitelného rozvoje, vytvoření oběhového hospodářství a dosažení klimatické neutrality v EU nejpozději do roku 2050 a zajištění řádné správy věcí veřejných a demokratické odpovědnosti.

1.5. Výbor je přesvědčen, že hlavní výzvy, jimž všichni čelíme, a hluboké transformace našeho hospodářství – ve způsobu, jakým zacházíme s přírodou a životním prostředím – a našich životů, potřebné pro skutečně udržitelný svět, úspěšně zvládneme pouze tehdy, zapojí-li se aktivně i občané a jejich organizace.

1.6. EHSV ve svém usnesení „Zapojení organizované občanské společnosti do národních plánů pro oživení a odolnost“ s politováním konstatuje, že vnitrostátní správní orgány do přípravy svých národních plánů pro oživení a odolnost zapojily organizovanou občanskou společnost jen v nepatrné míře. O významu a užitečnosti aktivního zapojení organizací občanské společnosti do tvorby a provádění politik svědčí také studie zveřejněná EHSV na téma *The response of civil society organisations to face the COVID-19 pandemic and the consequent restrictive measures adopted in Europe* (Reakce organizací občanské společnosti na pandemii COVID-19 a následná restriktivní opatření přijatá v Evropě), kterou jsme představili letos na jaře ⁽¹⁾, a Cena EHSV pro občanskou společnost ⁽²⁾ za nasazení sociálních aktérů během pandemie.

1.7. Znovu proto vyzýváme Komisi, aby byly tyto nedostatky odstraněny ve fázi provádění a hodnocení národních plánů pro oživení a odolnost, a to tak, že budou zavedeny formálnější postupy umožňující skutečnou výměnu. Výbor proto očekává, že Komise v pracovním programu na příští rok uzná klíčovou úlohu podniků, pracovníků a organizací občanské společnosti pro provádění národních plánů oživení a odolnosti, jejich přezkumu a monitorování. Předpokládáme totiž, že jádrem strategie oživení bude rovněž 20 zásad evropského pilíře sociálních práv, jimiž se řídí sociální politika EU, aby se zajistilo, že digitální a ekologická transformace bude probíhat řádně a spravedlivě. V činnosti Komise se musí projevit i klíčová úloha sociálních partnerů a organizací občanské společnosti coby spolutvůrců budoucnosti Evropy v rámci konference o budoucnosti Evropy.

1.8. Klíčovou hnací silou konkurenceschopného hospodářství EU zůstává jednotný trh, a jako takový je zásadním faktorem umožňujícím oživení a obnovu hospodářství jednotlivých členských států i EU jako celku. EHSV poukazuje na to, že je třeba odstranit veškeré překážky a zajistit nerušený přeshraniční pohyb zboží, služeb, kapitálu, údajů a osob. Je rozhodující co nejdříve obnovit podmínky svobody pohybu na jednotném trhu, jaké panovaly před pandemií COVID-19, posílit tuto svobodu ve všech oblastech a soustředit se na to, jak dále zvýšit spolehlivost dodavatelských a hodnotových řetězců prostřednictvím diverzifikace řízené podniky.

1.9. EHSV vítá přijetí Nástroje pro oživení a odolnost. S jeho uváděním do praxe se však pojí určitá rizika. Již nastalo zpoždění v postupu ratifikace rozhodnutí o vlastních zdrojích ⁽³⁾, které EU umožní vypůjčit si nezbytné finanční prostředky na kapitálových trzích. EHSV je znepokojen nedostatkem náležitých informací o praktických opatřeních pro vydávání potřebných dluhopisů, jimiž bude mechanismus financován ⁽⁴⁾. Měl by být rovněž pozorně monitorován soulad mezi doporučenými stěžejními oblastmi zveřejněnými Evropskou komisí (EK) a skutečným tematickým obsahem národních plánů pro oživení a odolnost. Komplikací může být také to, že ne ve všech členských státech bude oživení probíhat stejným tempem. Komise musí zajistit rychlé schválení předložených plánů a mít přitom na paměti, že jakékoliv zpoždění by mohlo způsobit zvětšování rozdílů mezi členskými státy a v rámci segmentů jednotlivých vnitrostátních ekonomik.

1.10. EHSV podporuje sdělení Komise o reakci v oblasti fiskální politiky v souvislosti s pandemií koronaviru ⁽⁵⁾, v němž Komise stanoví svůj záměr rozhodnout o budoucí deaktivaci obecné únikové doložky v rámci Paktu o stabilitě a růstu poté, co bude provedeno celkové posouzení stavu ekonomiky na základě kvantitativních kritérií, konkrétně úrovně hospodářské činnosti v EU nebo eurozóně ve srovnání s úrovní před krizí (2019). EHSV souhlasí s tím, že je zapotřebí pokračovat s uplatňováním obecné únikové doložky i v roce 2022, i s tím, že je zapotřebí zabránit předčasnému ukončení fiskální podpory.

1.11. Aby se posílily dlouhodobé přínosy plánu EU na podporu oživení, požaduje EHSV, aby byl co nejdříve obnoven proces přezkumu rámce správy ekonomických záležitostí EU. Místo „návratu k normálu“ požadujeme „obrat“ k revidovanému a vyváženému rámci správy ekonomických záležitostí orientovanému na prosperitu, který dává stejnou

⁽¹⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-02-21-011-en-n.pdf>.

⁽²⁾ <https://www.eesc.europa.eu/cs/agenda/our-events/events/civil-solidarity-prize#>.

⁽³⁾ Rozhodnutí Rady (EU, Euratom) 2020/2053 ze dne 14. prosince 2020 o systému vlastních zdrojů Evropské unie a o zrušení rozhodnutí 2014/335/EU, Euratom (Úř. věst. L 424, 15.12.2020, s. 1).

⁽⁴⁾ Své národní plány předložilo do 30. dubna 2021 pouze 14 členských států.

⁽⁵⁾ Sdělení Komise Radě: Rok od vypuknutí pandemie COVID-19 – reakce v oblasti fiskální politiky (COM(2021) 105 final), Brusel, 3.3.2021.

váhu řadě klíčových politických cílů, jako je udržitelný a inkluzivní růst, plná zaměstnanost a důstojná práce a opětovné nastartování produktivity EU, konkurenceschopné sociálně tržní hospodářství a stabilní veřejné finance. Takový rámec by měl rovněž zabránit asymetrickým účinkům v členských státech a stimulovat produktivní investice například díky zlatého pravidla vyrovnaného rozpočtu.

1.12. Komise by rovněž měla zvážit prodloužení dočasného rámce státní podpory do konce roku 2022. Umožní tím členským státům nadále využívat plné flexibility podle pravidel státní podpory k podpoře hospodářství v kontextu pandemie COVID-19 za podmínky, že budou dodržovat pravidla hospodářské soutěže, aby se zabránilo narušením jednotného trhu. EHSV nicméně tento režim považuje za výjimečný a dočasný a má za to, že musí následovat fiskální konsolidace s cílem zlepšit stav veřejných financí v členských státech.

1.13. EHSV podotýká, že v rámci funkčního období do roku 2024 Komise nezařadila investice mezi své politické cíle. Abychom zajistili optimální využití historického finančního úsilí EU a vymanili se z této bezprecedentní krize, nutně potřebujeme dobře formulovaný evropský hospodářský program a účinné politiky zlepšování právní úpravy a rovněž musíme zrychlit zavádění vakcín a zmírnit omezení na vnitřních hranicích EU. EHSV doporučuje, aby Komise do svého pracovního programu pro rok 2022 zahrнула investiční iniciativy, včetně úsilí o mobilizaci soukromých investic zaměřených na budoucí udržitelný hospodářský rozvoj EU ⁽⁶⁾.

1.14. EHSV podporuje návrh Komise revidovat srovnávací přehled sociálních ukazatelů, a rozsáhleji tak zahrnout pilíř coby klíčový monitorovací nástroj používaný v rámci evropského semestru. Za tímto účelem Výbor doporučuje přidat nové, vylepšené, měřitelné a doplňkové sociální, ekonomické a environmentální ukazatele. Přispějí ke komplexnějšímu sledování pokroku směrem k zásadám pilíře a k monitorování provádění politických opatření.

1.15. Důstojná práce by měla být standardní možností. Výzva v podobě pandemie COVID-19 odhalila slabé stránky našeho sociálního systému, prohloubila nerovnosti a chudobu a přivedla naše zdravotní a sociální systémy na pokraj zhroutení. EHSV doporučuje, aby se v zájmu utváření lepší budoucnosti pro Evropu pomohlo s řešením stávající krize a napravily se systémové problémy, které ještě zhoršily dopady pandemie, a přijala rozhodná opatření k boji proti chudobě a na podporu důstojné práce. Chopíme-li se této příležitosti správným způsobem, digitální a ekologická transformace nabídnou příležitost vytvořit větší počet lepších pracovních míst, pokud budou zapojeni sociální partneři, dodržováno a posíleno kolektivní vyjednávání a pokud budou v procesu zohledňovány názory pracovníků (informace, konzultace a zapojení).

1.16. EHSV se domnívá, že je také načase poučit se z pandemie a zajistit, aby byly zavedeny politiky, které nás připraví na budoucí otřesy tohoto druhu, a také chopit se nových příležitostí pro podporu obnovy průmyslu. Krize jasně ukázala význam evropských průmyslových odvětví, včetně silného odvětví výroby, pro posílení hospodářských základů EU a snížení její přílišné a kritické závislosti na externích dodavatelích. Jádrem programu EU pro oživení proto musí být i nadále účinná průmyslová strategie. Příslušná pozornost by se rovněž měla věnovat ochraně strategických aktiv a investic EU (vůči některým třetím zemím), neboť po krizi COVID-19 se očekávají rozsáhlé změny vlastnických struktur.

2. Zelená dohoda pro Evropu

2.1. Navzdory otřesu, který způsobila celosvětová výzva v podobě pandemie COVID-19, bude a musí pokračovat úsilí o dosažení udržitelnějšího a sociálně inkluzivního hospodářského modelu, plnění cílů udržitelného rozvoje, a zejména o zajištění přechodu na ekologický model růstu. Transformace v duchu Zelené dohody pro Evropu nabízí mimořádnou příležitost pro rozvoj podniků dle modelu sociální ekonomiky. Inovativní a podnikavé firmy jsou klíčem k vytváření úspěšných a inteligentních řešení existenciální výzvy v podobě změny klimatu.

2.2. Podpora zaměstnanosti a dovedností, hladké transformace a dynamického sociálního dialogu jsou sice také důležitými prvky, ale sociální dohoda coby důležitá součást nové Zelené dohody se zcela jistě netýká jen „práce“. Týká se příjmů, sociálního zabezpečení a fiskální podpory pro všechny, kdo ji potřebují, včetně těch, kteří vůbec nemají přístup k práci. Začlenění všech aktérů občanské společnosti tedy musí být sdílené a musí být předmětem společného zájmu (tj. je třeba zvážit začlenění nejzranitelnějších skupin).

⁽⁶⁾ Usnesení k příspěvku Evropského hospodářského a sociálního výboru k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2021 na základě práce skupiny ad hoc „Příspěvek EHSV k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2021“ (Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 1).

2.3. EU může jít celosvětově příkladem v ochraně klimatu pouze tehdy, pokud zvládneme ekologickou transformaci a současně zachováme konkurenceschopné hodnotové řetězce, pracovní místa a podniky. Podniky je třeba v jejich transformaci podporovat, a to nejen finančními nástroji, ale také tím, že umožníme nové udržitelné obchodní modely – jinak ztratí konkurenceschopnost. Je třeba nastolit rovnováhu mezi podnikatelskou svobodou a přísnější regulací, aby se podnítily inovace, minimalizovala dodatečná administrativní zátěž a zabránilo potenciálním narušením trhu.

2.4. Přechod na udržitelnější a odolnější hospodářství je důležitější než kdy dříve. Potřebné finanční zdroje je třeba přeměňovat na udržitelné investice s dlouhodobým přístupem, který zohledňuje hospodářské, environmentální, sociální a správní aspekty. V návaznosti na již odvedenou práci a obnovenou strategii udržitelného financování, kterou Komise oznámila v souvislosti se Zelenou dohodou pro Evropu a která má být přijata v první polovině roku 2021, je třeba pokračovat v úsilí o vytvoření a posílení udržitelného finančního rámce EU harmonizovaným způsobem a za podpory všech aktérů, včetně finančních institucí, podniků, občanů a úřadů. EHSV zdůrazňuje, že je důležité financovat i „udržitelnou transformaci“ našeho hospodářství. Pozitivní přístup, který bude motivační, umožní všem odvětvím a průmyslovým podnikům transformovat se a přispět k transformaci. Měly by být zohledněny i různé výchozí pozice a výzvy související s transformací, jimž podniky, odvětví a regiony čelí.

2.5. Pro splnění cílů Zelené dohody v oblasti výroby a spotřeby by Komise v roce 2022 měla pokračovat ve své cenné práci, jejímž cílem je dosáhnout přechodu na oběhové hospodářství a která probíhá v rámci akčního plánu Komise z roku 2020. Zejména se jedná o:

- navrhování udržitelných výrobků s cílem reindustrializovat Evropu,
- podporu příznivého prostředí pro podniky, aby mohly přizpůsobit své obchodní modely, a zlepšení předvídatelnosti investic,
- posílení postavení spotřebitelů a zadavatelů veřejných zakázek, zejména posílením zadávání zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství,
- přechod klíčových výrobních řetězců na oběhovost,
- dalším rozvoj trhu EU s druhotnými surovinami,
- pokračování monitorování oběhového hospodářství prostřednictvím evropského semestru a rámce pro monitorování a opětovným posouzením ukazatelů využívání zdrojů,
- zlepšení prosazování právních předpisů EU o odpadech ze strany členských států.

EHSV a Komise by měly i nadále stavět na úspěchu své společné práce v rámci Evropské platformy zainteresovaných stran pro oběhové hospodářství, kde mohou zainteresované strany sdílet osvědčené postupy, ponaučení a výzkum a strategie pro správnou a spravedlivou transformaci.

V roce 2022 by Komise měla pokračovat v rozvíjení evropského klimatického paktu s cílem zajistit, že bude založen na skutečné účasti a závazku subjektů působících v oblasti klimatu na místní úrovni a bude hnací silou plnění ambicí EU v oblasti klimatu. EHSV rovněž vyzval k vytvoření platformy zainteresovaných stran evropského klimatického paktu založené na zásadách inkluzivnosti, transparentnosti a skutečné účasti a závazku subjektů působících v oblasti klimatu na všech úrovních. Vytvoření fóra pro financování opatření v oblasti klimatu na úrovni EU jakožto součásti tohoto paktu by stimulovalo procesy skutečně vzájemného učení a podpořilo by přístup k finančním prostředkům a odstranilo překážky.

2.6. Kromě toho by měly být nedílnou součástí tohoto paktu mechanismy zapojení mládeže v oblastech klimatu a udržitelnosti, jako jsou kulaté stoly mládeže v otázkách klimatu a udržitelnosti navrhované EHSV, které by měly zprostředkovávat mládežnické organizace.

2.7. Rozhodnutí Komise zvýšit cíl snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030 na 55 % je z velké části v souladu se stanoviskem Výboru. Směřovat již od průběžných cílů k nulovým čistým emisím je možné pouze pod podmínkou, že bude zaručena integrita systému, včetně přesného výpočtu emisí a absorpce uhlíku. EHSV se domnívá, že je velmi důležité, aby občané a sociální partneři věděli, jak lze cíl v oblasti emisí dosáhnout a co to bude znamenat pro jejich práci a život. Má to

zásadní význam pro to, aby se všechna opatření, jež mají být přijata, setkala s podporou. Proto by měla být přijata opatření, která zajistí stejnoměrné rozložení rizik i příležitostí, a tím i jistotu a stabilitu. EU musí zajistit, aby její obchodní politika a obchodní dohody byly v souladu s jejími ambicemi v oblasti klimatu. Komise by proto měla věnovat zvláštní pozornost možným důsledkům pro občany s nízkými příjmy ze třetích zemí.

2.8. Strategie Komise „Od zemědělece ke spotřebiteli“ a strategie v oblasti biologické rozmanitosti jsou jádrem Zelené dohody pro Evropu. Nyní je zásadní proměnit tyto strategie ve smysluplná a včasná opatření. Je nutné zajistit strukturované a široké zapojení občanské společnosti do provádění těchto strategií například prostřednictvím Evropské rady pro politiku v oblasti potravin, jak požaduje EHSV.

2.9. Komise by v roce 2022 měla zahájit přípravy na návrh legislativního rámce pro udržitelné potravinové systémy, s jehož zveřejněním se počítá v roce 2023. Tento legislativní rámec by měl zajistit komplexní přístup a měl by zahrnovat jasné cíle, ukazatele a důkladný mechanismus monitorování. EHSV doporučil vytvořit unijní srovnávací přehled udržitelných potravin, který by umožnil řešit výzvy potravinových systémů v rámci víceletého přístupu, čímž by se podpořilo sladění politik na různých úrovních správy. Tento srovnávací přehled by stanovil ukazatele, čímž by přispěl k podpoře a monitorování pokroku dosaženého při plnění vytyčených cílů.

2.10. Společná zemědělská politika (SZP) a společná rybářská politika (SRP) by rovněž měly významně přispět k Zelené dohodě pro Evropu, zejména pokud jde o strategii „Od zemědělece ke spotřebiteli“ a strategii v oblasti biologické rozmanitosti, stanovení vyšších ambicí pro opatření v oblasti životního prostředí a klimatu a snahu o udržitelnější a odolnější potravinové systémy a zajištění řádného zohlednění sociálního rozměru. Celosvětově musí být zajištěny rovné podmínky pro všechna zemědělsko-rybářsko-potravinářská odvětví, aby udržitelná výroba v EU nebyla ani externalizována ani nepříznivě ovlivňována dovozem ze zemí s nižšími environmentálními, sociálními, zdravotními a kvalitativními normami, zejména s ohledem na narušení hospodářství a obchodu v důsledku krize vyvolané COVID-19. Stejně tak musí hrát klíčovou roli v SZP i sociální udržitelnost a měl by být zvážen systém sociální podmíněnosti, který zajistí, že evropské fondy nebudou využívány v případě porušování pracovních a lidských práv a že zemědělská pracovníci se budou těšit nejvyšší pracovní a sociální ochraně.

2.11. Výbor podporuje ambici EU v oblasti nulových emisí s cílem zabezpečit zdravé ekosystémy a zdravé životní prostředí pro Evropany. Za tímto účelem přijme Komise v roce 2021 akční plán Na cestě k nulovému znečištění ovzduší, vody a půdy – budování zdravější planety pro zdravější lidi. EHSV se těší na možnost posoudit navrhované nástroje a harmonogram provádění tohoto akčního plánu.

2.12. EHSV vyzývá Komisi, aby zavedla konkrétní podpůrná opatření pro úspěšnou transformaci v podobě rozhodujících trhů s ekologickou ocelí, dočasné finanční podpory pro nízkouhlíkové procesy a investic do infrastruktury pro vodík, zachycování, skladování a využití uhlíku, jakož i celkového přehodnocení pravidel státní podpory a pravidel hospodářské soutěže. Je rovněž zapotřebí prosazovat transformaci bankovního a finančního odvětví tak, aby se podpora ještě více soustředila na udržitelné a inovativní projekty.

2.13. EHSV vítá skutečnost, že nová strategie Komise v oblasti dopravy se zaměřuje na udržitelnou a inteligentní mobilitu a je začleněna do Zelené dohody pro Evropu. Nicméně vzhledem k tomu, že jednotný trh a sociální otázky jsou klíčovými aspekty umožňujícími přechod na udržitelnější a inteligentnější mobilitu, EHSV by si přál, aby byly v rámci nadcházejících opatření posíleny.

2.14. EHSV podporuje zajištění větší udržitelnosti všech druhů dopravy a podporu udržitelného multimodálního dopravního systému na základě spolupráce mezi jednotlivými druhy dopravy a optimalizovaných environmentálních charakteristik a sociální udržitelnosti jednotlivých druhů dopravy. Současně je zapotřebí zaujmout komplexní přístup, pokud jde o dosahování tohoto cíle. Úspěšná strategie EU v oblasti mobility musí rovněž jít ruku v ruce s posilováním konkurenceschopnosti odvětví dopravy jako celku a související průmyslové základny EU. Bezprecedentní pandemie COVID-19 ukázala zásadní význam dobře fungujícího jednotného trhu v oblasti dopravy a udržitelných dodavatelských řetězců. EHSV však také zdůrazňuje, že krize COVID-19 vyžaduje jasné rozlišování mezi fází oživení letectví v krátkodobém horizontu, kdy je třeba zajistit potřebný příspěvek odvětví k cílům snižování emisí skleníkových plynů a rovněž k mezinárodní konkurenceschopnosti tohoto odvětví, a potřebou zajistit rovné podmínky ve střednědobém až dlouhodobém horizontu.

2.15. Komise by měla i nadále rozvíjet energetickou unii prostřednictvím každoročního podávání zpráv o stavu energetické unie a podpory členských států při provádění vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu. Větší pozornost by se měla věnovat tomu, jak z občanů učinit středobod transformace energetiky. Podpora výroby energie občany a posílení postavení spotřebitelů, místní odpovědnosti a regionálního rozvoje a posouzení přiměřenosti strategií pro spravedlivý přechod by měly patřit mezi hlavní politické priority Komise.

2.16. Již v roce 2021 Komise předkládá obsáhlý a ambiciózní program legislativních iniciativ zaměřených na dekarbonizaci energetického odvětví, a to zejména v rámci balíčku „Fit for 55“. V roce 2022 by Komise měla nadále usilovat o integraci energetického systému, a také vyjasnit, jak lze dosáhnout zabezpečení dodávek s využitím nízkouhlíkových nebo bezuhlíkových zdrojů energie, a to rovněž s ohledem na úlohu veřejného sektoru. Ekologická transformace vyžaduje přístup vstřícný k podnikům, který podpoří Zelenou dohodu a její nové cíle důvěryhodnou průmyslovou strategií, a promění ji tak ve skutečnou hnací sílu růstu a zajistí, že program udržitelného financování umožní i financování transformačních technologií, infrastruktury a činností s přihlédnutím ke konkurenceschopnosti průmyslu.

2.17. Dosažení klimatické neutrality nebude pro Evropu snadným úkolem. Dekarbonizace průmyslu zatíží energeticky náročné podniky (odvětví oceli, cementu, chemický průmysl) vysokými náklady na energie a současně vyvolá masivní strukturální změnu v odvětvích průmyslu, dopravy a energetiky. Hrozí tak, že na konkurenčním globálním trhu by byly ekonomicky znevýhodněny. V zájmu zachování konkurenceschopnosti je zapotřebí komplexní energetická přeměna zajišťující zabezpečení dodávek pro podniky i domácnosti bez nárůstu cen a zároveň zlepšení propojení sítě a navýšení skladovací kapacity. Klíčovou úlohu v tomto procesu bude hrát vodík. Vývoj příslušných aplikací musí být prioritou.

2.18. EHSV považuje snižování energetické závislosti za velmi důležité. Měla by proto být přijata opatření ke snížení dovozu energie a odstranění dotací na zdroje energie, které poškozují klima a životní prostředí, a Evropská unie by měla zaujmout vůdčí postavení v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, energetické účinnosti a elektromobility. Prioritou by nicméně měl být sociální konsensus, zejména s ohledem na skutečnost, že některé regiony EU, jež jsou dosud závislé na produkci uhlí či spotřebě jiných fosilních paliv, ještě ani zdaleka nedokončily přechod k udržitelnosti a jejich obyvatelé mají ve srovnání s ostatními členskými státy nižší příjmy a méně hospodářských příležitostí. Chybějící adekvátní reakce na negativní dopady, které má transformace energetiky na občany a podniky (zejména malé a střední), a neschopnost zaručit odpovídající podporu těm, kdo jsou nejvíce zasaženi, mohou vést k silnému politickému a sociálnímu odporu a zpomalit celý proces celkového provádění integrovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu.

2.19. EHSV zdůrazňuje, že vytvoření hospodářství založeného na využívání čistého vodíku v Evropě je pouze jednou částí strategie, jejímž cílem je účinnější propojení různých energetických odvětví v EU. Vzhledem k vysokým výrobním nákladům a nákladům na dopravu by měl být čistý vodík využíván pouze v případech, kdy není možné použít jiné způsoby dekarbonizace, jako například v odvětvích, kde je obtížné snížit emise uhlíku, nebo v některých velmi specifických případech v odvětví dopravy a stavebnictví. EHSV poukazuje na to, že aby se umožnil rozvoj čistého vodíku, neměla by se z finančních prostředků EU dotovat fosilní paliva, a vyzývá Komisi, aby na veškeré veřejné financování v rámci VFR, InvestEU, fondu EU na podporu oživení a státní podpory uplatňovala zásadu „nepůsobit škodu“.

2.20. EHSV je toho názoru, že vzhledem ke specifické povaze renovační vlny a jejího vývoje až do roku 2050 je třeba jí vymezit jasný, stabilní a na míru vytvořený právní a finanční rámec. Komise by měla zavést pobídky pro místní rozvoj industrializace a masivního zavádění procesů renovací pro energetickou účinnost.

2.21. EHSV připomíná, že země západního Balkánu jsou velmi citlivé na dopady změny klimatu, jejichž následkem dochází k poškozování celkového zdraví a hospodářství, a jsou zapotřebí naléhavá opatření, která zlepší kvalitu života jejich občanů, zejména děti a mladých lidí, prostřednictvím spravedlivého přechodu k zelenějšímu modelu, při zohlednění zásady, že „nikdo nesmí být opomenut“. EHSV podporuje zelenou agendu pro západní Balkán a žádá, aby budoucí opatření zaměřená na to, aby země západního Balkánu byly zelenější, byla přizpůsobena konkrétním výzvám a potřebám tohoto regionu, včetně odpovídajícího regulačního rámce, přeshraničních aktivit, inovativních technologických řešení, místní výroby a spotřeby energie a energetické účinnosti, udržitelné městské dopravy, silničních a železničních sítí, zapojení veřejného a soukromého sektoru, IKT a zavádění rychlého internetu, zemědělsko-potravinářských opatření atd.

2.22. EHSV zcela podporuje spolupráci Evropské komise s členskými státy EU na podpoře klíčových kompetencí, znalostí a perspektiv, které usnadňují celoživotní učení. Kvalitní pracovní místa a pracovní podmínky se musí stát ústředním prvkem strategie EU, musíme posílit význam know-how a jeho nepřetržitého uvádění do praxe prostřednictvím systému vzdělávání, odborné přípravy, práva na celoživotní učení, které je třeba provádět zajištěním přístupu a konkrétními příklady možných individuálních vzdělávacích účtů. To umožní lidem vypořádat se se změnami požadovanými v souvislosti s digitální a ekologickou transformací, aby bylo zajištěno, že nikdo nezůstane opomenut. EHSV vyzývá Komisi, aby zahájila sociální dialog o individuálních vzdělávacích účtech a vypracovala strategii zelených dovedností a kompetencí na úrovni EU v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu.

3. Evropa připravená na digitální věk

3.1. Koronavirová krize ukazuje, že při zvyšování odolnosti naší společnosti vůči krizím hraje důležitou roli digitální revoluce. Je mimořádně důležité investovat do digitalizace základních služeb a posílit schopnost vlád, zákonodárných orgánů a veřejných institucí poskytovat služby během krizí. Zároveň je nutné si uvědomit, že digitální technologie jsou nástrojem, nikoli konečným cílem. Potřebujeme účinný evropský rámec s cílem zajistit plnou přístupnost pro občany EU a rovné příležitosti pro všechny a směřovat jej k přísným normám udržitelnosti, včetně silných demokratických a technologických záruk, a zároveň přijmout opatření finanční a znalostní podpory, při nichž nebude nikdo opomenut.

3.2. EHSV konstatuje, že aby se EU dostala do popředí v digitální oblasti, musí přidělit značné prostředky na výzkum a inovace a usnadnit spolupráci mezi podniky, výzkumnými pracovníky, veřejným sektorem a dalšími zúčastněnými stranami.

3.3. Pandemie urychlila digitální transformaci a zdůraznila potřebu řešit výzvy, jako je rovnováha mezi pracovním a soukromým životem, jakož i zdraví a bezpečnost pracovníků. Sociální dialog na evropské, vnitrostátní a odvětvové úrovni je užitečným nástrojem ke zkoumání toho, zda a do jaké míry vyžaduje zdraví zaměstnanců a jejich soukromý život v době všudypřítomné digitální mobilní komunikace další ochranu a jaká opatření jsou v tomto ohledu vhodná, včetně hodnocení takzvaného „práva odpojit se“ na úrovni EU.

3.4. Komise by měla spolupracovat s členskými státy na odstranění rozdílů mezi standardními a nestandardními pracovníky/atypickými pracovníky a jasně odlišovat mezi skutečnou a falešnou samostatně výdělečnou činností. Každý pracovník ve smyslu vnitrostátního práva i judikatury Soudního dvora Evropské unie by měl být chráněn stejně, bez ohledu na to, zda pracuje pro digitální platformu či nikoli, a jeho právo na kolektivní vyjednávání a zastupování a na ochranu pracovních podmínek a zdraví by mělo být uznáno a měly by přitom být respektovány různé systémy pracovněprávních vztahů.

3.5. Digitální transformace by měla přispívat k nárůstu produktivity a měla by rovněž zlepšovat vzdělávání a podporovat politické, sociální a kulturní zapojení všech osob žijících v EU. EHSV požaduje, aby byla v zájmu zabránění digitální propasti věnována zvláštní pozornost starším lidem, lidem se zdravotním postižením, lidem ohroženým sociálním vyloučením a dalším zranitelným skupinám. Jedním z cílů digitální transformace by proto mělo být zajištění všeobecného přístupu všech obyvatel EU k širokopásmovému internetu v podobě bezplatné veřejné služby, a to zejména s ohledem na skutečnost, že v současné době je pokrytí velmi nerovnoměrné, což zvláště poškozuje venkovské oblasti (malé a střední podniky a občany).

3.6. Lidé hrají díky svým znalostem, dovednostem a kompetencím klíčovou úlohu v globální soutěži. Demografická situace brání dostupnosti pracovní síly a navíc roste rozdíl v kvalitě dovedností. EHSV naléhavě vyzývá k urychlenému rozvoji v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s cílem naplnit požadavky éry umělé inteligence, a to mimo jiné zajištěním pevných základů v základních dovednostech a kompetencích v oborech STEM. Aby bylo možné zajistit, že každý bude schopen reagovat na změny na pracovním trhu a v každodenním životě, je zapotřebí zvyšování dovedností, rekvalifikace a celoživotní učení – spolu s přízpůsobivostí a odolností.

3.7. Vzhledem k rychlému technologickému pokroku mimo EU musí EU zintenzivnit své úsilí o zlepšení své vlastní konkurenceschopnosti. Platí to pro širokou škálu technologií, z nichž mnohé reagují na společenské potřeby, jako jsou potraviny, voda, energie, mobilita a bydlení. Nejvhodnějším příkladem je v tomto smyslu rozvoj a zavádění umělé inteligence a dalších digitálních technologií, neboť tyto technologie mají transformační dopad napříč celým hospodářstvím a společností.

3.8. Je důležité zachovat evropský model práv, norem a spotřebitelské politiky. To je to, co EU činí jedinečnou. Například v oblasti digitalizace se EU odlišuje od ostatních částí světa etickou zásadou, kterou uplatňuje v oblasti umělé inteligence a jež vyžaduje, aby byla kontrola ponechána v lidských rukou. Tento přístup vycházející ze základních práv a svobod (například musí být zajištěno, že rozhodnutí umělé inteligence neovlivňuje gender, rasa apod.) je součástí modelu EU a podle názoru EHSV by měl zůstat zachován, i když v současnosti panuje stále ostřejší konkurence.

3.9. EHSV vyzývá Komisi, aby zajistila, že konkurenceschopnost a zájmy pracovníků zůstanou i nadále středobodem digitální transformace, a to díky tomu, že zůstane zachováno silné zaměření na pracovní právní vztahy a na budoucnost pracovních míst v průmyslu, a aby podporovala spravedlivou transformaci a uplatňování přístupu zaměřeného na lidi v rámci těchto změn. Ambiciózní průmyslová strategie je zásadní pro zajištění úspěchu dvojí transformace, digitální a ekologické. Digitální transformaci našich hospodářství a společností je třeba podpořit podnětným investičním prostředím a rozvojem důvěryhodných podmínek pro bezpečné zavádění a používání nových technologií.

3.10. EHSV konstatuje, že sociální politika by měla podněcovat investice související s dovednostmi v zájmu lepší podpory vnitrostátních pracovních trhů a reforem sociálního zabezpečení a zajistit, že evropský pilíř sociálních práv bude stimulovat hospodářský růst a usnadňovat tvorbu pracovních míst.

3.11. Podle Výboru musí evropský regulační rámec zajistit odstranění překážek pro on-line transakce a zároveň zajistit ochranu soukromí a osobních údajů a kybernetickou bezpečnost. Kromě toho by jednou z priorit mělo zůstat řešení fragmentace jednotného digitálního trhu se zvláštním zaměřením na malé a střední podniky a mikropodniky.

3.12. Podle názoru Výboru by mělo být prioritou provádění a monitorování regulačního rámce pro umělou inteligenci. Do tohoto procesu by měla být zapojena občanská společnost, jež by měla upozorňovat tvůrce politik na nové problémy, které se v této souvislosti mohou objevit. To zahrnuje omezení možných technologických změn, rizika vyloučení a závislosti EU na digitálních gigantech. Jednotný digitální trh nesmí nikoho opomíjet. To znamená, že je třeba zajistit jednak lepší porozumění digitálním nástrojům, jejich dostupnost a používání, a jednak zlepšování dovedností a odbornou přípravu v oblasti digitálních technologií.

3.13. EHSV vítá novou transatlantickou agendu a její úsilí o posílení transatlantického partnerství. Nebývalý kontext COVID-19 jasně prokázal, že digitální ekonomika transformuje naše společnosti a hospodářství a že technologie musí být jednou z hlavních priorit obnovené spolupráce mezi EU a USA. EHSV proto podporuje vytvoření rady pro technologie a obchod a požaduje silné zapojení občanské společnosti do budoucího úsilí o vytvoření strukturovaného transatlantického rámce pro zásady politiky a regulace, včetně základů budoucí dohody mezi EU a USA o digitálním obchodu.

3.14. Digitalizace bude před evropský finanční systém i nadále klást výzvy a nabízet příležitosti. Výbor v roce 2021 podpořil strategii Komise pro digitální financování a z ní vyplývající legislativní návrhy. EHSV vyzývá Komisi, aby v tomto úsilí pokračovala i v roce 2022 s cílem řešit výzvy odpovídajícím způsobem a využít příležitostí digitálního financování ve prospěch všech zúčastněných stran. Stimulovalo by to digitální transformaci evropského hospodářství, neboť by to podpořilo konkurenceschopné finanční trhy vstřícné k inovacím.

3.15. EHSV vítá skutečnost, že digitalizace a automatizace mohou významně přispět k udržitelnější (ekologické) dopravě, a vyzývá Komisi, aby zajistila spravedlivý přechod na automatizaci a digitalizaci, během něhož „nebude nikdo opomenut“. Komise by měla zajistit, že ekologická i digitální transformace tohoto odvětví budou probíhat hladce a ekonomicky, sociálně a environmentálně vyváženým způsobem.

4. Hospodářství, které pracuje ve prospěch lidí

4.1. Pandemie COVID-19 zdevastovala evropské hospodářství a uvrhla společnost do chaosu, jehož důsledkem je rostoucí nezaměstnanost a nerovnosti. Klíčem k nastolení udržitelného rozvoje a zachování ambiciózního evropského sociálního modelu je silný ekonomický základ a tvorba hodnot. Ruku v ruce s politikami na podporu hospodářského rozvoje musí jít sociální politiky a musí být uznán jejich vzájemná nezbytnost pro společné dobro. Tvorba pracovních míst, rozvoj dovedností a inkluzivní trhy práce jsou nejlepším receptem pro předcházení nerovnostem a vyloučení a posílení

stability společnosti. Hospodářský a sociální pokrok jsou tedy pevně vzájemně provázané. Hospodářská výkonnost a prosperita mají zásadní význam. Aby se dosáhlo rychlého oživení, musí být mobilizovány všechny příslušné nástroje (fiskální, měnové, strukturální, podporující investice, regulační a finanční). Proces oživení musí respektovat společenské potřeby a musí být regionálně spravedlivý a vyvážený.

4.2. Kromě hospodářských a environmentálních otázek musí být hybnou silou pracovního programu EU na rok 2022 sociální agenda. To znamená, že prioritou by měl být závazek Komise k sociální a udržitelné Evropě, přičemž by se mělo zvážit možné zavedení nových ukazatelů hospodářského pokroku nad rámec HDP, například kvalita života, environmentální udržitelnost, sociální soudržnost, zdraví a celkové dobré životní podmínky stávajících a budoucích generací. V tomto ohledu hrají významnou úlohu organizace občanské společnosti. Je možné podpořit sociální inovace jako vzor pro proces oživení prostřednictvím společné tvorby, společného navrhování a společné výroby. Ve složitém sociálním prostředí, v němž dochází k obrovským změnám ve společnosti, lze úspěšného oživení dosáhnout jedině tím, že budou zmobilizovány veškeré zdroje ve společnosti a s využitím meziodvětvového a mezioborového přístupu budou hledána společná řešení pro společné výzvy. Organizovaná občanská společnost je katalyzátorem sociálních inovací.

4.3. EHSV vítá akční plán pro evropský pilíř sociálních práv a je přesvědčen, že v roce 2022 by měla být přijata hmatatelná opatření na podporu udržitelného rozvoje a sociální soudržnosti, která evropským občanům umožní přístup ke kvalitním základním službám. EHSV apeluje na Komisi, aby zvážila různé možnosti týkající se problematiky minimálního příjmu v Evropě s cílem lépe řešit situaci Evropanů, zejména tváří v tvář nepříznivým ekonomickým vyhlídkám kvůli pandemii a jejím důsledkům.

4.4. Evropská komise by se měla v procesu oživení zaměřit na znovuvytvoření pracovních míst a boj proti nerovnosti a chudobě a měla by věnovat zvláštní pozornost podpoře zranitelných skupin, jako jsou atypičtí pracovníci, chudé děti, osoby se zdravotním postižením, lidé v marginalizovaných oblastech a lidé přistěhovaleckého původu nebo původem z etnických menšin prostřednictvím aktivních politik začleňování. Chudoba obecně a chudí pracující jsou v mnoha členských státech stále závažným problémem. Zajištění odpovídající mzdy za práci je proto zásadní pro zaručení odpovídajících pracovních a životních podmínek. Na úrovni EU a členských států je zapotřebí přijmout komplexní přístup k řešení uvedených problémů, včetně podpory účinných systémů aktivního začleňování doplněných základními a podpůrnými sociálními službami.

4.5. Pandemie zhoršila situaci, pokud jde o neplacené domácí a pečovatelské práce vykonávané ženami a domácí násilí vůči nim. Evropská komise by měla navrhnout „evropskou dohodu o péči“ s cílem pomoci zbavit ženy těchto neplacených úkolů a předložit ambiciózní opatření k boji proti tomuto typu násilí.

4.6. EHSV usiluje o posílení úlohy organizací občanské společnosti ve svých partnerských zemích, zejména úlohy sociálních partnerů, a to ve všech oblastech, ale především v hospodářské a sociální oblasti. Stabilita je nezbytná k překonání krize a není možné ji dosáhnout bez zapojení sociálních partnerů do procesu rozhodování v oblasti hospodářství a bez aktivního zapojení obchodních sdružení do legislativního procesu, reforem a jejich provádění. Spolupráce mezi sociálními partnery a dalšími organizacemi občanské společnosti je hybnou silou úspěšných, udržitelných a inkluzivních politik v oblasti zaměstnanosti a sociálního začleňování. Komise by měla tuto zásadní úlohu uznat tím, že zlepší sociální i občanský dialog.

4.7. Podnikání ve všech svých podobách a odvětvích (včetně cestovního ruchu, průmyslu, ekonomiky platform, sociální ekonomiky a svobodných povolání) je nezbytné pro hospodářský růst, inovace, zaměstnanost a sociální začlenění. Je proto důležité identifikovat obtíže, kterým čelí malé a střední podniky (zejména velmi malé podniky často rodinné povahy) při přístupu na jednotný trh, a poskytnout účinné a lépe zacílené reakce na ně. Sociální podnikání si zaslouží zvláštní pozornost vzhledem k úloze, kterou může tato forma podnikání hrát při překonávání krize a při zajišťování spravedlivého a udržitelného hospodářského oživení.

4.8. Evropa prochází přechodem ke klimatické neutralitě a digitalizaci. Tyto zelené a digitální transformace zahrnují nové technologie, a tedy investice a inovace, a povedou k novým typům pracovních míst a novým dovednostem. Průmyslová politika by proto měla mít silný sociální rozměr, neboť kvalitní pracovní místa, sociální ochrana a účinné veřejné služby vytvářejí příznivé prostředí, v němž mohou průmyslové činnosti vzkvétat.

4.9. Moderní spotřebitelská politika musí zajistit, aby spotřebitelé měli potřebná práva a ochranu. Díky jednotnému trhu je pro spotřebitele a podniky v EU mnohem jednodušší nakupovat a prodávat zboží a služby v přeshraničním kontextu, ať už on-line, nebo off-line. Vyžaduje to důvěru v trh, cílené právní předpisy a jejich účinné vymáhání. Pomoci spotřebitelům, aby se stali skutečnými hráči ekologické a digitální transformace a mohli činit odpovědnější a informovanější volby, musí také jejich informování a zvyšování jejich povědomí.

4.10. Je nezbytné bedlivě monitorovat nové formy spotřeby a výroby s ohledem na potřebu začleňovat environmentální otázky a ochranu spotřebitelů a práce a také aspekty růstu a zaměstnanosti. Oběhové hospodářství pomáhá při přechodu k udržitelnějším vzorcům výroby a spotřeby.

4.11. Podniky jsou základním kamenem životaschopné Evropy. Evropské hospodářství musí být inovativnější a odolnější. Je nutné neustále zlepšovat obchodní prostředí. Dobrá regulace je nákladově efektivní cestou, jak podpořit oživení. Při zavádění jakýchkoli nových politických opatření by měly být zaručeny zásady zlepšování právní úpravy, testování dopadů na konkurenceschopnost a také zásady evropského pilíře sociálních práv a environmentální udržitelnosti. Potřeba příznivého podnikatelského prostředí se týká jak regulace, tak zdanění a přidělování veřejných finančních prostředků, přičemž je třeba mít na paměti, že investice do inovací tvoří základy budoucího evropského úspěchu. Moderní průmyslová politika vyžaduje komplexní přístup, jehož cílem je ve všech aspektech posílit konkurenceschopnost podniků v EU. Investice do infrastruktury připravené na budoucnost jsou nezbytné pro to, aby byl jednotný trh funkční. K investicím a obchodu by rovněž přispělo odstranění dvojího zdanění a digitalizace a zjednodušení daňových systémů, zejména v oblasti DPH.

4.12. Nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost potvrzuje význam skutečného zapojení občanské společnosti do vytváření národních plánů pro oživení a odolnost v rámci evropského semestru. EHSV vyzývá k zavedení závazné podmíněnosti pro takové konzultace na základě minimálních standardů stanovených na úrovni EU, protože zapojení se mezi zeměmi a regiony liší, a to i pokud jde o další nástroje v rámci víceletého finančního rámce.

4.13. Aby se zabránilo lavinovým dopadům na ekonomiku, návratu k úsporným opatřením a posílily se dlouhodobé přínosy plánu EU na podporu oživení, požaduje EHSV, aby byl co nejdříve obnoven proces přezkumu rámce správy ekonomických záležitostí EU. Místo „návratu k normálu“ požadujeme „obrat“ k revidovanému a vyváženému rámci správy ekonomických záležitostí orientovanému na prosperitu, který dává stejnou váhu řadě klíčových politických cílů, jako je udržitelný růst podporující začlenění, plná zaměstnanost a důstojná práce, konkurenceschopné sociálně tržní hospodářství a stabilní veřejné finance. Takový rámec by měl rovněž zabránit asymetrickým účinkům v členských státech a stimulovat produktivní investice například díky zlatého pravidla vyrovnaného rozpočtu. Obecná úniková doložka Paktu o stabilitě a růstu by v každém případě měla zůstat aktivována, dokud nezaměstnanost významně neklesne a růst nenastoupí stabilní vzestupnou trajektorii a nezačnou následně platit modernizovaná fiskální pravidla.

4.14. Výbor požaduje, aby se zintenzivnilo úsilí o dokončení bankovní unie, projektu, který má již velké zpoždění. Evropské banky budou i nadále hrát zásadní roli v hospodářském zotavení z krize COVID-19 a budou podporovat ekonomiku a zaměstnanost. Plnohodnotná bankovní unie by rovněž přispěla k sociálnímu začlenění a k dosažení cílů udržitelného rozvoje, což je zásadní pro zajištění budoucí konkurenceschopnosti Evropy. Výbor zdůrazňuje, že je zapotřebí dále zvýšit proporcionalitu bankovních pravidel, ovšem nikoliv za cenu snížení účinnosti obezřetnostního rámce. EHSV považuje za klíčové, aby byla při přezkumu bankovních obezřetnostních pravidel zohledněna rozmanitost evropského bankovního odvětví.

4.15. Stejně velkou prioritu v agendě by měla mít i unie kapitálových trhů. Výbor podpořil iniciativy uvedené v akčním plánu pro unii kapitálových trhů z roku 2020. Výbor požaduje skutečnou podporu od členských států v zájmu dosažení cílů unie kapitálových trhů a zdůrazňuje, že zvláštní pozornost by měla být věnována iniciativám se strategickým významem pro financování evropského hospodářství a klimatické a digitální transformace. Výbor má za to, že by měly být propagovány osvědčené postupy z členských států s cílem zlepšit finanční gramotnost Evropanů, což je předpokladem pro lepší využívání vysoké míry úspor v Evropě. EHSV dále zdůrazňuje, že zohlednění environmentálních, sociálních a správních aspektů by mělo být dále prosazováno, a vyzdvihuje proto, že je nezbytné, aby investoři měli přístup ke spolehlivým údajům o těchto aspektech.

4.16. EHSV je pevně přesvědčen, že v souvislosti s digitalizací ekonomiky musí být veškeré změny pravidel pro rozdělení práv na zdanění zisku mezi jednotlivými zeměmi koordinovány v celosvětovém měřítku, a proto vítá úzkou spolupráci mezi Komisí, členskými státy a organizací OECD/skupinou G20 za účelem podpory vypracování mezinárodního řešení. Pokud však nebude možné dosáhnout mezinárodního řešení, musí EU zvážit samostatný postup. Mezi priority musí patřit boj proti daňovým podvodům a daňovým únikům i proti praní špinavých peněz a agresivnímu fiskálnímu plánování.

4.17. Klíčovou roli při zajišťování vyváženého a účinného oživení, podpoře konvergence, boji proti nerovnostem a zajištění toho, aby nikdo nebyl opomenut, bude hrát politika soudržnosti. Je zapotřebí, aby různé zdroje fondů soudržnosti z programového období 2021–2027 byly vynakládány účinně a v pravý čas, a bylo tak dosaženo skutečného oživení. Pro zotavení z krize a posílení odolnosti a udržitelnosti je třeba upřednostňovat rovné a spravedlivé rozdělování. Územní soudržnost bude také usilovat o vyváženější a udržitelnější rozvoj v souladu s obývaným územím. Politika soudržnosti EU by se v letech 2021–2027 měla i nadále zaměřovat na hospodářskou konkurenceschopnost prostřednictvím výzkumu a inovací a digitální transformace, jakož i agendy Zelené dohody pro Evropu a cílů udržitelného rozvoje.

4.18. V odvětví dopravy jsou hlavními podmínkami pro udržení kvalifikované pracovní síly, bez níž nelze zaručit udržitelnou konkurenceschopnost, zachování kvalitních pracovních míst a odpovídající pracovní podmínky. Je třeba zachovat kvalitní pracovní místa a odpovídající pracovní podmínky a mělo by pokračovat nabírání a školení kvalifikované pracovní síly. Výbor vítá probíhající iniciativy Komise týkající se „žen v dopravě“ a vyzývá k podniknutí dalších kroků pro dosažení rovnosti žen a mužů v tomto odvětví.

4.19. EHSV vyzývá Komisi, aby v rámci renovační vlny zavedla nový „Erasmus pro energeticky účinnou renovaci do roku 2050“ s cílem přilákat mladé lidi v Evropě k novým pracovním místům ve stavebnictví.

4.20. Srovnávací přehled sociálních ukazatelů by měl pravidelně sledovat pokrok v provádění pilíře jak ve společné zprávě o zaměstnanosti, tak ve zprávách o jednotlivých zemích. Měl by fungovat integrovaným způsobem s již existujícím monitorem výsledků v oblasti zaměstnanosti a monitorem výsledků v oblasti sociální ochrany vyvinutými členskými státy. Čtrnáct ukazatelů a dílčích ukazatelů (celkem 35) by mělo být průběžně revidováno za účasti sociálních partnerů a organizací občanské společnosti s cílem přizpůsobit tyto ukazatele a dílčí ukazatele politickým cílům a měnícím se sociálně-ekonomickým podmínkám v Evropě.

4.21. V rámci monitorování sociální nerovnováhy by měl nový evropský semestr dosáhnout sociálních cílů, aby se vyrovnala převaha fiskálních a makroekonomických požadavků. Srovnávací přehled sociálních ukazatelů by se měl zaměřovat na všechna práva a zásady zakotvené v pilíři a monitorovat je, a jeho součástí by měly být nové, měřitelné ukazatele. Mezi tyto ukazatele by kromě statistiky mohly patřit skutečný přístup ke kvalitním sociálním službám, vymahatelná sociální práva, integrace migrantů do společnosti a do trhu práce, působnost kolektivního vyjednávání, zapojení sociálních subjektů do procesu evropského semestru a přístup k učňovské přípravě a kvalitnímu vysokoškolskému vzdělávání. Komise by měla v úzké spolupráci se sociálními partnery a příslušnými organizacemi občanské společnosti monitorovat provádění národních plánů reforem a tím prosazovat doporučení pro jednotlivé země v sociální oblasti. Počet a struktura doporučení by měly být přiměřené a měly by monitorovat pokrok v oblasti priorit uvedených v plánu.

4.22. Zapojení sociálních partnerů by se mělo posílit v souladu s ustanoveními SFEU, tak aby mohli být konzultováni ohledně návrhu a provádění hospodářských a sociálních politik a politik zaměstnanosti podle vnitrostátní praxe. Pro zlepšení angažovanosti sociálních partnerů v rámci tvorby politik je nezbytné jejich včasné a smysluplné zapojení, což usnadní úspěšné provádění reforem způsobem, který vyváží zájmy pracovníků a zaměstnavatelů. Spolupráce mezi sociálními partnery může být hybnou silou úspěšných, udržitelných a inkluzivních politik v oblasti zaměstnanosti a sociálního začleňování. Měly by být posíleny konzultace se sociálními partnery prostřednictvím lepšího provádění rámce EU pro informace, konzultace a zapojení, a to zejména v procesech restrukturalizace⁽⁷⁾.

5. Silnější Evropa ve světě

5.1. EHSV se domnívá, že v rámci podmínek Zelené dohody pro Evropu a cílů udržitelného rozvoje by měly být sociální soudržnost, hospodářská konvergence směrem nahoru a podpora konkurenceschopnosti a inovací základem, na kterém hospodářství eurozóny zrychlí tempo a bude podporovat silnější mezinárodní úlohu eura v nadcházejícím období. To mimo jiné vyžaduje dokončení hospodářské a měnové unie a bankovní unie, jakož i další opatření k prohloubení evropského finančního sektoru, včetně silnější infrastruktury evropského finančního trhu a pevných referenčních hodnot úrokových sazeb. Velice důležitým prostředkem k posílení mezinárodní úlohy eura je také podpora rozsáhlejšího používání eura ve strategických odvětvích. Za tímto účelem se členské státy vybízejí, aby zaujaly jednotnější přístup k mezinárodní diplomacii a aktivnější postoj k prosazování zájmů EU v těchto odvětvích, který by následovně mohl vést k lepším obchodním příležitostem.

(7) Viz stanovisko EHSV o průmyslové transformaci (Úř. věst. C 56, 16.2.2021, s. 10), a stanovisko INT/903 Zelenou dohodu nelze realizovat bez sociální dohody (viz strana 23 v tomto čísle Úředního věstníku).

5.2. Pokud jde o politiku rozšiřování, EHSV očekává, že příští zprávy o jednotlivých zemích budou při sledování toho, jak vlády zemí západního Balkánu zacházejí s občanskou společností, dodržovat jasnou strukturu. EHSV je pevně přesvědčen, že by EU měla rovněž investovat do rozvoje horizontálních struktur občanské společnosti tím, že poskytne sociálním partnerům a dalším organizacím občanské společnosti ze západního Balkánu odborné znalosti, technickou podporu a příležitosti k vytváření regionálních a mezinárodních sítí, zejména s cílem zajistit jejich aktivnější úlohu v procesu rozšíření. Aby bylo možné kontrolovat transparentnost a odpovědnost politických elit západního Balkánu, měla by EU organizacím občanské společnosti v tomto regionu zadávat vypracovávání pravidelných „stínových“ zpráv o stavu demokracie.

5.3. EHSV je přesvědčen, že pro obnovení důvěry v rozšíření a posílení způsobů, jimiž Unie oslovuje své přirozené spojence na západním Balkáně, by EU měla umožnit politickým představitelům a občanům z tohoto regionu, aby se zapojili do činností a diskusí v rámci konference o budoucnosti Evropy, přičemž by měli poradní úlohu. Orgány EU se mohou opřít o místní občanské společnosti a požádat o pomoc delegace EU v tomto regionu s cílem mobilizovat občany v partnerských zemích západního Balkánu, kteří tak získají možnost připojit se k platformám, na nichž budou občané EU během konference o budoucnosti Evropy diskutovat.

5.4. Pokud jde o Východní partnerství, Výbor je přesvědčen, že EU je v první řadě uníí hodnot. Její vztahy se sousedními zeměmi by proto měly být založeny na stejných hodnotách a měly by jimi být podmíněny. Výbor je odhodlaný se nadále intenzivně podílet na budování silnějších a demokratičtějších společností v sousedních zemích, v nichž mohou organizace občanské společnosti svobodně fungovat.

5.5. V souvislosti se zhoršujícími se vztahy EU a Ruska EHSV vyzývá Komisi, aby nadále podporovala vztahy s ruskou občanskou společností.

5.6. V rámci hledání způsobů, jak umožnit občanské společnosti, aby hrála svoji úlohu na globální scéně EHSV vyzývá Komisi, aby pokračovala v úvahách, jak posílit roli interních poradních skupin. Je nezbytné zajistit odpovídající prostředky a zdroje, jež jim pomohou plnit jejich monitorovací a poradenské funkce, a to zejména s ohledem na novou generaci interních poradních skupin, jejichž oblast působnosti bude mnohem širší. EHSV souhlasí se svojí úlohou v rámci této podpory. Očekáváme, že pracovní program Komise na rok 2022 zohlední potřebu GR pro obchod provést některá doporučení vyplývající z posílených konstruktivních debat s EHSV a interními poradními skupinami v roce 2021. Světová obchodní organizace (WTO) v poslední době rozšířila svou komunikaci s občanskou společností i nad rámec každoročních veřejných fór, což významně přispělo ke zvýšení efektivity a posílení demokracie v rámci mnohostranného obchodního systému. Je zde však stále značný prostor pro zlepšení. EHSV se těší na další vývoj poté, co se Komise zavázala posílit hlas občanské společnosti na mnohostranné úrovni, zejména pokud jde o šestý bod nedávno zveřejněného šestibodového akčního plánu Ottawské skupiny.

5.7. EU je na poli mezinárodního obchodu klíčovým hráčem a musí se odpovídajícím způsobem chovat při vyjednávání obchodních dohod s mezinárodními partnery, aby si udržela svou vedoucí úlohu při stanovování ekonomické agendy a prosazovala v tomto kontextu své hlavní zásady, sociální a pracovní normy a hodnoty (právní stát, základní práva a demokratické zásady). Aby bylo možné využít globálních příležitostí, je zapotřebí dokončit probíhající jednání, ratifikovat a provést konečné dohody a zahájit nová jednání. EU musí rovněž přispět k posílení multilateralismu a podpořit úlohu a modernizaci WTO.

5.8. EHSV je přesvědčen, že EU musí získat autonomii, pokud jde o vývoj evropské datové infrastruktury a nových digitálních technologií. Musí EU stát na vlastních nohou a investovat do technologií příští generace, nezávisle na Číně a Spojených státech. EU musí rozvíjet vlastní vizi a strategii digitální svrchovanosti, přičemž musí zůstat otevřená volnému obchodu a podporovat multilaterální systém. Ze strategického hlediska by se měla zaměřit na zavádění své infrastruktury, kybernetické bezpečnosti, cloudových technologií, klíčových základních technologií a dat a přesvědčit globální partnery kvalitou svých standardů a produktů. Zajištění potravinového zabezpečení, silného potravinářského dodavatelského řetězce a zemědělsko-potravinářské udržitelnosti v EU by rovněž měly být jednou z priorit Komise.

5.9. EHSV navrhuje, aby obchodní, investiční a hospodářské dohody EU:

— začleňovaly sociální a pracovní normy a normy udržitelného rozvoje do pravidel WTO a dalších agentur OSN, a významně tak přispívaly k vytvoření nového, spravedlivého ekonomického a obchodního řádu a dosažení spravedlivé a inteligentní globalizace,

- obsahovaly kapitulu s ustanoveními o daňových deliktech, praní peněz a agresivním daňovém plánování a spolupráci mezi daňovými orgány,
- obsahovaly mechanismus na ochranu lidských práv a mechanismus náležité péče s cílem zajistit dodržování pracovních norem a sankcí za porušování pracovních práv⁽⁸⁾. Tento mechanismus by měl být založen na dohodnutých normách vymáhaných přiměřenými, účinnými a odrazujícími sankcemi a měl by být zaveden závaznými právními předpisy, které budou obsahovat jasné definice práv a přiměřené požadavky na oznamování,
- zahrnovaly plné a skutečné zapojení organizací občanské společnosti a sociálních partnerů do procesu vyjednávání a následných fází monitorování a hodnocení dopadů dohod (interní poradní skupiny).

5.10. Výbor apeluje na EU, aby aktivně spolupracovala se Spojenými státy na plnění klimatických cílů Pařížské dohody, neboť USA jsou v oblasti klimatu znovu aktivní. Především nyní, kdy se komplikuje vztah s Čínou kvůli její domácí a zahraniční politice, je silný vztah EU a USA velmi důležitý, a to nejen v oblasti klimatu.

5.11. EHSV uznává, že strategické partnerství EU a Číny je pod tlakem kvůli zhoršující se situaci v Hongkongu, zmenšujícímu se prostoru pro občanskou společnost a lidskoprávní situaci v Číně, zejména v souvislosti s Ujgury. Výbor proto vyzývá Komisi, aby využila všechny dostupné diplomatické a politické možnosti ke zlepšení situace občanů Hongkongu a menšin v Číně. EHSV v této souvislosti požaduje, aby Komise co nejdříve vypracovala návrh na zřízení jedinečné strategie EU (plně v souladu s evropskými politikami v oblasti dopravy, hospodářské soutěže, investic, lidských a pracovních práv, bezpečnosti atd.) s cílem reagovat odlišnou iniciativou v členských státech EU spojených s iniciativou Jedno pásmo, jedna cesta.

5.12. EHSV uznává, že je zapotřebí, jak uvádí Komise, „posílení mezinárodních opatření v oblasti odolnosti vůči změně klimatu“. Přitom musíme mít na paměti, že mimo EU změna klimatu dopadá nejvíce na nejméně rozvinuté země a malé ostrovní rozvojové státy. Proto trváme na tom, aby EU v rámci strategie partnerství EU a Afriky spolupracovala s nejhroženějšími africkými zeměmi, protože, jak Komise správně cituje Světovou banku: jen v subsaharské Africe může změna klimatu do roku 2050 vyvolat migraci až 70 milionů lidí.

5.13. Středomořská oblast se bude muset znovu stát ústřední oblastí Evropy, jako tomu bylo po staletí, tedy oblastí, v níž probíhá výměna zboží a výměny mezi osobami a kulturami. EHSV vyzývá k opětovnému nastolení strategické úlohy Středomoří s cílem umožnit politiku sousedství schopnou zajistit mírový proces a udržitelný hospodářský, environmentální a sociální rozvoj.

6. Podpora evropského způsobu života

6.1. Činorodá občanská společnost je základem Evropské unie. Náš způsob života se vyznačuje smyslem pro poctivost, spravedlnost a solidaritu a chápáním potřeby podílet se na obecném blahu ve prospěch všech. Vzhledem k tomu, že krize COVID-19 měla zvlášť negativní dopad na určité společenské skupiny, jako jsou ženy, mládež a mobilní občané EU, kteří zažívají „dvojí omezení pohybu“, je nyní důležitější než kdy jindy, aby organizace občanské společnosti sehrály ústřední roli a přispívaly k posilování tohoto způsobu života. Měly by být považovány za spojence při ochraně, podpoře a zachování našeho způsobu života založeného na inkluzivnosti a respektu k ostatním. EHSV proto žádá Komisi, aby poskytla organizacím občanské společnosti řádnou, cílenou podporu a uznání, a zachovala tak občanský prostor a demokratické právo na sdružování, které je pro náš způsob života zásadní.

6.2. Jedním z hlavních ponaučení z koronavirové krize je skutečnost, že je třeba posílit zdravotní systémy téměř ve všech evropských zemích, se zaměřením na prevenci a zaručení přístupu ke strukturám veřejného zdraví, základním zdravotním službám včetně vakcín a k dlouhodobé péči pro všechny. Situace osob v pečovatelských zařízeních vyžaduje zvláštní a náležitou pozornost. Odpovědnost za zdravotní péči sice spadá do pravomoci členských států, virus se však šíří bez ohledu na státní hranice a vyžaduje společnou reakci na evropské úrovni.

⁽⁸⁾ Viz stanovisko EHSV Povinnost náležité péče a legislativní usnesení EP Náležitá péče a odpovědnost podniků (Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 136).

6.3. Evropská komise by se měla v procesu oživení zaměřit na znovuvytvoření pracovních míst a boj proti nerovnosti a chudobě a měla by věnovat zvláštní pozornost podpoře zranitelných skupin, jako jsou chudé děti, osoby se zdravotním postižením, atypičtí pracovníci, lidé v marginalizovaných oblastech, migranti a etnické menšiny, prostřednictvím aktivních politik začleňování. Chudoba obecně a chudí pracující konkrétně jsou v mnoha členských státech stále závažným problémem. Na úrovni EU a členských států je zapotřebí přijmout komplexní přístup k řešení uvedených problémů, včetně podpory účinných systémů aktivního začleňování doplněných základními a podpůrnými sociálními službami.

6.4. Zvláštní pozornost je třeba věnovat dětem a mladým lidem: právě tato generace bude splácet obrovský veřejný dluh, který státy nyní vytvářejí, aby se vypořádaly s důsledky pandemie. Nemůžeme přehlížet výzvy související s jejich aktivním zapojením do společnosti a na trhu práce.

6.5. Migrace je i nadále prioritní otázkou kvůli svému dopadu na společnost a hospodářství EU (zaměstnanost, integrace, ochrana hranic a boj proti rasismu, xenofobii, populismu a diskriminaci). Pandemie COVID-19 prohlubuje zranitelnost migrantů kvůli osobním, sociálním, situačním a strukturálním faktorům, stejně jako tomu bylo v dřívějších hospodářských krizích. Je zapotřebí vytvořit udržitelnější a bezpečnější legální cesty pro vstup do EU a věnovat pozornost účinnému využívání již existujících mechanismů a zároveň vyvážit stávající azylový systém, pokud jde o bezpečnost a solidaritu. Kromě toho je třeba vyvracet falešné zprávy a mylné domněnky a bojovat proti verbálním projevům nenávisti a politickému diskurzu proti migrantům. To také pomůže bojovat proti rasismu, radikalizaci, xenofobii a diskriminaci.

6.6. Transatlantické partnerství je založené na našich historicky sdílených a společných hodnotách. Je klíčové v boji proti globálním výzvám a ochraně mezinárodního řádu. EHSV vyzývá Evropskou unii, aby využila obnovené transatlantické partnerství k řešení stávajících nebývalých celosvětových výzev, včetně vzestupu Číny a dalších globálních aktérů, kteří se ve svých činnostech neřídí stejnými demokratickými zásadami. Rovněž požaduje plné zapojení EU do nadcházejícího summitu pro demokracii, který oznámil prezident Biden, a silné zapojení občanské společnosti.

7. Nový impuls pro evropskou demokracii

7.1. Zvláštní pozornost si zaslouží způsob, jakým EU vytváří právní předpisy („zlepšování právní úpravy“), a potřeba mít evropský soubor právních předpisů, který bude schopný lépe sloužit občanům a podnikům. Legislativní proces EU musí být transparentnější, otevřenější vůči příspěvkům zúčastněných stran a srozumitelnější.

7.2. Díky účasti všech občanů prostřednictvím organizací, sdružení a sítí občanské společnosti bude proces obnovy a přetváření budoucnosti Evropy skutečně demokratický. EHSV má proto za to, že členské státy a orgány EU musí zajistit, aby v tomto komplexním procesu nebyl nikdo opomenut, zejména ti nejzranitelnější. Znamená to umožnit organizacím občanské společnosti stát se klíčovými a rovnocennými partnery rozhodování. Lepší provádění čl. 11 odst. 2 SEU o občanském dialogu je zapotřebí víc než kdy dříve. EHSV se domnívá, že jedním z nástrojů pro tento účel by mohlo být začlenění čtvrtého pilíře do Akčního plánu pro evropskou demokracii se silným důrazem na aktivní občanství a jasnou strategii v tomto směru.

7.3. Hlavní evropské zásady uvedené v článku 2, jako je demokracie, právní stát a základní práva, včetně občanského prostoru, jsou úzce propojeny. Zpráva o právním státu a akční plán pro demokracii by měly být vzájemně propojeny a měly by monitorovat otázky občanského prostoru, včetně prostoru občanské společnosti. Výbor považuje za žádoucí, aby Komise pokračovala v provádění těchto akčních plánů a zavedla silnější mechanismy na obranu těchto zásad a prostoru občanské společnosti. Pokud jsou vnitrostátní právní předpisy v rozporu s právem EU, mělo by být zahájeno řízení o nesplnění povinnosti.

7.4. EHSV se těší na plány Komise na rok 2022 týkající se nové „iniciativy pro sociální dialog“, avšak naléhavě Komisi vyzývá, aby ji rozšířila na „dialog občanské společnosti“, aby se v situacích, kdy je to žádoucí, mohly dialogu účastnit i jiné organizace občanské společnosti než tradiční sociální partneři. Díky tomu bude mít občanská společnost při tvorbě politik stejné postavení jako sociální partneři.

7.5. Hospodářský útlum způsobený pandemií má podstatný dopad z hlediska genderové rovnosti, a to jak během tohoto útlumu, tak v rámci následného procesu oživení. Pandemie sama o sobě prohloubila genderovou nevyváženost. EHSV se proto domnívá, že je zcela nezbytné, aby se rovnost žen a mužů a začleňováním genderového hlediska zabývaly všechny aspekty tvorby a provádění právních předpisů EU.

7.6. Základní práva a právní stát patří ke stěžejním evropským hodnotám, a to kdykoliv a kdekoliv v EU, a nelze je proto dočasně pozastavit. Přestože reakce na současnou krizi musí být rychlá a opravňuje k určitým výjimečným a časově omezeným opatřením, není možné, aby tato opatření narušovala zásady právního státu a ohrožovala demokracii, dělbu moci a základní práva evropských občanů. Výbor vyzývá Komisi, aby byla v této věci ostražitá a aby v příslušných případech podnikla aktivní kroky, jsou-li tyto hodnoty porušovány. Komise by dále měla integrovat agendu týkající se práv obětí do všech programů financování z EU, včetně fondů EU spravovaných na vnitrostátní a mezinárodní úrovni. Výbor připomíná, že navrhoval, aby byla vypracována ambiciózní strategie EU v oblasti komunikace, vzdělávání a osvěty občanů zaměřenou na základní práva, právní stát a demokracii.

7.7. Je třeba zavést nové nástroje EU na ochranu a podporu základních práv a právního státu, například nový cyklus přezkumu právního státu a nový mechanismus, který má financování EU podmiňovat dodržováním základních práv a právního státu, a to tak, aby tyto nástroje mohly být uplatněny rychle a účinně. EHSV dále vyzývá k posílení úlohy občanské společnosti v rámci cyklu přezkumu právního státu a fóra zúčastněných stran.

7.8. Filantropie a občanská společnost hrají zásadní úlohu při prosazování klíčových oblastí evropské politiky a v lepším operačním prostředí by mohly učinit ještě více. Nová politika EU v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu musí zohledňovat rizika a musí být úměrná rizikům, jimž se snaží čelit, a nesmí nepřiměřeně omezovat legitimní veřejně prospěšnou a filantropickou činnost.

7.9. Je zcela zřejmé, a pocítujeme to dennodenně, že k dosažení svobodných a pluralistických sdělovacích prostředků a kvalitní nezávislé žurnalistiky a účinné regulace sociálních médií – zejména za účelem potírání dezinformací a včetně regulace politické reklamy a odpovědnosti za obsah na internetu –, musí být podniknuty další kroky, a to samozřejmě i ze strany Komise.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

561. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO A SOCIÁLNÍHO VÝBORU – JDE62
– INTERACTIO, 9. 6. 2021–10. 6. 2021

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Na cestě k zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2021/C 341/02)

Zpravodaj: **Ferre Wyckmans**

Spoluzpravodaj: **Gonçalo Lobo Xavier**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	20. 2. 2020
Právní základ	čl. 32 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato v sekci	11. 5. 2021
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	187/4/5

1. Závěry a doporučení

1.1. Transparentní, digitální a konkurenceschopný nástroj pro zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství spolu se zelenými veřejnými zakázkami, které jsou definovány v právních předpisech EU, spadá mezi politiky, jejichž úkolem je podporovat rozvoj jednotného trhu, poskytovat občanům a spotřebitelům vysoce kvalitní zboží a služby a rozvíjet inovativní, inteligentní, udržitelnou a sociálně odpovědnou evropskou kulturu veřejných zakázek.

1.2. Řízení zadávání veřejných zakázek je ústředním a rozhodujícím faktorem jak z hlediska zvyšování investic do odvětví životního prostředí, tak i z hlediska plnění cílů v oblasti klimatu, i v rámci investičního plánu pro udržitelnou Evropu.

1.3. Zadávání veřejných zakázek, které zahrnuje minimální povinná kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek, spadá do oblasti působnosti politik oběhového hospodářství stanovených v akčním plánu EU pro oběhové hospodářství.

1.4. Legislativa a regulace musí zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství podpořit prostřednictvím různých nástrojů, jako jsou směrnice o zadávání veřejných zakázek a právní předpisy pro jednotlivá odvětví.

1.5. Zavedení veřejných zakázek zadávaných v souladu s principy oběhového hospodářství podporuje rozvoj oběhového hospodářství. Mnohá z nových pravidel jsou v současné době stále založena na dobrovolné úpravě. EHSV požaduje další opatření za účelem zvýšení počtu povinných ujednání. Kromě toho je nezbytné, aby byl regulační rámec jednoduchý, jasný a jednotný.

1.6. EHSV je přesvědčen, že zavedení minimálních povinných kritérií pro zadávání zelených veřejných zakázek může v celé Evropě zvýšit základní úroveň veřejných zakázek z hlediska udržitelnosti a oběhovosti.

1.7. Tato minimální kritéria nejsou překážkou pro průkopníky, nebrání inovacím ani neposkytují veřejným zadavatelům záminku k tomu, aby vyžadovaly více než dané minimum. Klíčové je, že minimální povinná kritéria musí být pravidelně kontrolována a aktualizována s ohledem na technologický pokrok a nesmí omezovat ty, kdo stanovený rámec překračují.

1.8. EHSV je přesvědčen, že zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství umožní správním orgánům posunout se od kritéria nejnižší ceny v době nákupu a hodnotit u nabídek aspekty kvality a oběhovosti, jakož i kvalitu práce.

1.9. EHSV se domnívá, že aspekt kvality pracovních míst, která je jednou ze zásad evropského pilíře sociálních práv, se musí promítnout do požadavku na zadávání veřejných zakázek podnikům, které uplatňují kolektivní smlouvy, nebo pokud tomu tak není, dodržují příslušné právní předpisy daného státu a praxi vyplývající z dohod mezi sociálními partnery. Především se tak sociálnímu dumpingu a bude zajištěna spravedlivá soutěž.

1.10. EHSV vítá standardizované volně dostupné nástroje pro měření nákladů životního cyklu, které Evropská komise již vyvinula. Náklady životního cyklu výrobku nebo služby a využívání kritérií, která jdou nad rámec ceny, jako jsou kritéria kvality, udržitelnosti či sociálního dopadu, inspirují a povzbuzují zadavatele veřejných zakázek, aby využívali veřejné zakázky jako způsob pro dosažení pozitivního sociálního a etického dopadu.

1.11. Je nezbytné zajistit, aby se na veřejných zakázkách více podílely malé a střední podniky a sociální podniky, čehož lze dosáhnout tím, že malým a středním podnikům bude poskytována podpora ve fázi předkládání nabídek a že ve specifikacích pro nabídky bude udržována pečlivá rovnováha mezi kvalitativními a kvantitativními kritérii.

1.12. EHSV je přesvědčen, že kroky vedoucí k zavedení povinného začleňování sociálních doložek do výzev k podávání nabídek zajistí, aby se hodnocení sociálního aspektu – který vedle ekonomických a environmentálních aspektů představuje třetí pilíř udržitelného rozvoje – stalo trvalou součástí zadávacích řízení.

1.13. Podobně se EHSV domnívá, že ekoznačky jsou dobrým mechanismem, který lze použít v případech, kdy je možné zahrnout aspekty oběhovosti, avšak stávající směrnice to zadavateli zbytečně komplikují, neboť kladou důraz na to, aby zadavatel přesně věděl, co je v ekoznačce.

1.14. Je nezbytné vyškolit zadavatele veřejných zakázek, pokud je o právní a technické aspekty zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství a pojem nákladů životního cyklu, a vyškolit ty zadavatele, kteří jsou koncovými uživateli, v udržitelném používání výrobků.

1.15. Pro EHSV je zásadní podporovat myšlenku zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství, a to prostřednictvím výraznějšího komunikování o dobrých příkladech a osvědčených postupech nebo skrze propagační kampaně či případné veřejné a vzdělávací iniciativy. Je zapotřebí partnerství a pokynů, jejichž prostřednictvím by měla EU podporovat rozvoj platformy s velkou sítí pro veřejné zakázky.

1.16. Orgány EU by rovněž měly jít příkladem tím, že budou praktikovat zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství a budou to prezentovat prostřednictvím případových studií, aby zdůraznily příležitosti a přínosy dostupné všem zadavatelům veřejných zakázek.

2. Obecné připomínky

2.1. Roční výdaje vládních institucí tvoří přibližně 14 % celkového hrubého domácího produktu Evropské unie⁽¹⁾: vládní instituce jsou tedy největšími evropskými spotřebiteli a jejich výdaje jsou určovány veřejnými zakázkami.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_cs.

2.2. Transparentní, digitální a konkurenceschopný nástroj pro zadávání veřejných zakázek v rámci oběhového hospodářství spolu se zelenými veřejnými zakázkami, které jsou definovány v právních předpisech EU, spadá mezi politiky, jejichž úkolem je podporovat rozvoj jednotného trhu, poskytovat občanům a spotřebitelům vysoce kvalitní zboží a služby a rozvíjet inovativní, inteligentní, udržitelnou a sociálně odpovědnou evropskou kulturu veřejných zakázek ⁽²⁾.

2.3. Rozvoj oběhového hospodářství je jednou z hlavních oblastí zájmu EHSV. Řízení zadávání veřejných zakázek je ústředním a rozhodujícím faktorem, pokud jde o zvyšování investic do oblasti životního prostředí, investiční plán pro udržitelnou Evropu ⁽³⁾ a stanovisko EHSV k *novému akčnímu plánu pro oběhové hospodářství* ⁽⁴⁾.

2.4. Záměrem tohoto stanoviska je navrhnout, aby do evropských právních předpisů byla začleněna řada různých nástrojů s cílem podporovat šíření zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství, tj. sladění hlavního účelu zakázky s ochranou životního prostředí a sociálních práv a hledání a vybírání ekonomických řešení, která mají během doby svého trvání menší dopad na životní prostředí.

2.5. Legislativa a regulace musí zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství podpořit prostřednictvím různých nástrojů (minimální kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek, podpora odvětvového přístupu, posílení rámce pro ekodesign a předpisů týkajících se ekodesignu, povinné monitorování) s cílem:

2.5.1. podporovat kvalitu a inovace, mimo jiné z environmentálního a sociálního hlediska;

2.5.2. snížit výdaje, jež místním orgánům v současné době vznikají v souvislosti se službami, které nabízejí;

2.5.3. zajistit, aby byly veřejné zakázky chytřejší a účinnější;

2.5.4. využívat zadávání veřejných zakázek k řešení globálních výzev, jako je změna klimatu, nedostatek zdrojů a nerovnost, prostřednictvím podpory sociálních politik;

2.5.5. urychlit přechod na udržitelnější a konkurenceschopnější logistické řetězce a obchodní modely;

2.5.6. poskytnout pokyny pro používání rámce pro zadávání veřejných zakázek v mimořádné situaci související s krizí COVID-19 ⁽⁵⁾;

2.5.7. pomáhat malým a středním podnikům a podnikům sociální ekonomiky získat větší podíl na trhu a zároveň podporovat jejich přítomnost na místních trzích a zasazovat se o jejich ještě větší přítomnost v evropských průmyslových systémech, neboť tato pozitivní spirála může být hybnou silou investic do environmentálních inovací a zvýšené poptávky po specializovaných a kvalifikovaných pracovních místech;

2.5.8. bránit a rozšiřovat práva spotřebitelů a lépe prosazovat uplatňování zásad spravedlnosti a rovných podmínek stanovených v evropském pilíři sociálních práv.

2.6. Zavedení zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství podporuje rozvoj oběhového hospodářství. Mnohá z nových pravidel jsou v současné době stále založena na dobrovolné úpravě. Dalším krokem je zvýšení počtu povinných ujednání. Mimoto je nezbytné, aby byl regulační rámec jednoduchý, jasný a jednotný.

⁽²⁾ Evropská komise vydala v roce 2017 na toto téma užitečnou brožuru: https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/cp_european_commission_brochure_en.pdf

⁽³⁾ Viz akční plán Komise pro oběhové hospodářství, stanovisko EHSV k *novému akčnímu plánu pro oběhové hospodářství* a zpráva Evropského parlamentu z vlastního podnětu.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 94.

⁽⁵⁾ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0401\(05\)&from=CS](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0401(05)&from=CS).

3. Minimální povinná kritéria EU pro zadávání zelených veřejných zakázek

3.1. Zavedení minimálních povinných kritérií pro zadávání zelených veřejných zakázek může zvýšit základní úroveň udržitelných veřejných zakázek a veřejných zakázek, jež jsou v souladu s principy oběhového hospodářství v celé Evropě. Tato kritéria mohou usnadnit formulování specifikací pro nabídky: zahrnují povinnosti, které musí orgány veřejné správy plnit, výhody pro podniky s ekologickou certifikací, bonusy pro nabídky, které si to zaslouží, nová kritéria pro hodnocení nabídek a agregovanou poptávku veřejnosti za účelem podpory kvalitativního hodnocení nabídek. Je důležité, aby tato minimální kritéria nebyla překážkou pro průkopníky, nebránila inovacím ani neposkytovala veřejným zadavatelům důvod pro překročení daného minima. Klíčové je, že minimální povinná kritéria musí být pravidelně kontrolována a aktualizována s ohledem na technologický pokrok a nesmí omezovat ty, kdo stanovený rámec překračují. Mezitím musí flexibilní modely podporovat inovace.

3.2. Ve společensky odpovědném zadávání veřejných zakázek jde o to, aby v rámci veřejných zakázek bylo dosahováno pozitivních sociálních výsledků. Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek má potenciál ovlivnit širší trh na straně poptávky i nabídky. Prostřednictvím rozumného nakupování mohou zadavatelé veřejných zakázek podporovat pracovní příležitosti, důstojnou práci a sociální začleňování spolu se začleňováním na trh práce, lepší podmínky pro osoby se zdravotním postižením a znevýhodněné osoby, přístupnost a etický obchod⁽⁶⁾.

3.3. Odpovědné a etické nakupování může také zviditelnit podnikatele, kteří jsou nejvíce vnímaví k těmto otázkám, a to tím, že je povzbudí k odpovědnějšímu a udržitelnějšímu řízení výrobního procesu a zaměstnávání pracovníků. Díky tomu je společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek strategickým nástrojem pro účinné prosazování sociální a pracovní politiky. Je důležité zavést aktivní politiky zaměřené na podporu a financování podniků, konkrétně malých a středních podniků, které mají v úmyslu tyto obchodní modely podporovat.

3.4. Aspekt sociální udržitelnosti vyžaduje pevné odhodlání zajistit, aby byly veřejné zakázky zadávány pouze podnikům, které uplatňují příslušné kolektivní smlouvy, nebo pokud tomu tak není, dodržují příslušné právní předpisy daného státu a praxi vyplývající z dohod mezi sociálními partnery. Předejde se tak sociálnímu dumpingu a bude zajištěna spravedlivá soutěž.

3.5. Evropská komise může napomoci přijetí sociálně odpovědných kritérií pro zadávání veřejných zakázek a podporovat jejich využívání v celé EU. Mohla by například uspořádat sérii seminářů za účelem zvýšení povědomí o nové příručce týkající se sociálního nakupování (Buying Social Guide, vydání očekáváno v roce 2021) a o využívání sociálních kritérií a doložek zadavateli veřejných zakázek k podpoře organizací sociální ekonomiky, a maximalizovat příležitosti pro sociální odpovědnost ve výrobě zboží a poskytování služeb. Mohla by také aktualizovat kampaň #WeBuySocialEU, která shromáždila a rozšířila 71 osvědčených postupů a vytvořila sérii videí⁽⁷⁾, aby inspirovala a povzbudila zadavatele veřejných zakázek k využívání veřejných zakázek jako způsobu dosahování pozitivního sociálního a etického dopadu.

3.6. Skrze odhodlání začlenit do zadávání veřejných zakázek minimální kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek bude podporováno sociální podnikání a sociální ekonomika, což bude mít pozitivní účinky jak na malé a střední podniky, tak na spotřebitele ve spojení s dotčenými organizacemi. Správní orgány dále musí zajistit, aby zavedení environmentálních kritérií nevedlo k významnému zvýšení administrativní zátěže. Tato zátěž, s níž se lze setkat v procesu zadávání veřejných zakázek, je jednou z hlavních překážek účasti malých a středních podniků.

3.7. Zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství umožní správním orgánům posunout se od kritéria nejnižší ceny v době nákupu, hodnotit u nabídek aspekty kvality a oběhovosti a náklady životního cyklu výrobku nebo služby a využívat kritéria, která jdou nad rámec ceny, například kritéria týkající se kvality, udržitelnosti či sociálního dopadu. Evropská komise, která již vyvinula standardizované volně dostupné nástroje pro měření nákladů životního cyklu⁽⁸⁾, má dobré předpoklady k tomu, aby poskytovala takové transparentní a spolehlivé nástroje, které budou zadavatelé moci používat s důvěrou. Tyto nástroje by rovněž měly poskytovat možnost vyčíslení a zahrnutí uhlíkových

⁽⁶⁾ To bude zmíněno v připravované příručce Evropské komise o sociálním nakupování (Buying Social Guide).

⁽⁷⁾ #webuysocialeu – YouTube.

⁽⁸⁾ Kalkulace nákladů z hlediska životního cyklu – zelené veřejné zakázky – životní prostředí – Evropská komise (europa.eu).

nákladů výrobků. EHSV požaduje, aby byli zadavatelé veřejných zakázek povzbuzováni k tomu, aby při zadávání veřejných zakázek využívali stávající nástroje k usnadnění rozvoje inovativních řešení, například prostřednictvím inovačních partnerství nebo soutěžních dialogů.

3.8. Cílem veřejných zakázek zadávaných v souladu s principy oběhového hospodářství by mělo být vést zakázky směrem k naplnění dané potřeby, spíše než jen nakoupit konkrétní výrobky v rámci rutinního procesu. Komplexnější průzkum potřeb umožní zejména přijmout funkční přístup nebo přístup založený na výkonnosti. Tímto způsobem je možné učinit proces flexibilnějším a současně inovovat a nalézt ta nejúčinnější řešení, čímž se sníží náklady a využívání zdrojů. Funkčního přístupu a přístupu založeného na výkonnosti lze nejlépe dosáhnout prostřednictvím nákupu služeb spíše než výrobků, a to včetně služeb údržby a zpětného odběru. Poptávka po těchto službách vytvoří nové obchodní příležitosti na místní úrovni.

3.9. Zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství může zahrnovat podporu ekodesignu výrobku a designu umožňujícího recyklovatelnost, rozšířenou odpovědnost výrobce, předcházení vzniku odpadů, obalových materiálů, jakož i sdílení, ekonomiky sdílení, opětovného používání a renovace.

3.10. Směrnice neobsahují konkrétní závazná pravidla týkající se emisí nebo oběhového hospodářství, umožňují však veřejným orgánům:

- využívat strategické zadávání veřejných zakázek, jež je významným a mocným nástrojem pro řešení společenských, environmentálních a ekonomických výzev, k ovlivňování způsobu, jakým se veřejný i soukromý sektor chová na trhu;
- řešit v rámci zadávacího procesu společné společenské cíle, a to formou začleňování sociálních hledisek do zadávacích řízení, se zaměřením na podporu genderové rovnosti, možností zaměstnání a potírání diskriminace⁽⁹⁾.

Jedna z možností, která by se měla zvážit, spočívá v nahrazení stávajícího systému, který ponechává rozhodnutí využívat strategické zadávání veřejných zakázek převážně na členských státech, minimálními kritérii EU pro některé oblasti, jako je např. udržitelnost a náklady životního cyklu. Tato politika by zároveň mohla podpořit rámec pro výzkum a vývoj, a to s cílem vytvářet řešení, jež budou v souladu s principy oběhovosti.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Malé a střední podniky

4.1.1. Cílem je zvýšit účast malých a středních podniků a sociálních podniků na zadávání veřejných zakázek prostřednictvím inovativního zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství a zajistit větší profesionalizaci všech zúčastněných stran.

4.1.2. Je nezbytné podporovat potenciální dodavatele – zejména malé a střední podniky a sociální podniky –, aby se mohli ucházet o veřejné zakázky zadávané v souladu s principy oběhového hospodářství. Mnohé malé a střední podniky stále nemají informace o tržních příležitostech a nevědí, jak je získat, včetně informací o tom, jak používat portál Tenders Electronic Daily (TED)⁽¹⁰⁾, a informací o soutěžích vyhlašováných v jiných zemích. Mají rovněž potíže s poskytováním faktických podkladů z environmentální a sociální oblasti, které zadavatelé požadují za účelem porovnání nabídek. Účinné a účelné zadávání veřejných zakázek vyžaduje kvalitní nabídky.

4.1.3. V této souvislosti mohou mít sociální a environmentální kritéria dopad na to, které malé a střední podniky budou moci nabízet své zboží a služby. Aby splnily tato kritéria, budou muset malé a střední podniky provést významné investice, a to bez jakékoli záruky. Správní orgány proto musí dávat pozor, aby nezadávaly zakázky primárně nebo pouze na základě nejnižší ceny, protože by to poškodilo malé a střední podniky.

4.1.4. U části výrobního systému hraje určitou roli, pokud jde o inovace a konkurenční výhodu, zvyšování účinnosti využívání zdrojů a snaha o udržitelnost, a v případě malých a středních podniků to platí ještě více.

⁽⁹⁾ Plnění sociálních cílů prostřednictvím zadávání veřejných zakázek – EASME (europa.eu)

⁽¹⁰⁾ <https://ted.europa.eu/TED/browse/browseByMap.do>.

4.1.5. Tento inovativní přístup k zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství funguje nejen na celostátní nebo regionální úrovni, ale nepochybně také na místní úrovni, kde bude mít největší dopad v případě malých a středních podniků a družstev. Například iniciativa Evropské komise „Big Buyers“ (velcí zadavatelé) pro oběhové a udržitelné stavebnictví chce zvýšit využívání inovativního zadávání veřejných zakázek zaměřených na staveniště s nulovými emisemi, těžká vozidla s elektrickým pohonem a oběhový stavební materiál.

4.1.6. Většího impulsu se dostane komerčním inovacím, lze očekávat efektivnější monitorování (ekonomické a environmentální výsledky) a digitalizace postupů pomůže malým hospodářským subjektům účastnit se výzev k podávání nabídek.

4.2. Doložky a označení

4.2.1. Povinnost uplatňovat minimální kritéria EU pro zadávání zelených veřejných zakázek na nabídky v jakékoli výši (tj. na 100 % hodnoty nabídky, nikoli pouze procenta nabídky) usnadní přechod a zajistí, aby zadávání veřejných zakázek bylo jak „zelené“, tak „udržitelné“.

4.2.2. Zavedení povinného začleňování sociálních doložek do výzev k podávání nabídek na udělování koncesí a zadávání zakázek na práce, služby a zásobování, mimo jiné, a zejména – nikoliv však výlučně – v případě těch zakázek, které se týkají práce náročné na pracovní sílu (jako jsou úklidové a cateringové služby a další), zajistí, aby se hodnocení sociálního aspektu – který vedle ekonomických a environmentálních aspektů představuje třetí pilíř udržitelného rozvoje – stalo trvalou součástí zadávacích řízení.

4.2.3. Sociální doložky se týkají řádného uplatňování platné kolektivní smlouvy, která se vztahuje na všechny pracovníky. Mohou však sloužit i k naplňování obecného veřejného zájmu: k zaměstnávání rizikových skupin či realizaci projektů sociální ekonomiky.

4.2.4. Pokud je to možné, měl by veřejný zadavatel ve specifikacích pro nabídky vyžadovat ekoznačku nebo certifikaci. Ekoznačky mohou být pro zadavatele cenným nástrojem. V současné době mohou zadavatelé určit, že zboží a služby musí odpovídat technickým specifikacím ekoznačky. Mohou vyžadovat určitou ekoznačku, musí se však ujistit, že splňuje určité podmínky stanovené ve směrnici o zadávání veřejných zakázek. To je komplikované a zadavatelé na to v mnoha případech nemají zdroje ani čas.

4.2.5. Ekoznačky jsou dobrým mechanismem, který lze použít v případech, kdy je možné zahrnout aspekty oběhivosti, avšak stávající směrnice to zadavateli zbytečně komplikují – kladou důraz na to, aby zadavatel přesně věděl, co je v ekoznačce. Smyslem ekoznačky je však usnadnit zadavateli situaci tím, že nemusí rozumět všem technickým podrobnostem výroby/služby a souvisejícímu dopadu. Důležité je, aby byla ekoznačka důvěryhodná a aby byla důkladně zkontrolována, aby se zamezilo nepravdivým tvrzením a tzv. lakování nazeleno. S tím, jak se zadavatelé posouvají směrem k přístupům, které jsou více funkční nebo více založené na výkonnosti, bude poptávka po službách oběhového hospodářství růst. Ekoznačku lze udělit také za služby, příkladem je nedávno zavedená ekoznačka EU pro úklidové služby.

4.3. Školení

4.3.1. Je nezbytné vyškolit zadavatele veřejných zakázek, pokud je o právní a technické aspekty zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství a pojem nákladů životního cyklu, a vyškolit ty zadavatele, kteří jsou koncovými uživateli, v udržitelném používání výrobků. ICLEI⁽¹¹⁾ spolu s dalšími organizacemi aktualizovala soubor nástrojů Evropské komise pro školení v oblasti zelených veřejných zakázek. Školící program Komise, díky němuž by se příslušní zaměstnanci mohli stát specialisty na zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství v různých oblastech, by byl investicí, která by mohla v konečném důsledku vést k nižším výdajům, a tedy k úsporám. Důležité jsou také sociální dovednosti, jako například schopnosti na poli tržního dialogu. Spolupráce a dialog mezi zadavateli a dodavateli pomáhají zadavatelům pochopit, co je na trhu k dispozici, a pomáhají dodavatelům připravit se na budoucí potřeby zadavatelů. Školení příslušných zaměstnanců, aby se mohli stát specialisty na zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství v různých oblastech, je investicí, která může v konečném důsledku vést k nižším výdajům, a tedy k úsporám. Kromě toho je nezbytné podporovat potenciální dodavatele – zejména malé a střední podniky a sociální podniky –, aby se mohli ucházet o veřejné zakázky zadávané v souladu s principy oběhového hospodářství.

⁽¹¹⁾ Mezinárodní rada pro místní environmentální iniciativy (<https://iclei-europe.org>).

4.4. Podpora

4.4.1. Je zásadní podporovat myšlenku zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství, a to prostřednictvím výraznějšího komunikování o dobrých příkladech a osvědčených postupech, nebo případně skrze jiná opatření v oblasti řízení, jako jsou propagační kampaně či případné veřejné a vzdělávací iniciativy, které by EHSV mohl podporovat a pořádat. Zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství vyžaduje kromě kvalifikovaných zadavatelů také odhodlané osoby s rozhodovací pravomocí, informované uživatele, osoby pověřené řízením zakázek a angažované dodavatele, kteří jsou schopni vyhovět novým potřebám. Pilotní projekty představují pro zadavatele veřejných zakázek ideální příležitost k budování kapacit, zvyšování povědomí a urychlování změn na trhu, poskytují totiž skutečné obchodní příležitosti. Budoucí evropské toky financování by měly i nadále podporovat inovativní pilotní projekty v oblasti zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství, které podporují učení praxí a poskytují příležitosti pro rozšiřování a replikaci.

4.4.2. Od roku 2010 Komise shromáždila 189 inspirativních příkladů zelených veřejných zakázek. V roce 2021 bude připraveno dalších 12. Mnohé z nich jsou rovněž názorným příkladem zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství. Mohlo by to vést ke zvýšení úsilí o propagaci osvědčených postupů, které byly rozšířeny do všech členských států ⁽¹²⁾.

4.4.3. V březnu roku 2017 byla spuštěna Evropská platforma zainteresovaných stran pro oběhové hospodářství jako společná iniciativa Evropské komise a EHSV. Tato platforma sdružuje zúčastněné strany působící v oblasti oběhového hospodářství v Evropě a umožňuje výměnu osvědčených postupů, znalostí a zkušeností získaných v oběhovém hospodářství ⁽¹³⁾ ⁽¹⁴⁾.

4.4.4. Některé země udělují národní ocenění v oblasti veřejných zakázek, která obvykle zahrnují prvek ocenění za zelené/inovativní/sociální zadávání zakázek. EHSV navrhuje vytvoření evropského ocenění v oblasti veřejných zakázek.

4.4.5. Orgány EU by rovněž měly jít příkladem tím, že budou praktikovat zadávání veřejných zakázek v souladu s principy oběhového hospodářství a budou to prezentovat prostřednictvím případových studií, aby zdůraznily příležitosti a přínosy dostupné všem zadavatelům veřejných zakázek. Obecně musí být kritéria pro zadávání zelených veřejných zakázek zahrnuta v rámci všech veřejných soutěží.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽¹²⁾ Viz https://ec.europa.eu/environment/gpp/case_group_en.htm.

⁽¹³⁾ Viz <https://circulareconomy.europa.eu/platform/en/good-practices>.

⁽¹⁴⁾ Dobrým příkladem místního plánu zadávání veřejných zakázek je amsterodamský plán https://mk0mratuurzaamnh901f.kinstacdn.com/wp-content/uploads/2020/01/MRA_CircularInkopen_ENGdef01.pdf.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zelenou dohodu nelze realizovat bez sociální dohody**(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2021/C 341/03)

Zpravodaj: **Norbert KLUGE**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	20. 2. 2020
Právní základ	čl. 32 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato v sekci	11. 5. 2021
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování	
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	213/3/12

1. Závěry a doporučení

1.1. Státy, podniky a občané musí společně čelit rychle a zásadně se měnícím výzvám. Musí přijmout společnou odpovědnost za to, aby nikdo nezůstal opomenut. Základem oživení musí být „ochrana lidských a sociálních práv, demokratických hodnot a právního státu, plné rozvinutí potenciálu jednotného trhu, splnění cílů udržitelného rozvoje, vytvoření oběhového hospodářství a dosažení klimatické neutrality v EU nejpozději do roku 2050“⁽¹⁾. EHSV zdůrazňuje skutečnost, že Evropská unie musí hrát v tomto procesu vůdčí roli, a to i v celosvětovém měřítku.

1.2. Přechod na zelenější a udržitelnější hospodářská paradigma povede k vysokým ekonomickým nákladům, které s sebou nesou riziko prohloubení sociální nerovnosti a oslabení sociální soudržnosti⁽²⁾. „Zelenou dohodu“ nelze realizovat bez „sociální dohody“. Existuje několik klíčových prvků politiky, které zaručí úzké propojení Zelené dohody se sociální spravedlností.

1.3. Důležitými prvky jsou zjevně podpora zaměstnanosti a dovedností, hladký průběh transformací a dynamický sociální dialog. Avšak sociální dohoda coby zásadní součást Zelené nové dohody rozhodně nesouvisí jen s „prací“. Týká se příjmů, sociálního zabezpečení a fiskální podpory pro všechny, kdo ji potřebují, včetně těch, kteří nemají žádný přístup k práci. Zapojení všech aktérů občanské společnosti musí být sdíleným úsilím a společným zájmem, a to i v rámci rozhodování podniků – tzn. je třeba vzít v potaz začlenění nejzranitelnějších skupin.

1.4. Podniky musí přispívat k Zelené/sociální dohodě v rámci svých kapacit. Musí si samozřejmě zachovat cíl ziskovosti a konkurenceschopnosti. Zároveň mohou hrát prominentnější roli při řízení svých konkrétních příspěvků k tomu, aby byly Zelená dohoda, plány pro oživení a odolnost a průmyslová transformace úspěšné a sociálně prospěšné. To zahrnuje podporu podnikání a zvláštní úlohu malých a středních podniků a také roli podniků sociální ekonomiky, jež by měly být považovány za doplňkové aktéry při propojování regionálních a místních trhů práce s průmyslovými změnami.

1.5. Jedním z klíčových prvků takového přístupu je silný sociální dialog zaměřený na budoucnost⁽³⁾. Tím bude podpořen i otevřenější přístup ke správě a řízení společností, který přikládá větší význam participaci. I když jedním z klíčových předpokladů pro úspěch společností je účinné rozhodování a i když si jejich řídicí a dozorčí orgány musí zachovat flexibilitu, aby vyvážily zájmy jednotlivých zúčastněných stran, sociální dialog může hrát konstruktivní úlohu,

⁽¹⁾ Návrhy EHSV týkající se oživení a rekonstrukce po pandemii COVID-19 – na cestě k novému modelu společnosti.

⁽²⁾ Úř. věst. C 47, 11.2.2020, s. 30.

⁽³⁾ Úř. věst. C 10, 11.1.2021, s. 14.

pokud jde o zlepšení kvality rozhodování podniků, což potvrdilo mnoho empirických studií. Zastoupení pracovníků – *workers' voice* ⁽⁴⁾ („hlas pracovníků“) – se snaží uskutečnit pozitivní dlouhodobé změny v podniku využitím interních znalostí o jeho postupech, čímž zlepšuje řízení rizika a kontrolu dodržování předpisů. To zvyšuje úroveň informovanosti a kvalitu rozhodnutí, která mají být přijímána v řídicích a dozorcích orgánech.

1.6. EHSV bere na vědomí to, jak tuto otázku chápe Komise, což bylo vyjádřeno v akčním plánu pro evropský pilíř sociálních práv (v březnu 2021): Během přechodu Evropy od reakce na krizi k oživení nabývá na významu sociální dialog s pracujícími a jejich představiteli na různých úrovních (včetně podnikové a odvětvové úrovně), jejich informování, konzultace a zapojení, pokud jde o podobu hospodářské transformace a rozvoje inovací na pracovištích, zvláště pak s ohledem na souběžnou zelenou a digitální transformaci a na související změny ve světě práce ⁽⁵⁾. Komise doporučuje, aby orgány členských států a sociální partneři zajistili informovanost pracovníků a konzultace s nimi a aby v zájmu podpory inovací na pracovišti prosazovali zapojení pracovníků do procesů na úrovni podniku.

1.7. Toto systematické pojetí zastoupení pracovníků (*workers' voice*) v rozhodování podniků v otázkách restrukturalizace a inovací ve světě práce by mělo být zohledněno taktéž v rámci reformy evropského semestru a v národních plánech pro odolnost. Obchodní politika EU by toho mohla lépe využít při koncipování své společné obchodní politiky.

1.8. Ačkoli stávající rámec EU pro správu a řízení společností poskytuje podnikům pokyny, pokud jde o zohledňování různých zájmů zúčastněných stran, udržitelná správa a řízení společností vyžaduje širší a pluralistické chápání toho, čím by podnik měl být. EHSV uznává zásadní význam akcionářů, pokud jde o dohled nad podniky, a proto by uvítal pobídky k tomu, aby se v unijním rámci pro podniky uvažovalo o vhodnějším právu společností, které by bylo více zaměřeno na zúčastněné strany a systematicky uznávalo zastoupení pracovníků (*workers' voice*). Názory, jež jsou šířeji sdíleny, a takovýto přístup zaměřený na budoucnost by měly zaručit lepší řešení obrovských výzev, které přináší změna klimatu a digitální transformace i oživení po pandemii COVID-19.

Řádnou správu a řízení společností je třeba chápat z pohledu lidské společnosti a kombinovat „náklady“, které podnikům vznikají kvůli udržitelnosti, s výhodami pro lidskou společnost, které z této udržitelnější správy a řízení vyplývají. Vedle výhod z hlediska životního prostředí zahrnují tyto přínosy i posun směrem k inkluzivnější společnosti, konkrétně díky náborem rozmanitější pracovní síly.

1.9. Hlas všech zúčastněných stran, zejména pracovníků coby základních prvků podniku, musí být nedílnou součástí snah o prosazování udržitelných a konkurenceschopných podniků budoucnosti ve zdravém prostředí. V tomto konceptu hrají důležitou roli malé a střední podniky, družstva a činnosti sociální ekonomiky.

1.10. EHSV by uvítal otevřenější a inkluzivnější přístup k rámci EU v oblasti ekonomiky s cílem podporovat proaktivní občany jako podnikatele, pracovníky a spotřebitele/prozumenty a motivovat své demokratické a zastupitelské organizace k tomu, aby tuto změnu předvíдалy a utvářely ⁽⁶⁾. Kromě toho by podniky měly dostat pokyny, jak přispívat k inkluzivnější společnosti. Jedná se o neúčinnější způsob, jak splnit cíl EU „nikoho neopomenout“.

⁽⁴⁾ Zastupování zájmů zaměstnanců na úrovni provozu i podniku prostřednictvím rad zaměstnanců a zástupců pracujících na zasedáních řídicích a dozorcích orgánů podniků – jedná se o funkční ekvivalenty – interaguje vždy jinak se sociálním dialogem a systémy kolektivního vyjednávání v konkrétních vnitrostátních souvislostech. Na úrovni EU existuje definice informování a projednávání, která vychází ze směrnice evropské radě zaměstnanců. Pokud jde o účast na zasedáních řídicích a dozorcích orgánů, odkazují právní předpisy EU v oblasti evropské společnosti (SE) pouze na již dříve existující vnitrostátní předpisy. Z tohoto důvodu používáme termín „*workers' voice*“ jako zastřešující/obecný pojem, jenž má napomoci obecnému porozumění účelu tohoto stanoviska.

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/files/european-pillar-social-rights-action-plan_en.

⁽⁶⁾ Evropská komise připravuje iniciativu týkající se posílení postavení spotřebitelů v souvislosti s ekologií, která bude zahrnovat i určité sociální prvky. Kromě toho bude představena i iniciativa zaměřená na udržitelné produkty, která bude vyžadovat, aby byly u určitých kategorií produktů poskytovány informace o kritériích udržitelnosti, a která se bude týkat i sociálních aspektů.

1.11. EHSV je toho názoru, že je třeba prosazovat, aby se vytváření dlouhodobých hodnot stalo povinností výkonných ředitelů, a to tím, že se budou sledovat dlouhodobé zájmy, a tedy i zvyšovat odpovědnost ředitelů za udržitelnost podniků. Pozitivní vliv na dlouhodobé strategie a investice podniků může mít také přispění pracovníků pomocí vhodných kanálů. Při mnoha příležitostech se ukázalo, že metody, jako je zastoupení pracovníků ve správních orgánech, pozitivně přispívají k dlouhodobým strategiím a investicím podniků⁽⁷⁾.

1.12. V budoucí aktualizované strategii průmyslové politiky je třeba uznat sociální rozměr a je rovněž nutno zohlednit sociální, hospodářské i ekologické aspekty při vytváření klíčových ukazatelů výkonnosti v aktualizaci strategie průmyslové politiky EU – kterou Komise zveřejnila dne 5. května 2021 –, a to za účelem lepšího měření transformace evropského průmyslu a jeho odolnosti v době po pandemii. Sociální (včetně pracovních právních) a také hospodářské a ekologické aspekty musí být zvažovány stejnou měrou. Vedle strategie průmyslové politiky a finančních trhů by v rámci účetních systémů správy a řízení společností a v rámci rozhodování podniků měl být brán v potaz environmentální a sociální rozměr klíčových ukazatelů výkonnosti, přičemž by tyto ukazatele měly vedle finančního kapitálu hodnotit i přírodní⁽⁸⁾, sociální a lidský kapitál. Evropské právní předpisy by měly podporovat, aby se v Evropě uplatňovaly účetní standardy, jež řádně odrážejí skutečné sociální a hospodářské náklady.

1.13. S ohledem na tyto úvahy by EHSV chtěl otevřít politickou diskuzi na všech úrovních zaměřenou na to, jak vytvořit nový rámec EU týkající se zúčastněných stran. Evropský parlament a nadcházející předsednictví Rady EU musí vést diskuzi o tom, jak politicky zmapovat interakce všech zájmových skupin, a následně i o vylepšeném právním rámci EU týkajícím se zúčastněných stran, který je jedním z klíčových předpokladů pro ekologické, odolné, hospodářsky úspěšné, dlouhodobě udržitelné a zároveň společensky odpovědné podniky. To by mělo zahrnovat zohlednění chování investorů a kapitálových trhů.

1.14. Aby byla umožněna účast na evropské úrovni a zaručena přímá informovanost, vyzývá EHSV Evropskou komisi a Evropský parlament, aby navázaly na diskuzi o evropské rámcové směrnici o minimálních standardech pro informování, projednávání a účast pracovníků ve správních orgánech v případech, kdy podniky uplatňují unijní právo obchodních společností.

1.15. Vysoká kvalita rozhodování podniků je v nejvyšším zájmu všech zúčastněných stran, včetně akcionářů. V tomto duchu a s ohledem na cíle EU v rámci Zelené dohody a nástroje NextGenerationEU vyzývá EHSV tvůrce politik EU, aby přerpracovali unijní rámec pro správu a řízení společností, včetně směrnice o akcionářích, a to v zájmu dalšího zlepšení. Výbor však zdůrazňuje význam, který mají v rámci potenciálních regulačních opatření v tomto ohledu posouzení dopadů a dodržování zásad zlepšování právní úpravy.

1.16. Musí být vyjasněny úkoly všech aktérů (podniků, orgánů a občanské společnosti), přičemž EHSV prosazuje, aby byl v debatě o lepším rámci EU pro řádnou správu a řízení společností kladen velký důraz na propojení aktivních politik trhu práce a jejich regionálních dopadů, na účinné veřejné služby zaměstnanosti, systémy sociálního zabezpečení přizpůsobené měnícím se vzorcům trhů práce a na zřízení vhodných záchranných sítí, pokud jde o minimální příjem a sociální služby pro nejzranitelnější skupiny.

1.17. V návaznosti na koncept řádné správy a řízení společností v zájmu úspěšné Zelené dohody a inkluzivní sociální dohody vyzývá EHSV Evropskou komisi, aby do svého pracovního programu zahrnula širší model zúčastněných stran jako měřítko udržitelné správy a řízení společností. Debata věnovaná tomuto tématu se může opřít o usnesení, stanoviska a zprávy, které již přijaly EHSV a EP.

⁽⁷⁾ Těchto aspektů se bude týkat chystaný legislativní návrh Komise o udržitelné správě a řízení společností, zejména pak část týkající se povinností ředitelů. Podle Komise musí být do koncepční diskuze již v počátečních stádiích zahrnuty odborové svazy a zúčastněné strany.

⁽⁸⁾ Evropská komise již s podniky spolupracuje na vykazování přírodního kapitálu. Jelikož existují různé metody, mají probíhající práce za cíl tyto metody zefektivnit a vytvořit v této oblasti společné standardy. Do vytváření těchto standardů by měly být zapojeny odborové svazy a zúčastněné strany.

2. Zelená dohoda a zotavení z pandemie COVID-19 jako předmět spravedlivé transformace Evropy

2.1. Evropský regulační rámec stále ještě plně nekoresponduje se sociálními, ekologickými a hospodářskými cíli. Zatímco akční plán pro financování udržitelného růstu⁽⁹⁾, který má za cíl přesměrování kapitálových toků k udržitelnější ekonomice, začlenění hlediska udržitelnosti do řízení rizik a posílení transparentnosti a dlouhodobosti, se týká environmentálních, hospodářských a sociálních rozměrů udržitelnosti, jednotný klasifikační systém (či taxonomie) udržitelných činností dosud pouze vymezuje kritéria pro environmentálně udržitelné hospodářské činnosti a odkládá definování sociálních kritérií⁽¹⁰⁾. V této souvislosti považuje Evropská komise investory (příčemž do svých společností investují i pracovníci) za jednu z hybných sil pro udržitelný rozvoj a rovněž zkoumá způsoby, jak posílit postavení spotřebitelů a dalších zúčastněných stran při přechodu k udržitelnosti.

2.2. Dopady pandemie COVID-19 na pracovní místa a podniky jsou naprosto bezprecedentní. Mají vliv na zdraví a bezpečnost, organizaci práce a hospodářské i finanční podmínky podniků a urychlují restrukturalizace podniků a trendy digitalizace, jakož i polarizaci v rámci trhů práce.

2.3. Tváří v tvář těmto nejistotám musí evropské politiky skutečně zlepšovat životy lidí⁽¹¹⁾. Sociální model inkluzivní, pluralistické a demokratické společnosti vyžaduje odolnou občanskou společnost a stabilní a udržitelné sociální prostředí založené na vnitrostátních politikách a integraci související s prací. Jinak bude stále více hrozit, že nacionalismus a populismus rozvrátí naše demokratické hodnoty a oslabí společenskou a politickou stabilitu.

2.4. V zájmu podpory Zelené dohody včetně všech příslušných zúčastněných stran je skutečně zapotřebí vypracovat široký koncept sociálního rozměru. Tento přístup by se měl vztahovat na příslušné politiky EU i členských států, jako například v oblasti zaměstnanosti, sociální ochrany a sociálního systému, zdravotní péče a vzdělávání a odborné přípravy, a měl by se zaměřovat na nejzranitelnější skupiny společnosti.

2.5. Členské státy EU by měly propagovat strukturální reformy zejména v oblasti politik sociální ochrany, zaměstnanosti a vzdělávání a odborné přípravy, a to s cílem lépe se připravit na výzvy, jež spravedlivá transformace přinese. To znamená aktivní politiky trhu práce, účinné veřejné služby zaměstnanosti, systémy sociálního zabezpečení přizpůsobené měnícím se vzorcům trhů práce a zřízení vhodných záchranných sítí, pokud jde o minimální příjem a sociální služby pro nejzranitelnější skupiny.

2.6. Udržitelné podniky musí vytvářet konkurenceschopnost, vyhlídky na důstojnou práci a příjem v odolných podmínkách a zdravém prostředí. To je jeden z klíčových předpokladů pro evropské cíle a hodnoty při snaze o to, aby se uskutečnila spravedlivá transformace, která by byla prospěšná celé občanské společnosti. V časech transformace a krize je důležité zapojení zaměstnanců a zúčastněných stran, které může vytvořit pevný základ pro podporu zaměstnanců v rámci podniků i společnosti, a tím podpořit bezpečí a stabilitu. To je klíčové pro konkurenční výhodu podniků v globální společnosti.

3. Směrem k ekologicky, sociálně a hospodářsky udržitelnější správě a řízení společností

3.1. Pro udržitelné společnosti jsou stěžejními otázkami informování, konzultace a účast ve správních orgánech – přičemž je třeba respektovat rozdíly na úrovni jednotlivých států a podniků –, jelikož ty jsou základem pro dlouhodobost a zlepšování kvality rozhodování v rámci programu hospodářských reforem⁽¹²⁾. V této souvislosti se „dobrá pověst“ společnosti stává konkurenční výhodou. Udržitelná správa a řízení společností musí v rámci rozhodnutí společností podporovat dlouhodobé a pluralistické zaměření a zároveň zachovat správnost, kvalitu a účinnost rozhodování. Právní zájem podniků, na který jsou navázány povinnosti ředitelů, by měl být odlišen od zájmu akcionářů, který má někdy tendenci zaměřovat se na krátkodobý zisk. Pluralistický, dlouhodobý a udržitelný přístup by měl rovněž zahrnovat zájmy zaměstnanců a další zájmy zúčastněných stran.

⁽⁹⁾ COM(2018) 97 final.

⁽¹⁰⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 ze dne 18. června 2020 o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic a o změně nařízení (EU) 2019/2088 (Úř. věst. L 198, 22.6.2020, s. 13).

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 228, 5.7.2019, s. 24.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 35.

3.2. Za tímto účelem podnikla Evropská komise předběžné kroky, jež by potenciálně mohly vést k legislativní iniciativě týkající se povinné náležité péče. EHSV tyto iniciativy plně podporuje ⁽¹³⁾.

3.3. Dále by se vedle ukazatelů nákladů a produktivity mělo projednat a vytvořit nové paradigma předjímání a řízení změn jako prvek „řádné“ správy a řízení společností, který bere ohled i na společenské náklady restrukturalizace a změny a na přispění podniku k utváření inkluzivnější společnosti. Také je třeba brát v potaz dopady na distribuci příjmů, věkovou a genderovou rovnost, pracoviště, kvalitu a udržitelnost v oblasti životního prostředí a zaměstnání a sociální začleňování ⁽¹⁴⁾.

3.4. Sociální otázky se u klíčových ukazatelů výkonnosti pro finanční analýzu a oceňování podniků zatím tímto způsobem nezohledňují. Ačkoli Evropská komise uložila Evropské poradní skupině pro účetní výkaznictví (EFRAG) vypracovat evropský standard účetního výkaznictví, ještě neexistuje globální standard pro měření a hodnocení dopadu, pokud jde o peněžní vyjádření a zveřejnění dopadů činnosti společností. Měření, oceňování a vykazování dopadů společností by usnadnilo podnikům přechod na klimatickou neutralitu.

3.5. V této souvislosti by si EHSV přál, aby v rámci nadcházejícího přezkumu směrnice o uvádění nefinančních informací bylo dosaženo jasného pokroku v oblasti standardů vykazování, pokud jde o sociální a pracovní právní aspekty správy, včetně pracovních podmínek, rovnosti v řídicích a dozorcích orgánech a zaměstnávání znevýhodněných pracovníků nebo pracovníků se zdravotním postižením. Měla by být měřena a přesně posuzována celková udržitelnost podniků.

3.6. V souladu s cíli Zelené dohody a oživení by dosavadní cíl vedení společností, tj. vytváření zisku pro akcionáře, musí být rovnocenně doplněn o vnímání sociální a ekologické odpovědnosti ⁽¹⁵⁾. Zajištění kanálů pro systematické zastoupení pracovníků (*workers' voice*) v rozhodování podniků je proto naprosto klíčové.

3.7. Jak už bylo uvedeno ve stanovisku EHSV Průmyslová transformace pro přechod na ekologické a digitální evropské hospodářství ⁽¹⁶⁾, EHSV naléhavě žádá Komisi, aby v budoucí aktualizované průmyslové strategii posílila a rozvinula sociální rozměr. To by mělo mít dopad i na klíčové ukazatele výkonnosti, které je třeba vypracovat, jako mj. řešení otázky zahrnutí sociálních ukazatelů. Zaměstnanci a zástupci občanské společnosti musí mít slovo při konzultacích o vhodných klíčových ukazatelích výkonnosti, kterými se měří úspěch Zelené dohody jak na úrovni odvětví, tak podniků.

3.8. Bylo by vhodné zvážit, zda by právní rámec EU měl pomoci vymezit minimální normu pro povinné informování pracovníků, konzultace s nimi a jejich zapojení prostřednictvím vhodných kanálů – např. zastoupení pracovníků (*workers' voice*) ⁽¹⁷⁾ v řídicích a dozorcích orgánech podniků –, která by zaručovala, že pracovníci budou včas informováni a budou s nimi vedeny konzultace, jakož i to, že budou předjímány změny. Ačkoli bylo v této oblasti dosaženo pozitivních výsledků, je zapotřebí zlepšit provádění a prosazování.

3.9. Zároveň je třeba posílit genderovou rovnost v řídicích a dozorcích orgánech a na pozicích výkonného vedení. Je třeba zamezit obcházení nebo omezování účasti pracovníků ve správních orgánech, právnímu klíčování podniků a umělým konstrukcím, jako jsou společnosti s fiktivním sídlem typu „poštovní schránky“, vytvářeným s cílem zabránit zapojení pracovníků. Pro účast pracovníků ve správních orgánech, jak ji předpokládají vnitrostátní právní předpisy nejméně dvanácti členských států a kterou se obvykle rozumí spolurozhodování, to znamená přístup, který aktivně rozvíjí a podporuje povinný minimální práh práv účasti na základě společných minimálních evropských norem pro zastoupení.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 136.

⁽¹⁴⁾ Například úvahy organizace „Value Balancing Alliance“ by mohly pomoci posílit váhu investic do kvalifikovaných pracovníků v účetních rozvahách. V rámci této organizace momentálně spolupracuje několik řídicích a dozorcích orgánů velkých německých společností. <https://www.value-balancing.com/>.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 106, 31.3.2020, s. 1.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 56, 16.2.2021, s. 10.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 10, 11.1.2021, s. 14.

Jedním z příkladů je směrnice o evropské radě zaměstnanců, která musí lépe odpovídat současné realitě i budoucím potřebám nadnárodní restrukturalizace. Za tímto účelem musí být evropským radám zaměstnanců poskytnuty potřebné zdroje a pravomoci a musí být stanoveny sankce pro podniky, které pravidla nebudou dodržovat. Aktivnější roli by měla hrát také odvětvová projednávání.

3.10. Sociální Evropa musí být vedena společnými pravidly, která zaručí, že podniky a jejich vlastníci budou dodržovat principy „řádné správy a řízení společností“. To představuje základní prvek účinného sociálního dialogu ⁽¹⁸⁾. V tomto ohledu bude hrát důležitou úlohu závazný právní rámec EU týkající se náležité péče a odpovědného chování podniků s prvkem zapojení pracovníků.

3.11. „Začleňování účasti“ by se v zájmu podpory sociálního zabezpečení a růstu mělo stát průřezovým strukturálním prvkem ve všech evropských právních předpisech a iniciativách, jež mají dopad na pracovní a životní podmínky.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. C 10, 11.1.2021, s. 14.

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

561. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO A SOCIÁLNÍHO VÝBORU – JDE62
– INTERACTIO, 9. 6. 2021–10. 6. 2021Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se
zřizují společné podniky v rámci programu Horizont Evropa

(COM(2021) 87 final – 2021/0048(NLE))

(2021/C 341/04)

Hlavní zpravodaj: **Anastasis YIAPANIS**

Žádost o vypracování stanoviska	Rada Evropské unie, 06/05/2021
Právní základ	články 187 a 188 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Rozhodnutí předsednictva	23. 3. 2021
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování	
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	160/0/3

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) se domnívá, že konečné výsledky činnosti společných podniků mají zásadní význam pro budoucnost evropského hospodářství. Nyní je nanejvýš příhodný okamžik zmobilizovat všechny možné zdroje, transformovat naše hospodářství a podpořit průlomové technologie a udržitelné hospodářské modely.

1.2 Interakce a spolupráce s dalšími evropskými partnerstvími by se měly zaměřit na strategické výsledky, jež mají mít konkrétní dopad. Pro zajištění co největšího dopadu výzkumných a inovačních projektů jsou zásadní synergie mezi jednotlivými programy financování Unie a politikami Unie a také synergie mezi unijními a vnitrostátními finančními prostředky poskytovanými na úrovni členských států.

1.3 Není příliš jasné, zda a případně jakou formou budou evropská partnerství otevřena co největšímu počtu zúčastněných stran. EHSV se domnívá, že by se činnost všech společných podniků měla řídit zásadami otevřené účasti a transparentnosti.

1.4 Zásadní význam pro úspěch společných podniků má zapojení sociálních partnerů a organizací občanské společnosti, a to jednak proto, že mají odborné znalosti, a jednak kvůli tomu, že mohou působit jako komunikační kanály. EHSV požaduje, aby v rámci stávajících poradních skupin společných podniků probíhal neustálý dialog s občanskou společností a aby byli do skupin zúčastněných stran společných podniků zapojeni příslušní sociální partneři a organizace občanské společnosti.

1.5 Různorodá pravidla pro jednotlivé společné podniky vytvářejí nejasnosti, EHSV tudíž vyzývá k co nejjednoduššímu přístupu, který by současně respektoval specifičnost každého společného podniku.

1.6 EHSV je znepokojen tím, že mezi zakládajícími členy některých podniků figuruje pouze omezený počet soukromých organizací. Požaduje rovněž otevřenost a transparentnost výběru přidružených členů. Společné podniky by se měly snažit přilákat co možná nejvíce členských států. Přínosy členství jsou však vzhledem k zásadě otevřených výzev, pokud jde o financování, velmi omezené. Měl by být tudíž zvýšen počet míst ve správní radě pro představitele soukromého sektoru, jak je tomu např. u společného podniku pro čisté letectví.

1.7 Znění čl. 26 odst. 4 písm. b) by mělo být změněno na „finančních příspěvků členů a přispívajících partnerů společného podniku na provozní náklady;“. Úloha přispívajících partnerů není jasná, a to z hlediska jejich zapojení do činnosti nebo do správy společných podniků, z hlediska přínosů plynoucích z poskytnutí finančního příspěvku atd.

1.8 Je třeba zajistit v nejvyšší možné míře pákový efekt financování EU a podpořit soukromé příspěvky, které odrážejí kapacitu přispěvatelů. EHSV oceňuje návrh, aby byly roční náklady v případě malých a středních podniků podstatně nižší, a je pro to, aby část rozpočtu společných podniků byla věnována činnostem malých a středních podniků.

1.9 EHSV požaduje, aby byl přesně vysvětlen postup přípravy pracovního programu pro každý společný podnik a aby byl zahrnut do první části nařízení. Konečné výsledky výzkumu by měly být plně dostupné a měly by být šířeny mezi všechny zúčastněné strany v EU.

1.10 EHSV velmi oceňuje návrh zrušit povinnost partnerů podávat zprávy o nezpůsobilých nákladech a záměr předcházet zdvojeným auditům.

1.11 Je třeba, aby EU sledovala vlastní zájmy a aby byl posílen Evropský výzkumný prostor a inovační kapacita Evropy. EHSV chce obzvláště vyzdvihnout to, že výsledky výzkumu prováděného společnými podniky by měly být náležitě uplatňovány v rámci průmyslu v EU, a to s využitím evropských technologií.

1.12 Evropské inovace a patenty by měly být dobře chráněny před nepřátelskými záměry a průmyslovou špionáží. Je naprosto nezbytné zavést jednotný evropský patent. Duševní vlastnictví a patenty představují klíčovou otázku, v legislativním návrhu Komise však nejsou zmíněny.

1.13 EHSV vítá povinnost sledovat účast malých a středních podniků, geografické složení a míru spolufinancování. Měly by být rovněž zavedeny kvalitativní ukazatele, např. typ uskutečněných inovací, přínosy pro občanskou společnost a počet nově vytvořených pracovních míst.

2. Úvod

2.1 Evropská strategie pro oživení je velmi jasná: Evropa se hodlá zaměřit na souběžnou ekologickou a digitální transformaci a řešit otázku strategických závislostí. Společné podniky hrají v tomto ohledu velmi důležitou úlohu při propojování evropských odborných znalostí z různých hospodářských odvětví, podpoře konkurenceschopnosti, zlepšování dovedností a posilování průmyslové základny.

2.2 Evropská komise navrhuje vytvořit v rámci pilíře II (Globální výzvy a konkurenceschopnost průmyslu) programu Horizont Evropa devět společných podniků: Evropské oběhové biohospodářství, Čisté letectví, Čistý vodík, Evropské železnice, Partnerství evropských a rozvojových zemí při klinických hodnoceních (EDCTP3) v oblasti globálního zdraví, Iniciativa pro inovativní zdravotnictví, Klíčové digitální technologie, Výzkum uspořádání letového provozu (ATM) jednotného evropského nebe a Inteligentní síť a služby.

2.3 Programy všech společných podniků by měly vycházet ze Zelené dohody pro Evropu⁽¹⁾, evropské digitální strategie⁽²⁾ a cílů Organizace spojených národů v oblasti udržitelného rozvoje⁽³⁾ a měly by odrážet cíle aktualizace průmyslové strategie 2020: k silnějšímu jednotnému trhu pro oživení Evropy⁽⁴⁾. Měly by zahrnovat sociální partnery EU a organizace občanské společnosti, malé a střední podniky, veřejné orgány a další zainteresované strany. Prozatím tomu tak nebylo.

⁽¹⁾ COM(2019) 640 final.

⁽²⁾ COM(2020) 67 final.

⁽³⁾ Cíle Organizace spojených národů v oblasti udržitelného rozvoje.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_21_1884.

2.4 Hlavním cílem společných podniků je stimulovat výzkum a inovace v celé Unii a zároveň urychlit hospodářskou, sociální, digitální a ekologickou transformaci. Je zcela zřejmé, že společné podniky mají kapacitu rozvíjet silná partnerství veřejného a soukromého sektoru, která jsou schopna upevnit vedoucí postavení EU, posílit konkurenceschopnost a růst a shromažďovat poznatky, odborné znalosti a vědeckou excelenci z celé Unie a třetích zemí. Sdílení poznatků na různých územích a mezi občany a podniky je nesmírně důležité.

2.5 Zásadní význam mají rovněž výzkum a inovace, a to z hlediska udržitelného oživení Evropy po pandemii, zajištění konkurenceschopnosti evropského hospodářství, vytváření pracovních míst, udržitelného růstu a přispění k autonomii Evropy. Jedině prostřednictvím velkých investic do výzkumu a inovací si EU může zajistit přední postavení na světové scéně. Nyní je nanejvýš příhodný okamžik zmobilizovat všechny možné zdroje, transformovat naše hospodářství a podpořit průlomové technologie a udržitelné hospodářské modely.

2.6 Pokud jde o investice do výzkumu a inovací, EU ve srovnání s jinými částmi světa – zejména s USA a Asií – zaostává. Totéž platí pro kapacitu a rychlost, s níž jsou výsledky výzkumu a vývoje přetavovány v inovativní výrobky a služby. To je z dlouhodobého hlediska nepřijatelné. Evropa se může stát celosvětovým lídrem pouze tehdy, využije-li dynamiky vytvořené programem Horizont 2020. EHSV již upozornil na to, že „[t]echnologie vyvinuté v Evropě jsou až příliš často obchodně využívány v jiných částech světa. EU nebyla schopna vytvořit technologické giganty. Jen velmi málo mladých předních inovativních společností se stane velkými firmami provádějícími intenzivní výzkum a vývoj.“⁽³⁾

3. Obecné připomínky

3.1 Společné podniky mobilizují evropské, vnitrostátní a soukromé finanční prostředky s cílem podnítit spolupráci mezi nejdůležitějšími zúčastněnými stranami ze sféry výzkumu v Evropě i v přidružených zemích. EHSV se domnívá, že konečné výsledky jejich činnosti mají zásadní význam pro budoucnost evropského hospodářství.

3.2 Působení každého společného podniku by se mělo vyznačovat plnou transparentností a ambiciózními činnostmi zaměřenými na plnění vytyčených cílů. Interakce a spolupráce s dalšími evropskými partnerstvími, a zejména s ostatními asi 120 iniciativami v oblasti partnerství v rámci programu Horizont 2020, by se měly zaměřit na strategické výsledky, jež mají mít konkrétní dopad. Mimoto rovněž platí, že „[p]ro zajištění co největšího dopadu výzkumných a inovačních projektů jsou zásadní synergie mezi jednotlivými programy financování Unie a politikami Unie, zejména se strukturálními fondy prostřednictvím kompatibilní regulace“⁽⁴⁾.

3.3 EHSV oceňuje záměr Komise otevřít evropská partnerství co největšímu počtu zúčastněných stran, není však příliš jasné, zda k tomu skutečně dojde a případně jakou formou. Mezi zakládajícími členy je poměrně málo soukromých subjektů a přidružení členové mají být vybíráni správní radou s omezeným složením. Mimoto není jasné, jakým způsobem budou ke vstupu do společných podniků motivováni přispívající partneři. EHSV se pak domnívá, že by se činnost všech společných podniků měla řídit zásadami otevřené účasti a transparentnosti.

3.4 EHSV poukazuje na to, že část II nařízení někdy pro společné podniky udává rozdílné přístupy a organizační pravidla. Je třeba zajistit v nejvyšší možné míře pákový efekt financování EU a podpořit soukromé příspěvky, které odrážejí kapacitu přispěvatelů.

3.5 Organizační pravidlo týkající se geograficky vyváženého zastoupení pak zavádí pouze společný podnik pro evropské železnice. Mimoto je spolupráce mezi společnými podniky – jakkoli je mimořádně důležitá – zmíněna pouze v souvislosti se společným podnikem pro čisté letectví a společným podnikem SESAR.

3.6 EHSV rovněž konstatuje, že u společného podniku pro čistý vodík, společného podniku EDCTP 3, společného podniku pro inteligentní sítě a služby a společného podniku pro klíčové digitální technologie není vůbec zmíněn výběr přidružených členů. Kromě toho je v některých případech vyžadováno schválení ze strany Komise, zatímco v jiných případech stačí, aby členy vybrala správní rada. EHSV má za to, že jednotná pravidla by přinesla větší jasnost.

⁽³⁾ Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 108.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 33.

3.7 EHSV je znepokojen tím, že mezi zakládajícími členy některých podniků figuruje pouze omezený počet soukromých organizací. Je nanejvýš důležité, aby dostupnost společných podniků a přístup k nim byly co nejširší. EHSV požaduje důkladnou analýzu zaměřenou na rozšíření seznamu navrhovaných zakládajících členů u všech společných podniků a na otevřenost a transparentnost výběru přidružených členů. Aby byla zajištěna soudržnost s celostátními a regionálními politikami, měly by se společné podniky snažit přilákat co možná nejvíce členských států. Přínosy členství jsou však vzhledem k zásadě otevřených výzev, pokud jde o financování, velmi omezené. EHSV se proto domnívá, že by měl být zvýšen počet míst ve správní radě pro představitele soukromého sektoru, jak je tomu v případě společného podniku pro čisté letectví.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Členské státy mají různé strukturální inovační ekosystémy, přičemž úspěch výzkumu a inovací taktéž není všude stejný. EHSV požaduje, aby všechny členské státy, zejména ty méně rozvinuté, realizovaly investice a zapojily se. Činnost společných podniků musí být synchronizována s dalšími programy EU v oblasti výzkumu a inovací, včetně Nástroje pro oživení a odolnost⁽⁷⁾. Členským státům by mělo být doporučeno, aby vytvořily strukturované vazby mezi svými národními plány pro oživení a strategickými programy výzkumu a inovací společných podniků a aby usilovaly o synergie, včetně programů financování na celostátní úrovni.

4.2 EHSV oceňuje rozpočtový příspěvek z prostředků EU, který činí téměř 10 miliard EUR. Domnívá se, že v některých stěžejních odvětvích by příspěvek mohl být ještě navýšen s cílem mobilizovat rozsáhlé dodatečné zdroje ze soukromého sektoru a z rozpočtů členských států. Dohoda o víceletém finančním rámci z prosince 2020 týkající se 5 miliard EUR, které mají být z nástroje NextGenerationEU přiděleny na program Horizont Evropa, by měla zajistit dodatečné prostředky pro společné podniky v odvětvích těžce zasažených pandemií COVID-19 a odvětvích zabývajících se strategickými závislostmi. Znění čl. 26 odst. 4 písm. b) by však mělo být změněno na „finančních příspěvků členů a přispívajících partnerů společného podniku na provozní náklady“.

4.3 Pokud jde o návrh na zřízení společného podpůrného útvaru pro všechny společné podniky, požaduje EHSV větší jasnost, transparentnost a provedení analýzy nákladů a přínosů *ex ante*, aby bylo posouzeno, zda toto opatření skutečně přinese přidanou hodnotu a zvýšení efektivity. EHSV rovněž očekává, že správa tohoto podpůrného útvaru bude pro občany a podniky plně transparentní a že budou využívány ty nejlepší dostupné technologie, včetně technologie blockchain, analýzy dat velkého objemu atd.

4.4 Zásadní význam pro úspěch společných podniků má zapojení sociálních partnerů a organizací občanské společnosti. Ti by měli být plně zapojeni jednak proto, že mají odborné znalosti, a jednak kvůli tomu, že mohou působit jako komunikační kanály, takže se informace o pokroku a konečných výsledcích dostanou k celé evropské podnikatelské komunitě a také k pracovníkům, spotřebitelům a občanům. EHSV požaduje, aby v rámci stávajících poradních skupin společných podniků probíhal neustálý dialog s občanskou společností a aby byli do skupin zúčastněných stran zapojeni příslušní sociální partneři a organizace občanské společnosti.

4.5 EHSV má za to, že by jednotlivé společné podniky měly být v některých ohledech organizovány odlišně, neboť se zabývají různými odvětvími se specifickými rysy. Pro všechny společné podniky by však měly být jasně stanoveny zásady otevřené účasti všech zainteresovaných stran a přístupu malých a středních podniků. V současnosti tomu tak není. EHSV již dříve uvedl, že „[n]avzdory předchozím snahám v rámcových programech by měly být malé a střední podniky více zapojené do činností založených na výzkumu a inovacích, a program Horizont Evropa by byla nejlepší šance je zapojit“⁽⁸⁾.

4.6 Malé a střední podniky mají stejné problémy a potřebují podporu, aby mohly růst a pronikat na mezinárodní trhy. EHSV oceňuje, že roční administrativní náklady by měly být v případě malých a středních podniků podstatně nižší než u velkých společností. Není však jasné, proč jsou zástupci malých a středních podniků zahrnuti do některých správních rad (např. společného podniku pro evropské oběhové biohospodářství nebo společného podniku pro čisté letectví), a do jiných nikoli.

4.7 EHSV má za to, že část rozpočtu společných podniků by měla být věnována činnostem malých a středních podniků. Tento rozpočet by měl být dán k dispozici co nejdříve po zřízení společných podniků a měl by být jasně uveden na oficiálních internetových stránkách každého společného podniku.

⁽⁷⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17).

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 33.

4.8 Komise musí zajistit, aby dostupné finanční prostředky byly přístupné všem, kteří by se rádi zapojili a kteří reagují na výzvy ve všech společných podnicích, a aby přijímání projektů bylo transparentní a spravedlivé. EHSV varuje před tím, že by některé organizace podporované zakládajícími členy společného podniku mohly mít nějakým způsobem zajištěn přednostní přístup. To by mohlo celý program proměnit v rozsáhlý program dotační podpory, což EHSV považuje za naprosto nepřijatelné.

4.9 EHSV požaduje, aby byl přesně vysvětlen postup přípravy pracovního programu pro každý společný podnik a aby byl zahrnut do první části nařízení. Je samozřejmě třeba se vyhnout tomu, aby společné podniky financovaly výzkumné programy, které by společnosti realizovaly tak jako tak. EHSV pak rovněž požaduje, aby konečné výsledky výzkumu byly dostupné všem zúčastněným stranám v EU.

4.10 Co se týče zjednodušení, EHSV velmi oceňuje návrh zrušit povinnost partnerů podávat zprávy o nezpůsobilých nákladech a záměr předcházet zdvojeným auditům. Vítá rovněž to, že již není třeba, aby náklady na dodatečné činnosti byly auditovány dotčeným společným podnikem či jiným orgánem EU.

4.11 Pro úspěch společných podniků je důležité, aby se zapojilo co nejvíce mezinárodních zúčastněných stran. Je však třeba, aby EU sledovala vlastní zájmy a aby byl posílen Evropský výzkumný prostor a inovační kapacita Evropy. EHSV chce obzvláště vyzdvihnout to, že výsledky výzkumu prováděného společnými podniky by měly být uplatňovány v rámci průmyslu v EU, a to s využitím evropských technologií.

4.12 EHSV už dříve poznamenal, že si EU nemůže udržet vedoucí postavení v oblasti inovací bez lidí s odpovídajícími dovednostmi a „bez inteligentních politik v oblasti duševního vlastnictví. Musíme zajistit, aby byly evropské inovace a patenty chráněny před nepřátelskými záměry a průmyslovou špionáží. Proto je naprosto nezbytné zavést jednotný evropský patent“⁽⁹⁾. Například v roce 2019 podala Asie 65 % celosvětových patentových přihlášek. Evropa jich podala 11,3 %⁽¹⁰⁾. Duševní vlastnictví a patenty představují klíčovou otázku, v návrhu Komise však bohužel nejsou zmíněny.

4.13 EHSV oceňuje článek 171 věnovaný sledování a hodnocení činnosti společných podniků. Vítá zejména povinnost sledovat účast malých a středních podniků, geografické složení a míru spolufinancování. EHSV však navrhuje nahradit slovo „pravidelně“ slovem „každoročně“ nebo frází „každé dva roky“, aby se odstranila nejednoznačnost. Ze stejného důvodu by Komise měla vyjasnit, který útvar je za monitorovací činnosti odpovědný.

4.14 EHSV i nadále zastává tento svůj názor: „Inteligenci“ socioekonomického systému nelze měřit pouze kvantitativními ukazateli, např. výší výdajů na výzkum a inovace – je třeba vzít v úvahu rovněž kvalitativní ukazatele, např. typ uskutečněných inovací, přínosy pro občanskou společnost a počet nově vytvořených pracovních míst“⁽¹¹⁾.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 108.

⁽¹⁰⁾ World Intellectual Property Indicators 2020 (Světové ukazatele duševního vlastnictví 2020).

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 440, 6.12.2018, s. 73.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o účasti Unie na Evropském partnerství v oblasti metrologie, realizovaném společně několika členskými státy

[COM(2021) 89 final – 2021/0049 COD]

(2021/C 341/05)

Zpravodaj: **Philip VON BROCKDORFF**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropský parlament, 17. 5. 2021
	Rada, 5. 5. 2021
Právní základ	Článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato v sekci	11. 5. 2021
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování	
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	229/0/3

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV vítá návrh Komise týkající se evropského partnerství v oblasti metrologie, neboť podporuje výzkum a inovace v oblasti pokročilých komunikačních technologií, k nimž patří např. 5G, internet věcí, inteligentní sítě a inteligentní domácnosti, nové generace automobilových technologií a inteligentní výroba.

1.2. EHSV považuje tento návrh za důležitý krok směrem k evropskému hospodářství, jehož cílem je být v čele v oblasti průmyslu, technologií a digitalizace. Pokročilá metrologie může hrát podpůrnou úlohu při řešení některých z největších evropských výzev, od zdravotní péče po změnu klimatu. Klíčem k tomu všemu je však harmonizace a přeshraniční kompatibilita v metrologii.

1.3. EHSV se domnívá, že evropské metrologické sítě se silným zaměřením na zúčastněné strany a jejich potřeby budou účinněji přispívat k výzkumnému a inovačnímu programu evropského partnerství v oblasti metrologie.

1.4. EHSV také vítá financování společných výzkumných projektů v této oblasti, neboť to bezpochyby urychlí inovace využívající metrologická řešení, kapacity a infrastrukturu. Je pravděpodobné, že to zlepší příležitosti pro nové nebo výrazně zdokonalené produkty a služby vyráběné nebo poskytované podniky z EU.

1.5. EHSV je přesvědčen, že je důležité zapojit zúčastněné strany v celém hodnotovém řetězci v oblasti metrologie, aby bylo možné maximalizovat využívání vznikajících technologií a přispět k řešení hlavních společenských výzev.

1.6. EHSV rovněž zastává názor, že posílení konkurenční výhody Evropy při rozvoji vznikajících technologií a nových produktů lze dosáhnout pouze přijetím celoevropského přístupu k metrologii. Tento návrh podporuje tento cíl tím, že zabraňuje roztříštěnosti při hledání řešení v oblasti metrologie v EU.

1.7. EHSV vyzdvihuje význam metrologie jako nedílné součásti inovací potřebných k podpoře hospodářského oživení v EU, jakož i snahu metrologických institutů podporovat výzkum a inovace v metrologii založené na spolupráci. EHSV rovněž konstatuje, že pokročilá metrologie pomáhá snižovat spotřebu energie a plnit cíle v oblasti změny klimatu v souladu s cíli nástroje Next Generation EU.

1.8. EHSV uznává úlohu, kterou by zlepšená a harmonizovaná měření a normy mohly hrát v účinném fungování jednotného trhu, zejména pokud by občané EU měli dostatečné informace o produktech, které jsou na jednotném trhu dostupné. Pokročilá metrologie přispívá k dosažení tohoto cíle, stejně jako ke snížení transakčních nákladů spojených s účastí na jednotném trhu.

1.9. EHSV se domnívá, že přesné normy měření musí být přístupné a srozumitelné všem zúčastněným stranám, zejména malým podnikům a spotřebitelům. To přinese významné výhody pro hospodářství EU, které se zotavuje po zpomalení způsobeném pandemií COVID-19, zejména při přechodu na ekologičtější a digitálnější Evropu, a podpoří to také důvěru v celém dodavatelském řetězci.

1.10. EHSV v neposlední řadě zdůrazňuje, že je zjevně nutné zvyšovat povědomí občanů EU o významu metrologie v oblastech, jako je zdravotní péče, výroba, pokročilé komunikační technologie a bezpečnost pracovníků na pracovišti.

2. Obecné připomínky

2.1. Metrologie se zabývá vědeckým studiem měření, pokud jde o průmyslové normy a různé jednotky parametrů. Měření jsou nezbytná pro inovace, neboť mají dopad nejen na kvalitu, ale ovlivňují také různé technické parametry. Například ve výrobním průmyslu umožňuje metrologie podnikům plnit specifikace spotřebitelského designu a očekávané funkční výsledky a dodržovat předpisy a normy.

2.2. Měřicí postupy se neustále vyvíjejí a to spolu s rychlým technologickým pokrokem rozšiřuje poptávku po přesných a spolehlivých produktech metrologie. V reakci na to Evropská komise dne 23. února 2021 zveřejnila svůj návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o účasti Unie v evropském partnerství v oblasti metrologie prováděném společně několika členskými státy.

2.3. Spolunormotvůrci uznali metrologii jako jednu z prioritních oblastí určených pro možná institucionalizovaná evropská partnerství na základě článků 185 a 187 SFEU v rámci nařízení o programu Horizont Evropa. Předkládaný návrh evropského metrologického partnerství navazuje na zkušenosti získané v rámci evropského metrologického výzkumného programu (EMRP) a evropského metrologického programu pro inovace a výzkum (EMPIR). Současná iniciativa nicméně představuje nové partnerství, které má řešit nové problémy. Není zamýšlena jako pouhé pokračování předchozích programů.

2.4. Metrologické partnerství má prostřednictvím zapojení a závazku partnerů při navrhování a provádění programu výzkumných a inovačních činností sledovat tyto obecné cíle:

- a) vytvořit udržitelný koordinovaný metrologický systém na evropské úrovni;
- b) zajistit, aby inovátoři začali přímo přebírat nejmodernější metrologické kapacity do svých ekosystémů;
- c) zvýšit dopad metrologie na společenské problémy v souvislosti s prováděním politik, norem a předpisů s cílem zajistit, aby byly vhodné pro daný účel.

2.5. Při provádění výše stanovených obecných cílů bude metrologické partnerství sledovat tyto konkrétní cíle:

- a) vytvořit do roku 2030 nové výzkumné kapacity, které budou vybudovány v rámci nových evropských metrologických sítí a jež budou z hlediska kapacit kalibrace a měření alespoň tak výkonné, jako jsou vedoucí metrologické instituty mimo zúčastněné státy;
- b) podporovat do roku 2030 prodej nových inovativních produktů a služeb prostřednictvím využívání a zavádění nových metrologických kapacit v hlavních vznikajících technologiích;
- c) plně a účinně do roku 2030 přispívat k navrhování a provádění konkrétních norem a nařízení, jež podpoří veřejné politiky zabývající se společenskými změnami.

3. Obecné připomínky

3.1. Svět čelí hospodářské krizi způsobené pandemií COVID-19. To stejně jako v případě ostatních trhů vedlo k poklesu míry růstu trhu v oblasti průmyslové metrologie, zejména v letech 2020 a 2021. Důvodem je skutečnost, že organizace ve většině hlavních vertikál vytvářejících poptávku v současnosti nejsou nebo nebyly v různých zemích funkční, což má negativní dopad na trh v oblasti průmyslové metrologie. Pandemie COVID-19 měla rovněž v masivním měřítku dopad na provoz a výrobci se potýkají s problémem ohledně posouzení dopadu. Předchozí a současná omezení volného pohybu osob vedoucí k uzavření výrobních zařízení vyvolala velký tlak na průmyslové odvětví.

3.2. Před globální pandemií zaznamenal trh během posledních let významný růst, zejména díky rostoucí poptávce po analýze dat velkého objemu a zvýšení poptávky po automobilech v rozvíjejících se ekonomikách. V budoucnosti se nicméně očekává, že globální trh v oblasti průmyslové metrologie vzroste z 9,8 miliardy USD v roce 2021 na 13,2 miliardy USD do roku 2026. Důvodem je rostoucí zavádění cloudových služeb při začleňování metrologických dat a nárůst poptávky po metrologii v průmyslu. Poslední uvedený důvod v nadcházejících letech významně oživí trh v oblasti průmyslové metrologie, přičemž se očekává, že tomuto trhu bude dominovat segment hardwaru.

3.3. Evropa jako globální hráč čelí zvýšené globální hospodářské soutěži v metrologii z hlediska rozsahu a zaměření investic a dlouhodobého finančního závazku v oblasti metrologických cílů. V posledním desetiletí zvýšily USA své investice do metrologie o 60 %, Čína o 50 % a Indie o 52 %. Investice do evropských institucí nicméně zůstaly poměrně neměnné a neodpovídají novým a stále významnějším oblastem výzkumu. Zjevně nedostatečná úroveň investic v Evropě spojená s roztržitím metrologických kapacit vede k tomu, že úsilí se rozšiřuje příliš slabě a postrádá strategické zaměření, a k relativní neschopnosti využít možných úspor z rozsahu a strategické doplňkovosti.

3.4. V nedávných letech přesáhly související investice mimo EU investice v rámci EU. Například v USA měl Národní ústav pro normalizaci a technologie (NIST), který je vnitrostátním metrologickým ústavem této země, poměrně velký roční rozpočet na svůj výzkumný program týkající se základního měření a kvantové vědy. Totéž platí pro Národní metrologický ústav v Číně a jeho výzkumný program zaměřený na metrologii. Oproti tomu PTB, národní metrologický ústav v Německu a největší ústav tohoto druhu v Evropě, pokrývá se svým rozpočtem výzkumné i metrologické služby pro průmysl a společnost.

3.5. Globální konkurenti EU provádějí tyto strategické investice z důvodu rostoucí potřeby metrologických řešení zaměřených na vznikající technologie a vývoj nových produktů. V asijsko-tichomořském regionu je například tržní poptávka poháněna rychlým postupem industrializace a rychlým vývojem technologií. Prudký nárůst poptávky po kvalitních produktech ve výrobním odvětví a v odvětví automatizace v zemích, jako jsou Čína, Indie a další rostoucí ekonomiky, ve skutečnosti podněcuje rozšiřování trhu v oblasti metrologie v této části světa.

3.6. Trh v oblasti metrologie očividně roste z důvodu poptávky po přesnosti a přesném měření v mnoha odvětvích, což má za následek zvýšení hospodářské soutěže mezi hlavními subjekty na globálním trhu v oblasti metrologie, jako jsou Carl Zeiss (Německo), Hexagon AB (Švédsko), Mitutoyo Corp. (USA), Renishaw (Spojené království), Nikon metrology (Belgie), Metrology software products Ltd. (Spojené království), 3D Digital Corporation (USA), Perception Inc. (USA), Faro Technologies (USA) a další.

3.7. Trh v oblasti metrologie lze rozdělit na základě typu, produktů a koncových uživatelů. Na základě typu se dělí na průmyslovou metrologii, vědeckou metrologii a právní metrologii. Na základě produktů se trh dělí na koordinované měřicí stroje a optické digitalizátory, 3D skenery, laserové lokátory a další. Na základě koncových uživatelů se trh dělí mimo jiné na letecké a kosmické odvětví, automobilové odvětví, spotřební elektroniku, průmysl a energetiku. Na základě regionů je globální trh v oblasti metrologie rozdělen na Severní a Jižní Ameriku, Evropu, Asii a Tichomoří a zbytek světa. Evropa má potenciál být dominantním subjektem s rostoucím podílem na globálním trhu v oblasti metrologie, čehož lze dosáhnout pomocí dalšího technologického pokroku a investic do výzkumu.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Spolehlivá měření jsou nezbytná pro inovace v hospodářství a ve společnosti: metrologie, věda zabývající se měřeními, je nepostradatelná pro vědecký výzkum, obchod a průmysl. Nové společenské výzvy a vznikající technologie zvyšují potřebu správnosti, přesnosti a nových měřicích kapacit. Na pokroku v metrologii závisí pokročilé komunikační technologie, jako například 5G, internet věcí, inteligentní sítě a inteligentní domácnosti, nové generace automobilových technologií a inteligentní výroba. EHSV tedy vítá návrh evropského partnerství v oblasti metrologie, který předložila Komise.

4.2. EHSV považuje tento návrh za jeden ze stavebních prvků evropského hospodářství, jehož cílem je být v čele v oblasti průmyslu, technologií a digitalizace. Uznává také významnou úlohu, kterou může hrát metrologická infrastruktura v rámci inovací a řešení některých z největších evropských výzev, od zdravotní péče až po změnu klimatu. I když mohou mít jednotlivé členské státy a jednotlivé systémy svá vlastní specifika, je dosažení harmonizace a přeshraniční kompatibility v metrologii významným cílem, který EHSV plně podporuje.

4.3. Vytvoření udržitelných evropských metrologických sítí, které budou schopny konkurovat předním globálním subjektům, ve vysoce konkurenčních a vznikajících oblastech, je zásadní pro budoucnost evropských ekonomik a mohlo by rovněž podpořit hospodářské oživení po odeznění pandemie COVID-19 a jejích dopadů. EHSV se domnívá, že evropské metrologické sítě se silným zaměřením na zúčastněné strany a jejich potřeby budou účinněji přispívat k výzkumnému a inovačnímu programu evropského partnerství v oblasti metrologie.

4.4. EHSV také vítá financování společných výzkumných projektů, neboť to bezpochyby urychlí inovace využívající metrologická řešení, kapacity a infrastrukturu. Je pravděpodobné, že to rovněž zlepší příležitosti pro nové nebo výrazně zdokonalené produkty a služby vytvářené v EU nebo podniky z EU se sídlem ve třetích zemích. Kromě toho by finanční podpora pro společné výzkumné projekty oživila úsilí o posílení a koordinaci úlohy metrologie při navrhování a provádění veřejných politik více založených na důkazech.

4.5. EHSV je rovněž přesvědčen, že je velmi důležité zapojit zúčastněné strany v celém hodnotovém řetězci v oblasti metrologie, aby bylo možné maximalizovat využívání vznikajících technologií a příspěvek k řešení hlavních společenských výzev. Evropské partnerství v oblasti metrologie by rovněž podpořilo širokou škálu evropských politik, obchod a veřejné služby. Kromě toho by další příležitosti pro partnerství veřejného a soukromého sektoru mohly pomoci urychlit dosažení globálního postavení Evropy v metrologickém výzkumu a podnítit nové inovativní produkty, které budou reagovat na novou poptávku po přesných produktech.

4.6. EHSV rovněž zastává názor, že posílení konkurenční výhody Evropy při rozvoji vznikajících technologií a nových produktů lze dosáhnout pouze přijetím celoevropského přístupu k metrologii. Tento návrh podporuje tento cíl tím, že zabráňuje roztržitésti při hledání řešení v oblasti metrologie v Evropě, která by tomuto kontinentu mohla zajistit přední postavení mezi globálními subjekty, pokud jde o poskytování metrologických služeb pro stávající komplexní problémy týkající se měření a pro nové technologie. Tento přístup rovněž podporuje malé a střední podniky, které se při vývoji kvalitních produktů spoléhají na metrologii při výzkumu i ve službách.

4.7. EHSV vyzdvihuje význam metrologie jako nedílné součásti inovací potřebných k podpoře hospodářského oživení, jakož i snahu metrologických institutů v EU podporovat výzkum a inovace v metrologii založené na spolupráci. Metrologie ve svém jádru úzce spojuje vědu a hospodářskou činnost, neboť měření je základním kamenem pro hospodářské transakce, optimalizaci produkce, důvěru spotřebitelů a podniků a inovace. Moderní metrologie rovněž společně umožňuje dosahovat optimálního rozsahu výroby, což vede k uhlíkové neutralitě. Snížení spotřeby energie v průmyslu je proto v souladu s jedním z hlavních cílů Nástroje pro oživení a odolnost v rámci nástroje Next Generation EU. Probíhající výzkum a inovace v oblasti metrologie kromě toho podporují cíle v oblastech inovací i změny klimatu. Důležité je i to, že pokrok v metrologii podporuje veřejné služby při provádění právních předpisů mnohem účinnějším způsobem, než je tomu v současnosti.

4.8. EHSV vidí i další hospodářské přínosy vyplývající z výzkumu a inovací v metrologii, konkrétně omezení selhání trhu, snížení transakčních nákladů a zvýšení celkové hospodářské účinnosti. Zlepšená a harmonizovaná měření a normy by mohly hrát důležitou úlohu v účinném fungování jednotného trhu. Tento trh by fungoval daleko účinněji nebo účelněji,

pokud by občané EU měli dostatečné informace o produktech, které jsou na jednotném trhu dostupné. Informační asymetrie mezi kupujícími a prodávajícími je jedním z nejobvyklejších zdrojů selhání trhu, k němuž dochází, pokud kupující nemůže s vysokou mírou přesnosti určit kvalitu produktu. Poskytnutím pokročilejšího měření a norem mohou kupující – existují-li dohodnuté normy – měřit kvalitu produktu, a díky tomu rozlišovat mezi produkty nižší a vyšší kvality. To pak odstraňuje informační asymetrii a napravuje existující selhání trhu, čímž se zvyšuje účinnost jednotného trhu.

4.9. Další překážkou jednotného trhu jsou transakční náklady spojené s účastí na hospodářské výměně. Transakční náklady vznikají v důsledku toho, že informace mezi spotřebiteli a výrobci jsou asymetrické a neúplné. To by bylo možné řešit pomocí pokročilejší metrologie, kdy kupující stráví méně času hledáním zboží, pokud je ujistěn o kvalitě kupovaného produktu. Je zřejmé, že potřeba standardního, transparentního a bezproblémového měření má zásadní význam jak pro zákazníky/spotřebitele, tak pro podniky.

4.10. Pokročilá metrologie totiž přináší výrobcům výhody při navrhování produktů v souladu s normou. To jim umožňuje snížit náklady spojené s nápravou nedostatků za účelem splnění specifikací, což zase usnadňuje certifikaci a zvyšuje důvěru spotřebitelů v certifikaci a vlastnosti produktu.

4.11. Dále je třeba zmínit, že je trvale zapotřebí, aby byly normy a jednotky měření nejen přesné a transparentní, ale také přístupné a srozumitelné všem zúčastněným stranám, zejména malým podnikům a spotřebitelům, kteří tvoří páteř hospodářství EU. To pomůže nejen překonat výše uvedené problémy trhu, ale přinese to také významné výhody pro hospodářství EU, které se zotavuje po zpomalení způsobeném pandemií COVID-19, zejména při přechodu na ekologičtější a digitálnější Evropu, a zároveň podpoří důvěru v celém dodavatelském řetězci. Tyto úvahy související s přístupností musí tedy být na předním místě veškerých strategií zaměřených na oživení investic do moderní metrologie.

4.12. EHSV v neposlední řadě zdůrazňuje, že je zjevně nutné zvyšovat povědomí občanů EU o významu metrologie. Společnosti metrologii potřebují při vypracovávání přesných specifikací pro kvalitní konečné produkty, které odpovídají poptávce trhu. Průmyslová odvětví přecházejí k pokročilým měřením s cílem zvyšovat výrobu, včetně výroby očkovacích látek, a vyhnout se obrovským ztrátám. Metrologie rovněž zvyšuje bezpečnost výrobních závodů pro pracovníky. Neméně důležitý význam má metrologie pro podporu vznikajících technologií, jako jsou např. kvantové technologie. EU proto musí posílit svou schopnost vyvíjet pokročilé metrologické systémy a méně spoléhat na jiné, konkurenční země.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/1628, pokud jde o přechodná ustanovení ohledně určitých strojů vybavených přechodnými motory o výkonu v rozsahu 56 kW až 130 kW a nad 300 kW, s cílem řešit dopad krize COVID-19

[COM(2021) 254 final – 2021/0129 (COD)]

(2021/C 341/06)

Zpravodaj: **Christophe LEFÈVRE**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropský parlament, 20. 5. 2021 Rada, 25. 5. 2021
Právní základ	Článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Rozhodnutí předsedkyně	20. 5. 2021
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	206/1/11

1. Závěry a doporučení

1.1. S ohledem na krizi COVID-19, která závažným způsobem narušila dodavatelské řetězce výrobců nesilničních mobilních strojů, EHSV posoudil návrh na odložení některých lhůt stanovených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1628 ⁽¹⁾ a následně v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1040 ⁽²⁾.

1.2. EHSV vítá nový návrh nařízení, který považuje za vhodnou a přiměřenou reakci na hospodářské důsledky krize COVID-19.

1.3. Prodloužení lhůty pro výrobu nesilničních mobilních strojů vybavených přechodnými motory o šest měsíců a prodloužení lhůty pro jejich uvádění na trh o devět měsíců, namísto prodloužení obou lhůt o dvanáct měsíců, ke kterému došlo v roce 2020, je tedy opodstatněné a vyvážené.

1.4. Ačkoliv EHSV znovu zdůrazňuje, že je třeba přispět k dosažení cílů EU v oblasti kvality ovzduší, domnívá se rovněž, že návrh zaručuje řádné fungování trhu a zároveň zajišťuje hospodářskou rovnováhu mezi zúčastněnými stranami a vysokou úroveň veřejného zdraví a ochrany životního prostředí.

2. Shrnutí návrhu Komise

2.1. Nařízení (EU) 2016/1628 stanoví nové mezní hodnoty emisí (označované jako „etapa V“), které mají snížit emise látek znečišťujících ovzduší z motorů určených pro nesilniční mobilní stroje, a poskytuje určitý čas na uskutečnění tohoto přechodu.

2.2. Pandemie COVID-19 závažným způsobem narušila dodavatelské řetězce, v důsledku čehož nejsou výrobci nesilničních mobilních strojů schopni dodržet některé lhůty, jež stanoví nařízení (EU) 2016/1628.

⁽¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1628 ze dne 14. září 2016 o požadavcích na mezní hodnoty emisí plyných a tuhých znečišťujících látek a schválení typu spalovacích motorů v nesilničních mobilních strojích, o změně nařízení (EU) č. 1024/2012 a (EU) č. 167/2013 a o změně a zrušení směrnice 97/68/ES (Úř. věst. L 252, 16.9.2016, s. 53).

⁽²⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1040 ze dne 15. července 2020, kterým se mění nařízení (EU) 2016/1628, pokud jde o přechodná ustanovení, s cílem řešit dopad krize COVID-19 (Úř. věst. L 231, 17.7.2020, s. 1).

2.3. Výše uvedené nařízení proto bylo pozměněno nařízením (EU) 2020/1040, které stanoví odložení určitých lhůt, jež výrobci nemohli dodržet, aniž by utrpěli vážné ekonomické škody, kvůli nečekaným narušením v dodavatelském řetězci. Výrobci byla poskytnuta dodatečná lhůta v délce dvanácti měsíců pro výrobu a uvádění na trh strojů vybavených přechodnými motory o výkonu v rozsahu 56 kW až 130 kW, jejichž výroba měla být dokončena do 30. června 2020 a uvedení na trh mělo proběhnout do 31. prosince 2020.

2.4. Z důvodu přetrvávajícího narušení dodavatelského řetězce a výroby v důsledku druhé a třetí vlny pandemie COVID-19 však výrobci nebudou schopni dodržet lhůty pro rok 2021 vztahující se na stroje vybavené přechodnými motory o výkonu v rozsahu 56 kW až 130 kW a nad 300 kW, aniž by utrpěli vážné ekonomické škody.

2.5. Je tudíž nezbytné tyto lhůty odložit, aby se zabránilo tomu, že by přechodné motory (jejichž počet je omezen) již nemohly být do těchto strojů včas namontovány, a musely proto být sešrotovány.

2.6. Ačkoli stále dochází k narušení dodavatelského řetězce a výroby, nelze je srovnávat s těmi, jež převládaly na jaře 2020. Z těchto důvodů je prodloužení lhůty pro výrobu strojů vybavených těmito motory o šest měsíců a prodloužení lhůty pro jejich umístění na trh o devět měsíců, oproti prodloužení obou lhůt o dvanáct měsíců, ke kterému došlo v roce 2020, opodstatněné.

2.7. Navrhované prodloužení se rovněž bude vztahovat na zemědělská a lesnická vozidla vybavená přechodnými motory, protože se na ně vztahují ustanovení o nesilničních mobilních strojích týkající se emisí znečišťujících látek.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV znovu zdůrazňuje své již tolikrát vyjádřené přesvědčení, že je nezbytné snížit škodlivé emise oxidu uhelnatého, oxidů dusíku, uhlovodíků a částic z motorů nesilničních mobilních strojů, a to s cílem přispět k dosažení cílů EU v oblasti kvality ovzduší.

3.2. Vzhledem ke značným obavám o veřejné zdraví v souvislosti s nanočásticemi vznikajícími při spalování a vysoké úrovni ochrany, již lze dosáhnout zavedením navrhované etapy V pro motory v nesilničních pojízdných strojích, EHSV ve svém stanovisku k nařízení (EU) 2016/1628 doporučil, aby bylo nové nařízení rychle schváleno.

3.3. EHSV si je však zcela vědom toho, že krize COVID-19 způsobila značné narušení dodavatelského řetězce a výroby, které přetrvává v důsledku druhé a třetí vlny pandemie, a že proto výrobci nebudou schopni dodržet lhůty stanovené na rok 2021, aniž by utrpěli vážné ekonomické škody.

3.4. EHSV si je navíc plně vědom toho, že tuto krizi nikdo nečekal a ani nebylo možné ji předvídat a že se tak nacházíme v naprosto výjimečné situaci. EHSV proto uznává, že pandemie COVID-19 představuje pro převážnou většinu evropských hospodářských odvětví velkou výzvu.

3.5. EHSV z tohoto důvodu podporuje prodloužení lhůty pro výrobu strojů vybavených těmito motory o šest měsíců a prodloužení lhůty pro jejich uvádění na trh o devět měsíců namísto prodloužení obou lhůt o dvanáct měsíců, ke kterému došlo v roce 2020.

3.6. EHSV se domnívá, že se jedná o rozumné a přiměřené opatření, jehož cílem je zajistit řádné fungování vnitřního trhu, hospodářskou rovnováhu mezi zúčastněnými stranami a vysokou úroveň veřejného zdraví a ochrany životního prostředí.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Evropský hospodářský a finanční systém: podpora otevřenosti, síly a odolnosti

(COM(2021) 32 final)

(2021/C 341/07)

Zpravodaj: **Tomasz Andrzej WRÓBLEWSKI**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropská komise, 24. 2. 2021
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato v sekci	25. 5. 2021
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	158/1/2

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV vítá sdělení Komise *Evropský hospodářský a finanční systém: podpora otevřenosti, síly a odolnosti*. Postpandemická transformace způsobuje výrazný posun v globální rovnováze hospodářských sil. EU by proto měla jednat rychle, aby posílila odolnost evropského hospodářství.

1.2. Výbor souhlasí s hodnocením Komise, pokud jde o potřebu posílení mezinárodní úlohy eura jako klíčového nástroje pro zlepšení globálního postavení Evropy. Stanovení ambiciózních hospodářských cílů má přitom podle názoru Výboru zásadní význam pro posílení jednotné měny, zejména s ohledem na tempo změn v globální ekonomice a stávající postavení EU v oblasti inovací, konkurenceschopnosti a příznivého regulačního prostředí. Výbor proto požaduje, aby se sdělení více zaměřovalo na příčiny oslabující mezinárodní úlohu eura a aby byla dokončena hospodářská a měnová unie.

1.3. Výbor konstatuje, že sdělení nebere v úvahu rostoucí postavení Číny, a doporučuje, aby bylo sdělení v tomto ohledu doplněno.

1.4. Dokončení bankovní unie a unie kapitálových trhů, které přispívá k nasměrování úspor do investic, má zásadní význam pro posílení odolnosti EU, což je v souladu s předchozími stanovisky EHSV k této záležitosti ⁽¹⁾ ⁽²⁾. Výbor souhlasí se všemi opatřeními, které Komise předkládá ⁽³⁾, a navrhuje zavést opatření, která pomohou dokončit strukturální změny na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni, jako je revize rámce pro správu ekonomických záležitostí, aby se více zaměřoval na prosperitu a stal se příznivější pro investice ⁽⁴⁾.

1.5. Kvalita regulačního rámce má velký význam pro vývoj inovací. Proto by měl být kladen větší důraz na přezkum předpisů, pokud jde o jejich dopad na konkurenceschopnost evropských společností. EHSV se dále domnívá, že sdělení nebere dostatečně na vědomí úlohu, kterou při vývoji inovací plní vysoké školy a výzkumná střediska.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV *Evropský systém pojištění vkladů* (Úř. věst. C 177, 18.5.2016, s. 21).

⁽²⁾ Stanovisko EHSV *Balíček předpisů o hospodářské a měnové unii* (Úř. věst. C 262, 25.7.2018, s. 28).

⁽³⁾ Stanovisko EHSV *Unie kapitálových trhů pro občany a podniky – nový akční plán* (Úř. věst. C 155, 30.4.2021, s. 20).

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV *Přezkum správy ekonomických záležitostí 2020* (Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 227).

1.6. Výbor plně podporuje návrh na vytvoření digitálního eura a další vydávání zelených dluhopisů denominovaných v eurech jako prostředku k posílení mezinárodní úlohy eura a upevnění dominantního postavení EU v rámci opatření v oblasti klimatu.

1.7. EHSV souhlasí s tím, že vývoj infrastruktur finančního trhu předejde tomu, že se bude EU spoléhat na poskytování těchto kritických služeb (včetně poskytovatelů údajů) z jurisdikcí třetích zemí, a pomůže zvýšit její odolnost.

1.8. Výbor podporuje úsilí Evropské komise o vypracování nástrojů pro vyvážení účinků, které má na hospodářské subjekty EU protiprávní extraterritoriální uplatňování jednostranných opatření ze strany třetí země. Podle názoru Výboru mohou tyto nástroje přispět k větší nezávislosti EU jako globálního aktéra. Komise by měla rovněž uvažovat o tom, jak řešit rostoucí závislost EU na poskytovatelích finančních a jiných než finančních údajů ze zemí mimo EU.

2. Souvislosti návrhu

2.1. Předmětem tohoto stanoviska je sdělení ze dne 19. ledna 2021 nazvané *Evropský hospodářský a finanční systém: podpora otevřenosti, síly a odolnosti*. Toto sdělení je nedílnou součástí strategie pro posílení otevřené strategické autonomie EU⁽⁵⁾.

2.2. Hlavním cílem otevřené strategické autonomie EU je zajistit a prohloubit jednotný trh, který je oporou eura a otevřenosti EU vůči obchodu se zbytkem světa a investicím do něj.

2.3. Toto sdělení stanoví, jak může EU posílit svou otevřenou strategickou autonomii v makroekonomické a finanční oblasti. Hlavní důvody pro provádění nastíněné strategie jsou:

- zlepšení konkurenceschopnosti evropského hospodářství posílením mezinárodní úlohy eura,
- zvýšení odolnosti evropského hospodářství vůči skutečným a vnějším otřesům způsobeným třetími zeměmi nebo vyšší mocí,
- vytváření nových investic zlepšením regulačního prostředí pro podniky, což pomůže zmírnit hospodářské a sociální dopady pandemie COVID-19 a přispěje k rozvoji evropského hospodářství.

2.4. V souladu s tímto sdělením bude Komise usilovat o podporu mezinárodní úlohy eura, posilování infrastruktur finančních trhů EU, lepší prosazování sankcí EU a posílení odolnosti EU vůči účinkům protiprávního uplatňování jednostranných sankcí třetími zeměmi.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV vítá zveřejnění tohoto sdělení, které obsahuje regulační návrhy a umožňuje opatření zaměřená na zvýšení podílu eura na obchodu a posílení odolnosti finančního systému EU.

3.2. Eurozóna existuje již více než 20 let a rozrůstá se, přijímá nové členské státy (ačkoli se čeká na vstup nových zemí)⁽⁶⁾ a udržuje dobré jméno eura v mezinárodním měřítku. Výbor zároveň konstatuje, že podíl eura na celosvětové držbě devizových rezerv klesl v roce 2019 z 23 % na 19 % – „a přiblížil se tak historickému minimu“⁽⁷⁾ – a že podle řady uznávaných ekonomů, včetně laureátů Nobelovy ceny Josepha E. Stiglitze a Paula Krugmana, není eurozóna stále ještě optimální měnovou oblastí⁽⁸⁾, jak ji pojímal tvůrce této teorie Robert Mundell.

⁽⁵⁾ COM(2021) 32 final.

⁽⁶⁾ COM(2018) 796 final, s. 2.

⁽⁷⁾ *The international role of the euro (Mezinárodní úloha eura)*, Evropská centrální banka, červen 2020.

⁽⁸⁾ *Can the European Project be saved? (Je možné zachránit evropský projekt?)* Úvodní přednáška Paula Krugmana, 23. mezinárodní konference evropeanistů, Filadelfie, 14.–16. dubna 2016.

3.3. EHSV rovněž zdůrazňuje, že úloha rychle rostoucí čínské ekonomiky, která v globálním hospodářství nabývá na významu, si v kontextu posilování ekonomické odolnosti EU zasluhuje širší diskusi. Průměrný reálný roční růst HDP se za posledních 30 let pohyboval kolem 10 % ve srovnání s přibližně 2 % v EU. Pandemie pravděpodobně způsobí další rozdíly v tempu růstu HDP: 4,4 % v EU (- 6,1 % v roce 2020) a 8,4 % v Číně (2,3 % v roce 2020) ⁽⁹⁾.

3.4. S tím, jak čínská ekonomika roste, narůstá také úloha její měny v mezinárodním obchodu a clearing. V oficiálních devizových rezervách (ve třetím čtvrtletí roku 2020) měl americký dolar podíl kolem 60,5 %, euro 20,5 % a čínské renminbi pouze 2,1 %. Podíl renminbi však rychle roste, zatímco podíl eura klesá ⁽¹⁰⁾. Čína rovněž intenzivně připravuje svou digitální měnu (která se již testuje v několika městech ⁽¹¹⁾) a v tomto ohledu má před většinou světa náskok ⁽¹²⁾.

3.5. Vzhledem k uvedeným skutečnostem je EHSV znepokojen tím, že strategie neobsahuje akční plán, který by zohledňoval rostoucí hospodářské postavení Číny, a doporučuje v tomto ohledu sdělení doplnit.

3.6. Výbor podporuje výzvu stanovenou v klíčovém opatření k dokončení bankovní unie ⁽¹³⁾ a dosažení dalšího pokroku v oblasti unie kapitálových trhů ⁽¹⁴⁾ jakožto způsobu, jak podpořit odolnost EU a prohloubit hospodářskou a měnovou unii. Konstatuje však, že „dokončení HMU vyžaduje především významný politický závazek, účinnou správu a lepší využívání dostupných finančních prostředků“ ⁽¹⁵⁾.

3.7. Výbor bere na vědomí, že k pokračování strukturálních změn za účelem zajištění užší a soudržné měnové unie je nutný politický závazek, a zároveň navrhuje, aby bylo sdělení doplněno o řadu opatření schopných přinést hmatatelné výsledky:

- revize rámce pro správu ekonomických záležitostí EU s cílem zajistit, aby byl více zaměřený na prosperitu a příznivější pro investice (zejména s ohledem na veřejný dluh a rozpočtové schodky) ⁽¹⁶⁾,
- posílení požadavku, aby členské státy koordinovaly své vnitrostátní politiky v rámci evropského semestru, a zvýšení soudržnosti měnové, fiskální a strukturální politiky ⁽¹⁷⁾, zejména s cílem dosáhnout sociální soudržnosti a reálné konvergence,
- provádění podrobné cyklické analýzy procesů reálné konvergence v členských státech EU, které mají spolu se sociální soudržností zásadní význam pro zvýšení dynamiky jednotného trhu. Konvergence by měla být monitorována, aby se předešlo větším nesrovnalostem způsobeným „rizikem, že současný cyklus obrovských finančních záchranných balíčků podporovaných státem by mohl znovu vyvolat krizi mezi severem a jihem eurozóny“ ⁽¹⁸⁾.

⁽⁹⁾ Viz *World Economic Outlook database*, duben 2021, Mezinárodní měnový fond.

⁽¹⁰⁾ Currency Composition of Official Foreign Exchange Reserves (COFER, Měnové složení oficiálních devizových rezerv) mezinárodní finanční statistiky (IFS), Mezinárodní měnový fond, <https://data.imf.org/regular.aspx?key=41175>.

⁽¹¹⁾ Viz *China Launches Digital Renminbi Trials in 11 Cities, Stages Seven Digital Renminbi Lotteries in Year Following Start of Testing*, China Banking News, 19. dubna, 2021.

⁽¹²⁾ Globální index PwC CBDC, duben 2021, <https://www.pwc.com/gx/en/industries/financial-services/assets/pwc-cbdc-global-index-1st-edition-april-2021.pdf>.

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV *Na cestě k silnější mezinárodní úloze eura* (Úř. věst. C 282, 20.8.2019, s. 27).

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV *Unie kapitálových trhů pro občany a podniky – nový akční plán* (Úř. věst. C 155, 30.4.2021, s. 20).

⁽¹⁵⁾ Stanovisko EHSV *Balíček předpisů o hospodářské a měnové unii* (Úř. věst. C 262, 25.7.2018, s. 28).

⁽¹⁶⁾ Stanovisko EHSV *Hospodářská politika eurozóny 2021* (Úř. věst. C 123, 9.4.2021, s.12).

⁽¹⁷⁾ COM(2020) 746 final.

⁽¹⁸⁾ Eurofound (2020), *Upward convergence in the EU: Definition, measurement and trends* (Vzestupná konvergence v EU – definice, měření a tendence), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, s. 9.

3.8. Výbor souhlasí s tím, že regulační rámec je pro rozvoj inovací zásadní, avšak opatření navrhovaná ve sdělení považuje za nedostatečná. EHSV zároveň konstatuje, že v důsledku brexitu poklesl v EU počet předních světových univerzit, které hrají klíčovou roli při podpoře inovací, a činí pouze několik málo z padesáti nejlepších světových univerzit⁽¹⁹⁾. Univerzity plní zásadní úlohu při zvyšování počtu inovací a dlouhodobé odolnosti vůči dalším hospodářským otřesům.

3.9. S ohledem na uvedené skutečnosti EHSV požaduje, aby bylo sdělení doplněno o opatření za účelem:

- zajištění větší flexibility regulace finančních trhů tak, aby byly podpořeny finanční inovace v Evropě, včetně směrnice MiFID II a nařízení o referenčních hodnotách ve vztahu k obchodu se surovinami,
- snížení omezení, která nepřiměřeně zatěžují vývoj nových technologií,
- zvýšení výdajů na výzkum a vývoj (zejména podpory soukromých investic do výzkumu a vývoje v celé EU) na přibližně 3 % HDP,
- v souvislosti s digitální transformací – identifikace a další podpory evropské inteligentní specializace v oblasti IT,
- identifikace regionálních inovačních center v EU a jejich přímé podpory na úrovni EU spolu s podporou soukromých investic do inovací, např. prostřednictvím zvýšení míry požadavků na soukromé spolufinancování.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Posílení mezinárodní úlohy eura

4.1.1. Podle sdělení přináší zvýšení významu eura v mezinárodním obchodu, investicích a platbách řadu výhod, jako je větší měnová autonomie, silnější transmise měnové politiky, nižší transakční náklady a omezení cenových otřesů.

4.1.2. EHSV podporuje další vydávání dluhopisů denominovaných v eurech. I když však EHSV chápe přínosy těchto opatření, požaduje, aby byla růstová strategie eura vedle vydávání společných dluhopisů založena i na posílení a rozšíření hospodářského zóny eura⁽²⁰⁾. Kvůli krizi COVID-19 „EU do roku 2026 vydá téměř 1 bilion EUR nových dluhopisů“⁽²¹⁾. Avšak „[o]dolnost může být ohrožena z důvodu vysoké míry veřejného dluhu (jakožto podíl z HDP)“⁽²²⁾. K jejímu překonání by se evropský finanční systém měl stát „odolnějším prostřednictvím dokončení bankovní unie a unie kapitálových trhů“⁽²³⁾. EHSV doporučuje, aby euro znovu získalo významnou pozici jako před finanční krizí v letech 2008–2009, pokud jde o cenné papíry s pevným výnosem⁽²⁴⁾.

⁽¹⁹⁾ Podle zdroje Times Higher Education je těchto univerzit šest a pouze jedna se nachází v žebříčku QS World University Rankings.
⁽²⁰⁾ *EU faces barriers to boosting single currency's global status (EU čelí překážkám při posilování globálního postavení jednotné měny)*, Financial Times, 19. ledna 2021.

⁽²¹⁾ COM(2021) 32 final, s. 8.

⁽²²⁾ Stanovisko EHSV *Budování odolnější a udržitelnější evropské ekonomiky* (Úř. věst. C 353, 18.10.2019, s. 23).

⁽²³⁾ Viz vyjádření komisaře Gentiloniho na tiskové konferenci Euroskupiny, 15. února 2021, Brusel.

⁽²⁴⁾ Viz „Fixed income market liquidity“ (Tržní likvidita s pevným výnosem), *Committee on the Global Financial System Papers*, č. 55, Banka pro mezinárodní platby, leden 2016, s. 18.

4.1.3. Výbor proto požaduje, aby byly některé pravomoci vnitrostátních orgánů finančního dohledu přeneseny na úroveň EU, a vznikl tak společný právní rámec pro vytvoření bankovní unie a unie kapitálových trhů⁽²⁵⁾. Podle názoru EHSV by měl být umožněn plný pohyb kapitálu v rámci EU, aby v konečném důsledku mohl každý občan nebo malý či střední podnik využívat finančních služeb jakékoli finanční instituce podléhající společnému finančnímu dohledu EU⁽²⁶⁾. Veškeré nové předpisy týkající se budování unie kapitálových trhů by měly být podrobeny testům⁽²⁷⁾, při nichž by se ověřilo, zda splňují kritéria, mezi něž patří zlepšení konkurenceschopnosti a inovací (zvláště také v souvislosti s digitální transformací), přispění k ekologické transformaci a stabilita finančních trhů.

4.1.4. Dále by měla být přijata opatření za účelem posílení přítomnosti eura v rezervách centrálních bank různých zemí prostřednictvím swapových dohod a opatření, která podpoří uzavírání velkých mezinárodních zakázek pro evropské společnosti (realizovaných mimo EU) tak, aby jejich clearing probíhal v eurech.

4.1.5. Pro posílení úlohy eura ve světové ekonomice je nezbytné zvýšit konkurenceschopnost zboží a služeb z EU. K tomu jsou zapotřebí investice do vzdělávání a výzkumu a vývoje.

4.1.6. Klíčové opatření č. 6 stanoví, že Komise a ECB společně přezkoumají širokou škálu politických, právních a technických otázek vyplývajících z možného zavedení digitálního eura.

4.1.7. Výbor podporuje myšlenku digitálního eura. Podle názoru EHSV by však digitální euro nemělo být prováděno pouze prostřednictvím ECB, ale prostřednictvím centrálních bank Eurosystemu⁽²⁸⁾ (a kterékoli instituce vykonávající dohled)⁽²⁹⁾.

4.1.8. Tento nový systém vypořádání by měl zohledňovat požadavky na ochranu osobních údajů vyplývající z právních předpisů (zejména páté směrnice o boji proti praní peněz). Správně koncipované digitální euro by mohlo podpořit používání eura mimo eurozónu a oslabit úlohu amerického dolaru (a v budoucnosti také digitálního jüanu), zejména v mezinárodních a maloobchodních transakcích⁽³⁰⁾.

4.1.9. EU má vedoucí postavení na globálním trhu zelených dluhopisů. V roce 2019 byla téměř polovina jejich emisí denominovaná v eurech⁽³¹⁾ a má rovněž silnou pozici mezi rezidenty zemí mimo eurozónu⁽³²⁾. EHSV vítá návrh na zavedení nových „zelených“ finančních nástrojů⁽³³⁾ s cílem podpořit Zelenou dohodu pro Evropu⁽³⁴⁾. Umožní EU, aby udržela a rozvíjela její vedoucí úlohu ve světě, pokud jde o opatření v oblasti klimatu⁽³⁵⁾.

4.2. Zvýšení odolnosti infrastruktur finančního trhu EU a poskytovatelů souvisejících kritických služeb

4.2.1. Sdělení zdůrazňuje význam toho, aby EU vyvinula své infrastruktury finančních trhů a zvýšila jejich odolnost, aby se předešlo tomu, že bude závislá na poskytování těchto kritických služeb z jurisdikcí třetích zemí. Komise by měla rovněž zkoumat, jak zabránit závislosti na poskytovatelích finančních a jiných než finančních údajů ze zemí mimo EU. Nový

⁽²⁵⁾ COM(2020) 590 final a COM(2020) 746 final, s. 8.

⁽²⁶⁾ Stanovisko EHSV *Unie kapitálových trhů pro občany a podniky – nový akční plán* (Úř. věst. C 155, 30.4.2021, s. 20).

⁽²⁷⁾ Stanovisko EHSV *Unie kapitálových trhů pro občany a podniky – nový akční plán* (Úř. věst. C 155, 30.4.2021, s. 20), bod 1.16.

⁽²⁸⁾ Viz *Report on a digital euro (Zpráva o digitálním euru)*, Evropská centrální banka, říjen 2020, s. 7–8.

⁽²⁹⁾ Viz *Report on a digital euro (Zpráva o digitálním euru)*, Evropská centrální banka, říjen 2020, s. 36–40.

⁽³⁰⁾ *EU faces barriers to boosting single currency's global status (EU čelí překážkám při posilování globálního postavení jednotné měny)*, Financial Times, 19. ledna 2021.

⁽³¹⁾ Viz *The role of the euro in global green bond markets (Úloha eura na globálních trzích zelených dluhopisů)*, rámeček 1, 19. výroční přezkum mezinárodní úlohy eura, ECB, červen 2020.

⁽³²⁾ Viz projev „*Unleashing the euro's untapped potential at global level*“ (Uvolnění nevyužitého potenciálu eura na globální úrovni) F. Panetty, člena Výkonné rady ECB.

⁽³³⁾ Viz Hlavní výsledky videokonference Euroskupiny, 15. února 2021.

⁽³⁴⁾ COM(2019) 640 final.

⁽³⁵⁾ Vyjádření Paschala Donohoea po videokonferenci Euroskupiny dne 15. února 2021.

digitální systém vypořádání založený na eurech by mohl být použit na podporu obchodu s partnery, na které třetí země uvalily jednostranné sankce, a k blokování používání eura zeměmi a osobami, na něž se sankce vztahují (čerpáním informací z databáze pro výměnu informací o sankcích).

4.2.2. EHSV rovněž připomíná zkušenost ze začátku pandemie COVID-19, kdy zvýšený zájem o dolar a narušení repo trhu v USA znesnadnily finančním institucím mimo USA refinancovat své dolarové operace. Mohlo by se rovněž zvážit využití Evropského mechanismu stability jako likvidní rezervy v eurech, která by byla přístupná i velkým finančním institucím. Potřebujeme jasný plán týkající se změn Evropského mechanismu stability a rozvoje unie kapitálových trhů.

4.2.3. EHSV v zásadě souhlasí s postupy vedoucími ke zvýšení otevřené strategické autonomie EU, a to i pokud jde o posílení odolnosti infrastruktur finančního trhu EU. Na druhé straně Výbor zdůrazňuje, že taková opatření mohou za určitých podmínek vést k nežádoucím politickým účinkům.

4.3. Posílení provádění a prosazování sankcí EU

4.3.1. Aby se zvýšila účinnost sankcí EU, je třeba zajistit jejich jednotné provádění a vymáhání. Dceřiné společnosti firem ze zemí mimo EU využívají právní mezery k obcházení zákazů, což vede k narušování jednotného trhu.

4.3.2. EHSV vítá návrhy zaměřené na posílení schopnosti EU uplatňovat jednotné sankce a jednotný postup.

4.3.3. Výbor také podporuje úsilí Evropské komise o vypracování nástrojů pro vyvážení účinků, které má na hospodářské subjekty EU protiprávní extrateritoriální uplatňování jednostranných opatření ze strany třetí země. EHSV však zdůrazňuje potřebu vyvinout mechanismy k zajištění konsensu mezi všemi členskými státy ohledně samotných sankcí. Podle názoru Výboru mohou tyto nástroje přispět k větší nezávislosti EU jako globálního aktéra a chránit jednotný trh před otřesy.

4.3.4. Zároveň je třeba poznamenat, že od finanční krize v letech 2008–2009 je finanční trh EU podroben přísné kázni a na ty, kdo si přejí využívat výhod jednotného trhu EU, se vztahují administrativní povinnosti. Je důležité, aby byly tyto předpisy uplatňovány s flexibilitou nezbytnou k zajištění rovnováhy mezi náklady a přínosy, posuzování účinků nových předpisů na evropské finanční společnosti⁽³⁶⁾ a přizpůsobení regulační zátěže také velikosti těchto subjektů (velké celoevropské banky, finanční instituce a začínající podniky v odvětví finančních technologií)⁽³⁷⁾.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

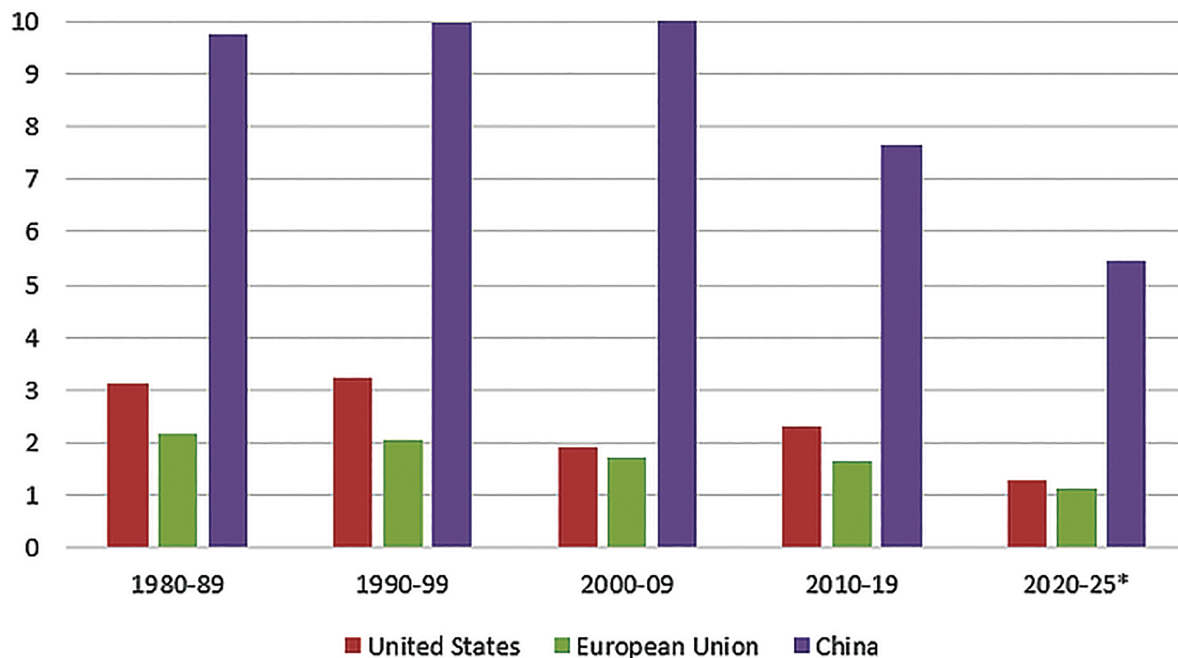
⁽³⁶⁾ Stanovisko EHSV *Unie kapitálových trhů pro občany a podniky – nový akční plán*, Úř. věst. C 155, 30.4.2021, s. 20.

⁽³⁷⁾ Stanovisko EHSV *Strategie digitálního financování pro EU*, Úř. věst. C 155, 30.4.2021, s. 27.

PŘÍLOHA

Obrázek 1

Srovnání průměrného skutečného tempa růstu HDP

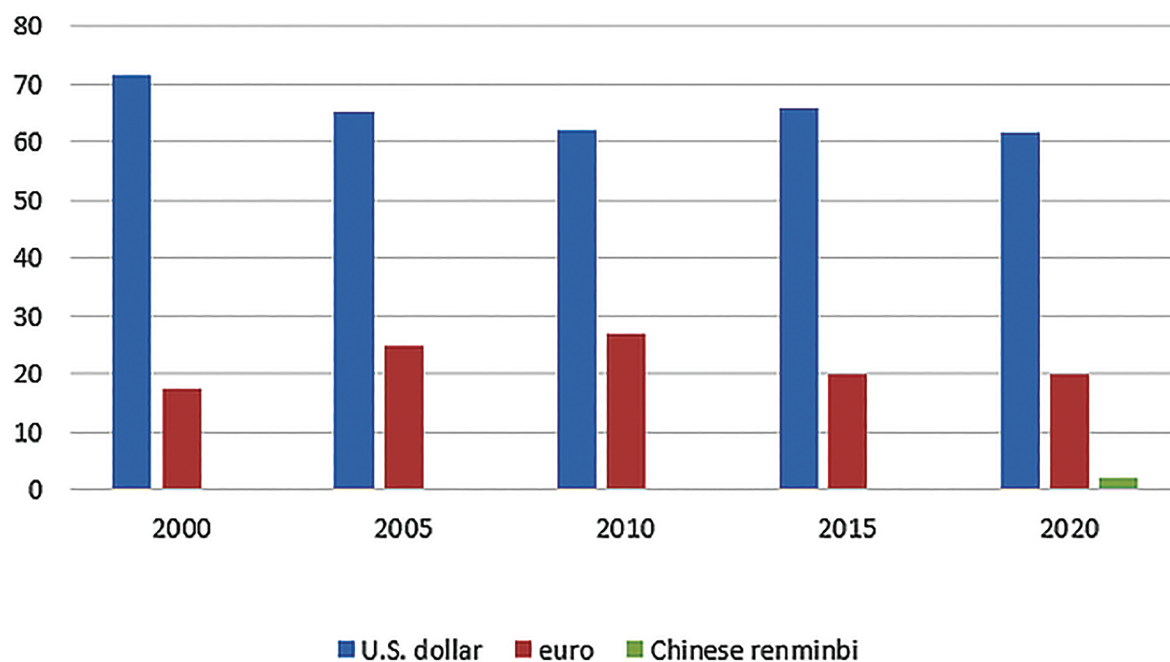

*odhady začínají od roku 2019

Zdroj: vlastní výpočty založené na databázi pro globální ekonomický výhled (World Economic Outlook Database), Mezinárodní měnový fond, říjen 2020.

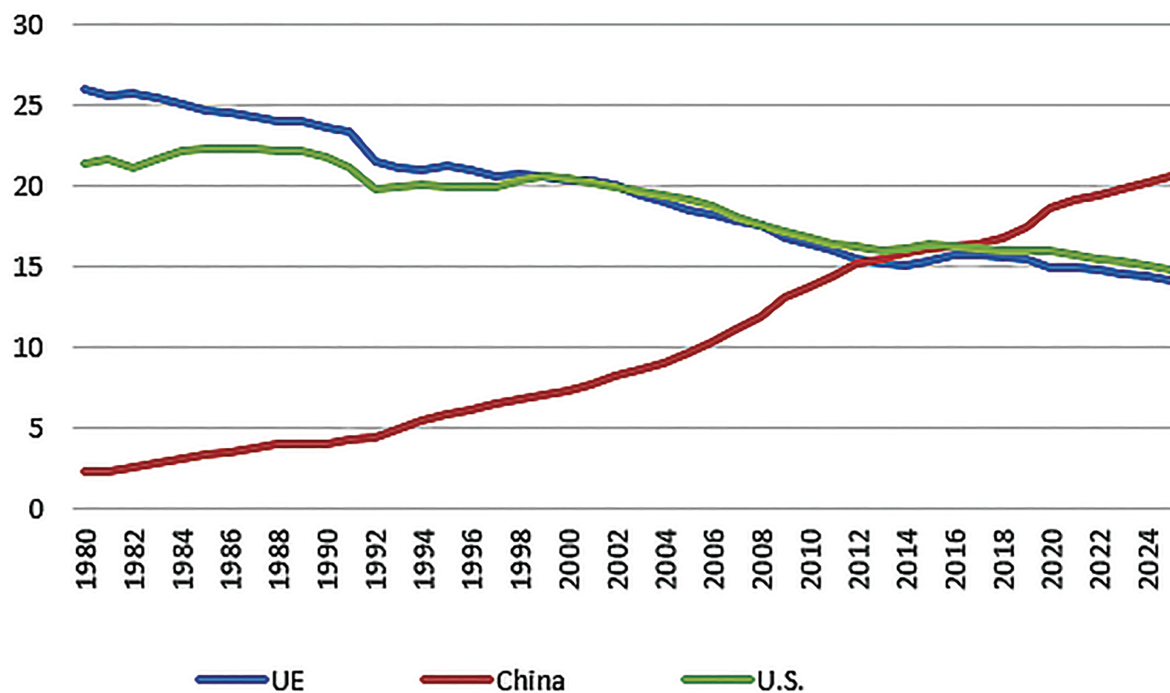
Obrázek 2

Podíl dolaru, eura a renminbi v oficiálních devizových rezervách (v %)

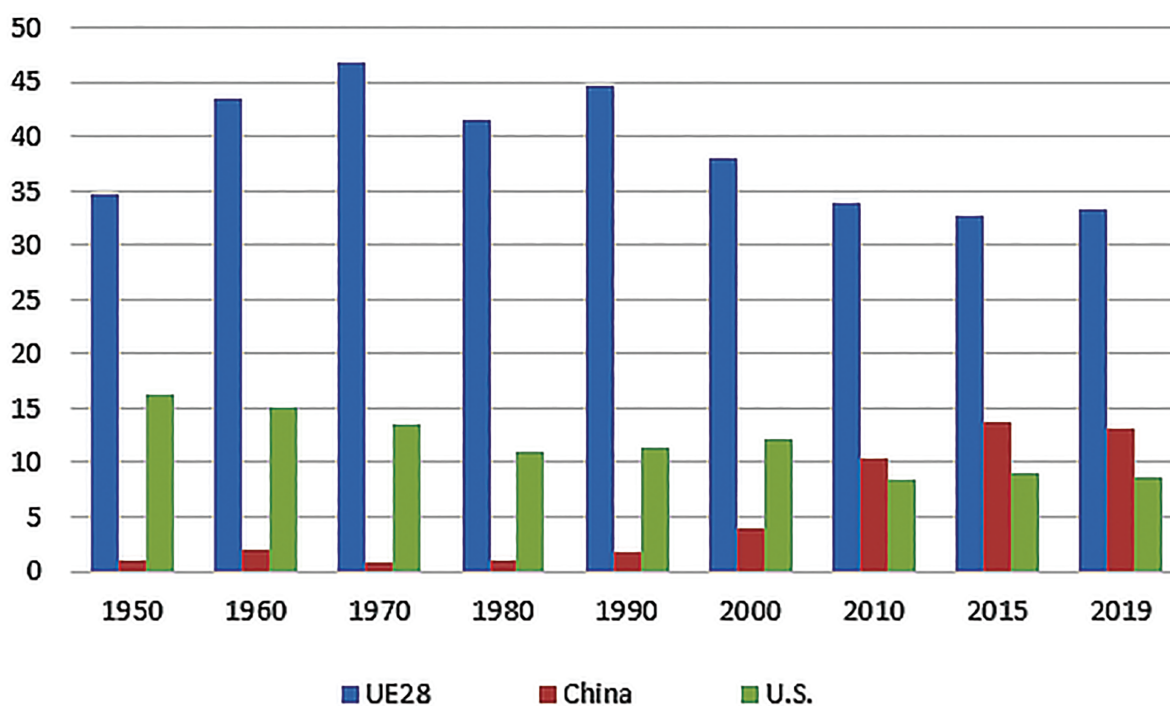
Zdroj: Mezinárodní měnový fond, data.imf.org

Obrázek 3
Podíl USA, EU a Číny na globálním HDP (PPP, v %)

Zdroj: Databáze pro globální ekonomický výhled, Mezinárodní měnový fond, říjen 2020

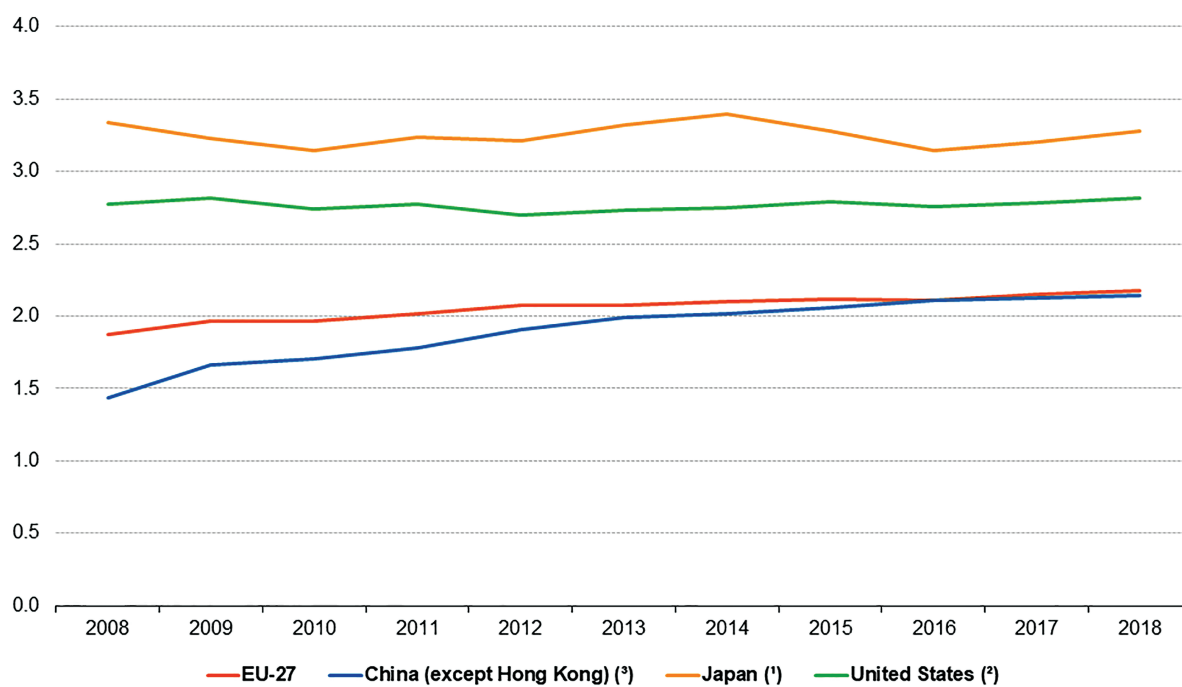
Obrázek 4
Podíl USA, EU a Číny na světovém vývozu (v %)

Zdroj: UNCTAD

Obrázek 5

Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj, 2008–2018 (% HDP)

(*) 2008, 2013 and 2018: break in series.

(*) Excludes most or all capital expenditure, definition differs: 2008-2016 and 2018; provisional: 2017

(*) 2009: break in series.

Zdroj: Eurostat

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Strategie na posílení uplatňování Listiny základních práv v EU

(COM(2020)711 final)

(2021/C 341/08)

Zpravodaj: **Cristian PÎRVULESCU**

Spoluzpravodaj: **Christian BÄUMLER**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropská komise, 24. 2. 2021
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí předsednictva	26. 1. 2021
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	26. 5. 2021
Přijato na plenárním zasedání	10. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování	
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	201/2/7

1. Závěry a doporučení

1.1. Výbor vítá novou strategii z dílny Komise. Návrh zahrnuje jasné závazky a zřetelně klade důraz na otázky provádění v praxi. Jedná se o směřování, za něž se Výbor trvale zasazuje, mj. přijetím stanoviska k první strategii v roce 2011 ⁽¹⁾.

1.2. Následný sociální, hospodářský a politický vývoj ochranu základních práv zkomplikoval a přinesl nové výzvy pro stávající rámce této ochrany, včetně uplatňování Listiny základních práv. Probíhající pandemie výrazně zvyšuje ohrožení zdraví, bezpečnosti a dobrých životních podmínek milionů lidí na celém kontinentu. V celosvětovém měřítku, kde je EU jedním z hlavních subjektů odpovědných za aktivní přístup k problému, je pak situace ještě horší.

1.3. Za daných okolností je tedy zapotřebí, aby instituce EU spolu s členskými státy vystupovaly na podporu základních práv s jasnou vizí a vyšším nasazením. I přesto, že se uplatňování Listiny vztahuje pouze k právu EU, s rostoucím objemem předpisů a mezioborových oblastí politického zájmu se i v tomto ohledu rozšiřuje možné pole působnosti. Tento vývoj patrně mnoha způsoby ovlivní občanskou společnost, místní komunity, sociální partnery i podniky.

1.4. I po deseti letech provádění Listiny mají Evropané bohužel o její existenci či smyslu jen omezené povědomí. Také pro organizace občanské společnosti, národní instituce pro lidská práva a obránce lidských práv má Listina jen omezené využití. Nelze nicméně čekat dalších deset let na to, než se práva zakotvená v Listině stanou skutečností pro širokou veřejnost, občanskou společnost a veřejné instituce. Doufáme, že Evropská komise bude aktivněji informovat občany, média, občanskou společnost, sociální partnery i další subjekty o Listině a jejích přínosech, dopadech i nástrojích, které jsou s ní svázány.

1.5. Všechny instituce EU musejí zaujmout pevný postoj a výrazně podpořit všechny organizace občanské společnosti, aktivisty v oblasti lidských práv a novináře, kteří jsou vystaveni fyzickým a verbálním útokům, zastrašování a obtěžování včetně zneužívajících soudních sporů, násilí a nenávistných projevů online i offline. Je třeba učinit přítrž očerňujícím kampaním, které narušují důvěryhodnost a legitimitu občanské společnosti, a zasáhnout proti těm vládám členských států, které se na nich podílejí. Prioritou by mělo být prosazování platných předpisů.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 74.

1.6. Celková možnost působení organizací občanské společnosti a obránců lidských práv v rámci vymezeném Listinou by měla být výrazně posílena přijetím balíčku, který by zahrnoval školení a předávání znalostí, organizační podporu, stabilní a předvídatelné financování a ochranu před útoky a negativními kampaněmi. Výbor je připraven být nápomocen při přípravě komplexnějšího a podrobnějšího plánu, zejména prostřednictvím své skupiny ad hoc Základní práva a právní stát. Tato činnost by se měla stát součástí komplexní strategie evropské občanské společnosti, kterou EHSV považuje za časově i věcně naléhavou⁽²⁾.

1.7. Výbor vítá komplexní přístup, jež Komise zaujímá k prosazování a ochraně základních hodnot, z nichž EU vychází. Za správnou považuje též komplementaritu této strategie, Akčního plánu pro evropskou demokracii a první zprávy o právním státu. K zařazení do souhrnného plánovacího procesu dále navrhuje akční plán EU proti rasismu, evropskou strategii pro pomoc osobám se zdravotním postižením a strategii pro rovnost LGBTIQ osob. Uvedené plány a strategie se začasté zaměřují na řešení týchž výzev.

1.8. EHSV opětovně poukazuje na svá vyjádření k ekonomickým souvislostem právního státu a základních práv. Nezamezíme-li dalšímu ohrožování právního státu a celkovému zhoršování situace v oblasti základních práv, bude to mít pravděpodobně negativní dopad na vzájemnou důvěru, která je základem vnitřního trhu, a tudíž i na hospodářský růst v EU⁽³⁾.

1.9. Výbor zdůrazňuje, že Listina základních práv zahrnuje také práva sociální. Jejich prosazování má značný vliv na životy lidí. Do ochrany těchto práv je třeba zapojit sociální partnery, a to na evropské i vnitrostátní úrovni. Bylo by vhodné posílit sociální dialog a více jej zaměřit na základní práva zakotvená v Listině. V návaznosti na výzvu vyslovenou ve stanovisku ke strategii z roku 2011 Výbor doporučuje klást větší důraz na Hlavu III – Rovnost a Hlavu IV – Solidarita, tj. ústřední principy EU jako demokratické Unie založené na hodnotách, která svůj sociální model a související závazky myslí vážně.

1.10. Výbor vítá skutečnost, že strategie zdůrazňuje zastřešující povahu Listiny a doplňuje cílené úsilí o zpřesnění práv a hodnot EU v oblastech, jako jsou práva obětí a jejich přístup ke spravedlnosti, rovnost a začlenění, boj proti rasismu a pluralismus, sociální práva a inkluzivní vzdělávání a odborná příprava, ekonomická práva, práva občanů EU i občanů jiných států a práva dítěte. Zvláštní pozornost je třeba věnovat dopadu onemocnění COVID-19 na práva, dobré životní podmínky a intelektuální a emoční vývoj dětí. EHSV rovněž poukazuje na důležitost článků Listiny, které se týkají ekonomické sféry, jako je svoboda podnikání, právo na vlastnictví a práva spojená s právními předpisy jako takovými.

1.11. Výbor bezvýhradně podporuje závazek EU prosazovat a chránit lidská práva a hodnoty na celém světě. Důraz na obchodní dohody a jejich potenciální dopad na základní práva je zcela namístě. Jako v řadě předchozích stanovisek i zde Výbor upozorňuje na migrační a azylovou politiku jako klíčovou oblast k posouzení, jak se EU daří naplňovat závazek k ochraně základních práv. Větší podpory by se mělo dostat také obráncům lidských práv ve světě.

1.12. Jak se uvádí v návrhu, vnitrostátní a místní správní orgány, parlamenty členských států a donucovací orgány mají při prosazování a ochraně práv Listiny klíčový význam. Není však zřejmé, jak se spolupráce má lišit od té, která v uplynulém desetiletí probíhala v rámci provádění původní strategie. Klíčovým cílem této strategie by mělo být určení vhodné skladby pobídek a nástrojů, které by instituce na celostátní i místní úrovni motivovaly k hlubšímu a aktivnějšímu zapojení do ochrany základních práv.

1.13. Výbor věří, že dojde k podstatnému zlepšení ve všech hlavních aspektech strategie, tedy prevenci, podpoře, provádění a prosazování. Aniž to nutně znamená přehlížet zbývající kategorie, bude patrně nutné více se zaměřit na vymáhání. Řádné uplatňování Listiny je nezbytným předpokladem zachování funkční Unie založené na hodnotách. Uplatňování Listiny je rovněž povinné. Komise musí podle toho jednat a rázněji přistupovat k řízení o porušení práva všude tam, kde nejsou práva dodržována.

⁽²⁾ Ve studii „Reakce organizací občanské společnosti na pandemii COVID-19 a z toho plynoucí omezující opatření přijatá v Evropě“ (*The response of civil society organisations to face the COVID-19 pandemic and the consequent restrictive measures adopted in Europe*) (2021) zmapoval EHSV strukturální výzvy, které pandemie vynesla na povrch, a jak na ně organizace občanské společnosti zareagovaly.

⁽³⁾ Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 16.

1.14. Výbor plně podporuje myšlenku, že členské státy určí kontaktní místa pro záležitosti Listiny, a navrhuje vyčlenit jim privilegovaná postavení v rámci vlád nebo resortních ministerstev zapojených do legislativního procesu, například ministerstev spravedlnosti.

1.15. Vzhledem k zásadnímu dopadu pandemie COVID-19 na společnost Výbor naléhavě apeluje na Komisi, aby zprávu v roce 2022 zaměřila na to, jak pandemie ovlivnila základní práva, zvláště práva související se socioekonomickými podmínkami, a zřetelně tak zdůraznila, že k základním právům náleží také práva sociální. Zvláštní pozornost je třeba věnovat právům, důstojnosti a dobrým životním podmínkám starších občanů a osob se zdravotním postižením izolovaných během pandemie COVID-19 od okolního světa v pečovatelských domech.

1.16. Výbor navrhuje, aby na každý fond (na který se vztahuje nařízení o společných ustanoveních) dohlížely monitorovací výbory zahrnující nezávislé organizace občanské společnosti, národní instituce pro lidská práva a obránce lidských práv. Všechny tyto občanské subjekty by měly mít možnost promlouvat do rozdělování a správy prostředků z těchto fondů. EHSV vyzývá Komisi, aby přihlédla k doporučením plynoucím z jeho usnesení „Zapojení organizované občanské společnosti do národních plánů pro oživení a odolnost – co se osvědčilo a co nikoliv?“, vydaného v únoru 2021.

1.17. Výbor vyzývá Komisi, aby zjistila a uvedla do praxe příležitosti k financování pro organizace občanské společnosti a obránce lidských práv, kteří přímo působí v marginalizovaných a zranitelných komunitách. Výbor vyzývá členské státy, aby uvedly do praxe programy financování občanské společnosti a komunitních skupin zaměřujících se na obranu lidských práv. Programy by měly být koncipovány tak, aby chránily samostatnost a nezávislost financovaných subjektů.

1.18. Výbor navrhuje vytvořit pružný, rychlý a účinný mechanismus identifikace a hlášení fyzických i verbálních útoků, zastrašování a obtěžování, včetně zneužívajících soudních sporů, násilí a nenávistných projevů online i offline proti organizacím občanské společnosti a obráncům lidských práv. Do tohoto mechanismu by měly být zapojeny národní instituce pro lidská práva a národní hospodářské a sociální rady.

1.19. K usnadnění koordinace navrhuje Výbor zřídit na vnitrostátní úrovni fóra pro základní práva, v nichž by mohly společně pracovat všechny zainteresované subjekty: národní instituce pro lidská práva, vnitrostátní organizace pro rovnost, ombudsmani, nově zřízená kontaktní místa pro záležitosti Listiny a další veřejné subjekty. Fóra by mohla zahrnovat organizace občanské společnosti a obránce lidských práv. Při zřizování těchto fór může být nápomocna Agentura pro základní práva.

1.20. Výbor navrhuje Komisi, aby vytvořila zvláštní program pomoci, který by národním institucím pro lidská práva propůjčil vyšší, jednotnější institucionální kapacitu (vytvoření, akreditace a kroky k zajištění souladu). Komise by dále měla vypracovat konkrétní pokyny pro členské státy. Jako u jiných nástrojů a programů doporučuje EHSV lépe a více využívat mimořádné odbornosti Agentury pro základní práva. Vyzýváme agenturu, aby se nadále zásadně podílela na klíčových krocích v oblasti základních práv a podrobně monitorovala také ochranu práv sociálních. Agentura by měla též být viditelnější a přístupnější široké veřejnosti a skupinám a organizacím občanské společnosti.

1.21. Výbor navrhuje Komisi, aby ke konkrétním hlavám a článkům pořádala zvláštní konzultační akce a vydávala zprávy, na nichž se budou moci podílet národní instituce pro lidská práva, organizace občanské společnosti a obránce lidských práv. EHSV je více než ochoten spolupracovat s Komisí na pravidelné organizaci tohoto typu setkání se zástupci občanské společnosti.

1.22. Výbor se těší na práci Komise na osvětové kampani. Vzhledem k významu a naléhavosti tohoto opatření by bylo užitečné blíže v této strategii specifikovat cíle této kampaně, její časový harmonogram, cílové skupiny, nástroje, partnery a návrh rozpočtu. EHSV doporučuje Komisi, aby v rámci své konference o budoucnosti Evropy uspořádala akce zaměřené na problematiku Listiny, a přiblížila tak téma základních práv občanům i politickému jednacímu stolu.

1.23. Pomocí dalších výzkumů a konzultací je třeba usilovat o rozvoj a pochopení uplatňování Listiny, a to na pozadí rizik a slabin, jež se s vyšší pravděpodobností vyskytují u určitých sociálních skupin a regionálních komunit.

2. Obecné připomínky

2.1. Důvody pro předložení stanoviska

2.1.1. Listina se vztahuje na všechna opatření institucí EU. Ve své strategii účinného uplatňování Listiny základních práv Evropskou unií z roku 2010 Evropská komise zdůraznila, jak zásadní význam má dobrý příklad EU. V tomto dokumentu se stanoví, jak Komise zajistí plný soulad své činnosti s Listinou. Listina platí též pro členské státy, pokud uplatňují právo EU.

2.1.2. Listina spustila vydání nových právních předpisů EU, které přímo chrání a prosazují některá klíčová práva. Hlavními příklady jsou nová pravidla týkající se ochrany údajů, rovnosti žen a mužů, ochrany oznamovatelů, spravedlivého procesu a práv na obhajobu a obětí trestných činů. V celé řadě oblastí politiky se zásadním způsobem rozvinula judikatura Soudního dvora EU odkazující na Listinu.

2.1.3. Agentura EU pro základní práva se vyvinula v důvěryhodný subjekt EU poskytující srovnatelné údaje a analýzy základních práv na podporu činnosti orgánů EU a členských států. V EU rovněž významně vzrostl počet nezávislých vnitrostátních orgánů a institucí pro lidská práva.

2.1.4. Tři členské státy nicméně žádnou národní instituci pro lidská práva nemají (Česká republika, Itálie a Malta ⁽⁴⁾), dva mají instituci neakreditovanou (Estonsko – akreditace je naplánována na konec roku 2020 – a Rumunsko) a šest zemí nemá národní instituce pro lidská práva, které by získaly A-status v souladu s pařížskými zásadami OSN (Belgie, Kypr, Rakousko, Slovensko, Slovinsko a Švédsko).

2.1.5. Nedávný průzkum Eurobarometr týkající se povědomí o Listině ukazuje, že o Listině slyšelo pouze 42 % respondentů a pouze 12 % skutečně ví, co to je. Šest z deseti respondentů chce vědět více o svých právech a o tom, na koho se obrátit, pokud budou jejich práva vyplývající z Listiny porušena ⁽⁵⁾.

2.1.6. EHSV se dlouhodobě zasazuje o podporu lidských práv a obránců lidských práv. Výbor je nedílnou součástí kultury a rámce ochrany lidských práv a je účastníkem různých struktur a činností v tomto ohledu. Je zprostředkovatelem zájmů občanů, občanské společnosti a sociálních partnerů a vize ochrany práv je obecně jeho východiskem při formulaci návrhů politik a regulačních opatření. Na podporu svého úsilí zřídil EHSV vlastní pracovní skupinu ad hoc Základní práva a právní stát, jejímž úkolem je prosazovat tuto vizi a odpovědnost.

2.2. Zajištění účinného uplatňování Listiny členskými státy

2.2.1. Výbor plně podporuje návrh Komise vyzvat členské státy k určení kontaktního místa pro záležitosti Listiny. Jejich úloha spočívající v usnadnění toku informací a osvědčených postupů týkajících se Listiny a koordinaci úsilí o budování kapacit v příslušné zemi je zásadním předpokladem úspěšného rozvíjení politického programu základních práv. V ideálním případě by tato kontaktní místa měla mít privilegované postavení v rámci vlád nebo resortních ministerstev zapojených do legislativního procesu, například ministerstev spravedlnosti.

2.2.2. Nový přístup přípravy výroční zprávy o uplatňování Listiny, který se má blíže zabývat uplatňováním Listiny v členských státech, je namístě. Výbor též vítá zaměření nové zprávy o Listině v roce 2021 na základní práva v digitálním věku. Vzhledem k zásadnímu dopadu pandemie COVID-19 na společnost Výbor naléhavě apeluje na Komisi, aby zprávu v roce 2022 zaměřila na to, jak pandemie ovlivnila základní práva, zvláště práva související se socioekonomickými podmínkami. Dalším aspektem, jemuž je zapotřebí se věnovat, je přechod vlád EU do nouzového stavu, v některých případech na úkor parlamentní kontroly a demokratického systému brzd a protivah. EHSV se domnívá, že opatření přijatá proti pandemii by měla být plně demokratická, dočasná a přiměřená.

⁽⁴⁾ Malta značně pokročila a zřízení národní instituce pro lidská práva se zde očekává v brzké době.

⁽⁵⁾ Zvláštní průzkum Eurobarometr č. 487b.

2.2.3. Výbor vyzývá Komisi, aby rázněji přistupovala k zahájení řízení o porušení práva v relevantních případech porušení práva EU.

2.2.4. Výbor vítá návrh Komise, aby pro všechny programy podporované z fondů EU, na které se vztahuje nařízení o společných ustanoveních (dále jen „fondy podle nařízení o společných ustanoveních“), musely být zavedeny účinné mechanismy, které zajistí jejich soulad s Listinou od jejich vzniku až po jejich provádění. Výbor navrhuje, aby na každý fond dohlížely monitorovací výbory zahrnující organizace občanské společnosti, národní instituce pro lidská práva a obránce lidských práv. Toto řešení by pomohlo snížit rozdíly ve znalostech, které mají o základních právech subjekty provádějící nařízení o společných ustanoveních, a výrazně by posílilo možnost organizací na podporu základních práv dosahovat skutečných změn na místní úrovni.

2.2.5. Výbor vyzývá Komisi, aby podrobně monitorovala míru použití fondů EU v souladu s Listinou, a v případě, že členské státy nenapravily neoprávněné výdaje, vyzývá k přijetí vhodných a odůvodněných opatření, jako jsou možné přerušování nebo pozastavení financování ze strany EU nebo finanční opravy. Dále Výbor Komisi vyzývá, aby uspíšila ověřování shody s Listinou, pokud jde o hlavní rozpočtové položky.

2.2.6. Cíl uvedený v návrhu, spočívající v podpoře příznivého a bezpečného prostředí pro organizace občanské společnosti a obránce práv v domovských zemích, a to i na místní úrovni, je pochopitelně potřebný. Není však jasné, jak se ke splnění tohoto cíle bude postupovat. Výbor vyzývá Komisi, aby zjistila a uvedla do praxe příležitosti k financování pro organizace občanské společnosti a obránce lidských práv, kteří přímo působí v marginalizovaných a zranitelných komunitách.

2.2.7. Výbor navrhuje vytvořit pružný, rychlý a účinný mechanismus identifikace a hlášení fyzických i verbálních útoků, zastrasování a obtěžování, včetně zneužívajících soudních sporů, násilí a nenávistných projevů online i offline proti organizacím občanské společnosti a obráncům lidských práv. Do tohoto mechanismu by měly být zapojeny národní instituce pro lidská práva a národní hospodářské a sociální rady. EHSV je též ochoten podílet se na vytvoření tohoto mechanismu a spolupracovat s ostatními institucemi EU na zajištění účinné ochrany organizací a lidí, jejichž práva byla porušena, a potřebné nápravy.

2.2.8. Je nanejvýš povzbudivé pozorovat závazek Komise ke sjednocení úsilí o zajištění demokracie, právního státu a ochrany základních práv⁽⁶⁾. Výbor se domnívá, že tyto zásady koordinace by měly být přijaty na vnitrostátní úrovni. Velmi často různé instituce a organizace ve veřejném i nevládním sektoru nespolečně dostatečně. Komise tak může členské státy vyzvat ke zřízení národních fór pro základní práva, v nichž by mohly společně pracovat všechny zainteresované subjekty: národní instituce pro lidská práva, vnitrostátní organizace pro rovnost, veřejní ochránci práv, nově zřízená kontaktní místa pro záležitosti Listiny a další veřejné subjekty. Fóra by měla zahrnovat organizace občanské společnosti a obránce lidských práv.

2.2.9. Zřízení a akreditace národních institucí pro lidská práva a opatření k zajištění jejich souladu s pařížskými zásadami OSN⁽⁷⁾ by měly být prioritou, na niž by měla být vyčleněna větší podpora. Výbor navrhuje Komisi, aby vytvořila zvláštní program pomoci, který by národním institucím pro lidská práva propůjčil vyšší a jednodušší institucionální kapacitu.

2.3. Podpora využívání Listiny jako kompasu pro orgány EU

2.3.1. Výbor věří, že kontrola klíčových iniciativ od přípravné fáze iniciativy bude i nadále ústředním zájmem Komise během celého procesu rozhodování. Skutečnost, že v návrhu je zdůrazněn akt o digitálních službách a že se pracuje na zajištění souladu s Listinou, je vhodnou příležitostí k předložení celé řady otázek a souvislostí, které se k problematice zajištění souladu vážou.

2.3.2. Důkladná příprava klíčových iniciativ Komise je velmi důležitá. Tematickou přípravu souladu by zároveň měly doplňovat úvahy a analýzy z pohledu Listiny, se zaměřením na různé hlavy a články dle struktury výroční zprávy. Jedním ze způsobů, jak toho dosáhnout, by mohlo být zajištění zvláštních akcí a zpráv ke konkrétním hlavám a článkům, na nichž se

⁽⁶⁾ Koordinace na úrovni EU může zahrnovat Evropskou síť národních institucí pro lidská práva, Evropskou síť orgánů pro rovné zacházení (Equinet) a Evropskou síť veřejných ochránců práv. Koordinaci na vnitrostátní úrovni může účinně zajistit určité základní jádro vnitrostátních institucí.

⁽⁷⁾ Pařížské zásady OSN stanoví mezinárodní měřítka, podle nichž může Globální aliance národních institucí pro lidská práva (GANHRI) akreditovat národní instituce pro lidská práva.

budou moci podílet národní instituce pro lidská práva, organizace občanské společnosti a obránci lidských práv. Bylo by tak možno shromáždit významné množství znalostí o konkrétních člancích a právech, která jsou jimi chráněna, a načrtnout jasněji celkový dopad práva a politik EU na život a práva široké veřejnosti.

2.3.3. Jak již bylo uvedeno v odstavci 2.2.2 výše, vzhledem k výraznému dopadu pandemie COVID-19 na evropskou společnost je nezbytné zaměřit se na stav příslušných práv. Vyzýváme proto Komisi, aby ve výročních zprávách zdůraznila dopad onemocnění COVID-19 a četné krize, které způsobilo v oblasti ochrany základních práv.

2.3.4. V této souvislosti a v návaznosti na výzvu vyslovenou ve stanovisku ke strategii z roku 2011 Výbor doporučuje klást větší důraz na Hlavu III – Rovnost a Hlavu IV – Solidarita, tj. ústřední principy EU jako demokratické Unie založené na hodnotách, která svůj sociální model a související závazky myslí vážně.

2.3.5. Výbor bezvýhradně podporuje závazek EU prosazovat a chránit lidská práva a hodnoty na celém světě. Důraz na obchodní dohody a jejich potenciální dopad na základní práva je zcela namístě. Jako v řadě předchozích stanovisek i zde Výbor upozorňuje na migrační a azylovou politiku jako klíčovou oblast k posouzení, jak se EU daří naplňovat závazek k ochraně základních práv. Poukazuje též na skutečnost, že demokratická stabilita a návazné systémy ochrany lidských práv v evropském sousedství jsou pod tlakem a je třeba učinit více na jejich podporu. Větší podpory by se mělo dostat také obráncům lidských práv ve světě.

2.3.6. Výbor vyzývá Evropský parlament a Radu, aby využily nástroje, které mají k dispozici, a s pomocí Komise a za účasti příslušných evropských poradních orgánů zajistily účinné uplatňování Listiny při své práci na přípravě legislativy. EHSV je připraven zapojit se do takového interinstitucionálního dialogu a práce.

2.4. Posílení povědomí lidí o právech, která mají podle Listiny

2.4.1. Výbor se těší na práci Komise na osvětové kampani, jejímž cílem bude lépe informovat lidi o jejich právech vyplývajících z Listiny a o tom, kam se obrátit v případě porušení jejich práv. Vzhledem k významu a naléhavosti tohoto opatření by bylo užitečné blíže v této strategii specifikovat cíle kampaně, její časový harmonogram, cílové skupiny, nástroje, partnery a návrh rozpočtu.

2.4.2. Osvětová kampaň by měla být navržena tak, aby doplňovala další opatření. Jakmile bude zajištěna minimální potřebná institucionální kapacita, doporučujeme začít u organizací občanské společnosti a ústředních státních orgánů včetně justičních a zaměřit se na odbornou přípravu, předávání osvědčených postupů a komunikaci pro veřejnost. Výše uvedené organizace a orgány lze využít jako zdroje, které lidem pomohou zakotvit ochranu jejich základních práv v podpůrném společenském a institucionálním prostředí.

2.4.3. V této souvislosti by měly být osvětové kampaně zacíleny na ty, kteří jsou porušením základních práv nejpravděpodobněji ohroženi. Pomocí dalších výzkumů a konzultací je třeba usilovat o rozvoj a pochopení uplatňování Listiny, a to na pozadí rizik a slabin, jež se s vyšší pravděpodobností vyskytují u určitých sociálních skupin a regionálních komunit. To by pomohlo nasměrovat opatření různých orgánů a vypíchnout témata k diskusi v rámci různých konzultačních a participativních iniciativ.

2.4.4. EHSV doporučuje Komisi, aby v rámci své konference o budoucnosti Evropy uspořádala akce zaměřené na problematiku Listiny, a přiblížila tak téma základní práv občanům i politickému jednacímu stolu.

V Bruselu dne 10. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o evropském akčním plánu pro demokracii

[COM(2020) 790 final]

(2021/C 341/09)

Zpravodaj: **Carlos Manuel TRINDADE**

Spoluzpravodaj: **Andris GOBIŅŠ**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropská komise, 24. 2. 2021
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	26. 5. 2021
Přijato na plenárním zasedání	10. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	231/1/8

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) souhlasí s Evropskou komisí (dále jen Komisí), že je třeba jednat s cílem zvýšit odolnost evropské demokracie. Kromě toho považuje evropský akční plán pro demokracii za pozitivní i nezbytný, obecně podporuje opatření, která tento plán předkládá, a navrhuje, aby byl kladen větší důraz na určité oblasti a aby v těchto oblastech byla přijata další opatření.

1.2. EHSV se domnívá, že evropský akční plán pro demokracii je mimořádně aktuální, neboť existují znepokojivé náznaky toho, že právní stát je narušován problémy pro naši demokracii, a to zevnitř i subjekty ze zahraničí.

1.3. Výbor je znepokojen pokusy využít problematické situace způsobené onemocněním COVID-19, které se objevily v několika členských státech, s cílem oslabit právní stát. Domnívá se, že Komise by v tomto ohledu měla přijmout politická opatření.

1.4. Z důvodů, jež jsou vysvětleny v následujících třech odstavcích EHSV doporučuje, aby Komise v evropském akčním plánu pro demokracii vytvořila samostatný pilíř pro zapojení občanské společnosti a sociálních partnerů a pro celkovou podporu demokracie. Považuje tento nový pilíř za zásadní a předkládá konkrétní návrhy v tomto směru v části 6 tohoto stanoviska.

1.5. EHSV má za to, že kromě oblastí, jež jsou již do evropského akčního plánu pro demokracii zahrnuty, by podpora evropské demokracie měla zahrnovat podporu demokratické účasti na úrovni EU a na vnitrostátní, regionální a místní úrovni, zapojení občanské společnosti a podporu všech stránek a oblastí demokracie, včetně demokracie v oblasti práce a dalších. EHSV je přesvědčen, že tyto aspekty výkonu demokracie by měly být do uvedeného akčního plánu zahrnuty, neboť každý z nich má své vlastní výhody, díky nimž je demokracie dynamičtější a odolnější.

1.6. EHSV je zklamán tím, že se evropský akční plán pro demokracii nezabývá důležitou úlohou společenské smlouvy při snižování nerovností a při podněcování Evropanů, aby přijali demokratické ideály, a nezahrnuje žádná opatření k posílení této úlohy. Stejně tak nejsou v plánu uznány ani podporovány sociální dialog a kolektivní vyjednávání a plán nijak nezviditelňuje příspěvky těchto oblastí ke stabilitě evropských demokracií.

1.7. EHSV má rovněž za to, že je zapotřebí zaměřit se více na občanský dialog, který je v jakékoli demokracii hlavním předpokladem pro přijímání nejkvalitnějších rozhodnutí a převzetí spoluodpovědnosti, v souladu s čl. 11 SEU. EHSV opakuje své doporučení adresované Komisi, a sice aby se každý rok pořádalo fórum občanské společnosti pro základní práva a právní stát, jak již uvedl ve svém stanovisku SOC/627 ⁽¹⁾.

1.8. EHSV se domnívá, že evropský akční plán pro demokracii by měl zahrnovat rozsáhlou iniciativu na podporu výchovy k demokracii a základním právům, která pomáhá chránit demokratické hodnoty a aktivní občanství, zejména pokud jde o mladé lidi.

1.9. EHSV žádá Komisi, aby zajistila, aby tento akční plán odrážel posouzení toho, jak členské státy provádějí směrnici o audiovizuálních mediálních službách, a vyzývá členské státy, aby tuto směrnici urychleně provedly.

1.10. Pokud jde o dohled, požaduje EHSV, aby online platformy nesly odpovědnost a byly transparentní, a podporuje rozvoj regulačního mechanismu v rámci aktu o digitálních službách a aktu o digitálních trzích, aby se zabránilo dezinformacím, nenávistným výrokům a manipulacím.

1.11. EHSV vyzývá evropské orgány, aby neprodleně přijaly navrhované kroky s cílem zajistit bezpečnost a dobré pracovní podmínky novinářům a rovněž zabránit obtěžování novinářů i dalších aktivistů bránících veřejné zájmy, kteří jsou oběťmi strategických žalob proti účasti veřejnosti (tzv. SLAPP).

2. Obecné připomínky

2.1. EU je založena na všeobecných hodnotách „nedotknutelných a nezadatelných práv lidských bytostí, demokracie, rovnosti, svobody a právního státu“ ⁽²⁾ a je oblastí, ve které jsou základní práva chráněna Listinou základních práv Evropské unie ⁽³⁾.

2.2. EHSV v evropské demokratické hodnoty pevně věří a upřímně podporuje pokračující úsilí Komise tyto hodnoty ochránit a posílit. Současně připomíná závěry svých předchozích stanovisek k tematice demokracie a právního státu ⁽⁴⁾. Občané nesmí zapomínat na hodnotu demokracie ani na význam právního státu v naší společnosti a nesmí je bagatelizovat.

2.3. Historie ukázala, že demokracii je třeba aktivně podporovat a nepřetržitě bránit proti opakovaným útokům. Předsedkyně Ursula von der Leyen ve svých politických směrech pro EU určila „nový impuls pro evropskou demokracii“ jako jednu ze svých šesti prioritních ambicí ⁽⁵⁾.

2.4. Hluboké politické, sociální a hospodářské změny vyplývající z digitalizace – které pandemie COVID-19 pouze urychlila – vytvářejí nová rizika a zranitelná místa, včetně narušení tradičních mechanismů pro rovné příležitosti v případě kandidátů ve volebních kampaních, nekontrolovaného financování politických subjektů, obtěžování novinářů, šíření falešných informací a koordinovaných dezinformačních kampaní, kybernetických útoků a mnoha dalších forem chování, které ohrožují integritu voleb. Je možné také pozorovat rizika pro pluralitu sdělovacích prostředků a informací, veřejnou debatu, útoky na nezávislost sdělovacích prostředků a oslabení občanské společnosti.

2.5. Pandemie COVID-19 měla též dopad na kvalitu evropských demokracií, neboť je zapotřebí výjimečná reakce na tuto mimořádnou událost v oblasti veřejného zdraví. Benátská komise tato opatření prozkoumala a došla k závěru, že krize spojená s pandemií COVID-19 by neměla být využívána jako příležitost k posílení vlád na úkor parlamentů ⁽⁶⁾. Konstatovala také, že je třeba náležitě zvážit, jak zajistit, aby byl zaveden nezbytný regulační rámec, a určit, do jaké míry by bylo možné některá z těchto opatření zachovat dlouhodobě.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 282, 20.8.2019, s. 39.

⁽²⁾ Preamble Smlouvy o Evropské unii.

⁽³⁾ Úř. věst. C 202, 7.6.2016, s. 389.

⁽⁴⁾ Viz konkrétně stanoviska Úř. věst. C 228, 5.7.2019, s. 24, Úř. věst. C 282, 20.8.2019, s. 39, Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 16.

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/political-guidelines-next-commission_cs.pdf.

⁽⁶⁾ Benátská komise (2020), zpráva *Interim Report on the measures taken in the EU member States as a result of the Covid-19 crisis and their impact on democracy, the Rule of Law and Fundamental Rights*, již přijala Benátská komise na svém 124. plenárním zasedání (konaném online ve dnech 8. a 9. října 2020), [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2020\)018-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2020)018-e).

3. K evropskému akčnímu plánu pro demokracii

3.1. Evropský akční plán pro demokracii, který považujeme za nezbytný i dobře načasovaný v době, kdy demokracie v Evropě čelí vážným problémům, které ještě zhoršila opatření v reakci na onemocnění COVID-19, stanovil posílený politický rámec EU a specifická opatření uspořádaná do tří pilířů:

- podporovat svobodné a spravedlivé volby a silnou účast na demokratickém životě,
- podporovat svobodné a nezávislé sdělovací prostředky a
- bojovat proti dezinformacím ⁽⁷⁾.

3.2. Navrhovaný evropský akční plán pro demokracii se také zabývá posílením postavení občanů a občanské společnosti s cílem bojovat proti hrozbám pro demokracii a právní stát, přičemž tuto otázku považuje za průřezovou pro všechny pilíře.

4. Obecné připomínky

4.1. Ke stavu demokracie v Evropě a potřebě evropského akčního plánu pro demokracii

4.1.1. EHSV bere s obavami na vědomí závažné výzvy pro demokracii a důvěru veřejnosti ve vládnoucí instituce v posledních letech, jak ukazuje mimo jiné: pokles volební účasti, počet porušení zásad právního státu v několika členských státech, výskyt a šíření populismu a nenávistných verbálních projevů, tlak na novináře, a dokonce násilí vůči nim, útoky na nezávislost a pluralitu sdělovacích prostředků, soustředění vlastnictví sdělovacích prostředků, nezákonné vměšování do volebních procesů zevnitř i zvenjšku v důsledku dezinformací, nezákonné financování a vnější vliv, pokusy oslabit organizovanou občanskou společnost a její účast na rozhodování a znehodnotit, nebo dokonce potlačit sociální dialog, kolektivní vyjednávání a jednání.

4.1.2. EHSV považuje evropský akční plán pro demokracii za pozitivní a nezbytný nástroj a obecně podporuje opatření, která tento plán navrhuje, navzdory specifickým připomínkám uvedeným v části 5 a návrhům předloženým v části 6.

4.1.3. EHSV lituje skutečnosti, že součástí přípravy evropského akčního plánu pro demokracii byl dialog pouze v omezeném rozsahu. Dialog by totiž zvýšil účinnost plánu.

4.2. K rozsahu a provádění evropského akčního plánu pro demokracii

4.2.1. EHSV se domnívá, že opatření na podporu demokracie v Evropě musí zahrnovat – ale neměla by být omezena na – ochranu celistvosti voleb, posílení svobody a plurality sdělovacích prostředků a boj proti veškerým dezinformacím a vměšování.

4.2.2. EHSV je přesvědčen, že rozsah evropského akčního plánu pro demokracii je třeba rozšířit, přičemž by měl zahrnovat samostatný pilíř týkající se významu aktivního občanství prováděný prostřednictvím zapojení občanské společnosti (viz část 6).

4.2.3. EHSV se domnívá, že evropský akční plán pro demokracii by měl přikládat větší hodnotu demokracii na vnitrostátní, regionální a místní úrovni.

4.2.4. Stejně tak se domnívá, že tento plán by měl pokrývat všechny stránky a oblasti evropské demokracie, včetně demokracie v oblasti práce a strukturovaného dialogu s občanskou společností.

4.2.5. EHSV doufá, že evropský akční plán pro demokracii bude prováděn s ohledem na to, že EU musí hrát důležitou úlohu jako vzor v oblasti prosazování demokratických hodnot a norem a jít příkladem díky ucelenosti své vnitřní i vnější činnosti.

4.2.6. EHSV se domnívá, že EU by v souladu s ambicemi konference o budoucnosti Evropy měla přijmout opatření k posílení odolnosti evropských demokracií, jejich sociální smlouvy a hospodářské konkurenceschopnosti.

⁽⁷⁾ COM(2020) 790 final.

4.3. *Začlenění evropského akčního plánu pro demokracii do politik EU a účinné sledování*

4.3.1. EHSV je přesvědčen, že má-li být evropský akční plán pro demokracii účinný, měl by být úzce propojen s dalšími probíhajícími iniciativami na úrovni EU, které přispívají k týmž cílům, zejména s prováděním Listiny základních práv Evropské unie, evropským mechanismem právního státu a prováděním evropského pilíře sociálních práv a nových strategií pro rovnost, a vyjadřuje politování nad tím, že toto propojení není dostatečně viditelné. EHSV doporučuje, aby propojení mezi různými akčními plány bylo výslovné a účinné.

4.3.2. EHSV připomíná Komisi svůj návrh obsažený ve stanovisku SOC/627, aby se každý rok pořádalo fórum občanské společnosti pro základní práva a právní stát. Navrhuje proto doplnit evropský akční plán pro demokracii o samostatnou část týkající se stavu demokracie, která by zahrnovala i otázku uplatňování článku 11 Smlouvy o EU.

4.3.3. EHSV lituje, že evropský akční plán pro demokracii není doprovázen rámcem pro sledování a doprovodným modelem pro měření pokroku, a že pro mnohá z těchto opatření nebylo stanoveno datum, což ztěžuje další správně načasované sledování hodnocení plánovaného na rok 2023. EHSV navrhuje, aby byl předložen vhodný rámec pro sledování. Důležitou úlohu může hrát zpráva o právním státu, jak je popsáno v části 6.

4.3.4. EHSV zdůrazňuje, že je důležité významně snížit sociální nerovnosti z hlediska posílení demokracie, a současně je zklamán tím, že v evropském akčním plánu pro demokracii není zmíněno, že je třeba zachovat sociální soudržnost jako hlavní prvek demokratické stability v Evropě. Není zmíněn ani význam společenské smlouvy při umožňování Evropanům, aby dodržovali demokratické ideály, a nezbytnost jednat s cílem tuto smlouvu zachovat a posílit. EHSV doporučuje zahrnout tento rozměr do evropského akčního plánu pro demokracii.

4.4. *K dopadu digitalizace na demokratické společnosti*

4.4.1. Dopad útoků na demokratický život je zhoršován chybějící regulací online platform – které jsou soustředěny ve velmi malém počtu platform používaných na celém světě – a rovněž působením jejich neprůhledných algoritmů. Mechanismy používané k zajištění odpovědnosti těchto platform jsou nedostatečné. Zajištění toho, aby volební procesy zapojily voliče, zaručily pluralitu a byly spravedlivé a transparentní, je otázkou pro všechny demokratické národy a vyžaduje pozornost a opatření.

4.4.2. EHSV opakuje prohlášení obsažené ve stanovisku NAT/794 ⁽⁸⁾, že EU by měla přijmout politiky, které podpoří pevnější začlenění našich sociálních hodnot do digitální ekonomiky.

4.4.3. EHSV souhlasí s názorem, že je zapotřebí ráznější přístup k regulaci online platform, který zajistí, aby hlavní aktéři nesli odpovědnost vůči veřejnosti, a zaručí regulaci ze strany spolehlivých veřejných orgánů.

4.4.4. EHSV vítá předběžné regulační kroky, které byly přijaty s cílem zajistit prostřednictvím navrženého aktu o digitálních službách a aktu o digitálních trzích, aby byly online platformy, zejména obrovské online platformy, odpovědné.

4.4.5. Za důležitý mezistupeň k zajištění spolehlivého sledování dopadu dezinformací, mimo jiné v souvislosti s onemocněním COVID-19, a souvisejících reakcí online platform považuje rovněž hodnocení a aktualizaci kodexu zásad boje proti dezinformacím.

5. **Konkrétní připomínky**

5.1. *K podpoře svobodných a spravedlivých voleb a silné účasti na demokratickém životě*

5.1.1. EHSV souhlasí s tím, že je zapotřebí přijmout opatření k zaručení transparentnosti politické reklamy a komunikace (bod 2.1 evropského akčního plánu pro demokracii), a podporuje přijetí evropské legislativy, která by měla zajistit, aby měli občané vždy plnou transparentnost ohledně sponzorovaného obsahu politické povahy na všech úrovních rozhodování. Vnitrostátní orgány by měly od sítí sociálních médií a dalších dostávat veškeré nezbytné informace, aby mohly zajistit svobodné a spravedlivé volby na úrovni EU i na vnitrostátní, regionální a místní úrovni.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 187.

5.1.2. EHSV podporuje zavádění dalších omezení mikrocílení prostřednictvím využívání neprůhledných algoritmů a psychologického profilování v politickém kontextu, které Komise navrhuje prozkoumat ve svém legislativním návrhu o transparentnosti sponzorovaného politického obsahu.

5.1.3. EHSV považuje pořádání svobodných a spravedlivých voleb v rámci důvěryhodných volebních systémů za trvalou výzvu pro všechny demokratické systémy, vítá užší evropskou spolupráci ohledně voleb v EU a vyzývá Komisi, Evropský parlament a členské státy, aby rozvinuly další formy posílené spolupráce v této oblasti s cílem zajistit, aby byly volby inkluzivnější, transparentnější a reprezentativnější. Toto úsilí by mělo být podpořeno přehledem osvědčených postupů.

5.1.4. EHSV vítá přijetí nového operačního mechanismu EU na podporu odolných volebních procesů, který je organizován a koordinován prostřednictvím evropské sítě pro volební spolupráci (bod 2.3).

5.1.5. EHSV sdílí obavy uvedené v evropském akčním plánu pro demokracii, které se týkají prevence zahraničního vlivu na evropské demokratické procesy a boje proti němu, a považuje za vhodné, aby EU subjektům odpovědným za toto vměšování způsobila náklady prostřednictvím společných, jasných a důrazných sankcí a prostřednictvím zahájení společné iniciativy týkající se kybernetické bezpečnosti.

5.1.6. EHSV se domnívá, že zařazení volebních procesů mezi kritickou infrastrukturu je možné zohlednit již při posuzování přímých zahraničních investic ⁽⁹⁾, a že operační mechanismus EU na podporu odolnosti volebních procesů by měl mít provozní podmínky a prostředky, které zaručí bezpečnost postupů, včetně kybernetické bezpečnosti voleb na všech úrovních.

5.1.7. EHSV navrhuje uplatňovat smysluplnou transparentnost týkající se distribuce online obsahu, která zahrnuje audit algoritmů, lepší transparentnost v online reklamních ekosystémech a transparentní procesy na podporu/degradaci obsahu; posílení postavení občanské společnosti (akademických pracovníků, výzkumných pracovníků, novinářů, organizací občanské společnosti) a nezávislých regulačních orgánů v rámci jejich úlohy prosazování odpovědnosti online subjektů; uložení sankcí těm, kteří nejednají v dobré víře, zejména pokud se opakovaně pokoušejí uniknout transparentnosti a odpovědnosti před společností.

5.1.8. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že evropský akční plán pro demokracii nestanoví jako samostatný pilíř podporu demokratického zapojení a aktivní účasti nad rámec voleb, neuznává úlohu sociálního dialogu pro demokratickou stabilitu a neobsahuje v tomto ohledu žádná specifická opatření. EHSV doporučuje, aby byly do nového pilíře navrženého v části 6 zahrnuty podpora sociálního dialogu, svoboda sdružování pro podniky a odborové svazy, kolektivní vyjednávání a právo na informace a konzultace.

5.1.9. Pokud jde o již existující návrhy v rámci evropského akčního plánu pro demokracii, které se týkají podpory demokratické angažovanosti a aktivní účasti mimo kontext voleb (bod 2.4), EHSV se domnívá, že by do tohoto plánu měla být zahrnuta rozsáhlá iniciativa na podporu vzdělávání v oblasti demokracie, včetně mediální a informační gramotnosti, ačkoli vítá skutečnost, že v souvislosti s využíváním strukturálních fondů je zmíněna výchova k občanství.

5.1.10. EHSV připomíná svou výzvu adresovanou Evropské komisi ve stanovisku SOC/627, aby navrhla ambiciózní strategii v oblasti komunikace, vzdělávání a osvěty občanů zaměřenou na základní práva, právní stát a demokracii. Tato strategie musí klást silný důraz na aktivní občanství.

5.1.11. EHSV doporučuje, aby členské státy využívaly strukturální fondy a aby sama Komise využívala fondy, které má k dispozici, na podporu a posílení kapacit občanské společnosti.

5.1.12. Nezávislí ověřovatelé faktů by měli dostávat dostatečné finanční prostředky, aby mohli působit v reálném čase, jak EHSV již doporučil v souvislosti s akčním plánem proti dezinformacím ⁽¹⁰⁾. Je důležité zvýšit kapacitu Komise na evropské úrovni, aby měla širší možnosti zásahu na této úrovni a aby mohla lépe podporovat opatření členských států na vnitrostátní úrovni.

⁽⁹⁾ Jak je uvedeno ve sdělení, zejména v poznámce pod čarou č. 17.

⁽¹⁰⁾ Závěry – odst. 1.7 stanoviska(Úř. věst. C 228, 5.7.2019, s. 89).

5.1.13. EHSV doporučuje co nejpečlivěji zajistit, aby jakékoli zvažování kriminalizace nenávisných verbálních projevů na evropské úrovni (bod 2.4) nemohlo být vykládáno jako omezování svobody projevu, a zdůrazňuje, že veškeré iniciativy v této oblasti musí být v souladu se zásadou subsidiarity.

5.1.14. EHSV s potěšením konstatuje, že evropský akční plán pro demokracii obhájí podporu rovnosti na všech úrovních a podporu účasti žen, osob LGBTIQ, znevýhodněných mladých lidí, osob menšinového rasového nebo etnického původu, osob se zdravotním postižením a osob nebo skupin s nižší úrovní digitální gramotnosti nebo digitální angažovanosti na politickém životě.

5.2. K podpoře svobodných a nezávislých sdělovacích prostředků

5.2.1. Pokud jde o bezpečnost novinářů (bod 3.1), je EHSV znepokojen náznaky toho, že je omezována svoboda novinářů, včetně ohrožování jejich fyzické bezpečnosti, a souhlasí s tím, že situace je alarmující. Výbor považuje za velmi důležité, aby Komise do konce roku 2021 v tomto směru navrhla vypracování návrhu doporučení, a vyzývá Komisi, Evropský parlament a členské státy, aby urychleně navrhly účinné mechanismy na ochranu novinářů, redakční nezávislosti, rozmanitosti a plurality, mediální gramotnosti, vhodného prostředí pro zajištění udržitelnosti daného odvětví a dobrých pracovních podmínek pro novináře.

5.2.2. EHSV vyjadřuje svůj nesouhlas s obtěžováním namířeným proti novinářům a dalším aktivistům bránícím veřejný zájem, které má podobu strategických žalob proti účasti veřejnosti (tzv. SLAPP). EU musí zajistit, aby rozsah opatření proti SLAPP zahrnoval mimo jiné novináře, aktivisty, členy odborových svazů, akademické pracovníky, výzkumné pracovníky v oblasti digitální bezpečnosti, obhájce lidských práv a organizace sdělovacích prostředků a občanské společnosti.

5.2.3. Pokud jde o opatření na podporu plurality sdělovacích prostředků (bod 3.4), EHSV vyjadřuje politování nad nejasností evropského akčního plánu pro demokracii ohledně toho, jak bude Komise jednat, aby ochránila pluralitu sdělovacích prostředků – zakotvenou v Listině základních práv –, zejména co se týče velmi důležité otázky vlastnictví sdělovacích prostředků. Je zapotřebí aktivnější postoj EU s ohledem na zjištění zprávy o právním státu za rok 2020, že některé členské státy nemají zaveden systém, který by zajistil transparentnost vlastnictví sdělovacích prostředků nebo čelil překážkám bránícím účinnému zveřejnění tohoto vlastnictví. EHSV tedy vybízí Komisi, aby pokročila ve svém chápání toho, kdo jsou aktéři činní na trzích sdělovacích prostředků a které záruky a podmínky napomáhají pluralitě, a aby sledovala soustředění distribučních sítí a zprostředkovatele, kteří stále více ovlivňují nebo určují podmínky pro přístup ke sdělovacím prostředkům a jejich obsahu a povahu těchto prostředků a obsahu. Veřejná konzultace věnovaná evropskému akčnímu plánu pro demokracii také ukázala, že zavedení jasné povinnosti pro všechna média a mediální společnosti zveřejňovat podrobné informace o svých vlastních má velkou podporu.

5.2.4. EHSV je znepokojen pokračujícími pokusy v několika členských státech využít obtížnou situaci způsobenou onemocněním COVID-19, která oslabilo odvětví sdělovacích prostředků, k útoku na svobodu tisku prostřednictvím nečestných, diskriminačních, a dokonce represivních opatření. EHSV vyzývá Komisi, aby spolupracovala s členskými státy s cílem překlenout mezeru zjištěnou ve zprávě o právním státu, která se týká pravidel pro distribuci reklamy zadávané státem ve sdělovacích prostředcích.

5.2.5. EHSV vyzývá Komisi, aby prozkoumala mechanismy používané k financování plurality sdělovacích prostředků a na podporu inovací, novinářů na volné noze a místních sdělovacích prostředků. Mohlo by být zváženo hodnocení provádění a účinnosti „práva souvisejícího“ s právem autorským pro vydavatele tisku ve směrnici o jednotném digitálním trhu.

5.2.6. Vzhledem k tomu, že konečná lhůta pro provedení směrnice o audiovizuálních mediálních službách členskými státy byla dne 19. září 2020, žádá EHSV Komisi, aby zajistila, že evropský akční plán pro demokracii bude odrážet posouzení tohoto procesu, a vyzývá členské státy, aby tuto směrnici urychleně provedly.

5.2.7. EHSV žádá Komisi, aby analyzovala možnost povolit bezplatný streaming produktů veřejných sdělovacích prostředků do všech členských států, mimo jiné prostřednictvím kabelových sítí a poskytovatelů streamingu. To by byl jasný krok směrem k mnohojazyčnosti, lepšímu chápání a spolupráci, který by přiblížil EU společnému veřejnému prostoru sjednocením lidí v rozmanitosti a pluralitě.

5.3. K boji proti dezinformacím

5.3.1. EHSV souhlasí s tím, že je důraz kladen na boj proti dezinformacím (část 4), a považuje za důležité posílit spolupráci mezi členskými státy za účelem tohoto boje.

5.3.2. EHSV zdůrazňuje význam aktu o digitálních službách (bod 4.2, akt o digitálních službách) z hlediska dohledu, odpovědnosti a transparentnosti online platform a podporuje navržení regulačního mechanismu za účelem předcházení dezinformacím.

5.3.3. EHSV je přesvědčen, že vzhledem k významu, který má výchova k demokracii pro kvalitu demokratického života (bod 4.3), by měl být evropský akční plán pro demokracii v této oblasti mnohem ambicióznější a měl by stanovit cíle pro podporu inovativních projektů a financování iniciativ občanské společnosti v této oblasti.

5.3.4. Mechanismy EU by měly podporovat lepší spolupráci mezi příslušnými regulačními orgány s cílem snížit riziko, že dezinformace budou šířeny prostřednictvím propagandistických kanálů registrovaných v rámci EU.

5.3.5. Online reklamní platformy by měly mít povinnost předkládat výroční zprávy o transparentnosti, v ideálním případě jmenovanému nezávislému kontrolnímu orgánu. Výroční zprávy o transparentnosti by mohly obsahovat podrobné informace a vysvětlení ohledně politik a interních procesů týkajících se boje proti dezinformacím, kritérií určujících pořadí, výběru obsahu a mechanismů prezentace, jakož i politik v oblasti zacílení a dodávání reklamy, zobrazování „přesných“ informací (např. o onemocnění COVID-19 a volbách) a mechanismů odvolání pro obsah, který byl neoprávněně odebrán. Nezávislý kontrolní orgán by mohl mít podobu orgánu na úrovni EU tvořeného vnitrostátními orgány dohledu, přičemž by šlo o nový orgán EU pro kontrolu platform sociálních médií.

5.3.6. Protože akt o digitálních službách poskytuje příležitost zabývat se asymetrií moci a informací digitálních strážců, jako jsou společnosti Google a Facebook, které mají významný dopad na demokracii, měl by evropský akční plán pro demokracii zajistit přístup k aktu o digitálních službách založený na právech.

5.3.7. Tvůrci politik EU musí zajistit, aby byly chráněny zásady svobody projevu, a současně přijmout právní předpisy pro boj proti dezinformacím. Konkrétně hrozí riziko, že využívání trestního práva k boji proti rozsáhlým dezinformacím povede ke vzniku nebezpečného prostoru pro zneužívání lidských práv v podobě státem zaštitěného zastrasování a neoprávněného stíhání kritických hlasů.

6. Návrh na vytvoření čtvrtého pilíře v evropském akčním plánu pro demokracii: „podpora aktivní a demokratické účasti mimo volby“

6.1. Obecné připomínky

6.1.1. EHSV se domnívá, že aby byla v evropském akčním plánu pro demokracii přiložena náležitá váha jasné strategii pro aktivní občanství, měl by být v tomto plánu vytvořen zvláštní pilíř. To Výbor považuje za zásadní pro zajištění hladkého oživení po současné krizi a přípravu podmínek pro udržitelnější a spolehlivější demokracii v Evropě.

6.1.2. Do tohoto nového pilíře by měla být zahrnuta podpora sociálního dialogu, kolektivního vyjednávání a občanského dialogu.

6.1.3. Smlouva o EU zavedla významnou inovaci: koncepci účasti občanů v článku 11. Více než 10 let po jejím vstupu v platnost jsou nicméně příležitosti pro občany účastnit se rozhodování mimo volby stále daleko nižší, než by bylo zapotřebí, což často vede k dvojí nespokojenosti: s politikami samotnými a s nedostatkem příležitostí ovlivnit rozhodování. V této souvislosti EHSV připomíná svůj postoj vyjádřený ve stanovisku SOC/423 ⁽¹⁾, že je nanejvýš důležité vypracovat návrhy konkrétních iniciativ, aby jednotlivé instituce EU přijaly v rámci svých pravomocí opatření, díky nimž bude možné podniknout příslušné kroky k provedení čl. 11 odst. 1 a 2 Smlouvy o EU.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 11, 15.1.2013, s. 8.

6.1.4. Stejně tak článek 152 Smlouvy o fungování EU uvádí, že Evropská unie uznává a podporuje úlohu sociálních partnerů.

6.1.5. V této souvislosti EHSV navrhuje vytvořit čtvrtý pilíř v evropském akčním plánu pro demokracii – „podpora aktivní a demokratické účasti mimo volby“ –, který nastiňuje tento příspěvek.

6.2. Podpora kultury aktivní účasti

6.2.1. Vytvoření otevřeného a vhodného prostředí pro občanskou společnost v Evropě

- Občanský prostor by měl tvořit konkrétní pilíř/oddíl zprávy o právním státu a měla by mu být věnována větší pozornost, včetně důkladného posouzení občanského prostoru v jednotlivých členských státech, přičemž by měly být zohledněny jeho různé prvky, jejich vzájemné propojení a jejich dopad na politický systém a právní stát.
- Komise by měla na základě stávajícího mezinárodního práva⁽¹²⁾ a podrobnějších pokynů⁽¹³⁾ a ve spolupráci s občanskou společností vytvořit soubor zásad na obranu a podporu občanského prostoru v EU a jejích členských státech. To by mělo obsáhnout 1) svobodu sdružování; 2) právo působit bez vměšování státu; 3) svobodu projevu; 4) právo na spolupráci a komunikaci; 5) právo na veřejné informace; 6) právo na svobodu pokojného shromažďování; 7) právo hledat a zabezpečit zdroje; 8) povinnost ochrany ze strany státu; 9) akademickou svobodu; 10) filantropickou činnost. Je třeba posoudit možné negativní vedlejší účinky stávajících a nových právních předpisů a jejich provádění (tj. právní předpisy týkající se praní peněz a transparentnosti by měly vycházet z posouzení rizik a měly by být přiměřené).
- Komise by měla do svého organigramu zahrnout pracovníky, kteří budou v rámci své agendy kontaktní osobou pro občanský dialog, a měla by vybízet členské státy, aby posilovaly struktury občanského dialogu a podporovaly jejich vytváření tam, kde ještě neexistují, a to za použití prostředků z evropských fondů.
- Program Občané, rovnost, práva a hodnoty by měl být přístupný evropským, celostátním a místním organizacím občanské společnosti ve všech členských státech, včetně aktivistů v oblasti lidských práv, kteří si přejí prosazovat a chránit základní hodnoty EU. Financování v rámci tohoto programu by mělo pokrýt provozní náklady a řešení sporů, budování kapacit, činnosti v oblasti dohledu a spolupráci na úrovni EU.
- Program Erasmus+ by měl umožnit výměny mezi organizacemi občanské společnosti a mezi sociálními partnery za účelem vzájemného učení a výměny osvědčených postupů.

6.2.2. Výchova k demokratickému občanství a lidským právům by měla být pro EU prioritou.

- Důležitým předpokladem aktivního občanství a občanské angažovanosti je občanská výchova (včetně mediální gramotnosti) na všech úrovních, a to formální i neformální, ve škole i mimo školu, ve všech členských státech. Občanská výchova je hlavním nástrojem v úsilí bojovat s protidemokratickými tendencemi, podporovat evropské hodnoty a překonat současné rozdíly.
- Současná praxe se napříč EU značně liší, a proto by měl být vypracován samostatný soubor minimálních norem nebo doporučení na základě Charty Rady Evropy o výchově k demokratickému občanství a lidským právům, CM/Rec(2010) 7.
- Kultura aktivní účasti vyžaduje zvláštní pozornost, aby se zajistilo, že žádný občan žijící v EU nebude vyloučen nebo ohrožen rizikem vyloučení či diskriminace kvůli tomu, že nejsou respektována jeho politická či sociálně-ekonomická práva.

⁽¹²⁾ Evropská úmluva o lidských právech, Listina základních práv Evropské unie.

⁽¹³⁾ OBSE/ODIHR, Pokyny ke svobodě sdružování.

6.3. Zajištění možnosti pro občany a jejich organizace skutečně se zapojit do rozhodovacích procesů EU

6.3.1. EU a její členské státy by měly podporovat mobilizaci občanů v terénu a umožnit jim, aby se vyjadřovali ve své rozmanitosti tím, že se v praxi uplatní jejich „právo podílet se na demokratickém životě Unie“ zakotvené v článku 10 SEU. EU a její členské státy by měly dát občanům prostředky, aby udržovali „otevřený, transparentní a pravidelný dialog s reprezentativními sdruženími a s občanskou společností“ (článek 11 SEU). EHSV by měl k této otázce vypracovat výroční zprávu.

6.3.2. Občané a jejich organizace by měli být plně zapojeni do utváření politik EU. Je třeba zajistit náležitou rovnováhu mezi příspěvky různých zúčastněných stran pomocí přezkumu metodiky konzultací s cílem zahrnout více organizací občanské společnosti a sociálních organizací na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni a pomocí využití potenciálu evropské občanské iniciativy pro občany za účelem stanovení programu.

6.3.3. Je třeba plně provést ustanovení článku 11 SEU požadující „otevřený, transparentní a pravidelný dialog s reprezentativními sdruženími a s občanskou společností“ ve všech politických oblastech EU. Komise by měla iniciovat **interinstitucionální dohodu o občanském dialogu s evropskou občanskou společností**.

6.3.4. Je třeba zajistit smysluplné a inkluzivní zapojení občanské společnosti do konference o budoucnosti Evropy s odkazem na evropský akční plán pro demokracii a využít jej jako příležitost k debatě o tom, jak je možné posílit demokratické procesy a aktivní občanskou angažovanost.

6.3.5. V rámci plánů víceletého finančního rámce by členské státy měly být požádány, aby přidělily dostatečné zdroje na financování občanského dialogu a na podporu kapacity organizací občanské společnosti, pokud jde o účast na rozhodování. Komise by měla zahrnout občanskou angažovanost/demokracii mezi **horizontální priority svých doporučení pro jednotlivé země**.

6.3.6. Měla by být zahájena **každoroční akce** propojující zástupce orgánů EU na nejvyšší úrovni a reprezentativní organizace/sdružení občanské společnosti, jakož i zástupce odvětvových dialogů a místních, regionálních, vnitrostátních a makroregionálních (přeshraniční politika a politika sousedství) dialogů s cílem sdílet osvědčené postupy a vypracovat roční plán na **posílení demokracie, účasti a občanského dialogu**. Komise a EHSV by v tomto procesu měly hrát vedoucí úlohu jako organizátoři.

6.4. Posílení podpůrných struktur pro sociální dialog a kolektivní vyjednávání

6.4.1. Je třeba jednat na podporu demokracie prostřednictvím hospodářské a sociální soudržnosti, mimo jiné pomocí podpory demokracie v oblasti práce. Demokracie je terčem útoků rovněž na této úrovni a pandemie poukázala na významné otázky, které je třeba rychle řešit.

6.4.2. Sociální dialog a kolektivní vyjednávání patří k nejlepším příkladům demokratického fungování. Dialog mezi organizacemi zastupujícími své vlastní zájmy a hodnoty je strukturovaným prostorem pro debaty a jednání o otázkách společného významu, navzdory různým zájmům. Vzájemné uznání a respekt mezi partnery a racionální hledání řešení situací, problémů a konfliktů jsou základem demokratické kultury.

6.4.3. Daný pilíř by měl zahrnovat opatření, která tyto zásady podpoří, např.:

- dodržování úmluv MOP všemi členskými státy, se zvláštním zaměřením na hlavní úmluvy, které se týkají svobodné činnosti odborových svazů,
- strukturovaný informační a konzultační proces a proces slyšení a závěrečná zpráva o nich ke všem legislativním iniciativám na úrovni členských států,
- podpora upevňování pozice hospodářských a sociálních rad, případně podpora jejich zřizování,
- jmenování – po schválení ze strany evropských sociálních partnerů – vyššího evropského úředníka na úrovni Komise odpovědného za podporu a monitorování sociálního dialogu v členských státech a EU. Tato osoba by se rovněž mohla ujmout úkolů v oblasti podpory občanského dialogu, pokud v tomto ohledu bude dosaženo dohody na základě konzultací s občanskou společností,

- uspořádání pololetního setkání k trojstrannému sociálnímu dialogu na vysoké úrovni (evropští sociální partneři, Komise a členské státy) s cílem podporovat a sledovat sociální dialog na evropské úrovni a na úrovni členských států,
- přijetí opatření na podporu kolektivního vyjednávání v oblasti zadávání veřejných zakázek a přístupu k veřejným finančním prostředkům, včetně evropských fondů, s požadavkem, aby zaměstnavatelé z řad dodavatelů uzavírali kolektivní smlouvy nebo – dokud tyto smlouvy nevzniknou – zajistili vysoce kvalitní pracovní místa na základě platných právních předpisů a při respektování příslušných právních předpisů a praxe vyplývající z dohod mezi sociálními partnery a vládami jednotlivých států. Předejde se tak sociálnímu dumpingu a bude zajištěna spravedlivá soutěž,
- přijetí programů odborné přípravy pro zástupce sociálních partnerů v zájmu posílení sociálního dialogu a kolektivního vyjednávání.

V Bruselu dne 10. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

Stanovisko evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/794, pokud jde o spolupráci Europolu se soukromými subjekty, zpracování osobních údajů Eupolem na podporu vyšetřování trestné činnosti a úlohu Europolu v oblasti výzkumu a inovací

(COM(2020) 796 final – 2020/0349(COD))

(2021/C 341/10)

Zpravodaj: **Philip VON BROCKDORFF**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropská komise, 24. 2. 2021
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	26. 5. 2021
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování	
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	233/2/3

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá návrh Komise na posílení mandátu Europolu, jelikož zlepšuje záruky ochrany údajů a výzkumné kapacity. Pomůže to posílit boj proti organizované trestné činnosti a teroristickým aktivitám a zlepšit operační policejní spolupráci v členských státech EU, a ochránit tak naše občany.

1.2. EHSV rovněž vítá navrhovanou spolupráci Europolu se třetími zeměmi, která umožní spolupráci se soukromými subjekty a provozovateli, zejména pokud jde o výměnu údajů. EHSV má za to, že by mělo existovat kontaktní místo na úrovni EU, kam by mohly soukromé subjekty hlásit informace, které by mohly být důležité pro vyšetřování trestné činnosti. Díky návrhu Komise bude tento nedostatek odstraněn.

1.3. EHSV vítá návrh Komise rovněž z toho důvodu, že jeho cílem je podporovat orgány, jež se zaměřují na prevenci kriminality, aby našly inovativní způsoby řešení, které by jim umožnily bojovat proti mezinárodní trestné činnosti a zároveň držet krok s vyvíjejícím se prostředím. Tento návrh také rozšíří pravomoci a výzkumné kapacity Europolu a vnitrostátních donucovacích orgánů.

1.4. EHSV zdůrazňuje, že prioritou by v rámci posílení kapacity Europolu mělo být přeshraniční vyšetřování, zejména pokud jde o závažné útoky proti oznamovatelům a investigativním novinářům, kteří hrají zásadní úlohu při odhalování korupce, podvodů, špatného řízení nebo jiného protiprávního jednání ve veřejném i soukromém sektoru.

1.5. EHSV je rovněž toho názoru, že neexistují žádné obavy, pokud jde o ochranu soukromí a základní práva při zpracování údajů. Harmonizované právní předpisy odpovídající současným potřebám by naopak umožnily účinněji posoudit otázky související s ochranou údajů a zároveň by zajistily rovnováhu mezi bezpečnostními požadavky jednotlivých členských států a požadavky EU.

1.6. Europol v současné době není schopen poskytovat donucovacím orgánům v členských státech přímo a v reálném čase informace o trestné činnosti ze třetích zemí nebo mezinárodních organizací. Cílem změn uvedených v návrhu je tudíž odstranit tyto nedostatky v oblasti bezpečnosti a vytvořit novou kategorii záznamů, které má za stanovených podmínek používat výhradně Europol. EHSV proto vítá vytvoření nové kategorie záznamů na podporu Schengenského informačního systému (SIS).

1.7. Posílení pravomocí a zdrojů Europolu s sebou nese závazek k účelnosti, neboť větší rozsah umožňuje dosáhnout nákladové efektivnosti. EHSV považuje navrhované navýšení rozpočtu Europolu za vhodný způsob, který umožní zvýšit ochranu občanů EU a posílit spolupráci mezi Europolem a vnitrostátními donucovacími orgány. Očekává však, že se toto navýšení promítne do počtu operačních zaměstnanců Europolu a do vyšší účinnosti této organizace.

1.8. Celkově se EHSV domnívá, že tyto návrhy představují krok správným směrem, neboť rozšiřují úlohu Europolu, pokud jde o reakci na vyvíjející se situaci. Europol však bude při své práci i nadále do značné míry závislý na činnostech a opatřeních členských států a na údajích, které shromažďují vnitrostátní donucovací orgány. Z tohoto důvodu, a zejména vzhledem ke stále globalizovanějšímu prostředí, si můžeme právem klást otázku, zda nenastal čas umožnit Europolu, aby jednal z vlastního podnětu.

1.9. V budoucnu bude podle EHSV také možná zapotřebí podniknout v této souvislosti odvážnější kroky a rozšířit mandát a oblasti působnosti Europolu. Komise ve svých návrzích poukazuje na to, že organizovaná trestná činnost je stále sofistikovanější a nejnebezpečnější zločinecké sítě mají stále častěji nadnárodní povahu. Vzhledem k tomu, že se organizovaná trestná činnost neustále vyvíjí, bude zapotřebí mandát Europolu upravit, aby tak tato agentura hrála v rámci evropské bezpečnosti ještě významnější úlohu.

1.10. EHSV proto doporučuje, aby úloha a pravomoci Europolu byly v určité fázi nezávisle přezkoumány. V rámci tohoto přezkumu by měl být posouzen také dopad, jaký mají vnitrostátní postupy v oblasti prosazování práva a procesy shromažďování údajů na analýzy, které zpracovává Europol. Přihlédnuto by přitom mělo být také k názorům občanské společnosti, sociálních partnerů i dalších příslušných zúčastněných subjektů.

2. Návrh Evropské komise

2.1. V reakci na rostoucí bezpečnostní hrozby, a zejména hrozby, jež představují zločinecké organizace, zveřejnila Evropská komise dne 9. prosince 2020 návrh nařízení, kterým se mění nařízení (EU) 2016/794, pokud jde o spolupráci Europolu se soukromými subjekty, zpracování osobních údajů Europolem na podporu vyšetřování trestné činnosti a úlohu Europolu v oblasti výzkumu a inovací.

2.2. Smyslem tohoto návrhu je řešit tyto zásadní otázky:

- i) umožnit Europolu účinně spolupracovat se soukromými subjekty;
- ii) umožnit Europolu podporovat členské státy analýzou velkých a složitých souborů údajů (data velkého objemu);
- iii) umožnit Europolu požádat příslušné orgány členského státu, aby zahájily, vedly nebo koordinovaly vyšetřování trestného činu, který se dotýká společného zájmu, jenž je předmětem některé z politik EU, a to bez ohledu na přeshraniční rozměr daného trestného činu.

2.3. Komise rovněž považuje za nutné posílit spolupráci Europolu s Úřadem evropského veřejného žalobce (EPPO) a také se třetími zeměmi. Toto posílení se bude týkat také úlohy Europolu v oblasti výzkumu a inovací, jeho rámce ochrany údajů a parlamentního dohledu.

2.4. Pokud jde o posílenou spolupráci se soukromými subjekty, návrh stanoví pro Europol pravidla, aby tak měl možnost vyměňovat si osobní údaje se soukromými subjekty (aby od nich mohl tyto údaje přijímat), informovat tyto subjekty o chybějících informacích a žádat členské státy, aby požádaly jiné soukromé subjekty o sdílení doplňujících informací.

2.5. Tato pravidla rovněž zavádějí možnost, aby Europol fungoval jako technický kanál pro výměny informací mezi členskými státy a soukromými subjekty. Další pravidla budou v zájmu zlepšení reakce na krizi upravovat podporu členských států při předcházení rozsáhlému šíření teroristického obsahu prostřednictvím on-line platform (jenž se týká probíhajících nebo nedávných událostí a zobrazuje ohrožení života nebo fyzické integrity nebo vyzývá k bezprostřednímu ohrožení života nebo fyzické integrity).

2.6. V zájmu umožnit zpracovávat velké a složité soubory údajů zavádí Komise možnost provést předběžnou analýzu osobních údajů pouze za účelem určení, zda tyto údaje spadají do jednotlivých kategorií subjektů údajů a souvisejí s trestným činem.

2.7. Za účelem účinné podpory vyšetřování trestné činnosti v členských státech nebo Úřadem evropského veřejného žalobce by Europol mohl v určitých případech zpracovávat údaje, které vnitrostátní orgány nebo Úřad evropského veřejného žalobce získaly v kontextu vyšetřování trestné činnosti, a to v souladu s procedurálními náležitostmi a zárukami platnými podle vnitrostátního trestního práva. Za tímto účelem by mohl Europol zpracovávat (a na požádání i uchovávat) veškeré údaje obsažené ve vyšetřovacím spisu poskytnutém členským státem nebo Úřadem evropského veřejného žalobce pro toto vyšetřování, dokud bude Europol při tomto konkrétním vyšetřování poskytovat podporu.

2.8. Dále Komise navrhuje vytvořit v Schengenském informačním systému novou kategorii záznamů. Tento návrh vychází ze skutečnosti, že Europol není schopen poskytovat donucovacím orgánům členských států přímo a v reálném čase informace získané od třetích zemí nebo mezinárodních organizací o osobách, jež jsou podezřelé z trestných činů a teroristických trestných činů, nebo které byly za tyto činy odsouzeny.

2.9. Z hlediska rozpočtu bude podle návrhu na období víceletého finančního rámce v letech 2021–2027 zapotřebí dodatečný rozpočet ve výši přibližně 180 milionů EUR a přibližně 160 dalších pracovních míst.

3. Obecné připomínky

3.1. Ve všech oblastech své činnosti, ať už soukromých či veřejných, čelí Evropa z hlediska bezpečnosti vyvíjejícím se a stále složitějším bezpečnostním hrozbám. Digitální transformace, vyspělé technologie a snadnost, s níž mohou pachatelé vykonávat svou trestnou činnost prostřednictvím internetu, urychlily trestnou činnost v Evropě i na celém světě, přičemž počet případů kybernetické kriminality se exponenciálně zvyšuje.

3.2. Terorismus zůstává také významnou hrozbou pro svobodu a způsob života EU a jejích občanů. Krize COVID-19 tyto hrozby dále umocnila, přičemž zločinecké organizace ji zneužívají a přizpůsobují své způsoby fungování nebo vyvíjejí novou trestnou činnost.

3.3. Tyto vyvíjející se bezpečnostní hrozby vyžadují účinnou podporu na úrovni EU pro práci vnitrostátních donucovacích orgánů. Tyto hrozby se šíří přes hranice, prolínají se s nejrůznějšími trestnými činy a projevují se v organizovaných zločineckých skupinách, které páchají širokou škálu trestné činnosti.

3.4. Vzhledem k tomuto vývoji opatření na vnitrostátní úrovni sama o sobě nestačí k řešení těchto nadnárodních bezpečnostních výzev a donucovací orgány členských států v boji proti závažné trestné činnosti a terorismu stále více využívají podporu a odborné znalosti, které nabízí Agentura EU pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol).

3.5. Europol je ústředním bodem podpory členských států na úrovni EU v boji proti závažné trestné činnosti a terorismu. Tato agentura nabízí vnitrostátním donucovacím orgánům podporu a odborné znalosti při předcházení závažné trestné činnosti zasahující dva nebo více členských států, terorismu a těm formám trestné činnosti, které se dotýkají společného zájmu, jenž je předmětem některé z politik EU, a při boji proti této trestné činnosti. Od nabytí účinnosti nařízení o Europolu z roku 2016 se operativní význam úkolů agentury podstatně změnil a její operativní podpora se neustále zvyšovala, takže nyní se Europol účastní téměř každého významného protiteroristického vyšetřování v EU.

3.6. Vzhledem k vyvíjejícím se a stále složitějším přeshraničním bezpečnostním hrozbám, kdy se rozostřují hranice mezi fyzickým a digitálním světem a terorismus zůstává v Evropě významnou hrozbou, je rozšiřování schopností, možností a nástrojů Europolu na účinnou podporu členských států při boji proti závažné trestné činnosti a terorismu považováno za vítané a včasné řešení.

4. Konkrétní připomínky

4.1. EHSV vítá návrh Komise na posílení mandátu Europolu, neboť smyslem tohoto návrhu je zavést lepší záruky ochrany údajů a posílit úlohu Europolu v oblasti výzkumu.

4.2. EHSV rovněž vítá navrhovanou operativní spolupráci se třetími zeměmi, která umožní spolupráci se soukromými subjekty, zejména pokud jde o výměnu údajů. EHSV nepovažuje návrh umožňující spolupráci se soukromými subjekty za nepřiměřený. Naopak jej vzhledem k neustálému vývoji mezinárodní trestné činnosti páchané za použití internetu a mobilních zařízení považuje za zcela nezbytný. Zločinecké organizace stále více využívají ke komunikaci a provádění nezákonných činností přeshraniční služby, které nabízejí soukromé subjekty. V současné době však neexistuje kontaktní

místo na úrovni EU, kam by mohly soukromé subjekty hlásit informace, které by mohly být důležité pro vyšetřování trestné činnosti. Cílem tohoto návrhu je tento nedostatek odstranit. Díky této změně legislativy by totiž Europol mohl působit jako kontaktní místo a centralizovaným způsobem zkoumat trestný čin nebo případ vyšetřovaný v jednom či více členských státech. Toto ustanovení umožňuje rozvíjet nezbytnou spolupráci mezi Europolem a soukromými subjekty.

4.3. Podle navržených změn by měl Europol hrát klíčovou roli při pomoci členským státům s vývojem nových technologických řešení založených na umělé inteligenci, z nichž budou mít prospěch vnitrostátní donucovací orgány v celé EU. Nalezení inovativních způsobů řešení představuje důležitou součást boje proti mezinárodní trestné činnosti s cílem zajistit, aby orgány, jež se zaměřují na prevenci kriminality, držely krok s vyvíjejícím se prostředím. Toho lze dosáhnout pouze prostřednictvím koordinovaného výzkumu. EHSV proto podporuje aktivní úlohu Europolu při poskytování centralizované podpory donucovacím orgánům v členských státech, pokud jde o i) určování inovací a ii) rozšiřování pravomocí a možností těchto orgánů, a to s využitím technologií a inovací vyvinutých přímo v EU, místo využívání bezpečnostních řešení ze třetích zemí.

4.4. Pokud jde o ochranu údajů fyzických osob, cílem navržených změn je účinně zajistit, aby byla při zpracování různých druhů údajů plně dodržována ochrana soukromí a základní práva. EHSV je rovněž toho názoru, že zpracování osobních údajů je již tak velmi přísně regulováno, a nemá proto v tomto ohledu žádné připomínky. Harmonizované právní předpisy odpovídající současným potřebám by naopak umožnily účinněji posoudit otázky související s ochranou údajů a zároveň by zajistily rovnováhu mezi bezpečnostními požadavky jednotlivých členských států a EU jako celku.

4.5. EHSV rovněž konstatuje, že Europol není v současné době schopen poskytovat donucovacím orgánům v členských státech přímo a v reálném čase informace získané od třetích zemí nebo mezinárodních organizací o osobách, jež jsou podezřelé z trestných činů a teroristických trestných činů, nebo které byly za tyto činy odsouzeny. Komise se proto snaží svým návrhem tyto nedostatky v oblasti bezpečnosti napravit. EHSV vítá tento krok, stejně jako vytvoření nové kategorie záznamů, které má v konkrétních případech a za přesně vymezených podmínek používat výhradně Europol.

4.6. EHSV má však za to, že Komise možná bude muset v budoucnu podniknout ještě odvážnější kroky a rozšířit mandát a oblasti působnosti Europolu. Komise ve svých návrzích poukazuje na to, že trestná činnost se vyvíjí a nejnebezpečnější zločinecké sítě mají stále častěji nadnárodní povahu. Proto je důležitá spolupráce a součinnost evropských zemí a policejních sil. Je nezbytné, aby byl mandát Europolu postupem času upraven, aby tak tato agentura hrála v rámci evropské bezpečnosti ještě významnější úlohu.

4.7. EHSV zdůrazňuje, že prioritu by v rámci posílení kapacity Europolu mělo představovat přeshraniční vyšetřování, zejména pokud jde o závažné útoky proti oznamovatelům a investigativním novinářům, kteří hrají zásadní úlohu při odhalování korupce, podvodů, špatného řízení nebo jiného protiprávního jednání ve veřejném i soukromém sektoru. Tento požadavek je v souladu s usnesením Evropského parlamentu z července 2020, které odkazuje na silnější mandát, aby Europol mohl žádat o zahájení přeshraničních vyšetřování v případech závažných útoků proti oznamovatelům a investigativním novinářům⁽¹⁾.

4.8. EHSV se domnívá, že posílení pravomocí Europolu s sebou nese závazek k účelnosti, neboť větší rozsah umožňuje dosáhnout nákladově efektivnosti. Další posílení mandátu Europolu a navýšení jeho zdrojů je nezbytné pro to, aby se evropská společnost cítila, a také byla, chráněna.

4.9. Další posílení mandátu Europolu znamená podle EHSV také další posílení koordinace mezi vnitrostátními donucovacími orgány a Europolem, který se prosazuje jako centrum pro analýzu a inovace. V této souvislosti je navrhovaný právní předpis považován za krok správným směrem. Koordinace mezi Europolem a členskými státy je klíčem k tomu všemu a návrhy poskytují pevný základ pro její posílení.

⁽¹⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. července 2020 o komplexní politice Unie v oblasti předcházení praní peněz a financování terorismu (2020/2686(RSP)).

4.10. Trestná činnost však nebere ohledy na hranice a ve stále globalizovanějším prostředí si EHSV klade otázku, zda nenastal čas umožnit Europolu, aby jednal z vlastního podnětu. Měl by mít Europol právo zahájit vyšetřování a aktivně vykonávat činnosti v oblasti prosazování práva v členských státech? V současné době to není povoleno, ale vzhledem k vývoji trestné činnosti může být zapotřebí zahájit diskusi o tom, zda by měl Europol zahajovat rozsáhlejší vyšetřování trestné činnosti.

4.11. Jak již bylo uvedeno, tyto návrhy představují krok správným směrem, neboť posilují úlohu Europolu tak, aby mohl reagovat na měnící se situaci. Europol však bude při své práci i nadále do značné míry závislý na činnostech a opatřeních členských států a na údajích, které shromažďují vnitrostátní donucovací orgány. EHSV se proto domnívá, že by bylo opravdu na místě provést nezávislý přezkum toho, do jaké míry je Europol při plnění svých úkolů a provádění své činnosti účinný (což do značné míry závisí také na účinnosti vnitrostátních donucovacích orgánů). Tento přezkum, který by případně provedla skupinka vysoce postavených příslušníků justice a policejních sil ve výslužbě, by se měl zaměřit rovněž na to, jaký vliv mají vnitrostátní postupy v oblasti prosazování práva a shromažďování údajů na analýzy a posouzení, které vypracovává Europol, a jaký vliv mají následně tyto analýzy a posouzení na činnost v oblasti prosazování práva na vnitrostátní úrovni. V rámci tohoto přezkumu by měly být zohledněny také názory občanské společnosti, sociálních partnerů a příslušných zúčastněných subjektů, a to zejména těch skupin a jednotlivců, jejichž životy by mohly být činnostmi v oblasti prosazování práva nesprávně nebo neoprávněně ovlivněny.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o strategii bezpečnosti unie EU

(COM(2020) 605 final)

ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Protiteroristická agenda pro EU: předvídání, prevence, ochrana a reakce

(COM(2020) 795 final)

(2021/C 341/11)

Zpravodaj: **Ákos TOPOLÁNSZKY**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropská komise, 24. 2. 2021
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	26. 5. 2021
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování	
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	234/1/3

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá a podporuje strategický program na ochranu bezpečnosti občanů Unie proti rizikům terorismu, jenž je navržen v rámci strategie bezpečnosti unie EU ⁽¹⁾, a sdílí přesvědčení o nutnosti silné a ambiciózní politiky boje proti terorismu.

1.2. Současně zdůrazňuje, že při plnění tohoto cíle je třeba mít na paměti a důsledně dodržovat platná východiska mezinárodního i evropského práva, která slouží k ochraně a zachování naší pluralitní společnosti, našich společných hodnot a našeho, evropského způsobu života.

1.3. EHSV se domnívá, že nový program je důležitý a přichází ve správný okamžik; Výbor v základních obrysech schvaluje uvedené nastavení a důraz na princip odolnosti.

1.4. Zdůrazňuje význam použití moderních technologických nástrojů, trvá však též na nutnosti garantovat, aby jejich využití nevybočilo z rámce právního státu a základních práv.

1.5. Výbor zdůrazňuje, že podle jeho názoru zavádí program soudržný akční rámec, primárně určený institucím a orgánům pověřeným zvláštními úkoly zaměřenými na prevenci hrozby terorismu a boj proti ní. Zároveň se však domnívá, že do řešení tohoto problému nejsou dle tohoto dokumentu náležitě zapojeni zástupci místních komunit, občanských sdružení a sdružení obětí, organizací občanské společnosti a odborů, náboženských společenství, akademické obce ani soukromí partneři.

1.6. EHSV se domnívá, že je především nutno zaměřit se na prevenci a odstranění rizik a napětí spíše než na pozdější řešení jejich nežádoucích důsledků, jež se navíc pojí s vysokými specifickými společenskými náklady.

1.7. Klade důraz na důležitost výzkumu a posouzení hrozeb, abychom nezavedli opatření, která by mohla nedůvodně zasahovat do základních práv.

⁽¹⁾ COM(2020) 605 final.

1.8. Upozorňuje na úlohu členských států, které musí při dlouhodobém provádění programu postupovat ve vzájemné součinnosti.

1.9. Z hlediska účinnosti reakce na terorismus je prvořadé neomezovat se na reakce ryze politické, nýbrž usilovat o pochopení individuálních a společenských příčin terorismu na základě vědeckých poznatků.

1.10. Pokud jde o prevenci, upozorňuje EHSV na význam aktivního zapojení občanské společnosti a jejích organizací i sociálních partnerů, jejichž potenciál dosud nebyl plně využit. V tomto ohledu spatřuje zvláště užitečnou investici do bezpečnosti v koordinovaném postupu, programech zaměřených na snížení rizik a procesech usmíření realizovaných na úrovni komunit.

1.11. EHSV je přesvědčen o nutnosti účinného, neutuchajícího boje proti terorismu, nemá se tak však díť za cenu narušení evropských hodnot a demokratických práv občanů. V případě jejich výrazného omezení by totiž vlastně bylo možno říci, že teroristé dosáhli svého.

1.12. Ochranu veřejných prostor je třeba navrhovat a provádět za účasti soukromých aktérů a zástupců místních komunit s cílem dosáhnout konsensu. Je třeba navázat trvalý dialog s představiteli náboženských společenství, neboť ta mohou zásadně přispět k omezení radikalizace a některých forem hrozeb i napětí v komunitách způsobeného terorismem.

1.13. Výbor zdůrazňuje, že právo EU zakazuje obecné a nespecifické uchovávání údajů; to lze povolit pouze s výhradou přísných, v předpisech přesně vymezených záruk opírajících se o současnou nepřetržitou kontrolu daného systému.

1.14. Při použití Programu sledování financování terorismu ⁽²⁾ je třeba trvale dohlížet na záruky ochrany soukromí občanů Unie.

2. Úvodní připomínky ⁽³⁾

2.1. EHSV vítá a podporuje strategický program účinných, koordinovaných opatření pomocí globálních nástrojů, jejichž cílem je ochrana bezpečnosti občanů Unie proti rizikům terorismu a jež jsou navržena v rámci strategie bezpečnostní unie EU ⁽⁴⁾.

2.2. EHSV sdílí přesvědčení o nutnosti silné a ambiciózní politiky boje proti terorismu, zdůrazňuje však, že by se měla opírat o analýzu rizik založenou na přesvědčivých datech a důkladném posouzení dopadu opatření, která již v EU byla nasazena.

2.3. EHSV v plném rozsahu vyznává univerzální hodnoty úcty k životu a důstojnosti člověka, zakotvené ve Všeobecné deklaraci lidských práv. EHSV se rovněž hlásí k přesvědčení, že demokracie, právní stát, dodržování základních práv, zejména práva na soukromí, svobody projevu, svobody náboženského vyznání a respektu k rozmanitosti jsou základem Evropské unie, a tudíž je k nim třeba zaujmout jednotný a rozhodný přístup, jenž bude chránit a bránit naši pluralitní společnost, naše společné hodnoty a náš evropský způsob života. Tyto základní hodnoty je třeba neustále, systematicky zohledňovat při určování a provádění kroků plánovaných dle sdělení, které je předmětem tohoto stanoviska.

2.4. Dle mínění EHSV je nový program důležitý a přichází ve správný okamžik; mechanismus, jež zavádí a který umožňuje předvídání, prevenci, ochranu i reakci, a průřezová povaha mezinárodní spolupráce vytvářejí rámec a přístup vhodný k nastolení plánu reakce na skutečně globální úrovni. EHSV považuje též za správné, že sdělení kladě větší důraz na různé aspekty, především na význam odolnosti. Odolnost vyžaduje větší zapojení společnosti, tedy občanské společnosti a občanských komunit, do procesu budování a zajištění bezpečnosti.

2.5. Dále je třeba zmínit důraz na využití moderních technologických nástrojů, které pochopitelně umožňují bojovat účinněji proti teroristické a terorismus podporující činnosti. Zásadně důležité je nicméně přesně dle práva Unie vymezit použití všech těchto nových nástrojů – zvláště těch, které umožňují sbírat a analyzovat data velkého objemu – i těch starších; dále je třeba regulovat použití a uchovávání shromážděných dat a kontrolovat trvalé dodržování pravidel.

⁽²⁾ Úř. věst. L 195, 27.7.2010, s. 3.

⁽³⁾ Vzhledem k tomu, že Výbor podporuje obsah programu a jeho technické pojetí, týká se toto stanovisko zejména aspektů z oblasti občanské společnosti, právního státu a základních práv, tedy stěžejních východisek mandátu EHSV.

⁽⁴⁾ COM(2020) 605 final.

2.6. Výbor zdůrazňuje, že podle jeho názoru zavádí program soudržný akční rámec, primárně určený institucím a orgánům pověřeným zvláštními úkoly zaměřenými na prevenci hrozby terorismu a boj proti ní. Zároveň se však domnívá, že do řešení tohoto problému nejsou dle tohoto dokumentu náležitě zapojeni zástupci místních komunit, občanských sdružení a sdružení obětí, organizací občanské společnosti a odborů, náboženských společenství, akademické obce ani soukromí partneři. Kořeny teroristické hrozby nebude možno odstranit bez nasazení aktérů společnosti na místní úrovni tak, abychom dosáhli koordinovaných dohod, které si získají podporu potřebnou ke snížení rizika.

2.7. EHSV se domnívá, že je především nutno zaměřit se na prevenci a odstranění rizik a napětí spíše než na pozdější řešení jejich nežádoucích důsledků, jež se navíc pojí s vysokými specifickými společenskými náklady. Výbor považuje za důležité, aby se provádění programu nezakládalo na vnímání společnosti ani politických reakcích, nýbrž aby vždy vycházelo z reality terorismu a skutečné hrozby, kterou představuje; protipatření by měla stavět právě na tomto základě. Politická opatření by měla být definována obdobně.

2.8. EHSV upozorňuje, že Evropské unii se účinný boj proti radikalizaci nebude dařit bez souběžného úspěšného řešení vyloučení, jehož oběťmi se stávají příslušníci jak menšin původních (např. Romů), tak těch, které na její území přišly teprve nedávno.

2.9. Nemá-li být ohroženo sociální začleňování a přijatá opatření mají být přiměřená, je třeba zajistit, aby mezi vnímáním teroristické hrozby ve společnosti a skutečným rozsahem této hrozby nenastal příliš velký rozptyl, jako k tomu již dochází v některých členských státech. Proto je důležité věnovat se výzkumu a posouzení hrozeb, abychom nezavedli opatření, která by mohla nedůvodně zasahovat do základních práv. Bezpečnostní politiky lze upravovat pouze na základě analýzy relevantních dat o skutečně zjištěných hrozbách a rizicích.

2.10. EHSV se rovněž domnívá, že silný důraz na program boje proti radikalizaci je pro boj proti terorismu výrazným přínosem. Vedle boje proti radikálnímu obsahu online Výbor nicméně považuje u této problematiky za zásadně důležité pochopit a zkoumat mechanismy radikalizace a deradikalizace, studovat povahu a proces radikalizace a na tomto základě budovat její prevenci. Klíčovou úlohu zde mohou zaujmout zástupci občanské společnosti a občanských komunit.

2.11. EHSV je přesvědčen o nutnosti účinného, neutuchajícího boje proti terorismu, nemá se tak však díť za cenu narušení evropských hodnot a demokratických práv občanů. V případě jejich výrazného omezení by totiž vlastně bylo možno říci, že teroristé dosáhli svého.

2.12. I u těch nejlépe koncipovaných a nejdůkladnějších programů závisí jejich úspěšnost značnou měrou na schopnosti členských států zapojených do jejich provádění vzájemně spolupracovat, na jejich odolnosti a na politických rozhodnutích ve prospěch jejich podpory. Politická vůle hraje tedy v tomto ohledu zcela zásadní roli.

2.13. EHSV se domnívá, že součástí spuštění programu měla být podrobná analýza situace s uvedením procesů, na něž má program vhodně reagovat, a výsledků dosažených na základě doposud vynaloženého úsilí.

3. Základní souvislosti

3.1. Předvídání

3.1.1. Je třeba zajistit, aby použití umělé inteligence v rámci včasného odhalování a boje proti terorismu obecně bylo transparentní a ověřitelné, aby předmětem jejího nasazení byl pouze obsah a osoby, jichž se boj proti terorismu týká, a aby bylo dodrženo sedm klíčových požadavků strategie použití umělé inteligence⁽³⁾.

3.1.2. Pokud jde o ochranu veřejných prostor, program se správně zaměřuje na využití nových technologií. EHSV nicméně s politováním konstatuje, že dokument se pouze nepřímou přípravou na útoky vozidly, ačkoli tento typ útoku byl v posledních letech velmi častý. Tímto způsobem bylo spácháno několik takzvaně strategických teroristických útoků (vysoký počet obětí, silné mediální pokrytí a vyvolání velkého strachu).

⁽³⁾ COM(2020) 65 final.

3.1.3. Z hlediska účinnosti reakce na terorismus je nezbytné vědecky probádat jeho individuální i společenské příčiny. Dle názoru EHSV je tudíž nutno věnovat této otázce zvláštní pozornost, neboť takto nabyté poznatky mohou účinně snížit lidské i materiální ztráty.

3.2. *Prevence*

3.2.1. Co se týče prevence, upozorňuje EHSV zejména na skutečnost, že se jedná o součást boje proti terorismu, v níž může hrát – a již hraje – důležitou roli občanská společnost. Její přínos sahá od posílení pocitu bezpečnosti ve společnosti přes odhalování a prevenci radikalizace až po podporu a monitorování operačních postupů jednotlivých institucí zapojených do boje proti terorismu. Program by proto měl mnohem podrobněji zkoumat rámec a obsah různých forem spolupráce, které lze rozvíjet na všech úrovních společnosti. Spolupráce mezi lidmi nebo mezi skupinami a komunitami může mít prokazatelné a dlouhodobé účinky na snižování rizik a podporu udržitelného začleňování. Program by měl klást větší důraz na tento proaktivní přístup, a nepůsobit pouze reaktivně.

3.2.2. Program, který je předmětem tohoto stanoviska, správně přikládá velký význam boji proti propagaci extremistických ideologií na internetu. V této souvislosti poukazuje na živé vysílání teroristických činů po internetu. Nezmiňuje se však o mnohem častějším jevu – přičemž dle mínění Výboru je právě zde prevence velice důležitá – kterým je šíření teroristických činů jejich svědky na sociálních sítích.

3.2.3. Na základě uznání společenské úlohy velmi rozsáhlých on-line platform definuje program též jejich povinnosti. Vedle prvků v uvedeném dokumentu již zmíněných by bylo užitečné pravidelně vyhodnocovat systémová rizika, pokud jde o základní práva, sociální rozdíly a manipulační techniky, stojící u zrodu radikalizace.

Vedle toho je nutno průběžně vyhodnocovat rizika ohrožující průmyslové, hospodářské a obchodní subjekty, malé a střední podniky a zástupce občanské společnosti a posílit jejich postavení coby partnerů v prevenci terorismu prostřednictvím jejich zastřešujících organizací.

3.2.4. Pokud jde o prevenci, je třeba poukázat na skutečnost, že kromě nenávistných projevů je mimořádně silným faktorem při radikalizaci šíření falešných zpráv a konspiračních teorií. Boj proti tomuto jevu je proto předpokladem úspěchu boje proti terorismu.

3.2.5. EHSV zdůrazňuje, že strategická komunikace je důležitá nejen po útoku, ale také jako nástroj prevence. To znamená též zapracovat postoj občanské společnosti, a tím omezit atraktivitu terorismu a nabídnout alternativy.

3.2.6. Kolektivní zapojení a odolnost měst a obcí mohou účinně přispět k ochraně komunity. V oblasti prevence spatřuje EHSV zvláště užitečnou investici do bezpečnosti v koordinovaném postupu, programech zaměřených na snížení rizik a procesech usmíření realizovaných na úrovni komunit. Pokud se budeme napětím zabývat, budeme je řešit a v konečném důsledku je rozptýlíme, můžeme tím eliminovat potřebu jednat v rizikových situacích, a uvolnit tak značné množství prostředků. Může se díky tomu také posílit míra sociálního začlenění. K tomu je třeba zjistit kořeny a povahu terorismu a průběžně sledovat prováděná opatření.

3.2.7. Naše města musí mít lepší přístup k financování, pokynům a odborné přípravě, aby mohla řešit současné problémy a zvýšit svou odolnost. EHSV plně podporuje pomoc, kterou Komise poskytuje činnosti místních preventivních koordinátorů prostřednictvím evropské sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci. Iniciativu „Města EU proti radikalizaci“ a strategický dialog mezi městy považuje za zásadní kroky. Výbor se domnívá, že tento dialog by měl být navázán též trvale v městských aglomeracích, a to v podobě vhodně zřízených fór.

3.2.8. Vzhledem k tomu, že skutečné i vnímané sociální vyloučení, diskriminace a marginalizace mohou zvýšit citlivost vůči radikální propagandě a podněcovat další hrozby pro sociální soudržnost, měla by Evropská komise intenzivněji působit proti rasismu. Proto je nezbytné provádět vhodné sociální politiky zaměřené na snižování rizik a posilování důvěry, uvážíme-li, že teroristické činy lze rovněž vykládat jako extrémní projevy sociálního napětí a nedůvěry.

3.2.9. Výbor se domnívá, že je třeba věnovat větší pozornost než doposud zkoumání, odhalování a prevenci procesu radikalizace ve věznicích. EHSV doufá, že bude v této souvislosti i nadále docházet ke konsolidaci podpůrných programů prováděných na základě hodnocení realizovaných v předchozím období, a s tímto postupem souhlasí. Pomocí vhodně zvolených strategií je třeba zajistit, aby věznice nebyly líhni radikalizace, ale spíše místem, kde se tento problém řeší.

3.3. Ochrana

3.3.1. Kapitola nazvaná „Odstránění teroristů od prostředků k útoku“ neřeší, jak bránit útokům pomocí vozidel. Vzhledem k četnosti těchto útoků v posledních letech by měl program na tuto otázku rozhodně pamatovat.

3.3.2. EHSV též podporuje opatření chránící před použitím pronajatých a sdílených vozidel jako nástrojů teroristických útoků a zavádění účinných urbanistických postupů zaměřených na prevenci škod způsobených vozidly použitými s tímto cílem.

3.3.3. Ochranu veřejného prostoru je třeba navrhovat a provádět za účasti soukromých aktérů a zástupců místních komunit s cílem dosáhnout konsensu a současně co nejméně omezit jejich volné využívání. EHSV považuje za nutné zavést minimální normy na ochranu zvláště hojně navštěvovaných prostor se symbolickou hodnotou.

3.3.4. Je třeba navázat trvalý dialog s představiteli náboženských společenství, neboť ta mohou zásadně přispět k omezení radikalizace a některých forem hrozeb i napětí v komunitách způsobeného terorismem. Tento přístup by měl být doplněn o mezináboženský dialog a v případě potřeby o procesy usmíření.

3.4. Reakce

3.4.1. Vzhledem k velice specifické povaze reakce na terorismus zdůrazňuje EHSV zejména potřebu a důležitost pravidelné komunikace o výsledcích.

3.4.2. Výbor zdůrazňuje, že právo EU zakazuje obecné a nespecifické uchovávání údajů; to lze povolit pouze s výhradou přísných, v předpisech přesně vymezených záruk opírajících se o současnou nepřetržitou kontrolu daného systému.

3.4.3. Činnost odborného centra EU pro oběti terorismu, které nyní existuje pouze jako pilotní projekt, by měla pokračovat a rozšířit se tak, aby bylo možno vyhodnocovat dopad boje proti terorismu na občanskou společnost a základní práva. Dále by v rámci Strategie EU v oblasti práv obětí (2020–2025) ⁽⁶⁾ měly být přezkoumány a posíleny mechanismy pomoci obětem v členských státech. Zásadním předpokladem je též řádné fungování národních kontaktních míst pro oběti terorismu ⁽⁷⁾.

3.4.4. Velké množství informací pochází z programu sledování financování terorismu ⁽⁸⁾. V této souvislosti, zejména jsou-li tyto informace použity vnější stranou (např. v rámci spolupráce mezi EU a Spojenými státy), je třeba trvale posuzovat záruky ochrany soukromí občanů Unie. Totéž platí pro kybernetickou bezpečnost, zpracování šifrovaných informací během vyšetřování, správu elektronických důkazů (eEDES) a elektronická vyšetřování ve spolupráci se zahraničními partnery. Vždy je třeba především hájit zájmy občanů v oblasti soudní ochrany.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽⁶⁾ COM(2020) 258 final.

⁽⁷⁾ V souladu se závěry Rady o obětech terorismu ze dne 4. června 2018 (9719/18).

⁽⁸⁾ Úř. věst. L 195, 27.7.2010, s. 3.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě Evropský plán boje proti rakovině

(COM(2021) 44 final)

(2021/C 341/12)

Zpravodajka: **Małgorzata BOGUSZ**

Spoluzpravodajka: **Milena ANGELOVA**

Konzultace	Evropská komise, 26. 3. 2021
Právní základ	čl. 168 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	26. 5. 2021
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování	
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	226/3/3

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá evropský plán boje proti rakovině (dále jen „plán“) jako jeden z milníků v boji proti rakovině a jejím sociálním, finančním a psychologickým důsledkům pro občany EU a požaduje přijetí konkrétního harmonogramu jeho provedení, společně s výkonnostními ukazateli a realistickými časovými rámci.

1.2. Přestože zásadní význam má prevence rakoviny, je neméně důležité, aby EU a členské státy zajistily vysoce kvalitní, dostupnou infrastrukturu zdravotní péče, včetně screeningových, diagnostických a léčebných zařízení, zdravotnické služby s odpovídajícím počtem zdravotnického personálu v závislosti na potřebách, a účinných podpůrných systémů pro tělesnou a duševní pohodu pacientů během léčby a po ní.

1.3. Je třeba bezodkladně řešit problémy spojené s přístupem ke zdravotnickým službám způsobené pandemií COVID-19. Omezení a prodlevy mohou snížit šance na uzdravení, proto je třeba je účinně řešit. Je naléhavě nutné reagovat rovněž na obavy lidí. Sociální partneři a organizace občanské společnosti hrají nepostradatelnou úlohu při šíření osvědčených postupů a poskytování relevantních informací – o tom, co může vyvolat rakovinu, o tom, jak pomáhat lidem rozpoznat rané příznaky, jak podporovat prevenci a jak inspirovat ke zdravému životnímu stylu. Jejich úsilí by proto mělo být podporováno mj. vyčleněním odpovídajících finančních prostředků v rámci ESF+ na společná opatření pro boj proti rakovině a na šíření osvědčených postupů v oblasti prevence zdraví.

1.4. Za účelem včasného odhalení rakoviny podporuje EHSV iniciativy v oblasti screeningu a projekty prevence rakoviny a podporuje používání nových technologií a úsilí o zvyšování povědomí lidí o nutnosti preventivního screeningu. Screeningové a vzdělávací iniciativy by se měly zaměřovat na všechny časté typy rakoviny a měly by být dostupné co největšímu počtu lidí.

1.5. Plán musí reagovat na demografickou situaci v EU a zajistit podmínky vedoucí k zachování dobrého zdraví až do stáří. EHSV současně požaduje, aby byla věnována zvláštní pozornost boji proti nádorovým onemocněním u dětí, což vyžaduje specifická opatření v oblastech odhalování, přístupu ke standardním i inovativním lékům a specializované péče o děti a dospívající.

1.6. V zájmu snížení vnitrostátních, regionálních a sociálních nerovností v boji proti rakovině a zavedení vysoce kvalitních řešení pro všechny má zásadní význam, aby EU do provádění plánu zapojila všechny členské státy a povzbuzovala spolupráci mezi členskými státy, a to i za podpory financování z EU. Provádění plánu musí reagovat na konkrétní a specifické potřeby stávajících a bývalých onkologických pacientů a přizpůsobovat se různým podmínkám v jednotlivých členských státech – např. odlišnému socioekonomickému prostředí lidí, jejich věku, pohlaví, zdravotnímu postihu apod.

1.7. EHSV rovněž požaduje, aby došlo ke zlepšení možností onkologických pacientů využívat vysoce kvalitní léčby, péče a odborných znalostí nabízených v jiných členských státech, jakož i dostupnosti léků, zdravotnického materiálu a dalšího zdravotnického vybavení, jež nabízí dobře fungující jednotný trh.

1.8. EHSV považuje výzkum a inovace za základní kámen lepšího porozumění rizikovým faktorům nádorových onemocnění a zlepšení jednotlivých druhů diagnózy, terapie a léčby. Inovační ekosystémy zahrnující různé velké podniky, výzkumné pracovníky, pacienty, zdravotnické pracovníky a orgány je třeba pobízet, propagovat a podporovat z prostředků EU a členských států, zejména prostřednictvím partnerství v rámci programu Horizont Evropa.

1.9. EHSV zdůrazňuje, že je třeba se zaměřit na vytváření, dostupnost a přístupnost údajů, aby bylo možné vyvinout pokročilejší metody prevence, diagnostiky a léčby. Musí být usnadněno propojení digitálních údajů o zdravotním stavu s genomickými údaji biobank, aby byla umožněna osobní prevence a péče. Prostřednictvím posílené spolupráce EU je rovněž třeba posílit rozvoj a používání metod analýzy údajů, včetně umělé inteligence.

1.10. EHSV zdůrazňuje význam omezení kouření tabáku a bere na vědomí zprávu Komise o uplatňování směrnice 2014/40/EU týkající se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků ⁽¹⁾ a její závěry, jejímž cílem je snížit vystavení kuřáků nebezpečným nebo návykovým látkám. V této souvislosti se EHSV s ohledem na názor Komise týkající se emisí a metod měření [část 3.1 zprávy] rovněž zasazuje o to, aby byla dále zkoumána metoda testování obsahu emisí kouře, a to i prostřednictvím intenzivní metody WHO, a doporučuje na základě výsledků výzkumu provádět doporučení WHO.

1.11. S cílem přispět k účinné prevenci rakoviny z povolání vyzývá EHSV k dalšímu výzkumu expozice karcinogenům, mutagenům a látkám narušujícím endokrinní systém na pracovišti a příčin rakoviny z povolání, zejména u žen. EHSV uznává legislativní iniciativy související s rakovinou uvedené v plánu, jejichž cílem je snížit expozici nádorovým onemocněním na pracovišti, a zdůrazňuje, že je třeba, aby jakákoliv případná aktualizace byla podložena vědeckými poznatky a založena na důkazech, a aby se opírala o konzultace se sociálními partnery. EHSV zdůrazňuje, že je třeba prosazovat a podporovat výzkum a vývoj zaměřený na nalezení náhrady nebezpečných látek a výrobků. Pokud jde o azbest, EHSV odkazuje na svá předchozí stanoviska, včetně návrhů týkajících se aspektů uznávání a odškodňování ⁽²⁾. Rovněž požaduje zohlednění vícenásobné expozice při hodnocení a řízení rizik při práci a začlenění údajů o expozicích na pracovišti do programů včasného odhalení.

1.12. Úspěšné potírání rakoviny vyžaduje mezinárodní spolupráci a vysoce kvalitní vzdělávání v oborech souvisejících s rakovinou, včetně spolupráce mezi členskými státy v programech vzdělávání a rozvoje dovedností podporovaných EU a prováděných také prostřednictvím společných akcí sociálních partnerů. Spolupráce je obzvláště důležitá také v oblasti výzkumu a inovací a při usnadňování sdílení znalostí. Kromě toho je nezbytná otevřená a strukturovaná spolupráce, aby byla zajištěna dostupnost léků, vybavení a dalšího zboží pro léčbu rakoviny.

1.13. Podniky plní ústřední úlohu při vývoji řešení v oblasti prevence, screeningu, diagnózy a léčby rakoviny. Snaží se rovněž bojovat proti rakovině snižováním dopadů na životní prostředí, vývojem a výrobou bezpečných nebo upravených, méně škodlivých produktů, zlepšováním zdraví a bezpečnosti na pracovištích a podporou pacientů při skloubení práce a léčby rakoviny a bezproblémovém návratu do práce. V zájmu podpory tohoto úsilí musí EU zajistit příznivé podmínky pro inovace, investice a provozování podniků.

1.14. EHSV požaduje úzké zapojení sociálních partnerů a organizací občanské společnosti do dalšího rozvoje plánu a do návazných opatření, jakož i cílenou podporu a financování společných akcí sociálních partnerů a organizací občanské společnosti, včetně širokého zastoupení jednotlivých odvětví.

⁽¹⁾ Zpráva o uplatňování směrnice 2014/40/EU.

⁽²⁾ Velmi důležitým aspektem je nepolevovat v úsilí o zákaz používání nebezpečného azbestu – viz stanoviska EHSV Úř. věst. C 251, 31.7.2015, s. 13 a Úř. věst. C 288, 31.8.2017, s. 56.

1.15. EHSV požaduje celoevropské kampaně na zvyšování povědomí a znalostí o opatřeních k prevenci a zvládání rakoviny na pracovištích a o úloze vysoce kvalitních potravinářských výrobků, čisté vody a ovzduší, jakož i zdravého životního stylu jednotlivců, včetně stravy, cvičení a výběru lepších alternativ při prevenci rakoviny. Pro úspěch plánu a dosažení jeho cílů bude rozhodující komunikace, jejímž cílem bude zajistit, aby byly plán a jeho opatření pro evropské občany srozumitelné a důvěryhodné.

2. Obecné připomínky

2.1. EHSV vítá tento plán jako milník v boji proti rostoucímu problému onkologické zátěže mezi občany EU. Jelikož EHSV považuje návrh za příliš obecný, vyzývá Komisi, aby popsala, jak bude převeden do konkrétních opatření a jaký vliv bude mít na prevenci a situaci pacientů. EHSV rovněž požaduje, aby byl vypracován harmonogram, který by obsahoval podrobnosti týkající se provádění plánu a zahrnoval výkonnostní ukazatele a realistické časové rámce pro tuto strategii.

2.2. EHSV oceňuje návrhy mnohostranného a inovativního přístupu k boji proti rakovině založeného na prevenci, včasném odhalení, diagnostice a léčbě a zlepšení kvality života stávajících a bývalých onkologických pacientů, a to zejména jejich udržení v zaměstnání. Přestože zásadní význam má prevence rakoviny, je neméně důležité, aby EU a členské státy zajistily dostupnost vysoce kvalitní infrastruktury zdravotní péče, včetně screeningových, diagnostických a léčebných zařízení a zdravotnických služeb.

2.3. EHSV bere na vědomí, že je třeba plán dále upravit, aby se usnadnilo rovné zapojení všech členských států a jejich regionů s cílem pomoci překlenout jakékoliv případné nerovnosti. Nemocnost a úmrtnost poměrně často souvisejí nejen s druhem rakoviny, ale také s lokalitou a sociálními gradienty. Doporučení je proto třeba přizpůsobit zapojení jednotlivých členských států do boje proti rakovině, včetně organizačního pokroku ve vnitrostátních screeningových programech a programech očkování a režimech podpory, a prostřednictvím řešení otázky sociálních nerovností v oblasti zdraví. Rovněž je třeba podporovat jednotlivce a jejich pečovatele při řešení následků rakoviny, a to v otázkách ztráty soběstačnosti a možnosti uplatňovat občanská práva: přístup k finančním prostředkům, pomoc při úkonech každodenního života atd. Stejnou pozornost je třeba věnovat boji proti hospodářskému dopadu rakoviny a jejím důsledkům pro některé skupiny společnosti, které se už nyní nacházejí v nejistém postavení.

2.4. Výčet nerovností v oblasti léčby rakoviny by měl být co nejvíce inkluzivní a měl by uvádět rozdíly mezi členskými státy a mezi regiony a – pokud možno – sociální nerovnosti, zejména pokud jde o práci a pohlaví. Je rovněž důležité zajistit vhodnou infrastrukturu a kvalifikované pracovníky pro shromažďování vysoce kvalitních souvisejících údajů v rámci účinné spolupráce mezi onkologickými registry všech členských států a spolupráce mezi zeměmi.

2.4.1. Důležitou úlohu v této souvislosti hraje expozice na pracovišti zesilovaná dalšími faktory, jako jsou sociální determinanty zdraví, včetně environmentální expozice, přístupu k péči, úrovně vzdělání atd. EHSV zdůrazňuje, že je třeba prosazovat a podporovat výzkum zaměřený na nalezení náhrady nebezpečných látek a výrobků.

2.4.2. EHSV zdůrazňuje význam environmentální expozice, včetně kvality potravin, vody a ovzduší, a zdůrazňuje, že zásadní úlohu hraje poskytování odpovídající odborné přípravy, vzdělávání a informací, jež budou občany motivovat a podporovat, aby volili zdravý životní styl a řídili se jím.

2.4.3. Podmínkou úspěšného boje proti rakovině je věnovat náležitou pozornost všem fázím tohoto procesu: obezřetné a informované prevenci, včasnému a relevantnímu odhalování, přístupu k rychlé léčbě, kvalitní a dostupné péči s odpovídajícím počtem zdravotnického personálu v závislosti na potřebách, podpoře opětovného začlenění do společnosti a na pracovišti a službám následné péče.

2.5. EHSV vítá vyčlenění 4 miliard EUR na financování plánu, požaduje však, aby byly tyto prostředky přezkoumány na základě vnitrostátních systémů zdravotní péče, s přihlédnutím k organizaci jejich systémů veřejného/soukromého financování zdravotní péče. EU si nemůže dovolit nepostupovat v boji proti rakovině dost rychle, protože pomalý postup by zapříčinil lidské utrpení a zhoršoval hospodářskou situaci evropských občanů. EU potřebuje nový „Marshallův plán“ pro onkologii.

2.6. Podle názoru EHSV mají pro plán klíčový význam demografické a ekonomické důsledky. Demografické stárnutí evropské populace je výsledkem nízké míry plodnosti na jedné straně a prodlužování střední délky života lidí na straně druhé, což v dlouhodobém horizontu bude také výzvou pro systémy zdravotní péče v celé EU. To souvisí i se zvýšeným rizikem vzniku rakoviny s přibývajícím věkem. Je třeba přijmout rozhodná opatření k zajištění podmínek přispívajících k zachování dobrého zdraví evropských občanů až do stáří. Cestou k dosažení tohoto cíle by měla být opatření nastíněná v plánu, jako např. nový přístup k prevenci a léčbě rakoviny a péči o onkologické pacienty. Plán by měl podléhat ustanovení o inventuře/přezkumu prováděných každé dva roky a měl by zahrnovat společné ukazatele pro všechny členské státy EU.

3. Vysoce kvalitní a stejná péče

3.1. Je třeba bezodkladně řešit problémy způsobené pandemií. EHSV konstatuje, že omezením přístupu k mnoha lékařským službám, zejména v onkologii a kardiologii, lze zabránit pouze tehdy, budou-li účinně řešena narušení vyvolaná pandemií COVID-19. Rozsáhlé prodlevy v diagnostice a léčbě snižují šance na uzdravení, a tím zvyšují úmrtnost.

3.2. Je také důležité posílit a rozvíjet infrastrukturu a služby, aby vyhovovaly střednědobým a dlouhodobým potřebám. Je třeba vyvinout postupy, které budou dobře připraveny na účinnou reakci na další potenciální výjimečné situace, včetně vývoje a zavádění opatření v oblasti telemedicíny a dálkového sledování v celé EU, která jsou použitelná za jakýchkoli okolností a rovněž přispějí ke snížení nerovností v oblasti rakoviny mezi členskými státy a v jejich regionech.

3.2.1. Nerovnosti mezi členskými státy jsou jak mezi východem a západem, přičemž dochází k odlivu mozků ve směru na západ, tak mezi malými a velkými zeměmi, kde existují značné rozdíly ve screeningových programech a investicích do systémů zdravotní péče. Za průkopníky v boji proti rakovině jsou považovány nemocnice, které se zapojují do výzkumných činností.

3.2.2. Potřebu spolupráce mezi členskými státy lze řešit různými opatřeními a nástroji, včetně:

- sdílení dat a používání AI,
- výměny odborných znalostí a know-how,
- spolupráce při řešení nedostatku léčivých přípravků,
- mezioborových vzdělávacích programů,
- evropských referenčních sítí a
- Sítě komplexních onkologických center v EU.

3.3. EHSV vítá iniciativu „Pomoc dětským onkologickým pacientům“, je však znepokojen nedostatkem konkrétních opatření k řešení této situace, a požaduje, aby byla přijata určitější a skutečně rychlá a konkrétní opatření se zvláštním financováním za účelem účinnější léčby většího počtu dětských a dospívajících onkologických pacientů. Vzhledem k tomu, že je naléhavě nutné umožnit dětem přístup k inovacím, snížit nerovnosti v léčbě a pochopit původ nádorových onemocnění u dětí – protože na rozdíl od rakoviny u dospělých nemůžeme rakovinu u dětí předcházet –, EHSV vyzývá k tomu, aby byl plán využit jako příležitost, jak ukončit nespravedlivou situaci opomíjených dětí a konečně jim začít věnovat pozornost, kterou si zaslouží, protože představují budoucnost Evropy.

3.4. EHSV je znepokojen významnými regionálními rozdíly v modelech spolupráce a informačních tocích, včetně digitální propasti, která má nepříznivý vliv na starší osoby, osoby s bydlištěm mimo velká města, osoby se zdravotním postižením a finančně znevýhodněné skupiny. Harmonogram provádění plánu proto musí zajistit standardizaci v této oblasti.

3.5. EHSV rovněž požaduje, aby byl plán praktičtější a dostatečně pružný, aby dokázal reagovat na konkrétní potřeby a přizpůsobovat se různým okolnostem a situaci onkologických pacientů a bývalých onkologických pacientů.

3.6. EHSV vítá cíl prevence rakoviny způsobené virovými infekcemi zaváděním plošného očkování, konstatuje však, že míra očkování a úroveň pokroku v programech očkování se v jednotlivých regionech liší. Všechny regiony by měly replikovat osvědčené postupy, aby zajistily přístup k těmto druhům vakcín všem občanům.

3.7. EHSV podporuje plány na zlepšení včasného odhalení rakoviny prostřednictvím screeningových projektů a vzdělávacích aktivit, včetně využívání nových technologií, zaměřených na zvyšování povědomí pacientů o nutnosti preventivního screeningu a začlenění údajů o expozicích na pracovišti do programů včasného odhalení. Za účelem lepšího cílení screeningu je rovněž zapotřebí zlepšit znalosti o dědičných typech rakovin.

3.8. Prevence je účinnější, pokud není založena pouze na chování jednotlivce a pokud omezuje nebo eliminuje škody a kolektivní faktory přispívající k rakovině. Ve 3. oddílu plánu jsou podceňovány sociální determinanty.

3.9. Výbor konstatuje, že iniciativy týkající se včasné diagnózy by se měly zaměřovat na všechny druhy rakoviny, včetně rakoviny krve, a že screeningové testy by měly být dostupné co největšímu počtu obyvatel.

3.10. EHSV požaduje, aby došlo ke zlepšení možností onkologických pacientů využívat vysoce kvalitní léčby, péče a odborných znalostí nabízených v jiných členských státech, jakož i dostupnosti léků, zdravotnického materiálu a dalšího zdravotnického vybavení, jež nabízí dobře fungující jednotný trh.

3.11. EHSV rovněž zdůrazňuje význam podpůrných systémů – včetně poskytování nezbytných informací a znalostí – pro tělesnou a duševní pohodu pacientů během léčby a po ní. Stejně aspekty se týkají zaměstnanců, zaměstnavatelů i podnikatelů. EHSV dále poukazuje na dobré životní podmínky pečovatелů o onkologické pacienty. Jejich úloha neformálních pečovatелů může vážně ovlivnit rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem a jejich tělesnou pohodu. EHSV se proto připojuje k Evropské komisi a naléhavě vyzývá členské státy, aby plně provedly směrnici o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob a podpořily připravovanou Strategii práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030.

3.12. EHSV upozorňuje na kulturní rozmanitost a různé stupně respektování základních práv občanů EU, mimo jiné v souvislosti se zákazem diskriminace v zaměstnání, sociální ochranou nebo přístupem k finančním službám, jako jsou úvěry. Je tedy nutné odstranit rozdíly mezi členskými státy a dodržovat zásadu „práva být zapomenut“, a to jak v případě jedinců, kteří toto onemocnění prodělali, tak v případě zástupců pečovatелů o pacienty.

4. Potřeba nových řešení v boji proti rakovině

4.1. Vzhledem k obrovskému pokroku v oblasti technologií a vědy, včetně lékařské vědy, EHSV vítá příslib moderního přístupu k boji proti rakovině pomocí nových technologií, výzkumu a inovací produktů. Rovněž je třeba ocenit, že se Evropská komise ve svých stěžejních iniciativách a akcích zaměřuje na poznatky ze souvisejícího současného výskytu dalších nemocí a sociálních a behaviorálních věd.

4.2. Plán správně zdůrazňuje úlohu výzkumu a inovací jakožto odrazového můstku k získání lepší představy o rizikových faktorech rakoviny a zlepšení politik v oblasti diagnózy, terapie, léčby a prevence. Pro sdílení osvědčených postupů, a to i v oblasti regulačních přístupů, má v tomto ohledu zásadní význam mezinárodní a celounijní spolupráce, při co nejproduktivnější kombinaci odborných znalostí, údajů a technologií a finančních zdrojů.

4.3. Hlavní úsilí by mělo být zaměřeno na získávání, dostupnost a přístupnost údajů za účelem vývoje pokročilejších metod genomického sledování, prevence, diagnostiky a léčby, včetně rozvoje evropského prostoru pro data z oblasti veřejného zdraví. Digitalizace údajů o zdravotním stavu a jejich bezpečné a zabezpečené sdílení v celém postupu péče mají zásadní význam pro to, aby se pacientům mohlo dostávat odpovídající péče a léčby, včetně přeshraniční zdravotní péče. Současně je třeba snížit byrokracii ve zdravotnictví a maximálně zefektivnit postupy v oblasti zdravotních záznamů. Rovněž je třeba usnadnit možnost propojení digitálních údajů o zdravotním stavu s genomickými údaji biobank, protože se jedná se o důležitý faktor rozvoje prevence rakoviny, diagnostiky a péče zaměřené na pacienta. Prostřednictvím posílené spolupráce EU je rovněž třeba podpořit rozvoj a používání metod analýzy údajů, včetně umělé inteligence.

4.4. Otázka vícenásobné expozice je jednou z nejdůležitějších výzev při rozvoji prevence rakoviny způsobené vlivy životního prostředí i rakoviny z povolání. EU by měla posílit podporu stávajícího výzkumu v této oblasti. Stejně důležité je poskytování relevantních informací – o tom, co může vyvolat rakovinu, o tom, jak pomáhat lidem rozpoznat rané příznaky, jak zvládat stres související s rakovinou, jak podporovat prevenci a jak inspirovat ke zdravému životnímu stylu. Nepostradatelnou úlohu při tom hrají sociální partneři a organizace občanské společnosti. Jejich úsilí by proto mělo být podporováno mj. vyčleněním odpovídajících finančních prostředků v rámci ESF+ na společná opatření pro boj proti rakovině a na šíření osvědčených postupů v oblasti prevence zdraví.

4.5. Je nezbytné na evropské úrovni koordinovat systematické shromažďování údajů o expozici karcinogenům a mutagenům na pracovišti a propojit stávající údaje z onkologických registrů s údaji o povoláních onkologických pacientů. Tyto údaje by umožnily přesnější zaměření preventivních opatření a podpořily by včasné odhalení rakoviny u exponovaných osob. Nové a inovativní výzkumné projekty v Evropě by měly být rozšířeny tak, aby zahrnovaly všechny členské státy.

4.6. Expozice endokrinním disruptorům je spojena s řadou hormonálně podmíněných nádorů. Základní výzkum těchto látek musí sloužit jako základ pro zlepšení evropských politik v této oblasti a pro lepší prevenci.

4.7. Úspěšný boj proti rakovině také vyžaduje vysoce kvalitní vzdělání v oborech souvisejících s rakovinou, včetně spolehlivé spolupráce mezi členskými státy a sociálními partnery v programech vzdělávání a podpory dovedností podporovaných EU, jako je mezioborový vzdělávací program v oblasti rakoviny a Pakt Evropské komise pro dovednosti. Plán by měl zmínit potřebu dalšího profesního rozvoje, informování a zvyšování povědomí mezi zdravotnickými pracovníky, a to i pokud jde o nakládání s nebezpečnými léčivými přípravky a jejich podávání. K poskytování různých služeb je navíc zapotřebí vysoce vzdělaných a kvalifikovaných odborníků, ať už jde o počáteční diagnózu a stanovení léčebného plánu, nebo o podávání léčivých přípravků, operační zákroky a radiologii, přičemž úzká spolupráce mezi výzkumnými pracovníky v oblasti rakoviny, zdravotníky a pacienty představuje další základ pro úspěšnou péči. Pro usnadnění sdílení znalostí má navíc zásadní význam i intenzivní spolupráce s partnery mimo EU.

4.8. Podniky plní ústřední úlohu při vývoji řešení v oblasti prevence, screeningu, diagnózy a léčby rakoviny. Nanejvýš důležitým předpokladem úspěchu EU je dosažení pokroku a usnadnění inovačních ekosystémů. Tyto ekosystémy musí zahrnovat podniky různých velikostí (od velkých mezinárodních společností po začínající podniky) a výzkumné pracovníky, pacienty, zdravotníky i úřady. Tato činnost musí být podporována z prostředků EU a členských států, zejména prostřednictvím partnerství v rámci programu Horizont Evropa. Je také nezbytné stanovit, jakou úlohu má plnit Evropská agentura pro léčivé přípravky (EMA) při povzbuzování a podpoře členských států při zavádění inovativních, bezpečných a účinných způsobů léčby rakoviny.

4.9. EMA by měla hrát důležitou úlohu při uvádění na trh a bezpečném zpřístupňování pokročilých produktů a příslušných zařízení určených na podporu prevence rakoviny a její účinné léčby. Může rovněž zlepšit přístup členských států k těmto produktům a koordinovat jejich účinné zavádění v celé EU. To urychlí přístup všech pacientů k vysoce kvalitní moderní léčbě.

4.10. Kromě vývoje a poskytování léčivých přípravků, očkovacích látek, technologií a pečovatelských služeb se podniky snaží bojovat proti rakovině snižováním dopadů na životní prostředí, vývojem a výrobou bezpečných nebo upravených, méně škodlivých produktů a zlepšováním zdraví a bezpečnosti na pracovištích. Mimo jiné by měla být co nejvíce snížena expozice UV záření při venkovních aktivitách, zejména v odvětvích, jako je zemědělství a stavebnictví. Pro sociální partnery, kteří připravují odvětvové politiky prevence financované prostřednictvím příspěvků na sociální zabezpečení, je zdraví stejně důležité jako bezpečnost. Klíčovým předpokladem pro uvolnění jejich potenciálu je hladce fungující koordinace, která umožní vývoj a poskytování vysoce kvalitních řešení. Zaměstnavatelé – stejně jako odborové svazy a organizace občanské společnost – navíc podporují pacienty ve skloubení práce a léčby rakoviny a při bezproblémovém návratu do práce.

4.11. V zájmu podpory činnosti podniků specializovaných na vývoj řešení pro boj proti rakovině musí EU zajistit příznivé podmínky pro inovace, investice a provoz podniků. To je zásadní pro posílení celkové globální pozice EU v oblasti zdravotnických technologií, služeb a řešení souvisejících s rakovinou.

4.12. Je také důležité urychlit zavádění nových metod diagnostiky a léčby rakoviny a přístup k nim, aniž by byla ohrožena bezpečnost pacientů a zdravotnických pracovníků. V tomto ohledu je jedním z podstatných prvků příznivého podnikatelského prostředí pomocný a podpůrný regulační rámec. Regulace EU musí být vědecky podložená a musí zajistit rovné podmínky pro podniky v EU, jakož i vůči jejich globálním konkurentům.

4.13. Vzhledem k ústřední a všestranné úloze podniků a zaměstnavatelů v praktických činnostech v rámci boje proti rakovině je důležité zajistit vše zahrnující, široké zapojení podniků a zaměstnavatelů, od zdravotnictví po stavební, spotřební, zemědělský a zpracovatelský průmysl, jakož i zástupců pacientů a pečovateli do dalšího vývoje a provádění opatření. Stejně důležitou úlohu hrají sociální partneři a organizace občanské společnosti při poskytování osvědčených postupů a informací a při organizování osvětových kampaní.

5. Nádorová onemocnění vyžadující zvláštní pozornost

5.1. EHSV vítá iniciativu plánu zaměřenou na rakovinu u dětí, zdůrazňuje však, že je velmi důležité zvýšit úsilí a ovlivnit život dětí a dospívajících a snížit stávající nerovnosti. To vyžaduje investice do inovací a bezodkladné přijetí jasných konkrétních opatření a financování určených k vývoji a zavedení správných metod odhalování, léčivých přípravků, léčby a pečovatelských služeb. Nabízí se tu příležitost, jak ukončit nespravedlivou situaci dětí, na něž se zapomíná, a konečně jim začít věnovat pozornost, kterou si zaslouží, protože představují budoucnost Evropy.

5.2. EHSV konstatuje, že značnou zdravotní a ekonomickou zátěž pro evropské občany představují hematologická nádorová onemocnění. Plán může tuto zátěž pro pacienty, jejich rodiny a společnost zmírnit prostřednictvím zohlednění hematologických nádorových onemocnění a inovativních přístupů k jejich léčbě. Odpovídající odhodlání k dosažení vysoce kvalitního sledování rakoviny, reformy systému zdravotní péče a inovativních přístupů k péči a investice do těchto oblastí mohou zajistit, že smysluplný pokrok v léčbě rakoviny krve bude možné udržitelným způsobem nabídnout všem.

5.3. EHSV zdůrazňuje, že plán by mohl vyzdvihnout potřebu zaměřit se konkrétně na maligní hematologii a umožnit zavedení specializovaných iniciativ na zlepšení stavu péče o tuto nejslabší populaci pacientů:

- maligní hematologické nádory byly v roce 2016 odpovědné za 9 % všech úmrtí na rakovinu (124 000) v EU, Norsku, Švýcarsku a na Islandu a představovaly 12 % celkových výdajů na zdravotní péči v EU ⁽³⁾,
- hematologická nádorová onemocnění obvykle postihují velmi mladé (30 % dětských nádorových onemocnění) a velmi staré osoby ve společnosti, tj. ty nejslabší mezi námi, a je nespravedlivé je pomíjet proto, že nejsou ekonomicky aktivní/pracující populací.

6. Mezinárodní spolupráce v boji proti rakovině

6.1. EHSV souhlasí s tím, že mezinárodní spolupráce a koordinace je nezbytná za účelem podpory rozvoje lékařství a vyhlídek na dlouhodobé zdraví pro miliony Evropanů, je však znepokojen tím, že plán zaujímá k mezinárodní spolupráci v rámci svého provádění příliš obecný přístup. O důležitosti mezinárodní spolupráce nejlépe svědčí smutný fakt, že pětiletá míra přežití je nejvyšší v USA, Kanadě, Austrálii a na Novém Zélandu, po nichž následují nejlepší země EU.

6.2. EHSV zdůrazňuje, že spolupráce je obzvláště důležitá v oblasti výzkumu a inovací s cílem stanovit regulační normy založené na vědeckých poznatcích a úměrné riziku, a při usnadňování sdílení znalostí s cílem zajistit, že evropští občané budou mít prospěch z nejpokročilejších znalostí.

⁽³⁾ Výsledky studie Globální zátěže nemocemi Institutu pro zdravotní metriku a vyhodnocení, 2016.

6.3. EHSV zdůrazňuje význam omezení kouření tabáku a bere na vědomí zprávu Komise o uplatňování směrnice 2014/40/EU týkající se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků (*) a její závěry, jejímž cílem je snížit vystavení kuřáků nebezpečným nebo návykovým látkám. V této souvislosti se EHSV s ohledem na názor Komise týkající se emisí a metod měření [část 3.1 zprávy] rovněž zasazuje o to, aby byla dále zkoumána metoda testování obsahu emisí kouře, a to i prostřednictvím intenzivní metody WHO, a doporučuje na základě výsledků výzkumu provádět doporučení WHO.

6.4. I když by se EU měla vyvarovat nadměrné závislosti na třetích zemích ve strategických oblastech, jako je zdravotní péče, v zájmu dostupnosti bezpečných léků, vybavení a dalšího zboží potřebného k léčbě rakoviny je mezinárodní hospodářská spolupráce nezbytná. Pokud jde o mezinárodní dodavatelské řetězce ve zdravotnictví, obchod musí být otevřený a EU musí bojovat proti jakémukoli druhu protekcionismu mezi členskými státy nebo na celém světě. Řešení rakoviny také poskytují evropským společnostem významné vývozní příležitosti, které je třeba podporovat, aby bylo možné reagovat na celosvětovou poptávku po řešeních v oblasti zdraví.

7. Činnosti na podporu zdraví a komunikace

7.1. EHSV je si vědom silné vazby mezi kvalitou životního prostředí a zdravým životním stylem a stravou jakožto faktorů snižujících výskyt rakoviny. Členské státy, sociální partneři a organizace občanské společnosti by měli vysvětlovat a propagovat úlohu vysoce kvalitních potravinářských výrobků, čisté vody a ovzduší při prevenci rakoviny i dalších nemocí. Měli by rovněž spojit své síly v zájmu vzdělávání a motivace občanů, aby žili zdravým životním stylem a vyhýbali se nebezpečným věcem, neboť to je jediný způsob, jak pomoci dětem vyhnout se expozici karcinogenům. Více znalostí o rakovině by kromě toho mělo být poskytováno také na školách a prostřednictvím kampaní za využití tradičních sdělovacích prostředků i sociálních médií.

7.2. Je nezbytné zvýšit povědomí veřejnosti o zdravém životním stylu a přesně informovat spotřebitele o lepších alternativách, jakož i o prevenci, léčbě a péči o stávající a bývalé onkologické pacienty a o osoby ohrožené rizikem rakoviny.

7.3. Výbor však zdůrazňuje, že úroveň povědomí o zdraví se v jednotlivých regionech liší a změny v této oblasti musí zohledňovat místní zvyky.

7.4. Vzhledem k tomu, že spolupráce mezi sociálními partnery plní klíčovou úlohu na pracovišti, EHSV požaduje celoevropské kampaně na zvyšování povědomí a znalostí zaměstnanců a zaměstnavatelů o opatřeních k prevenci a zvládání rakoviny na pracovišti, mimo jiné sdílením osvědčených postupů a poskytováním nástrojů a školení.

7.5. EHSV souhlasí s tím, že plán má velký potenciál zajistit zdravotní potřeby evropských občanů. Pro úspěch plánu a dosažení jeho cílů bude tedy rozhodující komunikace, jejímž cílem bude zajistit, aby byly plán a jeho opatření pro evropské občany srozumitelné a důvěryhodné.

8. Opatření navazující na strategii

8.1. EHSV poukazuje na to, že rozptýlení jakýchkoli pochybností o perspektivě účinného provádění plánu je podmíněno kombinací řady prvků. Obecná a nezávazná povaha plánu nezaručuje jeho účinné provádění a účinnější a regionalizovanou reakci na rostoucí onkologickou zátěž. EHSV proto požaduje, aby byla navržena řada různých nástrojů, které připraví půdu pro účinné provádění plánu v souladu s vnitrostátními zvláštnostmi a zvyklostmi.

8.2. EHSV rovněž požaduje úzké zapojení poskytovatelů zdravotnických technologií a řešení, sociálních partnerů a organizací občanské společnosti do dalšího rozvoje plánu a do návazných opatření, včetně širokého, vše zahrnujícího zastoupení různých odvětví. To má rovněž zásadní význam při přípravě příslušných vnitrostátních akčních plánů.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

(*) Zpráva o uplatňování směrnice 2014/40/EU.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se posiluje uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování

[COM(2021) 93 final – 2021/0050 (COD)]

(2021/C 341/13)

Zpravodaj: **Pekka RISTELÄ**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropský parlament, 11. 3. 2021 Rada, 15. 3. 2021
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	26. 5. 2021
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	147/87/11

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV vítá návrh Komise, jehož cílem je pracovníkům usnadnit prosazování zásady stejné odměny v případech, kdy se domnívají, že se stali obětí diskriminace v odměňování, přispět k větší transparentnosti ve strukturách odměňování a posílit úlohu vnitrostátních orgánů při prosazování této zásady.

1.2. EHSV konstatuje, že navrhovaná směrnice má širokou oblast působnosti a uplatňuje se na všechny pracovníky ve veřejném i soukromém sektoru, a také to, že uznává aspekty diskriminace z důvodu příslušnosti ke dvěma či více skupinám.

1.3. EHSV se nicméně domnívá, že návrh by měl být v různých aspektech posílen, zejména pokud jde o kritéria, která se mají použít k určení hodnoty práce, o pokrytí některých z hlavních povinností týkajících se transparentnosti a o úlohu sociálních partnerů a kolektivního vyjednávání při provádění zásady stejné odměny.

1.4. EHSV se domnívá, že by bylo možné poskytnout podrobnější pokyny ohledně objektivních kritérií, která se mají použít k určení hodnoty práce způsobem neutrálním z hlediska pohlaví. Tato kritéria by měla zahrnovat dovednosti a charakteristiky práce obvykle vykonávané ženami, jež jsou při posuzování hodnoty práce často přehlíženy nebo podhodnocovány, jako jsou dovednosti soustředěné na lidi. Tato kritéria by měla být vypracována sociálními partnery nebo s jejich zapojením a měla by být formulována tak, aby je později mohli upřesnit.

1.5. Ačkoli je návrh náležitě vnímavý vůči obavám ohledně dodatečné zátěže pro malé a střední podniky, EHSV nepovažuje úplnou výjimku pro všechny zaměstnavatele s méně než 250 pracovníky za odůvodněnou. Zvláštní pravidla pro malé a střední podniky by však mohla být vhodná. Po členských státech by rovněž mělo být požadováno poskytování podpory, odborné přípravy a technické pomoci zaměstnavatelům, zejména malým a středním podnikům, ohledně jejich povinností týkajících se transparentnosti odměňování.

1.6. EHSV se domnívá, že je třeba přijmout opatření s cílem podpořit kolektivní vyjednávání ohledně stejné odměny a další opatření zaměřená na odstranění rozdílů v odměňování žen a mužů, aniž by byla dotčena autonomie sociálních partnerů. Kolektivní vyjednávání může mít významnou prospěšnou úlohu při systematické podpoře stejného odměňování a rovnosti žen a mužů na podnikové, odvětvové, regionální a vnitrostátní úrovni.

1.7. EHSV poukazuje na to, že opatření obsažená v návrhu jsou jen některými z kroků, jež jsou nezbytné k řešení strukturálních otázek, které tvoří základ rozdílů v odměňování žen a mužů. Aby bylo možné zajistit stejné odměňování v praxi, bude nezbytný ucelený přístup zahrnující další rozvíjení předpisů a jejich posílení prosazování. Mělo by ho doprovázet další úsilí zaměřené na řešení segregace na trhu práce, genderových stereotypů a podhodnocování práce vykonávané převážně ženami, dále dostatečné a přístupné služby v oblasti péče o děti i odpovídající ustanovení o dovolené pro partnery a iniciativy, které mají zvýšit informovanost o rozdílech v odměňování, podporovat kariérní příležitosti pro ženy a zajistit lepší zastoupení žen na pozicích s rozhodovací pravomocí, a dále zrušení daňových opatření odrazujících ženy od zaměstnání.

2. Úvod

2.1. Stejná odměna pro muže a ženy za stejnou nebo rovnocennou práci je jedním ze základních práv a zásad EU⁽¹⁾ i mezinárodních a evropských nástrojů v oblasti lidských práv⁽²⁾. Nejnověji to bylo připomenuto v zásadě 2 evropského pilíře sociálních práv. Je to rovněž připomenuto v článku 4 směrnice o rovnosti žen a mužů⁽³⁾, která zakazuje přímou a nepřímou diskriminaci na základě pohlaví, pokud jde o odměnu za stejnou nebo rovnocennou práci.

2.2. Rámec EU pro stejnou odměnu existuje již mnoho desetiletí⁽⁴⁾ a přispívá k řešení diskriminace v odměňování a genderové předpojatosti ve strukturách odměňování. Podle institutu EIGE je 9 % (z 14,1 %) rozdílů v odměňování žen a mužů („nevysvětlená“ část) připisováno nesledovaným charakteristikám pracovníků, které model používaný institutem EIGE nezachycuje, a diskriminaci⁽⁵⁾. Další příčiny rozdílů v odměňování žen a mužů spočívají například v tom, že ženy nesou větší podíl povinností týkajících se neplacené péče, což má dopad na jejich účast na trhu práce, např. v podobě částečných pracovních úvazků, a dále v horizontální a vertikální segregaci v zaměstnání. Některými z nich se zabývají další aspekty práva a politik Unie⁽⁶⁾.

2.3. Tato opatření vedla k pokroku ohledně odstraňování rozdílů v odměňování žen a mužů v EU. Průměrný rozdíl mezi mzdami za plný úvazek však v EU stále dosahuje výše 14,1 % a v posledním desetiletí bylo dosaženo jen velmi malého pokroku. Vývoj se v jednotlivých členských státech liší, přičemž některé z nich dokonce vykazují prohlubující se rozdíly v odměňování⁽⁷⁾. Skutečnost, že ženy v průměru stále vydělávají méně na hodinu než muži, přispívá k rozdílům mezi ženami a muži, pokud jde o celkové roční výdělky (36,7 %⁽⁸⁾) a důchody (30 %⁽⁹⁾), ačkoli není jediným faktorem, který k těmto rozdílům přispívá. Tento rozdíl mezi ženami a muži z hlediska celkových výdělků lze do značné míry vysvětlit zvláště tím, že ženy tráví v placené práci méně času, a to převážně proto, aby zajistily neplacené pečovatelské povinnosti⁽¹⁰⁾. Práce na plný úvazek má velký dopad na výdělky a kariérní příležitosti a k tomu, aby ženy i muži mohli této příležitosti využít, jsou nutné podpůrné struktury, jako jsou pečovatelské služby, sdílení rodinných povinností a zrušení daňových opatření, které ženy odrazují od zaměstnání.

2.4. Judikatura orgánů monitorujících mezinárodní a evropské nástroje v oblasti lidských práv jasně ukazuje, že ve většině členských států stále existuje značný prostor pro zlepšení jak v právu, tak v praxi, pokud jde o zajištění a prosazování práva na stejnou odměnu, včetně transparentnosti odměňování⁽¹¹⁾.

⁽¹⁾ To je stanoveno v článku 119 Římské smlouvy (1957) a nyní je to obsaženo v čl. 157 odst. 1 Smlouvy o fungování EU. Článek 23 Listiny základních práv Evropské unie stanoví, že rovnost žen a mužů musí být zajištěna ve všech oblastech včetně odměny za práci.

⁽²⁾ Viz zejména čl. 7 písm. a) bod i) Mezinárodního paktu OSN o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Úmluva MOP č. 100 (1951) a čl. 4 odst. 3 Evropské sociální charty Rady Evropy (1961, revidována v roce 1996).

⁽³⁾ Úř. věst. L 204, 26.7.2006, s. 23.

⁽⁴⁾ Směrnice o stejné odměně (Úř. věst. L 45, 19.2.1975, 19).

⁽⁵⁾ EIGE (2020) Gender inequalities in care and consequences for the labour market (Genderové nerovnosti v oblasti péče a důsledky pro trh práce), strana 26.

⁽⁶⁾ Úř. věst. L 188, 12.7.2019, s.79; COM(2020) 152 final, 5.3.2020 a COM(2017) 678 final, 20.11.2017.

⁽⁷⁾ Údaje Eurostatu z roku 2019, Gender pay gap statistics (Statistické údaje týkající se rozdílů v odměňování žen a mužů).

⁽⁸⁾ Údaje Eurostatu z roku 2016, Gender overall earnings gap (Rozdíly v celkových příjmech mezi muži a ženami).

⁽⁹⁾ Údaje Eurostatu z roku 2018, Closing the gender pension gap? (Odstraňování rozdílů ve výši důchodů žen a mužů?).

⁽¹⁰⁾ Eurostat (2019b), Why do people work part-time? (Proč lidé pracují na částečný úvazek?).

⁽¹¹⁾ Viz např. judikatura Výboru odborníků MOP pro uplatňování úmluv a doporučení týkající se úmluvy č. 100, kterou je *úmluva o stejném odměňování* (1951), rozhodnutí přijatá Evropským výborem pro sociální práva Rady Evropy o kolektivních stížnostech, které předložila University of Women Europe (UWE) proti 15 členským státům EU, a závěry Evropského výboru pro sociální práva o nedodržování čl. 4 odst. 3 Evropské sociální charty v rámci běžného postupu předkládání zpráv.

2.5. Pandemie COVID-19 má závažné dopady na společnost, hospodářství, pracovníky, podnikatele a podniky. Co je však důležité, tato pandemie zdůraznila skutečnost, že ženy stále dostávají nižší odměny než muži a že práce vykonávaná na mnoha pracovních místech, kde převažují ženy, je stále podhodnocována. Pandemie také nepoměrně zasáhla ženy, na pracovišti i mimo něj, a bez rozhodných opatření bude mít pravděpodobně negativní důsledky pro rovnost žen a mužů⁽¹²⁾.

2.6. Návrh směrnice, kterou se posiluje uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování, který předložila EK (2021/0050 (COD)), dále jen „návrh“), uznává, že je naléhavě zapotřebí přijmout opatření s cílem podpořit v tomto kontextu stejnou odměnu pro ženy a muže. Cílem návrhu je řešit některé z hlavních překážek účinného provádění a prosazování rámce EU pro stejnou odměnu v praxi, což zůstává problémem⁽¹³⁾. Komise se domnívá, že snížení nevysvětleného rozdílu v odměňování žen a mužů o tři procentní body je přiměřeným odhadem dopadu navrhovaných opatření, ačkoli nedostatek přesných údajů o rozsahu diskriminace v odměňování ztěžuje posouzení dopadu navrhovaných opatření⁽¹⁴⁾.

2.7. Komise v tomto ohledu zjistila tři hlavní skupiny problémů: nedostatečná jasnost hlavních právních pojmů, jako je „rovnocenná práce“, nedostatečná transparentnost systémů odměňování a škála procesních překážek, jako jsou vysoké právní náklady nebo chybějící dostatečné náhrady⁽¹⁵⁾. V roce 2014 zveřejnila doporučení o posílení zásady rovného odměňování mužů a žen prostřednictvím transparentnosti odměňování (dále jen „doporučení“), jehož cílem je řešit některé z těchto otázek⁽¹⁶⁾. Toto doporučení členské státy příliš nevyužily⁽¹⁷⁾, i když některé z nich již zavedly různá opatření týkající se transparentnosti odměňování, jejichž podoba a pokrytí se liší⁽¹⁸⁾.

2.8. Předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyen na začátku svého funkčního období stanovila zásadu stejné odměny za stejnou práci jakožto základní zásadu nové evropské strategie pro rovnost žen a mužů a závazná opatření v oblasti transparentnosti odměňování za jednu ze svých politických priorit. Komise poté začlenila do strategie EU pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 zavedení závazných opatření v oblasti transparentnosti odměňování. Evropský parlament vyjádřil podporu vůči zavedení těchto opatření ve svém usnesení o rozdílech v odměňování žen a mužů⁽¹⁹⁾ a o strategii pro rovnost žen a mužů⁽²⁰⁾. EHSV rovněž vyzval Komisi, aby v této oblasti jednala s cílem řešit situace, kdy je práce vykonávaná obvykle ženami podhodnocována, mimo jiné zavedením závazných opatření v oblasti transparentnosti odměňování, ale také opatření k zajištění rovných příležitostí pro ženy a muže na trhu práce a k řešení horizontální a vertikální profesní genderové segregace⁽²¹⁾.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV již dříve uvedl, že závazná opatření jsou nezbytná za účelem posílení zásady stejné odměny mužů a žen⁽²²⁾. Zkušenosť s doporučením z roku 2014 o transparentnosti odměňování ukázala, že nezávazná opatření pravděpodobně nedosáhnou požadovaného výsledku, kterým je zajistit účinné uplatňování zásady stejné odměny v praxi požadovaným tempem.

⁽¹²⁾ Wenham C (2020) *The gendered impact of the COVID-19 crisis and post-crisis period* (Genderové dopady krize COVID-19 a období po ní), Evropský parlament; Eurofound (2020) *Women and labour market equality: Has COVID-19 rolled back recent gains?* (Ženy a rovnost na trhu práce: zvrátil COVID-19 nedávno dosažený pokrok?); Evropská komise, zpráva o rovnosti žen a mužů v EU z roku 2021.

⁽¹³⁾ Podle zprávy Evropské komise o uplatňování směrnice 2006/54/ES, sdělení COM(2013) 861 final a hodnocení příslušných ustanovení směrnice 2006/54/ES, která zavádí zásadu Smlouvy o „stejně odměně za stejnou nebo rovnocennou práci“, SWD(2020) 50 final.

⁽¹⁴⁾ Posouzení dopadů doprovázející návrh, strana 116.

⁽¹⁵⁾ COM(2013)861 final; SWD(2020/50) final.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. L 69, 8.3.2014, s. 112.

⁽¹⁷⁾ COM(2017) 671 final.

⁽¹⁸⁾ Veldman A. (2017) *Pay Transparency in the EU: A legal analysis of the situation in the EU Member States, Iceland, Liechtenstein and Norway* (Transparentnost odměňování v EU: Právní analýza situace v členských státech EU, na Islandu, v Lichtenštejnsku a Norsku), Lucemburk, Úřad pro publikace Evropské unie.

⁽¹⁹⁾ Usnesení EP ze dne 30. 1. 2020.

⁽²⁰⁾ Usnesení EP ze dne 21. 1. 2021.

⁽²¹⁾ Úř. věst. C 110, 22.3.2019, s. 26, Úř. věst. C 240, 16.7.2019, s. 3, Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 77.

⁽²²⁾ Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 77.

3.2. EHSV vítá návrh Komise, jehož cílem je pracovníkům usnadnit prosazování zásady stejné odměny v případech, kdy se domnívají, že se stali obětí diskriminace v odměňování, přispět k větší transparentnosti ve strukturách odměňování a posílit úlohu vnitrostátních orgánů při prosazování této zásady.

3.3. EHSV se nicméně domnívá, že návrh by měl být v různých aspektech posílen, zejména pokud jde o kritéria, která se mají použít k určení hodnoty práce, o pokrytí některých z hlavních povinností týkajících se transparentnosti, ale také o úlohu sociálních partnerů a kolektivního vyjednávání při provádění zásady stejné odměny, neboť sociální partneři mohou nejlépe znovu posoudit hodnotu dovedností a profesí⁽²³⁾. Je znepokojen tím, že jinak budou přínosy navrhovaných opatření pro mnoho pracovníků omezené a opatření dostatečně nepřispějí k systémovým změnám požadovaným za účelem odstranění diskriminace v odměňování a genderové předpojatosti ve strukturách odměňování.

3.4. EHSV poukazuje na to, že opatření obsažená v návrhu jsou jen některými z kroků, jež jsou nezbytné k řešení strukturálních otázek, které tvoří základ rozdílů v odměňování žen a mužů. Aby bylo možné zajistit stejné odměňování v praxi, bude nezbytný ucelený přístup zahrnující další opatření a posílené prosazování předpisů. Mělo by ho doprovázet další úsilí zaměřené na řešení segregace na trhu práce, genderových stereotypů a podhodnocování práce vykonávané převážně ženami, dále dostatečné a přístupné služby v oblasti péče o děti i odpovídající ustanovení o dovolené pro partnery a iniciativy, které mají zvýšit informovanost o rozdílech v odměňování, podporovat kariérní příležitosti pro ženy a zajistit lepší zastoupení žen na pozicích s rozhodovací pravomocí, a dále zrušení daňových opatření odrazujících ženy od zaměstnání.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Oblast působnosti a definice

4.1.1. EHSV konstatuje, že navrhovaná směrnice má širokou oblast působnosti (článek 2) a že se uplatňuje na veřejný i soukromý sektor a na všechny pracovníky, kteří mají zaměstnaneckou smlouvu nebo pracovní právní vztah, přičemž určení existence tohoto poměru se řídí skutečnostmi souvisejícími s výkonem práce. To zahrnuje pracovníky v nestandardním zaměstnání, jako je práce na zavolanou nebo práce prostřednictvím platform, kdy skutečnosti související s výkonem práce svědčí o tom, že jsou tato kritéria splněna⁽²⁴⁾. Existence pracovní smlouvy nebo pracovní právního vztahu je vymezena právními předpisy, kolektivními smlouvami a/nebo zvyklostmi platnými v každém členském státě s přihlédnutím k judikatuře Soudního dvora.

4.1.2. Definice „kategorií pracovníků“ v článku 3 stanoví, že ta by měla být specifikována zaměstnavatelem. Je zásadní, aby existoval mechanismus, který zajistí, aby byly kategorie pracovníků určeny způsobem, který je neutrální z hlediska pohlaví, například tím, že se zajistí, aby do jejich vypracování byly v souladu s vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi zapojeny odborové svazy/zástupci zaměstnanců.

4.1.3. EHSV vítá skutečnost, že definice diskriminace v odměňování zahrnuje diskriminaci na základě pohlaví v kombinaci s jakýmkoli jiným důvodem diskriminace⁽²⁵⁾ a uznává aspekty diskriminace z důvodu příslušnosti ke dvěma či více skupinám. Komise by měla poskytnout další pokyny s cílem zajistit, aby případy, kdy diskriminace v odměňování vyplývá z diskriminace na základě pohlaví v kombinaci s jakýmkoli jiným chráněným důvodem, mohly být jako takové určeny a řešeny.

4.1.4. EHSV konstatuje, že v celém návrhu jsou povinnosti přiděleny „zástupcům zaměstnanců“, aniž by byl tento pojem definován. V důvodové zprávě se uvádí, že „pokud v organizaci chybí formální zástupci zaměstnanců, měl by zaměstnavatel pro tento účel určit jednoho nebo více pracovníků“. Aby nedošlo k nepřijatelnému zasahování do vnitrostátních systémů pracovní právních vztahů a zabránilo se tomu, že budou obcházena odborová práva a výsady zástupců zaměstnanců vybranými zaměstnavatelem⁽²⁶⁾, měl by návrh zajistit, aby legitimní zástupce zaměstnanců vždy jmenovali pracovníci. Je

⁽²³⁾ Úř. věst. C 110, 22.3.2019, s. 26.

⁽²⁴⁾ Bod odůvodnění 11 návrhu.

⁽²⁵⁾ Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ (Úř. věst. L 180, 19.7.2000, s. 22) a směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. L 303, 2.12.2000, s. 16).

⁽²⁶⁾ Z judikatury Výboru MOP pro svobodu sdružování a Výboru odborníků MOP pro uplatňování úmluv a doporučení jasně vyplývá, že výsady odborových svazů nemohou být obcházeny ani poskytovány jiným organizacím, sdružením nebo jednotlivým pracovníkům (či jejich seskupením) (vybraným zaměstnavatelem). Viz zejména Výběr judikatury Výboru MOP pro svobodu sdružování (odst. 1214, 1222-1230, 1234, 1342-1349) a Obecný přehled Výboru odborníků MOP pro uplatňování úmluv a doporučení z roku 2012, s. 96-97.

třeba uvést, že je tak třeba učinit v souladu s příslušnými úmluvami a judikaturou Mezinárodní organizace práce, které se týkají svobody sdružování, práva odborově se organizovat a práva na kolektivní vyjednávání.

4.2. Stejná odměna a rovnocenná práce

4.2.1. V čl. 4 odst. 3 návrh upřesňuje některá z objektivních kritérií, která se mají použít k určení hodnoty práce v souladu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie, a požaduje, aby členské státy přijaly opatření s cílem zajistit, aby byly stanoveny nástroje a metodiky k určení hodnoty práce. Tato ustanovení pomohou pracovníkům usilujícím o prosazení svých práv nalézt vhodný srovnávací nástroj a zajistí, aby byla hodnota práce mezi jednotlivými členskými státy určována soudržněji. Pomohou sociálním partnerům navrhovat struktury odměňování způsobem, který bude neutrální z hlediska pohlaví, a určit, které kategorie pracovníků vykonávají rovnocennou práci, což je nezbytné pro uplatnění dalších ustanovení navrhované směrnice.

4.2.2. Navrhované ustanovení nicméně uvádí pouze několik obecných kritérií. Bylo by vhodné poskytnout více podrobností o objektivních kritériích, která mají být použita k určení hodnoty práce, přičemž je třeba obzvláště usilovat o zajištění toho, aby nebyly přehlíženy nezbytné dovednosti a charakteristiky práce vykonávané obvykle ženami. Pokud jsou tyto dovednosti a charakteristiky opomíjeny, není posouzení hodnoty práce neutrální z hlediska pohlaví. Navrhovaná kritéria by například měla specifikovat další dílčí kritéria, která je třeba zohlednit a jež zahrnují dovednosti soustředěné na lidi, které jsou typické pro práci vykonávanou na mnoha pracovních místech, kde převažují ženy, jako je například pečovatelská práce⁽²⁷⁾. Poskytnutí podrobnějších informací by přispělo k tomu, aby práce, kterou obvykle vykonávají ženy, nebyla podhodnocována. Tato kritéria by měla být formulována tak, aby je sociální partneři mohli později upřesnit.

4.2.3. Sociální partneři mají nejlepší předpoklady k tomu, aby posoudili hodnotu dovedností a profesí. Genderově neutrální kritéria a nástroje a metodiky k určení hodnoty práce uvedené v čl. 4 odst. 2 by měly být vytvořeny sociálními partnery nebo alespoň s jejich zapojením, aniž by byla dotčena jejich autonomie. Při plnění požadovaných cílů a řešení rozdílů v odměňování žen a mužů je zásadní sociální dialog a kolektivní vyjednávání.

4.2.4. EHSV vítá zavedení možnosti použít hypotetickou referenční osobu nebo další důkazy, které umožňují předpokládat, že došlo k údajné diskriminaci, pokud nelze určit žádnou skutečnou referenční osobu. To pomůže pracovníkům na pracovištích, která jsou vysoce segregována z hlediska pohlaví, prokázat diskriminaci, pokud v tomto místě existuje, a to i bez skutečné referenční osoby. Je obzvláště důležité zajistit, aby na pracovištích, která jsou vysoce segregována z hlediska pohlaví, mohly ženy požadovat stejnou odměnu, neboť fakta dokazují, že existuje souvislost mezi počtem žen na pracovišti a nižší odměnou, tj. čím vyšší je podíl žen, tím nižší je odměna⁽²⁸⁾.

4.3. Transparentnost odměňování

4.3.1. EHSV bere na vědomí opatření navržená v člancích 5 až 9, která mají zlepšit dostupnost informací o odměňování, mimo jiné před zaměstnáním, a transparentnost struktur odměňování, konstatuje však, že je zapotřebí se přizpůsobit vnitrostátním pracovněprávním vztahům. To může přispět k řešení jednoho z hlavních problémů při zjišťování a potírání diskriminace v odměňování a rozdílů v odměňování způsobených odlišnostmi mezi ženami a muži při počátečním

⁽²⁷⁾ Mohlo by být například upřesněno, že „dovednosti“ zahrnují mezilidské dovednosti, „úsilí“ zahrnuje nejen fyzické, ale i duševní a psychosociální úsilí, nebo že „povaha úkolů“ zahrnuje emoční podporu. Podrobnější pokyny k druhým kritériím a dílčím kritériím, které mají být použity k určení hodnoty práce, jsou uvedeny v pracovním dokumentu útvarů Komise připojeném ke zprávě Komise Radě a Evropskému parlamentu o uplatňování směrnice 2006/54/ES (SWD(2013) 512 final ze dne 16. prosince 2013).

⁽²⁸⁾ MOP (2020), Global Wage Report 2018–2019: what lies behind gender pay gaps (Zpráva o světových mzdách za období 2018–2019: co se skrývá za rozdíly v odměňování žen a mužů), Ženeva, MOP, strana 75.

vyjednávání o platu, které má tendenci ženy znevýhodňovat⁽²⁹⁾. EHSV konstatuje, že se v návrhu uznává, že článek 5 neomezuje možnost zaměstnavatelů, pracovníků a sociálních partnerů vyjednat plat mimo uvedené rozpětí.

4.3.2. Tato opatření by rovněž mohla přimět zaměstnavatele, aby zjistili rozdíly v odměňování ve svém podniku a zabývali se jimi. Podávání zpráv a společná hodnocení mohou přispět ke zvýšení informovanosti o diskriminaci v odměňování a genderové předpojatosti ve strukturách odměňování a k jejich systematictějšímu a účinnějšímu řešení, které by bylo přínosem pro všechny pracovníky ve společnosti, aniž by museli uplatňovat nárok na stejnou odměnu. Zároveň je důležité zvýšit znalosti zaměstnanců o tom, na čem je založeno odměňování a plat a jak je lze ovlivnit. K odstranění rozdílů v odměňování by rovněž významně přispěly činnosti zaměřené na zvyšování povědomí o otázkách rovnosti žen a mužů na pracovištích. Větší transparentnost v odměňování může mít pozitivní dopad rovněž na spokojenost pracovníků, jejich udržení a produktivitu⁽³⁰⁾.

4.3.3. Znění navrhovaného čl. 7 odst. 5 stanoví, že pracovníkům může být zabráněno, aby otevřeně hovořili o svých odměnách s jinými pracovníky mimo konkrétní okolnosti prosazování zásady stejné odměny. EHSV poukazuje na to, že za účelem zajištění větší transparentnosti je třeba upřesnit, že pracovníkům by nemělo být bráněno, aby sdělovali výši své odměny kolegům a dalším lidem, zejména svému odborovému svazu. Způsobílo otevřeně debatovat s jinými osobami o odměnách pracovníkům umožňuje zjistit, že byla porušena zásada stejné odměny.

4.3.4. Kromě toho by zaměstnavatelé neměli mít možnost pracovníkům bránit, aby sdělovali svému odborovému svazu informace o výších odměn pro jednotlivé kategorie pracovníků, které jsou získávány na požádání a jež by mohly svědčit o diskriminaci v odměňování (čl. 7 odst. 6). Po příjemci by mohlo být požadováno, aby s informacemi v ostatních případech, než je účel prosazovat zásadu stejné odměny, zacházel důvěrně.

4.3.5. Omezení požadavku podávat zprávy o rozdílech v odměňování v rámci organizace na zaměstnavatele s nejméně 250 pracovníky (čl. 8 odst. 1), což vyjímá všechny malé a střední podniky, bude znamenat, že tohoto opatření může využít jen přibližně třetina všech pracovníků v EU⁽³¹⁾. Kromě toho jsou ženy nadměrně zastoupeny v malých firmách⁽³²⁾, což znamená, že toto opatření bude prospěšné pro ještě menší podíl pracovníků. Tato hranice je krokem zpět oproti doporučení Komise z roku 2014, které navrhuje požadavky ohledně podávání zpráv pro zaměstnavatele s nejméně 50 zaměstnanci⁽³³⁾.

4.3.6. EHSV uznává, že malé a střední podniky mohou mít omezenější zdroje pro to, aby plnily své povinnosti podle navrhované směrnice. Návrh by měl být vnímavý vůči obavám ohledně dodatečné zátěže pro malé a střední podniky, zejména s ohledem na význam, který tyto podniky mohou mít při oživení po pandemii, jež může pokračovat po vstupu

⁽²⁹⁾ Z faktů například vyplývá, že ženy mají tendenci vyhýbat se vyjednávání o platu a že muži jsou při vyjednávání na trhu práce úspěšnější než ženy. Viz M. Recalde a L. Vesterlund, *Gender Differences in Negotiation and Policy for Improvement (Rozdíly mezi ženami a muži při vyjednávání a politika pro zlepšení)*, pracovní dokument Národního úřadu USA pro hospodářský výzkum (na <https://www.nber.org/papers/w28183>); A. Leibbrandt a J.A. List, *Do Women Avoid Salary Negotiations? (Vyhýbají se ženy vyjednávání o platu?) Evidence from a Large Scale, Natural Field Experiment (Fakta získaná na základě rozsáhlých pokusů v praxi)*, pracovní dokument Národního úřadu USA pro hospodářský výzkum (na <https://www.nber.org/papers/w18511>).

⁽³⁰⁾ Viz Posouzení dopadů, s. 17–18, a např. Chamberlain, A., *Is Salary Transparency More Than a Trend? (Je transparentnost platů více než pouhý trend?)*, zpráva Glassdoor Economic Research, 2015; Wall, A., *Pay openness movement: Is it merited? Does it influence more desirable employee outcomes than pay secrecy? (Posun k otevřenosti odměňování: je zasloužené? Ovlivňuje více žádoucí výsledky zaměstnanců než utajení mezd?)*, *Organization Management Journal*, 2018.

⁽³¹⁾ Malé a střední podniky tvoří zhruba dvě třetiny zaměstnanosti v EU a 99,8 % všech podniků, Statistics on small and medium-sized enterprises (Statistické údaje o malých a středních podnicích).

⁽³²⁾ EIGE (2020) *Gender inequalities in care and consequences for the labour market (Genderové nerovnosti v oblasti péče a důsledky pro trh práce)*, strana 29.

⁽³³⁾ Doporučení č. 4.

navrhované směrnice v platnost. Komise nicméně odhaduje, že náklady na vypracování zprávy budou přiměřené⁽³⁴⁾. Úplná výjimka pro všechny zaměstnavatele s méně než 250 pracovníky tedy není odůvodněná, zvláštní pravidla pro malé a střední podniky by však mohla být vhodná.

4.3.7. Zvláštní pravidla snižující požadovanou četnost podávání zpráv pro menší podniky by snížila náklady, i když by vyžadovala, aby zaměstnavatelé určili a odstranili rozdíly v odměňování ku prospěchu pracovníků. Prahová hodnota týkající se povinnosti podávat zprávy by neměla být vyšší než 50 pracovníků, avšak mohla by být snížena četnost podávání zpráv pro podniky s více než 50 pracovníky, ale s méně než 250 pracovníky.

4.3.8. Podobná obava se objevuje ohledně omezení požadavku provádět společné posouzení na zaměstnavatele s nejméně 250 pracovníky (článek 9). Odhaduje se, že náklady na vypracování společného posouzení jsou o něco vyšší než v případě zpráv⁽³⁵⁾, ale stále neodůvodňují úplnou výjimku pro zaměstnavatele s méně než 250 zaměstnanci. Zvláštní pravidla pro malé a střední podniky by mohla být opodstatněná.

4.3.9. Po členských státech by rovněž mělo být požadováno poskytování podpory, odborné přípravy a technické pomoci zaměstnavatelům, zejména malým a středním podnikům, za účelem dodržení jejich povinností týkajících se transparentnosti odměňování, mimo jiné vytvořením nástrojů a metodik pro výpočet rozdílů v odměňování. Členské státy by měly ve všech možných a vhodných případech rovněž využít možnosti uvedené v čl. 8 odst. 4 s cílem shromáždit informace o rozdílech v odměňování napříč samotnými organizacemi, zejména pokud jde o malé a střední podniky.

4.3.10. EHSV konstatuje, že návrh se odlišuje od doporučení v tom, že požaduje, aby zaměstnavatelé podávali zprávy jen o rozdílech v odměňování mezi pracovníky a pracovníci podle kategorie pracovníků a napříč organizací. Aby se zajistila větší transparentnost a odpovědnost, měli by být odborové svazy/zástupci zaměstnanců schopni ověřit metodu používanou zaměstnavatelem k výpočtu rozdílů v odměňování a skutečnost, zda jsou výpočty přesné, a to s náležitým zohledněním vnitrostátního práva a praxe. V souladu s doporučením by se povinnosti podávat zprávy měly rozšířit na průměrnou úroveň odměňování pracovníků a pracovníc podle kategorie pracovníků. To by umožnilo pracovníkům a dalším orgánům posoudit skutečné rozdíly v odměňování napříč kategoriemi pracovníků, což je zásadní pro zajištění účinného prosazování zásady stejné odměny.

4.3.11. EHSV poukazuje na to, že návrh neupřesňuje, jak často by zaměstnavatelé měli poskytovat informace týkající se odměňování pro různé kategorie pracovníků (čl. 8 odst. 1 písm. g)). Tyto informace by stejně jako jiné druhy informací měly být zpřístupňovány každoročně. Pro malé a střední podniky by mohla být vypracována zvláštní ustanovení ohledně frekvence, jak je navrženo v bodě 4.3.7.

4.3.12. EHSV podporuje návrh, aby měli zaměstnavatelé povinnost napravit situaci ve spolupráci s odborovými svazy/zástupci zaměstnanců a dalšími orgány, a požadavek zahrnout opatření pro řešení veškerých zjištěných rozdílů a podávat zprávy o účinnosti těchto opatření v rámci společného posouzení (čl. 8 odst. 7, čl. 9 odst. 2, čl. 9 odst. 3)). Tato ustanovení jsou hlavní pro zajištění toho, aby byly povinnosti týkající se podávání zpráv a společného posouzení účinné při podpoře zásady stejné odměny.

4.3.13. Čl. 10 odst. 1 stanoví, že informace poskytnuté podle výše uvedených požadavků, které zahrnují zpracování osobních údajů, musí být poskytnuty v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů (nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679⁽³⁶⁾). Je třeba upřesnit, že toto nařízení by zaměstnavatelé neměli využívat jako důvod k zamítnutí informací, jež jsou nezbytné k určení diskriminace v odměňování. Čl. 10 odst. 3 obsahuje přiměřenou ochranu soukromí jednotlivých pracovníků, přičemž vyžaduje, aby v případě, že je možné určit totožnost pracovníka, byly příslušné informace zpřístupněny pouze odborovým svazům/zástupcům zaměstnanců nebo subjektu pro rovné zacházení. Tyto subjekty by pak měly pracovníkovi poradit, zda existují důvody pro uplatnění nároku na stejnou odměnu.

⁽³⁴⁾ Z posouzení dopadů, které předložila Komise, vyplývá, že dodatečné průměrné náklady by se měly pohybovat mezi minimální výší 379–508 EUR a maximální výší 721–890 EUR v prvním roce, přičemž v dalších letech náklady klesají: Posouzení dopadů, (SWD(2021) 41 final, strana 59). Viz také Eurofound (2020), Measures to promote gender pay transparency in companies: How much do they cost and what are their benefits and opportunities? (Opatření na podporu transparentnosti odměňování žen a mužů v podnicích: kolik stojí a s jakými přínosy a příležitostmi jsou spojeny?) Pracovní dokument Eurofound, WPEF20021.

⁽³⁵⁾ Průměrné náklady se pohybují mezi minimální výší 1 180 – 1 724 EUR a maximální výší 1 911 – 2 266 EUR a s veškerými dalšími posouzeními se očekává jejich pokles: Posouzení dopadů (SWD(2021) 41 final, strana 61).

⁽³⁶⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1).

4.4. Kolektivní vyjednávání a sociální dialog o stejné odměně

4.4.1. Návrh uznává, že je důležité, aby sociální partneři věnovali při kolektivním vyjednávání zvláštní pozornost stejné odměně, a stanoví, že členské státy přijmou opatření s cílem vybízet sociální partnery k tomu, aby věnovali náležitou pozornost otázkám v oblasti stejné odměny, mimo jiné na odpovídající úrovni kolektivního vyjednávání⁽³⁷⁾. Rovněž stanoví, že by měly být respektovány různé prvky vnitrostátního sociálního dialogu a systémů kolektivního vyjednávání v celé Unii a autonomie a smluvní svoboda sociálních partnerů, jakož i jejich postavení jako zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů⁽³⁸⁾. Na rozdíl od doporučení z roku 2014 návrh neobsahuje ustanovení zajišťující, aby mohla být otázka stejné odměny projednána na náležité úrovni kolektivního vyjednávání.

4.4.2. Článek 11 pouze stanoví, že práva a povinnosti v souladu se směrnicí je třeba projednat se sociálními partnery. Mělo by se blíže upřesnit, co to obnáší. Je zejména důležité konkrétně zajistit, aby byla přijata opatření s cílem podpořit kolektivní vyjednávání ohledně stejné odměny a další opatření zaměřená na odstranění rozdílů v odměňování žen a mužů, aniž by byla dotčena autonomie sociálních partnerů. Kolektivní vyjednávání může mít významnou prospěšnou úlohu při systematické podpoře stejné odměny a rovnosti žen a mužů na podnikové, odvětvové nebo vnitrostátní úrovni.

4.4.3. Kromě toho je třeba podpořit další opatření, jež prosazují sociální dialog, projednání stejné odměny a vytvoření systémů hodnocení práce sociálními partnery, které by byly genderově neutrální, informovanost sociálních partnerů o otázkách stejné odměny a sdílení osvědčených postupů.

4.4.4. Je třeba posílit schopnost odborových svazů/zástupců zaměstnanců jednat jménem pracovníků, mimo jiné tím, že bude odborovým svazům/zástupcům zaměstnanců uděleno právo požadovat informace o úrovních odměn rozdělených podle pohlaví pro jednotlivé kategorie pracovníků. Tyto informace by odborovým svazům/zástupcům zaměstnanců umožnily zjistit diskriminaci v odměňování a zabývat se jí, mimo jiné prostřednictvím kolektivního vyjednávání.

4.4.5. EHSV poukazuje na to, že odborové svazy/zástupci zaměstnanců musí mít nezbytné odborné znalosti a odbornou přípravu, aby plnili svou funkci, již je zjišťovat diskriminaci v odměňování, poskytovat pracovníkům poradenství a zastupovat je v příslušných otázkách. Je třeba upřesnit, že odborové svazy mají právo zastupovat své členy.

4.5. Opravné prostředky a prosazování

4.5.1. EHSV bere na vědomí navrhovaná ustanovení, která se snaží řešit procesní překážky, jimž čelí pracovníci usilující o uplatnění nároku na stejnou odměnu, jako jsou vysoké náklady na soudní řízení, nedostatečné náhrady a promlčecí lhůty. V této souvislosti uznává, že pokud jde o procesní pravidla členských států, právní tradice se liší. EHSV zdůrazňuje, že by měla být zachována flexibilita, díky níž budou moci být respektovány vnitrostátní soudní systémy i různé prvky vnitrostátního sociálního dialogu a systémů kolektivního vyjednávání v celé Unii a autonomie a smluvní svoboda sociálních partnerů i jejich postavení jako zástupců zaměstnanců a zaměstnavatelů.

4.5.2. EHSV podporuje návrh zajistit, aby různé subjekty mohly jednat jménem určitého pracovníka či skupiny pracovníků nebo na jejich podporu, a to s jejich výslovným souhlasem, a aby tak subjekty pro rovné zacházení a zástupci zaměstnanců mohli činit jménem několika pracovníků (článek 13). Rovněž by mohla být zvažena možnost hromadné žaloby na vnitrostátní úrovni, neboť se očekává, že bude mít závažný dopad na prosazování⁽³⁹⁾. EHSV poukazuje na to, že by měla být zachována flexibilita, díky níž budou moci být respektovány různé právní tradice a vnitrostátní soudní systémy.

4.5.3. EHSV konstatuje, že článek 19 týkající se nákladů řízení a soudních výloh by mohl způsobit finanční potíže mikropodnikům a některým malým podnikům jako žalovaným v rámci řízení. Jsou-li náklady řízení natolik vysoké, že ohrožují provoz podniku, nevymáhání těchto výloh by mělo být považováno za zjevně nepřiměřené.

⁽³⁷⁾ Návrh, bod odůvodnění 31.

⁽³⁸⁾ Bod odůvodnění 31 návrhu.

⁽³⁹⁾ Foubert P. (2017). Viz též Benedi Lahuerta S. (2018).

4.5.4. EHSV konstatuje, že v souvislosti s navrhovanou tříletou promlčecí lhůtou v článku 18 by mohly být nutné rozsáhlé změny, které by v některých členských státech způsobily problémy se stávajícími mechanismy řešení sporů. V takovém případě by členské státy měly mít možnost přizpůsobit své soudní systémy a právní tradice, aniž by byl ohrožen cíl článku 18, jímž je zajistit, aby krátké promlčecí lhůty nebyly překážkou, která by obětím diskriminace v odměňování bránila v uplatňování jejich práva na stejnou odměnu.

4.6. *Subjekty pro rovné zacházení a monitorovací orgány*

4.6.1. EHSV vítá návrh posílit úlohu subjektů pro rovné zacházení při prosazování zásady stejné odměny a zajistit spolupráci mezi subjekty pro rovné zacházení a dalšími orgány vykonávajícími funkci kontroly (článek 25). Kromě toho je třeba doplnit ustanovení, které zajistí úzkou spolupráci mezi subjekty pro rovné zacházení a sociálními partnery i monitorovacím orgánem, pokud tento orgán není součástí subjektu pro rovné zacházení, a to s náležitým zohledněním autonomie sociálních partnerů.

4.6.2. EHSV obzvláště vítá ustanovení o dostatečných zdrojích, které subjektům pro rovné zacházení umožní, aby účinně plnily své funkce (čl. 25 odst. 3). Vítá rovněž navrhovaný požadavek určit monitorovací orgán na podporu provádění zásady stejné odměny (článek 26). Aby však byla více posílena úloha vnitrostátních orgánů, měl by návrh zajistit, aby monitorovací orgán a inspektoráty práce dostávaly dostatečné zdroje pro účinné plnění svých funkcí.

4.6.3. EHSV se domnívá, že součástí monitorovacího orgánu by měli být sociální aktéři zapojení do uplatňování zásady stejné odměny, zejména odborové svazy a zástupci zaměstnavatelů i organizace občanské společnosti podporující rovnost žen a mužů a stejnou odměnu.

4.7. *Horizontální ustanovení*

4.7.1. EHSV se domnívá, že navrhované ustanovení o zákazu snížení úrovně právní ochrany (článek 24) by mohlo být dále posíleno tím, že se doplní, že žádné ustanovení směrnice nesmí být vykládáno tak, že omezuje nebo negativně postihuje práva a zásady uznané v příslušných oblastech působnosti právem Unie nebo mezinárodním právem a mezinárodními dohodami, jejichž smluvními stranami Unie nebo členské státy jsou.

4.7.2. Účelem článku 27 je zajistit, aby touto směrnicí nebylo dotčeno právo sociálních partnerů sjednávat, uzavírat a vymáhat kolektivní smlouvy či vést kolektivní akce v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi. Také je třeba dále upřesnit, že sociální partneři mohou zavést ustanovení nebo uplatnit kolektivní dohody, které jsou pro pracovníky příznivější než ty, jež jsou stanovené ve směrnici.

4.7.3. EHSV konstatuje, že článek 30 umožňuje provádění směrnice sociálními partnery, pokud o to společně požádají, a to za předpokladu, že budou výsledky vyžadované touto směrnicí vždy zaručeny. Toto ustanovení zajišťuje, aby směrnice umožňovala různé způsoby provádění v jednotlivých vnitrostátních systémech, a zároveň zaručuje stejnou úroveň ochrany pracovníků.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

PŘÍLOHA

Následující pozměňovací návrhy byly v průběhu jednání zamítnuty, obdržely však alespoň čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 43 odst. 2 jednacího řádu):

Nový odstavec 3.1

Před odstavcem 3.1 vložit nový odstavec:

„3.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) rozhodně podporuje zásadu stejné odměny mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci a považuje ji za jednu ze základních práv a zásad Evropské unie. EHSV rovněž podporuje cíl Komise odstranit rozdíly v odměňování žen a mužů a dále prosazovat zásadu stejné odměny. Aby však bylo možné rozdíly v odměňování žen a mužů řešit, je třeba pečlivě posoudit a správně určit hlavní příčiny těchto rozdílů. EHSV se domnívá, že návrh směrnice o transparentnosti odměňování⁽¹⁾, který předložila Komise, nebere náležitě v potaz základní faktory, které jsou příčinou rozdílů v odměňování žen a mužů, jako je horizontální a vertikální segregace na trhu práce, jež jsou výsledkem individuálních rozhodnutí spojených s volbou vzdělání a povolání, práce na plný úvazek oproti práci na částečný úvazek, omezení souvisejících s neplacenou péčí a také úlohy, kterou hrají daňové pobídky. Místo navrhovaných opatření v oblasti transparentnosti odměňování je proto možné tyto otázky řešit pomocí účinnějších a přiměřenějších opatření, než jsou závazné právní předpisy EU, přičemž tato opatření mohou zároveň zajistit, aby se nezvyšovala administrativní zátěž a náklady podniků, zejména těch malých a středních. EHSV zdůrazňuje, že struktury odměňování a stanovování mezd jsou zásadní součástí kolektivního vyjednávání a sociálního dialogu, které spadají do pravomoci členských států a sociálních partnerů. EHSV má za to, že navrhovaná směrnice⁽²⁾ plně nerespektuje pravomoci členských států v oblasti tvorby mezd a dostatečně nezohledňuje různé vnitrostátní modely sociálních vztahů a vztahů mezi sociálními partnery ani soudní systémy a právní tradice v členských státech. Kromě toho není vůbec zohledněna skutečnost, že tvorbu mezd ovlivňuje rovněž souběžná poptávka po dovednostech a jejich nabídka na trhu práce a také dostupné zdroje. EHSV proto došel k závěru, že návrh Komise týkající se transparentnosti odměňování je nepřiměřený a je v rozporu se zásadou subsidiarity. Komise by měla svůj návrh přehodnotit nebo přepracovat a spolunormotvůrci by měli tyto obavy zohlednit a řešit v dalších fázích legislativního procesu.“

Výsledek hlasování:

pro: 90

proti: 109

zdrželo se hlasování: 18

Odstavec 3.2

Změnit:

„3.2. EHSV uznává, že cílem ~~vítě~~ návrhu Komise, jehož cílem je pracovníkům usnadnit prosazování zásady stejné odměny v případech, kdy se domnívají, že se stali obětí diskriminace v odměňování, přispět k větší transparentnosti ve strukturách odměňování a posílit úlohu vnitrostátních orgánů při prosazování této zásady.“

Výsledek hlasování:

pro: 85

proti: 131

zdrželo se hlasování: 17

⁽¹⁾ (COM(2021) 93 final).

⁽²⁾ (COM(2021) 93 final).

Odstavec 3.3 (související s odstavcem 1.3)

Změnit:

„3.3. EHSV se nicméně domnívá, že návrh by měl být v různých aspektech posílen členskými státy, aby mohly snáze upravit své modely vztahů mezi sociálními partnery, zejména například pokud jde o kritéria, která se mají použít k určení hodnoty práce, o pokrytí některých z hlavních povinností týkajících se transparentnosti, ale také o úlohu vnitrostátních sociálních partnerů a kolektivního vyjednávání při provádění zásady stejné odměny, neboť sociální partneři mohou nejlépe znovu posoudit hodnotu dovedností a profesí ⁽³⁾. Je znepokojen tím, že jinak budou přínosy navrhovaných opatření pro mnoho pracovníků omezené a opatření dostatečně nepřispějí k systémovým změnám požadovaným za účelem odstranění diskriminace v odměňování a genderové předpojatosti ve strukturách odměňování.“

Výsledek hlasování:

pro: 90

proti: 138

zdrželo se hlasování: 17

Odstavec 4.2.4

Změnit:

„4.2.4. EHSV kriticky vnímá a zpochybňuje ~~v~~ zavedení možnosti použít hypotetickou referenční osobu nebo další důkazy, které umožňují předpokládat, že došlo k údajné diskriminaci, pokud nelze určit žádnou skutečnou referenční osobu. ~~To pomůže pracovníkům na pracovištích, která jsou vysoce segregována z hlediska pohlaví, prokázat diskriminaci, pokud v tomto místě existuje, a to i bez skutečné referenční osoby. Je obzvláště důležité zajistit, aby na pracovištích, která jsou vysoce segregována z hlediska pohlaví, mohly ženy požadovat stejnou odměnu, neboť fakta dokazují, že existuje souvislost mezi počtem žen na pracovišti a nižší odměnou, tj. čím vyšší je podíl žen, tím nižší je odměna ⁽⁴⁾. Není jasné, jak by to fungovalo v praxi, a vytvářelo by to právní nejistotu pro podniky. Opomíjí to rovněž dynamický vývoj v podniku, kde se neustále mění aspekty, jež mají dopad na odměny, jako je celková hospodářská situace (hospodářská výkonnost, konkurenceschopnost, produktivita, poptávka), jakož i pracovní úkoly a organizace práce. EHSV se domnívá, že případná diskriminace v odměňování musí být vždy posuzována ve vztahu k zaměstnancům v jediném podniku, kteří jsou na srovnatelných pracovních pozicích. Kromě toho EHSV upozorňuje, že tvorba mezd je většinou výsadou (kolektivního) vyjednávání a předmětem podrobného odborného poradenství a neměla by být regulována. Mzdy se tvoří na trhu práce a jsou pracovníkům vypláceny za vykonávané úkoly. Zároveň odrážejí objektivní prvky a výkonnost pracovníka. Jsou stanoveny jako součást smluvního vztahu mezi dvěma soukromými stranami nebo prostřednictvím kolektivní smlouvy. Směrnice by měla tyto aspekty a struktury stanovování mezd respektovat.“~~

Výsledek hlasování:

pro: 69

proti: 114

zdrželo se hlasování: 15

⁽³⁾ Úř. věst. C 110, 22.3.2019, s. 26.

⁽⁴⁾ MOP (2020), Global Wage Report 2018–2019: what lies behind gender pay gaps (Zpráva o světových mzdách za období 2018–2019: co se skrývá za rozdíly v odměňování žen a mužů), Ženeva, MOP, strana 75.

Odstavec 4.3.5

Vyškrtnout odstavec:

~~„4.3.5 Omezení požadavku podávat zprávy o rozdílech v odměňování v rámci organizace na zaměstnavatele s nejméně 250 pracovníky (čl. 8 odst. 1), což vyjímá všechny malé a střední podniky, bude znamenat, že tohoto opatření může využít jen přibližně třetina všech pracovníků v EU ⁽⁵⁾. Kromě toho jsou ženy nadměrně zastoupeny v malých firmách ⁽⁶⁾, což znamená, že toto opatření bude prospěšné pro ještě menší podíl pracovníků. Tato hranice je krokem zpět oproti doporučení Komise z roku 2014, které navrhuje požadavky ohledně podávání zpráv pro zaměstnavatele s nejméně 50 zaměstnanci ⁽⁷⁾.“~~

Výsledek hlasování:

pro: 81

proti: 125

zdrželo se hlasování: 13

Odstavec 4.3.6 (související s odstavcem 1.5)

Změnit:

~~„4.3.6. EHSV uznává, že malé a střední podniky mohou mít omezenější zdroje pro to, aby plnily své nové povinnosti, neboť často postrádají zaměstnance personalisty podle navrhované směrnice. Návrh by měl být vnímavý vůči obavám ohledně dodatečné zátěže pro malé a střední podniky, zejména s ohledem na význam, který tyto podniky mohou mít při oživení po pandemii, jež může pokračovat po vstupu navrhované směrnice v platnost. Komise ~~nicméně~~ odhaduje, že náklady na vypracování zprávy budou přiměřené ⁽⁸⁾, podceňuje však celkové finanční dopady na zaměstnavatele. Celkové náklady ve skutečnosti nelze předem odhadnout. Ty budou záviset na nákladech, jež přinese generování nových druhů dat a statistických souhrnů, na počtu sporů, problémech při zavádění nových povinností do praxe a na jejich dopadech na tvorbu mezd a kolektivní smlouvy. Úplná výjimka pro všechny zaměstnavatele s méně než 250 pracovníky si tedy zaslouhuje podporu, není odůvodněná, zvláštní pravidla pro malé a střední podniky na vnitrostátní úrovni by však mohla být vhodná. Členské státy by proto měly mít možnost stanovit vhodné prahové hodnoty.“~~

Výsledek hlasování:

pro: 90

proti: 121

zdrželo se hlasování: 13

Odstavec 4.3.7

Vyškrtnout odstavec:

~~„4.3.7 Zvláštní pravidla snižující požadovanou četnost podávání zpráv pro menší podniky by snížila náklady, i když by vyžadovala, aby zaměstnavatelé určili a odstranili rozdíly v odměňování ku prospěchu pracovníků. Prahová hodnota týkající se povinnosti podávat zprávy by neměla být vyšší než 50 pracovníků, avšak mohla by být snížena četnost podávání zpráv pro podniky s více než 50 pracovníky, ale s méně než 250 pracovníky.“~~

⁽⁵⁾ Malé a střední podniky tvoří zhruba dvě třetiny zaměstnanosti v EU a 99,8 % všech podniků; Statistics on small and medium-sized enterprises (Statistické údaje o malých a středních podnicích).

⁽⁶⁾ EIGE (2020) Gender inequalities in care and consequences for the labour market (Genderové nerovnosti v oblasti péče a důsledky pro trh práce), strana 29.

⁽⁷⁾ Doporučení č. 4.

⁽⁸⁾ Z posouzení dopadů, které předložila Komise, vyplývá, že dodatečné průměrné náklady by se měly pohybovat mezi minimální výší 379–508 EUR a maximální výší 721–890 EUR v prvním roce, přičemž v dalších letech náklady klesají: Posouzení dopadů (SWD(2021) 41 final, strana 59). Viz také Eurofound (2020), Measures to promote gender pay transparency in companies: How much do they cost and what are their benefits and opportunities? (Opatření na podporu transparentnosti odměňování žen a mužů v podnicích: kolik stojí a s jakými přínosy a příležitostmi jsou spojeny?) Pracovní dokument Eurofound, WPEF20021.

Výsledek hlasování:

pro: 82
proti: 127
zdrželo se hlasování: 18

Odstavec 4.3.8

Změnit:

„4.3.8. ~~Podobná obava se objevuje ohledně EHSV vítá též~~ omezení požadavku provádět společné posouzení na zaměstnavatele s nejméně 250 pracovníky (článek 9). Odhaduje se, že náklady na vypracování společného posouzení jsou o něco vyšší než v případě zpráv ⁽⁹⁾, ~~ale stále a neodůvodňují tedy~~ úplnou výjimku pro zaměstnavatele s méně než 250 zaměstnanci. Zvláštní pravidla pro malé a střední podniky na vnitrostátní úrovni by mohla být opodstatněná.“

Výsledek hlasování:

pro: 82
proti: 130
zdrželo se hlasování: 20

Odstavec 4.3.9

Změnit:

„4.3.9. Po členských státech by rovněž mělo být požadováno poskytování podpory, odborné přípravy a technické pomoci zaměstnavatelům, zejména malým a středním podnikům, a jejich motivování k tomu, aby dobrovolně přijímali opatření týkající se účelem ~~dotčení jejich povinností týkajících se~~ transparentnosti odměňování, mimo jiné vytvořením nástrojů a metodik pro výpočet rozdílů v odměňování. Členské státy by měly ve všech možných a vhodných případech rovněž využít možnosti uvedené v čl. 8 odst. 4 s cílem shromáždit informace o rozdílech v odměňování napříč samotnými organizacemi, zejména pokud jde o malé a střední podniky.“

Výsledek hlasování:

pro: 91
proti: 130
zdrželo se hlasování: 15

Odstavec 4.4.4

Změnit:

„4.4.4. EHSV vítá skutečnost, že návrh rozšiřuje možnosti zaměstnanců prosazovat svá práva na stejnou odměnu. Možnost zástupců odborů a pracovníků jednat jménem pracovníků by vždy měla být podmíněna jasným mandátem zastupovaného pracovníka a měla by podléhat vnitrostátním předpisům, zavedené praxi a systémům pracovněprávních vztahů. Právo požadovat informace o úrovních odměn rozdělených podle pohlaví pro jednotlivé kategorie pracovníků by nemělo být zakotveno automaticky, nýbrž vždy odůvodněno pro konkrétní případ a podloženo mandátem uděleným příslušným pracovníkem. Je třeba posílit schopnost odborových svazů/zástupců zaměstnanců jednat jménem pracovníků, mimo jiné tím, že bude odborovým svazům/zástupcům zaměstnanců uděleno právo požadovat informace o úrovních odměn rozdělených podle pohlaví pro jednotlivé kategorie pracovníků. Tyto informace by odborovým svazům/zástupcům zaměstnanců umožnily zjistit diskriminaci v odměňování a zabývat se jí, mimo jiné prostřednictvím kolektivního vyjednávání.“

⁽⁹⁾ Průměrné náklady se pohybují mezi minimální výší 1 180 – 1 724 EUR a maximální výší 1 911 – 2 266 EUR a s veškerými dalšími posouzeními se očekává jejich pokles: Posouzení dopadů (SWD(2021) 41 final, strana 61).

Výsledek hlasování:

pro: 88
proti: 127
zdrželo se hlasování: 11

Nový odstavec 4.5.5

Vložit nový odstavec za odstavec 4.5.4:

„4.5.5 EHSV zdůrazňuje, že by měly být odstraněny jakékoli formy diskriminace na základě pohlaví. Panuje však obava, že požadavek týkající se plné náhrady podle článku 14 by mohl způsobit právní nejistotu a praktické potíže mj. ohledně období, za které by se náhrada vyplácela. Z toho důvodu by měly být na vnitrostátní úrovni upřesněny zvláštní podmínky pro požadování a získání takové náhrady nebo odškodnění.“ Z toho důvodu by měly být na vnitrostátní úrovni upřesněny zvláštní podmínky pro požadování a získání takové náhrady nebo odškodnění.“

Výsledek hlasování:

pro: 89
proti: 127
zdrželo se hlasování: 20

Nový odstavec 4.5.6

Vložit nový odstavec za odstavec 4.5.5:

„4.5.6. EHSV konstatuje, že ustanovení čl. 16 odst. 2 o dodatečných okolnostech, za kterých je důkazní břemeno přeneseno na zaměstnavatele, konkrétně když zaměstnavatel nedodržel povinnosti týkající se transparentnosti stanovené v článcích 5 až 9, může mít dalekosáhlé důsledky v případě, že bude striktně dodržováno. Proto by mělo být ponecháno na členských státech, aby stanovily vhodná důkazní pravidla, pokud nedodržení tohoto ustanovení znamená zanedbání očekávané povinnosti náležité péče.“

Výsledek hlasování:

pro: 91
proti: 145
zdrželo se hlasování: 13

Odstavec 4.7.2

Změnit:

„4.7.2. Účelem článku 27 je zajistit, aby touto směrnicí nebylo dotčeno právo sociálních partnerů sjednávat, uzavírat a vymáhat kolektivní smlouvy či vést kolektivní akce v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi. Jejich dohody by měly být považovány za záruku požadované ochrany. Také je třeba dále upřesnit, že sociální partneři mohou zavést ustanovení nebo uplatnit kolektivní dohody, které jsou pro pracovníky příznivější než ty, jež jsou stanovené ve směrnici.“

Výsledek hlasování:

pro: 95
proti: 134
zdrželo se hlasování: 12

Odstavec 4.7.3

Změnit:

„4.7.3. EHSV konstatuje, že článek 30 umožňuje provádění směrnice sociálními partnery, pokud o to společně požádají, a to za předpokladu, že budou výsledky vyžadované touto směrnicí vždy zaručeny. Toto ustanovení zajišťuje, aby směrnice umožňovala různé způsoby provádění v jednotlivých vnitrostátních systémech; a zároveň zaručuje stejnou úroveň ochrany pracovníků. Aby to bylo zcela zřejmé, mělo by se vycházet ze směrnice o agenturním zaměstnávání a ze směrnice o transparentních a předvídatelných pracovních podmínkách, které stanoví, že toto provádění je povoleno, pokud je respektována celková úroveň ochrany pracovníků.“

Výsledek hlasování:

pro: 86

proti: 142

zdrželo se hlasování: 9

Odstavec 1.1 (související s novým odstavcem 3.1)

Změnit:

„1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) důrazně podporuje zásadu stejné odměny mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci jako jedno ze základních práv a zásad Evropské unie. EHSV rovněž podporuje cíl Komise odstranit rozdíly v odměňování žen a mužů a dále prosazovat zásadu stejné odměny. Aby však bylo možné rozdíly v odměňování žen a mužů řešit, je třeba pečlivě posoudit a správně určit hlavní příčiny těchto rozdílů. EHSV se domnívá, že návrh směrnice o transparentnosti odměňování⁽¹⁰⁾, který předložila Komise, nebere náležitě v potaz základní faktory, které jsou příčinou rozdílů v odměňování žen a mužů, jako je horizontální a vertikální segregace na trhu práce, jež jsou výsledkem individuálních rozhodnutí spojených s volbou vzdělání a povolání, práce na plný úvazek oproti práci na částečný úvazek, omezení souvisejících s neplacenou péčí a také úlohy, kterou hrají daňové pobídky. Místo navrhovaných opatření v oblasti transparentnosti odměňování je proto možné tyto otázky řešit pomocí účinnějších a přiměřenějších opatření, než jsou závazné právní předpisy EU, přičemž tato opatření mohou zároveň zajistit, aby se nezvyšovala administrativní zátěž a náklady podniků, zejména těch malých a středních. EHSV má za to, že navrhovaná směrnice⁽¹¹⁾ plně nerespektuje pravomoci členských států v oblasti tvorby mezd a dostatečně nezohledňuje různé vnitrostátní modely sociálních vztahů a vztahů mezi sociálními partnery ani soudní systémy a právní tradice v členských státech. Kromě toho není vůbec zohledněna skutečnost, že tvorbu mezd ovlivňuje rovněž souběžná poptávka po dovednostech a jejich nabídka na trhu práce a také dostupné zdroje. EHSV proto došel k závěru, že návrh Komise týkající se transparentnosti odměňování je nepřiměřený a je v rozporu se zásadou subsidiarity. Komise by měla svůj návrh přehodnotit nebo přepracovat a spolunormotvůrci by měli tyto obavy zohlednit a řešit v dalších fázích legislativního procesu. EHSV vítá návrh Komise, jehož cílem je pracovníkům usnadnit prosazování zásady stejné odměny v případech, kdy se domnívají, že se stali obětí diskriminace v odměňování, přispět k větší transparentnosti ve strukturách odměňování a posílit úlohu vnitrostátních orgánů při prosazování této zásady.“

Odstavec 1.3 (související s odstavcem 3.3)

Změnit:

„1.3. EHSV se nicméně domnívá, že návrh by měl být v různých aspektech posílen usnadnit, aby členské státy mohly upravit své modely vztahů mezi sociálními partnery, zejména pokud jde o kritéria, která se mají použít k určení hodnoty práce, o pokrytí některých z hlavních povinností týkajících se transparentnosti a o úlohu sociálních partnerů a kolektivního vyjednávání při provádění zásady stejné odměny.“

⁽¹⁰⁾ COM(2021) 93 final.⁽¹¹⁾ COM(2021) 93 final.

Odstavec 1.5 (související s odstavcem 4.3.6)

Změnit:

„1.5. ~~Ačkoliv je návrh~~ Návrh je náležitě vnímavý vůči obavám ohledně dodatečné zátěže pro malé a střední podniky.. EHSV podporuje návrh Komise stanovit ~~nepovažuje úplnou~~ výjimku pro všechny zaměstnavatele s méně než 250 pracovníky ~~za odůvodněnou~~, nicméně uznává, že by mohla být vhodná zvláštní ~~Zvláštní~~ pravidla na vnitrostátní úrovni pro malé a střední podniky ~~by však mohla být vhodná~~. Členské státy by proto měly mít možnost stanovit vhodné prahové hodnoty. Po členských státech by rovněž mělo být požadováno poskytování podpory, odborné přípravy a technické pomoci zaměstnavatelům, zejména malým a středním podnikům, ohledně jejich povinností týkajících se transparentnosti odměňování.“

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Pracovnímu dokumentu útvarů Komise – Hodnocení bílé knihy „Plán jednotného evropského dopravního prostoru – vytvoření konkurenceschopného dopravního systému účinně využívajícího zdroje“

[SWD(2020) 410 final]

(2021/C 341/14)

Zpravodaj: **Pierre Jean COULON**

Spoluzpravodajka: **Lidija PAVIĆ-ROGOŠIĆ**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropská komise, 14. 1. 2021
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato v sekci	27. 5. 2021
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	241/1/4

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV tuto iniciativu, jejímž cílem je posoudit provádění bílé knihy z roku 2011, vítá, avšak lituje, že byla zahájena pozdě a byla mu zaslána až na jeho žádost.

1.2. EHSV by si do budoucna přál dostávat pravidelné zprávy o pokroku v provádění strategií Komise a mít možnost poskytovat své přispění v oblasti dopravy. EHSV dále doporučuje, aby budoucí strategické dokumenty měly od počátku připravený jasný plán monitorování.

1.3. EHSV si přeje, aby tato hodnocení sestávala z pravidelných tematických zpráv o pokroku v časových odstupech umožňujících skutečné hodnocení vývoje, zpoždění a jeho příčin a případně i nápravných opatření. Je důležité včas vyhodnotit, čeho se podařilo dosáhnout, čeho nikoli a z jakého důvodu (např. kombinování různých druhů dopravy, lepší situace v oblasti železniční dopravy, kongesce, sociální otázky, environmentální cíle atd.), a podle toho jednat.

1.4. Výbor podporuje ekologizaci dopravy, ale zdůrazňuje, že transformace energetiky musí být spravedlivá a, aniž by opomíjela své cíle, musí nabízet schůdné a realistické alternativy, které budou zohledňovat specifické hospodářské a sociální územní charakteristiky a potřeby všech částí Evropy, včetně venkovských oblastí.

1.5. Výbor rovněž opakuje, že se ohledně bílé knihy již vyjádřil v tom smyslu, že o omezení druhů dopravy nelze uvažovat jako o alternativě, že je třeba se zaměřit na kombinování různých druhů dopravy, a nikoli na přechod na jiné druhy dopravy, a že ekologická transformace musí být sociálně spravedlivá a zároveň musí zachovat konkurenceschopnost evropské dopravy, a to i prostřednictvím plného provádění evropského dopravního prostoru a za plného provádění jednotného trhu. EHSV v této souvislosti rovněž lituje, že při provádění TEN-T došlo ke zpožděním.

1.6. Jak již EHSV uvedl ve svém stanovisku z roku 2012, přeje si podpořit otevřenou, průběžnou a transparentní výměnu názorů na provádění bílé knihy mezi občanskou společností (podniky, zaměstnavateli, zaměstnanci, uživateli, nevládními organizacemi a akademickou obcí atd.), Komisí a dalšími příslušnými subjekty, jako jsou vnitrostátní orgány na různých úrovních. Tímto způsobem se zlepší přijetí a porozumění ze strany občanské společnosti i zpětná vazba užitečná pro tvůrce politik a osoby odpovědné za provádění.

1.7. EHSV opakuje své prohlášení uvedené ve stanovisku z roku 2011 *Sociální aspekty dopravní politiky EU*. EHSV požaduje, aby Evropská komise zavedla opatření nutná k harmonizaci sociálních norem pro dopravu v rámci EU, přičemž je nutné mít na paměti také nezbytnost rovných podmínek na mezinárodní úrovni v této oblasti.

1.8. Dne 28. dubna 2021 přijal EHSV stanovisko (TEN 729 ⁽¹⁾), jehož tématem byla nová *Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu – nasměrování evropské dopravy do budoucnosti*. EHSV znovu důrazně vyzývá k provedení všech svých závěrů a doporučení.

1.9. EHSV bude velice bdělý a připraví několik stanovisek k budoucí strategii „Fit for 55“, kterou má Komise zveřejnit jako legislativní balíček dne 14. července tohoto roku.

2. Introduction

2.1. Dne 10. prosince 2020 byl zveřejněn pracovní dokument Hodnocení bílé knihy Plán jednotného evropského dopravního prostoru – vytvoření konkurenceschopného dopravního systému účinně využívajícího zdroje“ [SWD(2020) 410]. Evropský hospodářský a sociální výbor byl při přípravě uvedeného plánu v roce 2011 konzultován. Dne 26. října 2011 přijal stanovisko TEN/454 ⁽²⁾. Po zveřejnění dokumentu SWD(2020) 410 týkajícího se hodnocení se Evropský hospodářský a sociální výbor rozhodl toto hodnocení uvést do souvislosti s cíli obsaženými v plánu, svým stanoviskem TEN/454 a vývojem od jeho zveřejnění.

2.2. Od přijetí bílé knihy bylo realizováno mnoho iniciativ Komise týkajících se všech druhů dopravy (4. železniční balíček, Evropská strategie pro nízkou emisní mobilitu z roku 2016, směrnice o infrastruktuře pro alternativní paliva, tři balíčky mobility týkající se různých aspektů silniční dopravy, nařízení o přístavních službách, modré pásmo, nařízení o přepravě, strategie pro letectví, program NAIADES, evropský akt o přístupnosti, nařízení o transevropských dopravních sítích a nařízení o Nástroji pro propojení Evropy atd.). Toto hodnocení poskytuje příležitost poukázat na technický, politický a sociální pokrok, zejména na složku balíčku opatření v oblasti mobility přijatého v roce 2020, která se týká právní úpravy silniční dopravy, a současně připomenout cíle, kterých nebylo dosaženo.

2.3. Na dosažené výsledky je třeba pohlížet se zřetelem k původním cílům z roku 2011, které nemohly zohlednit události, k nimž od té doby došlo, a to jak z geopolitického hlediska (brexit, vzestup Číny), tak z hlediska životního prostředí (žádné známky zpomalení globálního oteplování nebo kolektivní schopnosti splnit cíle Pařížské dohody) nebo z hlediska zdraví (krize COVID-19). Zdravotní krize poukázala na závislost Evropy na dovozu strategického zboží, od něhož se odvíjí její nezávislost, a byla podnětem k historicky největšímu evropskému intervencionismu (plán na podporu oživení ve výši 750 miliard EUR), kterému předcházela významná změna evropských ambicí v oblasti environmentální politiky s cílem dosáhnout uhlíkové neutrality do roku 2050 a snížit o 90 % emise skleníkových plynů v EU do roku 2050 v odvětví dopravy v rámci Zelené dohody pro Evropu.

2.4. EHSV bere na vědomí pracovní dokument útvarů Komise z roku 2016, který hodnotí provádění plánu ⁽³⁾ a v němž se konstatuje, že pokud jde o cíle stanovené v bílé knize, doba, která uplynula od jejího přijetí, je ve většině případů stále příliš krátká na to, aby bylo možné řádně posoudit dosažený pokrok. Hodnocení poukazuje na to, že je vyvíjeno úsilí o zlepšení příslušných ukazatelů, a odkazuje na očekávání zúčastněných stran ohledně lepšího zaměření na provádění, vyšších investic do dopravní infrastruktury, lepšího zohlednění potřeb uživatelů dopravy a pracovníků, odolnějšího jednotného evropského dopravního prostoru a technologického rozvoje.

2.5. Toto stanovisko, které se snaží omezit na oblast působnosti dokumentu týkajícího se hodnocení, nemůže zcela opomíjet vývoj, k němuž dochází v globálním kontextu. Z tohoto důvodu čtenáře stanoviska nabádáme k tomu, aby se u každého bodu zamysleli nad potenciálními nebo předvídatelnými či předpokládanými krátkodobými, střednědobými a dlouhodobými dopady tohoto vývoje, vůči němuž zatím nemáme dostatečný odstup.

2.6. EHSV potvrzuje svůj názor uvedený ve stanovisku k plánu, že je důležité do provádění a hodnocení plánu zapojit občanskou společnost. Na žádost Evropského parlamentu, který v září 2015 přijal usnesení o provádění plánu, přijal EHSV v roce 2015 stanovisko k úspěchům a úkolům plánu. V pracovním dokumentu útvarů Komise z roku 2016 byla předložena stanoviska několika orgánů EU, což EHSV považuje za osvědčený postup.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 286, 16.7.2021, s. 158.

⁽²⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 146.

⁽³⁾ SWD(2016) 226.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV vítá tuto iniciativu zaměřenou na hodnocení, která mu umožňuje vyjádřit jeho názor a jež by měla především sloužit ke stanovení priorit s ohledem na vývoj, pokroky a zpoždění, na něž dokument upozorňuje. EHSV by přál být do budoucna pravidelně informován o pokroku prováděných strategií prostřednictvím takových hodnocení realizovaných v intervalech, které budou přizpůsobené každému projektu. EHSV doufá, že tato hodnocení samozřejmě zhodnotí pokrok a zpoždění, ale také představí hlavní příčiny tohoto pokroku či zpoždění i mezinárodní vývoj a iniciativy, které mají nebo mohou mít dopad na původní plány.

3.2. EHSV ve svém stanovisku z října 2011 vyjádřil politování nad tím, že v seznamu navrhovaných opatření bylo uvedeno jen velmi málo termínů a že plán jasně nespojuje strategická opatření (do roku 2050) s taktickými opatřeními (která by mohla být přijata již nyní). V tomto stanovisku vyzval zejména k sestavení přesnějšího pracovního plánu na období 2013–2020. EHSV ve svém stanovisku z roku 2015 navrhl celkové přehodnocení akčního plánu v příloze I plánu z hlediska jeho aktuální politické proveditelnosti. Je třeba uvést, že v roce 2018 se měřil pokrok zaznamenaný u tří specifických cílů (emise skleníkových plynů – cíl zaměřený na jejich snížení v roce 2050 o 60 % v porovnání s rokem 1990 a cíl zaměřený na jejich snížení do roku 2030 o 20 % v porovnání s rokem 2008, závislost na fosilních palivech, omezení nárůstu kongesce). Emise skleníkových plynů byly o 32 % vyšší než v roce 1990 a v období 2013–2018 rostly. Fosilní paliva stále pokrývala většinu energetických potřeb v odvětví dopravy. Jejich podíl sice v posledních letech klesal, ale tempo poklesu, které úzce souvisí s prováděním právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí v jednotlivých zemích, bylo nedostatečné. Pokud jde o ukazatele kongesce, zdá se, že cíle, který nebyl vyčíslen a nebyl příliš ambiciózní, nebylo ani tak dosaženo. EHSV však poukazuje na to, že nové způsoby organizace práce vyvolané zdravotní krizí přinášejí nové systémové perspektivy.

3.3. EHSV ve svém stanovisku z roku 2011 podporuje strategii plánu, která spočívá ve větším využívání tržně orientovaných opatření. Ve svém stanovisku z roku 2015 EHSV poukázal na to, že je třeba věnovat pozornost mimo jiné aspektům soudržnosti zásady „znečišťovatel platí“, zvážit rizika sociálního vyloučení a zajistit soudržnost s daněmi a poplatky obecně. Vzhledem ke skutečnosti, že se globální oteplování nezpomalilo, a s ohledem na poučení ze zdravotní krize a na významnou roli, kterou během ní a nepochybně i po ní sehrály politické orgány, však EHSV vyzývá Evropu a veřejné orgány členských států, aby se plně podílely na řízení změn nezbytných pro udržitelnou budoucnost, zejména prostřednictvím urychlení investičních programů.

3.4. Většina iniciativ uvedených v bílé knize je určena na vytvoření komodálního dopravního systému v rámci jednotného evropského dopravního prostoru. EHSV opakuje, že podporuje kombinování různých druhů dopravy. EHSV v této souvislosti rovněž upozorňuje na to, že je třeba v praxi plně realizovat formální otevření trhu dosažené prostřednictvím čtvrtého železničního balíčku, aby se železnice stala atraktivním partnerem z hlediska multimodality, a to i s ohledem na environmentální a sociální otázky.

3.5. EHSV v letech 2011 a 2015 poukázal na to, že způsob plnění cílů v oblasti ekologizace systému a související náklady jsou nerealistické. Vzhledem k oznámeným zpožděním, zdravotní krizi a jejím hospodářským důsledkům má EHSV velkou obavu, pokud jde o schopnost zúčastněných subjektů financovat nezbytné transformace.

3.6. Původní cíl snížit emise CO₂ v odvětví dopravy o 60 % do roku 2050 byl velmi ambiciózní, zejména s ohledem na údaje z konce roku 2018 a prognózy hodnocení, které naznačují, že bez dalších politik nebo posílení stávajících opatření ho nebude dosaženo. EHSV doufá, že se nový impuls, který přinesla Zelená dohoda pro Evropu, stane předmětem evropské politiky výzkumu a vývoje odpovídající současným výzvám a že se na něj bude vztahovat řízení a kratší harmonogram provádění.

3.7. Výbor navrhuje, aby se zkrácení lhůt a stanovení střednědobých cílů neomezovalo pouze na emise CO₂, ale aby zahrnovalo konkrétní a kvantifikované cíle týkající se snížení závislosti na ropě, emisí hluku a znečištění ovzduší. Výbor zdůrazňuje, že transformace energetiky nesmí vést ke zhoršení životních podmínek v některých evropských regionech. Transformace musí být spravedlivá a musí zohledňovat specifické hospodářské, sociální a územní charakteristiky, aniž by to omezovalo její cíle.

3.8. EHSV v návaznosti na svá předchozí stanoviska (z roku 2011 a 2015) připomíná význam prohlášení v bodě 18 plánu, že „omezení mobility není řešením“. EHSV považuje za důležité připomenout, že toto prohlášení by nemělo být vykládáno tak, že by bylo v rozporu s veškerými opatřeními na zvýšení energetické účinnosti dopravy a snížení emisí. Evropa bezpochyby prochází složitým obdobím. To by však nemělo vést ke změnám kurzu. Z cílů plánu se podařilo dosáhnout značného pokroku u cílů týkajících se organizace evropského vnitřního trhu. Byla by velká škoda, kdyby se sociální a environmentální očekávání různých evropských iniciativ dostala v nadcházejících letech do pozadí.

3.9. Plán zohledňuje potřebu posílit konkurenceschopnost alternativních druhů dopravy k dopravě silniční. Výbor i nadále podporuje tento cíl za předpokladu, že ho bude dosaženo prostřednictvím podpory zvýšení kapacity a kvality železniční, vnitrozemské vodní a pobřežní plavby a účinných intermodálních služeb, a nikoli omezováním rozvoje účinných a udržitelných silničních služeb v EU.

3.10. EHSV vítá pokrok, jehož bylo dosaženo v sociální oblasti (vytvoření Evropského orgánu pro pracovní záležitosti, začlenění Úmluvy MOP o práci na moři do práva EU, provádění kontrolních opatření stanovených v balíčku o silniční dopravě z prosince 2011 atd.). EHSV však i nadále vyjadřuje obavy v souvislosti s napětím, jež vzniklo v důsledku rozdílné úrovně sociální ochrany a mezd na trhu silniční nákladní dopravy i v souvislosti s nedůstojností jistých pracovních podmínek. Stejně jako v letech 2011 a 2015 vyzývá k posílení bezpečnosti silničního provozu, sociálních norem a lidských a finančních zdrojů pro kontrolu dodržování právních textů a předpisů. EHSV by si také přál, aby se Komise zabývala problémem „zaměstnanců-samostatně výdělečných osob“ na platformách pro doručování domů. Výbor stejně jako ve svém stanovisku TEN 697⁽⁴⁾ vyzývá k podpoře zaměstnaneckého poměru a k boji proti sociálnímu dumpingu.

3.11. EHSV vyjádřil ve svých předchozích stanoviscích (z roku 2011 a 2015) značné pochyby ohledně vhodnosti zavést specifický cíl pro přechod na jiné druhy dopravy, tj. že 30 % silniční nákladní dopravy na vzdálenost nad 300 km by mělo být do roku 2030 převedeno na jiné druhy dopravy, jako např. na železniční či lodní dopravu, a do roku 2050 by to mělo být více než 50 %. Z prvků hodnocení jasně vyplývá, že ke změnám v rozložení dopravy doposud nedošlo. EHSV v tomto ohledu souhlasí s tvrzením obsaženým v usnesení Evropského parlamentu z roku 2015 o provádění plánu, že strategie přechodu na jiný druh dopravy obsažená v plánu není úspěšná, a proto je třeba zlepšit udržitelnost všech druhů dopravy a hledat řešení spočívající v kombinování různých druhů dopravy. Zelená dohoda pro Evropu a její cíl snížit do roku 2050 emise skleníkových plynů v dopravě o 90 % nastavují nové podmínky, aniž by poskytly odpovědi na praktické otázky, které tato nová ambice vyvolává.

3.12. EHSV opakuje své obavy ohledně konkurenceschopnosti Evropy a jejích podniků. EHSV je pevně přesvědčen, že je třeba upřednostnit globální opatření. Regionální nebo kontinentální opatření – jako jsou práva evropských spotřebitelů, sociální normy a opatření v oblasti udržitelnosti – by se měla vztahovat i na dopravní podniky ze zemí mimo EU, které působí na vnitřním trhu, z něj a směrem k němu, což by mělo vést k vytvoření rovných podmínek na celém světě a zamezit úniku emisí a ztrátě pracovních míst.

3.13. EHSV bere na vědomí, že v obou předchozích hodnoceních se převážně tvrdí, že je příliš brzy na to, aby bylo možné plně posoudit výsledky provádění plánu. EHSV považuje za neuspokojivé, že se zdá, že nejsou k dispozici dostatečná hodnotící kritéria, aby bylo možné kdykoli provést věrohodné posouzení stavu hodnocení strategie. Takové prohlášení se jeví jako neuspokojivé zejména vzhledem k tomu, že provádění probíhalo po dobu pěti (do roku 2016) a poté devíti let (do roku 2020). EHSV v této souvislosti odkazuje na doporučení ve svém stanovisku z roku 2011, aby byl na období 2013–2020 vypracován přesnější pracovní plán, který hodnocení usnadní.

3.14. Hodnocení z roku 2016 i z roku 2020 přikládají značný význam plnému provádění jednotného evropského dopravního prostoru a hodnocení z roku 2020 zejména vyzdvihuje jednotný trh EU jako výraznou hybnou sílu nákladově efektivních změn, především pokud jde o všeobecné přijetí technologických změn, a poukazuje na jeho význam pro podporu veřejných a soukromých investic v této oblasti. V kontextu tohoto prohlášení považuje EHSV za překvapivé, že ve strategii Komise pro udržitelnou a inteligentní mobilitu z roku 2020 není věnována větší pozornost vazbě mezi cíli udržitelnosti a digitalizace a jednotným trhem, včetně sociálních aspektů a aspektů soudržnosti. Z těchto důvodů EHSV lituje, že hodnocení z roku 2020 nebylo ukončeno před přijetím rozhodnutí o nové strategii. To by umožnilo využít závěry hodnocení při tvorbě strategie.

3.15. EHSV lituje, že hodnocení dostatečně nepoukazuje na problémy a zpoždění při provádění sítě TEN-T, zejména koridorů hlavní sítě.

3.16. EHSV upozorňuje na to, že je důležité získat podporu občanské společnosti a zúčastněných stran, a to i prostřednictvím participativního dialogu, jak EHSV navrhoval ve svém stanovisku z roku 2012. Obecné pochopení a přijetí politických cílů bude pro dosažení výsledků velmi užitečné.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 112.

4. Konkrétní připomínky

4.1. EHSV nadále podporuje program transevropských dopravních sítí. V souvislosti se Zelenou dohodou prosazoval, prosazuje a bude prosazovat politiku investic do moderní infrastruktury přizpůsobené budoucím výzvám ⁽⁵⁾. EHSV nadále podporuje program transevropských dopravních sítí. Výbor dále doporučuje upřednostnit přímá spojení mezi letištními uzly a vysokorychlostní železniční sítí, jejichž existence musí být předpokladem pro diskusi o případném zákazu letů na krátké vzdálenosti.

4.2. EHSV znovu zdůrazňuje svou podporu vytvoření a provádění jednotného evropského nebe. Výbor v návaznosti na své stanovisko TEN 697 a s ohledem na krizi vyzývá členské státy a všechny zainteresované strany v oblasti letecké dopravy, aby usnadnily plné a bezodkladné provádění ambiciózních cílů EU v oblasti bezpečnosti, nákladové účinnosti, kapacity a udržitelnosti odvětví evropské letecké dopravy.

4.3. Dopravní politika Komise v oblasti železniční dopravy se dosud zaměřovala především na hospodářskou soutěž v odvětví železniční dopravy, místo aby důsledně sledovala cíle politiky v oblasti životního prostředí stanovené v bílé knize o dopravě. EHSV zdůrazňuje, že integrované železniční systémy mohou zaručit spravedlivé přidělování stejně dobře jako systémy neintegrovane. Oddělení mělo v různých členských státech různé důsledky v závislosti na stavu infrastruktury, kvalitě a velikosti vozového parku a modelu oddělení. Konkurenceschopnost nových soukromých dopravců souvisí často se zhoršenými pracovními podmínkami. „Jednotný model“ v odvětví železniční dopravy není uspokojivý. Je proto třeba zohlednit zeměpisná specifika, rozsah modelu, trasu tratí i způsoby provozování nákladní a osobní dopravy.

4.4. Očekává se, že vysoké finanční prostředky, které bude třeba uvolnit na dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050 a snížení emisí skleníkových plynů alespoň o 50 % do roku 2030, pravděpodobně způsobí v odvětví dopravy velké změny. EHSV si přeje, aby byl vytvořen Fond pro spravedlivou transformaci dopravy, který bude poskytovat konkrétní podporu pracovníkům a podnikům v tomto odvětví, a to nejen velkým subjektům.

4.5. Od roku 2011 bylo dosaženo pokroku v sociální oblasti, zejména v provádění Úmluvy MOP o práci na moři z roku 2006. Tato minimální pravidla však nemohou dotýcným pracovníkům zajistit pracovní podmínky odpovídající projektu Evropské unie. EHSV doufá, že po zrušení projektu plaveb pod evropskou vlajkou bude Evropská komise pokračovat v úsilí o harmonizaci sociálních norem, pokud se jedná o dopravu uvnitř EU, přičemž je nutné mít na paměti také nezbytnost rovných podmínek hospodářské soutěže na mezinárodní úrovni v této oblasti.

4.6. Pokud jde o vytvoření evropského rejstříku a vlajky, EHSV konstatuje, že se hodnocení nezabývá mnohými složitými důvody, proč tohoto cíle nebylo dosaženo.

4.7. Co se týče „strategie výzkumu, inovace a zavádění jejich výsledků v oblasti evropské dopravy“, nové cíle Zelené dohody pro Evropu vyžadují účinné způsoby mobilizace zdrojů a lepší koordinaci mezi různými subjekty v tomto odvětví.

4.8. EHSV připomíná znění svého stanoviska z roku 2011 Sociální aspekty dopravní politiky EU, v němž *„doporučuje, aby byla přijata opatření, jež by k pracovním příležitostem v odvětví dopravy přilákala ženy a mladé pracovníky tím, že budou zvyšovat kvalitu zaměstnání ve všech druzích dopravy, zlepšovat pracovní podmínky, odbornou přípravu a celoživotní učení, kariérní růst, bezpečnost a ochranu zdraví a že tato opatření budou přispívat k zajištění lepší rovnováhy mezi pracovním a osobním životem“* ⁽⁶⁾.

4.9. EHSV opakuje, že je nutné v oblasti dopravy zřídit středisko pro sledování sociálních otázek, zaměstnanosti a odborné přípravy. Je třeba zavést pobídky na podporu zavádění norem kvality v celém odvětví dopravy.

4.10. EHSV ve svém stanovisku z roku 2011 poukázal na to, že *„obecněji řečeno je sociální rozměr plánu slabý“*. V dokumentu týkajícím se hodnocení uvádí EHSV totéž. Z pohledu EHSV je prioritou potřeba sociálního hodnocení, které by mělo být spojeno s požadavkem na vytvoření střediska pro sledování sociálních otázek, o němž se hovoří v předchozím odstavci. Změny a tempo změn, které se od tohoto odvětví vyžadují, nevyhnutelně vyvolají tlak na organizace a na všechny, kdo zajišťují jejich chod.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV Udržitelný rozvoj dopravní politiky EU a plánování TEN-T (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 31) (TEN/446).

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV Dopad politik EU na pracovní příležitosti, potřeby odborné přípravy a pracovní podmínky pracovníků v dopravě (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 22) (CESE 1006/2011).

4.11. Zdravotní krize a rozvoj internetového prodeje s doručením domů nebo do blízkosti domova zvýšily „individualizovanou“ přepravu zboží, zejména v městských oblastech. Toto zrychlení způsobí doručení přispívá ke kongesci a znečištění městských oblastí a stejně jako v případě energetiky vyvolává otázku posledního úseku. Problémy spojené s tímto typem spotřeby ukazují, že opatření ke snížení emisí CO₂ by měla být zaváděna ještě rychleji, zejména v hustě osídlených oblastech.

4.12. EHSV bere na vědomí nárůst vozového parku elektrických vozidel i to, že se situace v jednotlivých zemích EU značně liší. Tento pokrok, který je především výsledkem právních předpisů jednotlivých členských států, vyžaduje infrastrukturu a vyvolává otázky standardizace. Výbor již ve svém stanovisku k tomuto tématu ⁽⁷⁾ vyjádřil jednoznačnou podporu úsilí o rozvoj elektrických vozidel. Vítá, i když opatrně, využívání nízkouhlíkových zdrojů energie.

4.13. EHSV konstatuje, že bílá kniha se zabývá především technologickými inovacemi a opomíjí další důležité aspekty politik udržitelné mobility, které mohou být rovněž inovativní (například právně nezávazná „měkká“ opatření a sociální inovace, jako jsou nové přístupy k plánování, účast občanů, inovativní metody informování atd.). Proto je na místě širší definice inovace.

4.14. Ačkoli byla nemotorizovaná doprava uznána již v roce 2011, dosud není viditelně a důsledně propagována. Mnoho měst investuje do infrastruktury pro pěší a cyklistickou dopravu (například v rámci programů EFRR). Evropská unie však doposud nemá strategii ani správní a řídicí kapacity, aby se touto oblastí zabývala komplexně, meziodvětvově a integrovaně. EHSV odkazuje na své stanovisko o významných potenciálních zdravotních přínosech aktivních způsobů cestování v Evropě, jako je jízda na kole a chůze, v němž záměrně navrhuje „drobná opatření“ k uvolnění potenciálu jízdy na kole a chůze z hlediska zdravotních přínosů a dostupnosti pro evropské občany. EHSV proto navrhuje, aby byla vypracována strategie EU pro nemotorizovanou dopravu, která by vedla ke konkrétním evropským opatřením v oblasti strategického plánování, koncipování a investic do cyklistiky a chůze.

4.15. Pokud jde o plány městské mobility, Komise od zveřejnění pokynů pro plány udržitelné městské mobility v roce 2013 poskytla unijní finanční prostředky (například v rámci iniciativy Civitas) stovkám měst po celé Evropě s cílem zajistit vyvážený a integrovaný rozvoj udržitelných druhů městské dopravy. Svědčí o tom ohromující a rychle se šířící dopad přijetí plánů udržitelné městské mobility v Evropě. Je důležité poznamenat, že se jedná o participativní přístup, který se zaměřuje na potřeby těch, kteří jsou ústředním bodem celého procesu. Komplexní a udržitelné plánování městské mobility prokázalo svůj potenciál stát se účinným prostředkem k řešení problémů v oblasti klimatu, energetiky a životního prostředí. EHSV si přeje podpořit evropskou iniciativu, která se jeví jako nezbytná pro vytvoření národních rámců pro vypracování a provádění plánů udržitelné městské mobility v zemích EU, které jsou hlavními strategickými nástroji pro plánování městské mobility.

4.16. Pokud jde o komunikaci a předávání znalostí v oblasti městské mobility, EHSV bere na vědomí vynikající práci, která byla odvedena v roce 2014 vytvořením portálu ELTIS jako střediska pro sledování městské mobility, jenž přispívá ke zviditelnění vývoje a osvědčených postupů.

4.17. Opatření týkající se mýtného na silnicích a systémů regulace vjezdu vozidel do městských oblastí nejsou v Evropě stále ve velkém měřítku rozšířena. V bílé knize se uvádí, že náklady spojené s dopravními zácpami se do roku 2050 zvýší přibližně o 50 % a že je třeba vyhodnotit stávající systémy výběru mýtného a poskytnout pobídky členským státům, které spustí pilotní projekty pro zavedení systémů v souladu s těmito pokyny. Řešením by mohla být podpora a stimulace využívání veřejné dopravy a nemotorizované mobility.

4.18. Bílá kniha předpokládala, že k ekologizaci dopravy přispěje rostoucí rozvoj alternativních paliv (jako je elektrický pohon nebo vodík). Přestože se výroba alternativních paliv za posledních deset let zlepšila a vzrostla, v roce 2018 pocházelo z obnovitelných zdrojů pouze 33 % evropské elektřiny. EHSV se proto domnívá, že emise a uhlíková stopa vozidel by měly být měřeny po celou dobu jejich životního cyklu. Nahrazení spalovacích motorů elektromobily navíc nezmění strukturu kongesci v našich městech.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV Cesta k širšímu využívání elektrických vozidel (průzkumné stanovisko) (Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 47) (CESE 989/2010).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví opatření pro řízení, zachování a kontrolu platná v oblasti působnosti Komise pro tuňáky Indického oceánu (IOTC) a se mění nařízení Rady (ES) č. 1936/2001, (ES) č. 1984/2003 a (ES) č. 520/2007

(COM(2021) 113 *final* – 2021/0058 (COD))

(2021/C 341/15)

Žádost o vypracování stanoviska	Evropský parlament, 24. 3. 2021 Rada, 31. 3. 2021
Právní základ	čl. 43 odst. 2 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	187/0/2

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 561. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 9. a 10. června 2021 (jednání dne 9. června), 187 hlasy pro, 2 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2017/625, pokud jde o úřední kontroly zvířat a produktů živočišného původu vyvážенých ze třetích zemí do Unie s cílem zajistit dodržování zákazu určitých použití antimikrobik

[COM(2021) 108 final – 2021/0055 (COD)]

(2021/C 341/16)

Žádost o vypracování stanoviska	Evropský parlament, 11. 3. 2021 Rada, 17. 3. 2021
Právní základ	čl. 43 odst. 2, článek 114, čl. 168 odst. 4 písm. b) a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	212/0/4

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 561. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 9. a 10. června 2021 (jednání dne 9. června), 212 hlasy pro, přičemž 4 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví opatření pro zachování a řízení zdrojů použitelná v oblasti úmluvy o rybolovu v západním a středním Tichém oceánu a kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 520/2007

(COM(2021) 198 *final* – 2021/0103 (COD))

(2021/C 341/17)

Žádost o vypracování stanoviska	Evropský parlament, 26. 4. 2021 Rada, 6. 5. 2021
Právní základ	čl. 43 odst. 2 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato na plenárním zasedání	9. 6. 2021
Plenární zasedání č.	561
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	221/0/7

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 561. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 9. a 10. června 2021 (jednání dne 9. června), 221 hlasy pro, přičemž 7 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 9. června 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

